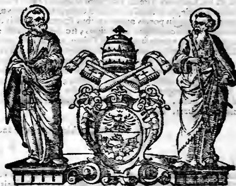
STIMVLVS MISSIONVM:

Siue de propaganda a Religiosis per vniuersum Orbem Fide.

Vbi de Dignitate, & vtilitate huius Functionis: & quod animarum cura, post Ecclesiæ Prælatos, præcipue ad Religiosos Ordines pertineat.

Adiuncta breui collectione Priuilegiorum, & gratiarum, quæ à Summis Pontificibus concessæ sunt Religiosis inter Hereticos, & Infideles, in propagatione Fidei laborantibus.

AVCTORE P. F. THOMA A IESV Ordinis Carmelitarum Discalceatorum.

ROMÆ, Apud Iacobum Mascardum. 1610.

SVPERIORVM PERMISSV.

FR. Ferdinandus à sancta Maria Vicarius Generalis Fratrum Discalceatorum Congregationis S. Eliæ Ordinis B.Virginis Mariæ de Monte Carmelo Libellum hunc inscriptum, Stimulus Missionum, per R. P. Fr. Thomam à Iesu prædictæ Congregationis Sacerdotem professum, compositum, probo, vt typis mandetur, si ita placuerit Reuerendiss. Domino Vicesgerenti, ac Reuerendiss. P. Magistro Sacri Palatij. Dat. Romæ die 2. Decembris 1609.

Fr. Ferdinandus à S. Maria Vicarius Generalis.

Imprimatur, si videbitur R. P. M. Sacri Palatij Apostolici.

Cæsar Fidelis Vicesg.

Approbatio R. & doctissimi D. Patris Fr. Didaci Aluarez Archiepiscopi Tranensis.

LIbrum, qui inscribitur, Stimulus Missionum, siue, de propaganda à Religiosis per vniuersum Orbem Fide ab admodum R, P. Fr. Thoma à Iesu Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, ex commissione Reuerendissimi P. Fr. Ludouici Ystella Valentini Magistri Sacri Palatij Apostolici, attente perlegi, nihilq. in eo sanæ doctrinæ, aut bonis moribus aduersum reperi: Quin potius auctoritatibus scripturæ, dictis & exemplis Sanctorum, ac efficacissimis rationibus, sic religiosorum animos ad propagandam per vniuersum Orbem Fidem excitat, & inflammat: vt cum Isaia omni trepidatione postposita dicere audeant: Ecce ego, mitte me. Quos iure optimo annumerandos esse inter illos censeo, de quibus Iudicum 5. dixit Debora, Qui sponte obtulistis de Israel animas vestras ad periculum, benedicite Dominum: & infra: Cor meum diligit Principes Israel, qui propria voluntate obtulistis vos discrimini. Quapropter dignum puto, vt pro communi vtilitate in lucem prodeat. Romæ die 2. Ianuarij 1610.

Fr. Didacus Archiepiscopus Tranen.

Imprimatur.
Fr. Thomas Pallauicinus Bonon. Magister, & Reuerendissimi P. Fr. Ludouici Ystella Sacri Palatii Apostolici Magistri Socius Ordinis Prædicatorum.

SANCTISSIMO D. N.

PAVLO V.

FRATER THOMAS A IESV.

EX Hispania, iussu Beatitudinis tuæ, ad expediendam missionem in Aethiopes Hesperios euocatus, Pater Beatissime, benignius, quàm cogitassem, à te exceptus, & ad opus, cuius desiderio flagrauetam, incensus fui. At cum Sanctitas Tua cerneret viam multis difficultatum scopulis prætextam, mei curam paternis planè visceribus gerens, sponte sua, ac non sine diuino consilio decreuit, in Congregatione nostra Italica remanerem. Qua certè in re, & pietas, & prudentia mira, qua res omnes administras, facilè resplenduit, vt mirari non desinam, quo pacto cum consilio nouo vota mea iampridem concepta cohæserint. Cum enim ego in conuersionem Infidelium destinari olim impensius optassem, iamq. rem pene confectam, mox verò disiectam vidissem; deliberatione Tua inter huius Congregationis alumnos, in opus Apo-

† 2 stoli-

ſtolicum ſtrenuè incumbentes, recenſitus, fœlicius optatis meis reſpõderi, quàm ſi, quo itinere Romã veni, ad nauigationẽ Aethiopicam in Hiſpaniã remeaſſem. Iã ergo Pater Maxime, atq. Sãctiſſime, Chriſti legatione fũcturus, ne tempus, quod vſque ad profectionem interlabi neceſſe erat, inertia torpens, vlla ratione perderem, librum quendam iuſti voluminis ad Infidelium reſipiſcentiam elaboraui, vt & animo, & ſcriptis eò ferrer, quò deſideria pia præceſſerant. Multa ſanè volumina euolui, multa excerpſi, multa congeſſi, ordineq. ſeruato digeſſi, vt qui Hæreticorum, Schiſmaticorum, Mahumetanorum, Hebræorum, Ethnicorum ſalutem moliuntur, in promptu habeant, quicquid ad opus Euangelicum tàm in his, quæ ad doctrinam, quàm quæ ad prudentiam pertinẽt, poſſit exquiri. Sed dum opus illud comparatur ad prœlum; hanc veluti præfationẽ, quam Stimulum Miſſionum, appellaui, in lucem dare decreui. Cui autem laborem hunc meum ad ouilis Dominici propagationem elucubratum dicarem, niſi Pontifici Maximo, Beatiſſimo, & Paſtori ſalutis animarum cupidiſſimo? quem merito cum D. Bernardo appellabo: *Sanctimoniæ ſpeculũ, Fidei defenſorem, Doctorẽ gentium, Paſtorem plebium, Magiſtrum inſipientium,*

Lib. 4. de conſi. c. 10.

ſal

Sal terræ, Orbis Lumen, Sacerdotē altissimum, Vicariū Christi. Hæc profectò laus, Pater Sanctissime, decet te: meq. huius encomij tui conscium hinc decuit vrgeri ad studia mea in eum scopum conferenda, in quem animū tuum porrò pijssimum directum prænoueram. Reddo ergo tibi, Pater Beatissime, quod iure debeo, precorq. ne disparitatem operis, sed voluntatis immensitatem expendas. Ego verò pro incolumitate tua ad nauis Petri clauum diutissime regendum expetita, apud clementissimū Deum prece, ac sacrificio instare minimè desistam.

AD

VAMVIS pro conuincendis omnium infidelium erroribus, ijsq. iuuandis, vt fidei Catholicæ lumine illuſtrati veritatis viæ inſiſtant, varia ſint ab Authoribus conſcripta volumina; tamen quia multi, maxime verò illi, qui Orbem peragraturi Miſſionum ſtudio incumbunt, nec tanta librorum copia, nec otio abundēt, vt ex tàm varijs authoribus, tàmq. prolixis diſputationibus, breui tempore ea quæ pro temporum, perſonarumq. opportunitate opus habent, poſſint decerpere; illud certè deſiderari videbatur, vt in vnum veluti corpus omnia præſidia, & arma, quæ ad fidem tuendam, propugnandamq. faciunt, & argumenta ad infidelium ſectas extirpandas, aduerſariorumq. obiectiones refellendas; modus deniq; ſecurè, & inoffenſo pede inter illos conuerſandi, eaque agendi dexteritate, & prudentia, vt ad fidem amplectendam ſuauiter alliciantur, accuratè redigerentur. Ex quo huius culturæ ſtudioſi, tanquam ex promptuario ſine magni laboris, ac ſumptus diſpendio, quicquid in hunc finem expoſci videtur, depromant. Ego itaq; non meo quidem arbitrio, ſed Superiorum meorum iuſſu, huic operi manum admoui, vt qui Hæreticorum, Sciſmaticorum, Iudæorum, Mahumetanorum, Ethnicorūque ſalutem moliuntur, in promptu habeant, quicquid ad opus Euangelicum, tàm in his, quæ ad fidei doctrinam, quàm quæ ad prudentiam agendi, & caſuum moralium reſolutionem, qui in hac functione offerri poſſunt, videtur requiri. Sed quoniam totum

ferè

ferè hoc negotium ex Ministrorum dignitate, & aptitudine dependet, prius visum est viros Religiosos, qui cæteris aptitudine præstant, ad causam Christi, fideiq. propagationis promouendã stimulare. Atq; ideo dũ opus pro omnium gentium salute procuranda edere paramus, in quo Summam eorum, quæ ad infidelium sectas conuincendas, modumque agendi, ac iuuandi illos, pro nostra virium paruitate sumus complexi, breuem hũc tractatum, quem Stimulum Missionum nuncupamus, præmittere, ac Christianorum omnium, maximè Religiosorum omniũ animos, in Missionum studium excitandos, operæpretium duximus. Hos enim inter alios ad tantam gloriam à Deo, ac ab Apostolica Sede electos coadiutores, nemo est, qui possit dubitare: Quare cum huius operis scopus ille sit, omniũ Ordinum Religiosos, ac viros omnes pios, non solum inuitare, sed acutissimis Stimulis eorum animos pungere, vt huic Missionum operi, ac iuuandis infidelibus vnusquisque pro viribus à Deo acceptis studeat, meritò Stimulus Missionum nuncupatur: qui maioris claritatis gratia in quinque distributus est partes.

In priori igitur parte de extrema salutis animarũ necessitate disseritur: deinde ostenditur, quam sit Deo gratum studium salutis animarum: tùm ex dignitate, tùm ex vtilitate, & huius functionis iucunditate: deniqueprobatur ad amplectendum eam omnes Christianos quodam modo obligari.

In Secunda demõstratur, Religiosis omnibus quantumuis solitudini, & contemplationi vacent, valde esse consentaneum, expedientissimumq. conatus Ecclesiæ in infidelium cultura iuuare, ipsosq. præ alijs huic functioni esse aptissimos, quæ multis ostendimus argumẽ-

tis,

tiis, & exemplis Monachalium Ordinum, ac virorum hæremiticam vitam profitentium.

In Tertia ostenditur, Ordines Mēdicantes præcipuè inter alios Ordines esse Dei, in animarū cultura coadiutores, ex duplici capite, quorum alterum petitur ex antiqua horū Ordinum in Ecclesia Dei institutione: alterū ex fructu, qui ab his in Ecclesiæ arua emanauit.

In Quarta probatur Instituto nostro Carmelitarū Discalceatorum consentaneum esse animarum studiū, etiam pro infidelibus iuuandis; primo ex genere: quia id omnibus Religionibus congruit; deinde à specie, quia inter Mendicantes relatum. Tandē à ratione ipsius indiuidua, nempè à regula, quam nos Primitiuam appellamus, à Summorum Pontificum decretis, à Constitutionibus ab initio nouæ Reformationis editis; ab ipso nostri instituti Authore; à maiorum exemplis; à prædictionibus Diuinis, ac demum à scopo nobis præfixo. Concluditur præterea, non solum nostro id esse consentaneum Instituto, sed & ad finem eius specialem spectare. Nam cum aliud sit contrarium esse instituto, aliud conforme, siue consentaneum; aliud vero ad finem, substantiamq. instituti pertinere, siue instituti partem esse; tertium hunc locum procuratio salutis animarum in nostro instituto sibi vendicat.

Pro libri fine, (hoc est in Quinta parte) Summorum Pontificum, amplissima Priuilegia subijciuntur. quibus facilius Religiosi adducantur ad hanc fœlicissimam animarum culturam suscipiendam; omnia verò libentes Sanctæ Matris Ecclesiæ obedientiæ, & correctioni, ac peritiorum etiam iudicio subijcimus.

PRIMA PARS
STIMVLI
Pro iuuandis Infidelibus, vbi de necessitate, dignitate, & vtilitate huius præstantissimæ functionis agitur.

PRIORI igitur hac parte, ostensa totius Orbis facie, simul & extrema animarũ salutis necessitas detegitur. Dein de quã gratũ sit Deo ipsi studium ac labor pro iuuandis animabus maximè Infideliũ, quãtaq. honestatis eminẽtia, & dignitas in eo resplendeãt, ostenditur; tum ex ipsius animę rationalis nobilitate ac præstantia; tum ex doctrina & exemplo Christi, & aliorum Sanctorum; tum etiam inter alia precipuè ex virtutum omnium influxu in hoc opere, ac deniq; ex eminentia, & præstantia inter alia opera. Disseritur deinde de varijs huius functionis vtilitatibus, & quod ad amplectendam eam omnes Christiani, vnusquisq; pro captu suo, teneantur.

DE EXTREMA FERE TOTIVS *Orbis animarum salutis necessitate.* CAPVT I.

EA est calamitas Orbis terrarum hac nostra tempestate, vt nemo sit adeò ferus, qui non mitescat, si vicem ætatis huius ad mundi occasum, & mortem sempiternam inclinatæ consideret, vt cum innumeras nationes Infernus absorbeat, rarò, rarisq. in locis pietas Christiana ita colatur, vt firma spes salutis æternæ existat. Quapropter pios animos precor, sequentem totius orbis geographico more partitionem attente considerare, ac ex ipsius consideratione ad misericordiam commoueri, ac simul ad Infidelium conuersionem procurandam excitari. Nam cum inter vniuersas mortalium calamitates ignoratio Christi primum locũ obtineat; his, qui pro carneis oculis Catholicæ fidei lumine vtuntur, nullum omnino miseriæ genus luctuosius videri debet, quàm immensa hominum à Christo aberrantium, ac innumerabilium paruulorum multitudo, qui Euangelico carentes pane, sempiterna morte damnantur. Hoc autem clarius ex proxima diuisione constabit.

Prima igitur Orbis terrarũ calamitas, seu extrema animarũ salutis necessitas præ foribus penè in tota Europa adest. Nam cum hæc mũdi pars fuerit Christiani cultus feracissima, mirum quantam in sterilitatem deuenerit. Græcia quippe omnis cum Insulis, Regionibusq. quamplurimis, quæ ritu Græco gaudent; deinde Septemtrio ferè totus, eiusq.

latera

latera in Orientem,& Occidentem patentia paucis vrbibus exceptis hæreseos ignibus flagrant. Sunt in hac orbis parte multa Regna, quæ hæreticis Principibus parent, vt Angliæ, Hyberniæ, Scotiæ, Saxoniæ, Suetiæ, Daciæ, Dinamarcæ,& alia,in quibus,vna excepta Anglia,vix vlli verbi Dei inueniãtur Ministri. Alia vero sunt hæresibus infecta, quæ Principibus Catholicis obediunt, vt Poloniæ, Germaniæ, Hungariæ, Galliæ, vbi Sectarij cum Catholicis promiscuè versantur: & ob id merito timendum,ne hæresis, quod sincerum est, inficiat, & cum veræ fidei detrimento ex prauo Catholicorum maximè Sacerdotum, ac Ministrorum exemplo vires acquirat, & hæretici in sua perfidia magis in dies firmentur. In Europa igitur sola Pontificum Sede insignis Italia, ac Hispania diuino munere ab hæresum, vel schismatum contagio seruatur. Quare cum tot nefariæ, ac pestilentes hæreses ab Orco in terrarum Orbē reuocatæ per plurimas totius Europæ florentissimas Prouincias, ac Regna grassentur, verè nunc oraculum illud Ioannis impleri cernimus: Et quintus Angelus tuba cecinit, & vidi stellam de cælo cecidisse in terram, & data est ei clauis abyssi, & ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magnæ, & obscuratus est Sol, & aer de fumo putei. Et de fumo putei exierunt locustæ in terram, & data est illis potestas sicut habent scorpiones etc. Hæc enim rectè in hæresibus Luthero inuentore in orbem effusis, sortiri effectum doctâ, & eleganti oratione R. P. Bellarminus iam pridem probauit, & res ipsa loquitur. Etenim Satanicam nouorum hominum in hæresibus recentibus exco-

gitandis, veteribus reuocandis, vtrisq; disseminandis, fucandis, ac propugnandis solertiam, astutiam, audaciam, ac rabiem si intueamur, cælum ab ijs misceri terræ, omnia sacris ardere bellis, ac prælijs cruentissimis decertari deprehendemus: Quæ magnam videntur habere vim ad viros, qui aliquo Religionis, ac pristinæ pietatis tanguntur sensu, excitandum, vt conatu simili pro domo Dei in acie contra hostes fidei stare, & consilijs, verbis, scriptis pugnare operæpretium ducant.

Iam quoque Aphrica, quæ olim Catholica fide claruit, hodie extrema præmitur necessitate; nam à freto Hercule, vsq; ad Aethiopes Mahumetanis, vel Ethnicis erroribus, aut Schismaticorum proteruiæ deseruit: complectitur enim inter alia Barbariam, Numidiam, Lybiam, Nigritarum Regionem, magnam Imperij Turcici partem versus Aegyptum, & Mauritaniam: Continet etiam Aphrica Aethiopiam interiorẽ, maximè Presbyteri Ioannis latisiimum imperium, quod inter vtrunq; Tropicum à mari rubro ad Aethiopicũ ferè Oceanum pertingit: & hi quamuis Christiani censeantur, inculti tamen sunt, & nimis rudes, ac erroribus Alexandrini Patriarchæ, cui parent, infecti, in tenebris iacent.

Asiæ verò, trium Orbis partium facilè maximæ, maior est quàm aliarum indigentia: nam cum hęc latissimè pateat, complectaturq. quatuor amplissima Imperia, videlicet Turcicum, Persicum, Tartaricum, & Chinicum ferè omnia miserrima cæcitate Mahumetana, vel Ethnica laborant. Quod si vel in interiori Continente, vt in Armenia, vel

in maritimis locis, quæ hoc ſæculo Luſitani Reges in India Orientali obtinuerunt, aliquot Vrbes fidem Chriſtianam colunt, id certè cum vaſtiſſimis Regnis Aſiaticis comparatum, adeò exiguum eſt, vt dolorem parum lenire poſſit, præterquam quod ea loca remotiſſima tenuiter in Chriſtiano cultu proficiunt, aut fortaſſe nonnulla deficiunt.

Denique America, quam Orbis quartam partem Geographi conſtituerunt, in extrema calamitate verſatur. Nam & quod ad fidem Chriſtianam pertinet, parum culta eſt: & in Europeis hominibus Indi auaritiæ potius quàm Chriſtiani zeli exempla conſpiciunt: ſuntq. præterea tàm in Occidentalibus, quàm Orientalibus Indijs quamplurimæ Prouinciæ, quibus Euangelium nondum delatum eſt. Sunt autem hæ Regiones vltra fretum Magalanicũ in maxima terræ ſpacia excurrentes, vltra Peruanã Regionem vſq; ad fretum Magalanicum ad vtraſq; ripas maximi fluuij Maragnon mille circiter leucarum longitudinis: Campeſtria quæ adiacent nouo Regno Granatenſi mille circiter Leucarum, eſtq. ibidem Regio illa ampliſſimis Indorum Ciuitatibus celebris Laguana dicta. Maximus item terræ tractus, quam Floridam vocant, nouus Mexicus, Præterea trecentæ inſulæ, quas Lucaias appellant, quarum aliquæ Italiam magnitudine ſuperant, duodecim autem tantum Regi Hiſpaniarũ parent. Vndecim etiam Inſularum Philippinarũ millia, ex quibus aliquæ tota Hiſpania maiores ſunt, quarũ vix triginta Imperio Regis Hiſpaniarũ ſunt ſubiectæ, quarũ oĩum incolæ facillimo negotio fidei lumine illuſtrarētur, ſi proborũ Paſtorum, non tàm

ſua, quàm quæ Ieſu Chriſti ſunt, animarumq. ſalutem quærentium inſtructionibus, atq; integræ vitæ exemplis ſedulò informarentur.

In Occidentali vero India, quę iam diù Miniſtrorum cultura gaudet, calamitas hæc magis eſt conſpicua: in hac enim cum indifferenter omnes Baptiſmi lauacro abluti ſint, plurimi tamen Idola colunt: Idq. non tàm proprio, quàm aliquorum Parochorum vitio, quorum praua cupiditate, ac moribus diſſolutis præfati incolæ ſcandalizati Chriſtianam fidem blaſphemant.

Ac deniq; noſtra, & parentum noſtrorum ætate, tàm magna Orbis pars reperta eſt, vt meritò diſtare vltimum iudicium videatur, vſque dum tot gentibus ſalutis via aperiatur, oſtendatq. ſe Deus fidelem in omnibus verbis ſuis, dicens, *Matth.* 24. Et prædicabitur hoc Euangelium Regni in vniuerſo Orbe in teſtimonium omnibus gentibus, & tunc veniet conſummatio. Illud perſpicuum eſt hoc ſæculo, ab anno propemodum quingenteſimò ſupra millesimum, plus terrarum, atq; hominum eſſe detectum, in quibus Euangelij lux maxima ex parte deſideratur, quàm totis mille ſuperioribus annis. Multæ præterea ſunt regiones, eæq. ampliſſimæ, in quibus non eſt fides Chriſtiana audita, neq; propoſita, vbi innumeræ animæ omni etiam ſalutis ſpe deſtitutæ in ſempiternum pereunt. Profectò tot, & tantæ Regiones non ſunt fruſtra repertæ, ſed Diuina agi prouidentia credendum eſt, vt primum innotuerint, mox adeantur, & tandem ſalutis nuncium accipiant.

Hac igitur inſpecta breui Orbis terrarũ deſcri-
ptione,

ptione, quæ ſaxa ipſa emollire deberet, quis adeò durus exiſtat, qui mundum pereuntem ſuis oculis intueatur, illiq. non ſuccurrat, cum poſſit auxiliũ ferre? Hanc mortaliũ ſalutis vniuerſalē, ac incredibilē neceſſitatem magna ex parte, non tàm in tabulis depictam, quàm factis ipſis expreſſam cum cognouiſſet vir ille Apoſtolicus Franciſcus Xauerus in hæc verba ad ſuos in Europa commorantes ſcripſit: *Mihi vero perſæpe venit in mentem circum Europæ Academias, ac præcipue Parisienſium curſare, ac inſani ritu paſſim vociferari, eosq. qui doctrinæ plus habent quàm charitatis, his cõpellere verbis: Heu quam ingens animarum numerus veſtro vitio excluſus cælo deturbatur ad inferos.* Nec mirum, virum piiſſimum ita tot animarum pereuntium zelo angi, ac ſtimulari; cum & ſalus paucorum hominum adeò pretioſa ſit Chriſto, vt ſi oporteret iterum pro eis pati, id libentiſſimè faceret: quemadmodum Carpo ſignificauit reuelatione quadam, quam Sanctus Dionyſius Areopagita veram exiſtimauit. Cum ergo viri pij, & religioſi tot millibus opem ferre poſſint, quomodo in vtramq; aurem dormientes torpeſcere poſſunt in ſalute proximorum procuranda? Profectò non videntur ſententiæ Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri ſubſcribere, qui proximos ab interitu ſempiterno, cum poſſint, & ex fraterna charitate teneantur, non vindicant. Ferant igitur opem quicunq; Dei amantes, & hominum ſalutis ſtudioſi apud benignum Redemptorem haberi volũt, & quibus poſſunt modis, ſacrificiis, lachrymis, tùm conſilio, opera, ſudoribus, & ſanguine ipſo, ſi opus ſit, chariſſimam Chriſto Ieſu tot gentium ſalutem pro-

sequantur. Ferant etiam apud Dominum messis, quem in terris Christus, suum Vicarium pro messe colligenda constituit, illumq. deprecentur, vt mittat operarios in messem, sic enim proposita vniuersi Orbis necessitate olim D.Bernard.lib.2.de Cons. *cap. 6.* Eugenium Pontif. vrgebat, vt messi congregandæ sedulò studeret: *Exi* inquit *in agrum Domini tui, exi inquam in mundum: Ager est enim mūdus, isq. creditus tibi. Exi in illum, non tanquam Dominus, sed tanquam Villicus, videre, & procurare, vnde exacturus es rationem. Exi dixerim quibusdam tuæ passibus intentæ solicitudinis, & solicitæ intentionis. Neq; enim ipsi, qui iussi sunt ire in Orbem vniuersum, Orbem circuierunt præsentia corporis, sed mentis prouidentia. Et tu leua oculos quosdam considerationis tuæ, & vide Regiones, si non sunt magis siccæ ad ignem, quàm albæ ad messem. Nonne si exis, & cernis ista, pudebit otiosam iacere securim?* hęc Bernar.

DE EXCELLENTIA, ET DIGNITATE *huius functionis, pro iuuandis Infidelibus.* CAP. II.

DE necessitate quidem extrema Euangelicæ prędicationis in Vniuerso ferè Orbe, vel certè in maiori eius parte dictum est à nobis toto superiori capite, nunc dignitatem, præstantiam, amplitudinem huius altissimę functionis iuuandis animabus destinatæ opus est vt attingamus. Omnis quidem virtus cultores suos euehit tàm altè, vt reliqui homines eos cum admiratione suspicere, & velut inuiti amare, & colere cogantur, sed hoc mul-

multo magis efficiunt prestantes,excellentesq. virtutes, & quæ sint inter cæteras maximè difficiles, & arduę: ex quo genere cum sine vlla controuersia sit feruens in proximos Charitas (maximè verò in Infideles, qui quantò à nobis remotiores, tantò necesse est vt charitatis flamma sit maior) non est dubitandum, quin pręse ferat dignitatem, ac splendorem maximum.

Hanc igitur zeli animarum prętantiam, Dei aspirante gratia, ex quatuor capitibus breuiter conuincemus. Primò, ex dignitate ipsius hominis: sicut enim in artibus earum dignitatem ex nobilitate materiæ, quam Philosophi obiectum appellant, conijcimus, in hac functione, quam artem artium meritò Sancti Patres appellarunt, ex materiæ prętantia, hoc est à nobilitate, & excellẽtia, à Deo animabus nostris collata, eius nobilitatem, ac splendorem expendemus. Secundò, ex imitatione Christi, & Sanctorum. Deinde ex influxu virtutum omniũ, qui in altissima hac functione reperitur. Quartò ex pręstantia huius studij supra alias virtutes.

DE DIGNITATE, AC PRAEstantia animæ rationalis.

CAP. III.

EX omnibus creaturis corporalibus, quæ à Deo conditę sunt, nullum est homine dignius opus, aut quod maiorib. laudibus, etiam ab Ethnicis celebretur. Sic Cic. *primo de Legib.* dignitatẽ hominis cõsiderans, hunc dixit, *animal prouidũ, sagax, multiplex, acutũ, memor, plenũ rationis, & cõsilij, præclar aq.* con-

conditione generatum à supremo Deo, cum quo ait, primã homini rationis esse societatem. Alij verò appellarunt creaturarum internuntium, superis familiarem, Regem inferiorum, indaginem rationis, lumen intelligentiæ, interpretem naturæ, animal sanctum, liberum, stabile, fluxui æui interstitium, mundi copulam & Hymenæum, ab Angelis paulò diminutum; cui status ab opifice Deo rectus concessus sit, vt mens eò spectet, ac ratio, quò vultus ipse collineat: cęteroquin positum in mundi medio, vt commodius omnia circumspiciens, omnium itẽ rerum disquirat causas; animusq; virtutibus excultus, atq; in Deum rectè tendens, gloria, & honore in perpetuas æternitates coronetur.

At altius Seneca, licet fidei lumine orbatus, sed tamen ex latenti lumine coactus, hominis nobilitatem ex Diuino consortio, his pęnè verbis Lucillum alloquens, *Epist.* 14. commendauit. *Apud te est Deus, tecum est, in te est; manet in vnoquoq; nostrũ sacer quidam Spiritus, qui bona opera nostra obseruat, qui nobiscum agit, qua nos cum eo ratione agimus: nec sanè quisquam sine illo potest esse bonus.* Et alibi: *Admiratus es* (ait) *homines ire ad Deos: admirari potius debes Deum venire ad homines, quodque vicinus est, vt in eis maneat, nec enim sine ipso aliquid est boni.*

Quæ etsi magnam omnino esse hominis dignitatem, ac gloriam declarent, alia tamen sunt argumenta, quæ si rectè perpendantur, tantam esse hominis nobilitatem, ac eminentiam agnoscemus, vt nihil sit eo pręstantius. Primum sit, animam à Deo ipso fuisse homini inspiratam; non enim cum mate-

ria quasi commixta est, & ex illius gremio educta, sed extrinsecus aduenniens corpori infusa legitur. Cæteris quidem animantibus præcepit Deus, vt ab aquis producerentur. Producant genus (inquit) aquæ reptile animę viuentis, & volatile super terram &c. Item: Producat terra animam viuentem in genere suo, iumenta, & reptilia, & bestias terræ secundum species suas. Simile quid de homine, aut eius anima minimè protulit; sed & quod primum hominum per se efformauerit, & quod eius animam independẽter à corpore, & absq; vllo respectu eius causalitatis creauerit, creatamq; veluti hospitem in idem corpus exceperit, apertè significatur. Et consonat illud Aristotelis 2. lib. de generatione animalium *cap.* 3. hinc, vt videtur, depromptum, mentem videlicet extrinsecus aduenire, diuinam q., & separabilem esse.

Secundum nobilitatis animæ rationalis argumẽtum est, quod quasi ex pectore diuino, intimisque pręcordijs efflata dicitur: Non quidem quod sit pars aliqua diuinę essentiæ (circa quod aliqui turpiter errarunt) ab antiquis Patribus grauissimè reprehensi; sed quod, & genere essendi immortali, & vi potentiarum, atque operationum spiritualium intimè, ac reconditè Diuinam naturam participet. Vnde Diuus Ambros. de bono mortis *cap.* 9. citans hunc locum, iure hominem exhortatur, vt cum illo puro, ac perpetuo, & immortali bono maneat, ipsi adhereat, & cum ipso sit, de quo cognationem ducit; illudq. iam olim à D. Paulo *Act.* 17. inculcatum repetit; Cuius & genus sumus. Et D. Bernard. *Serm.* 2. de Natiuitate Domini: *Spiritus sanè* inquit

inquit *non communem, sed propriam habet conditionem, nec in massa creatur, sed singulari quadam excellentia inspiratur.* *Agnosce ò homo dignitatem tuam, agnosce gloriam conditionis humanæ &c.*

Tertium est: Quod anima rationalis verè spiritus sit, ab omni concretione materię immunis, quāuis eam informet, ita vt vnus homo ex spiritu, & materia simul constans, omnia corpora, omnes animas rationales, omnesq. spiritus completos, Angelicos videlicet, veluti clausula omnium operum Diuinę creationis in se contineat; idcircò & spiraculum dicitur anima rationalis, & à Deo inspirata, vt aliqui ex Patribus adnotarunt.

Quartum autem, & maximum inter cætera nobilitatis huius animæ nostrę illud est argumentum, illam fuisse ad Dei imaginem, & similitudinem conditam, ex qua imagine homini à Deo impressa, facilè est videre, quantum honoris, ac dignitatis in ipsum proueniat; ideo enim Deus homini imaginem suam impressit, vt illum ad suæ authoritatis, maiestatis, ac Diuinitatis, non solum similitudinē, sed & participationem promoueret: quo igitur dignitas hominis altius ascendere poterit? Sed nunc singula expendamus. Primum fecit Deus hominem ad imaginem suam, vt eum ad summam dignitatem, excellentiamquè eueheret, & sic non solum res omnes corporales eum reuerterentur, vt qui tàm expressam, & illustrem Dei omnium Conditoris, & Dominatoris imaginem in se gereret. Sic Deus dixit Noè, *Gen. 9. Terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super omnes volucres cæli &c.* Et ne cęli, atq; astra inseruire homi-

mini,aut etiã Angeli ministrare ei dedignarentur. Denique ne Dæmones hominem lædere auderent, neuè propter hominis rebellionem aduersus Deum, omnes creaturę in ipsum insurgerent, sua hominem imagine Deus insignire,& munire voluit.

Non solum igitur ob hanc causam; sed etiam vt ipse non esset sui iuris,& possessionis, sed potius vt clare agnosceretur hominem esse quid Dei propriũ, & peculiare, obsignauit eũ sigillo suæ imaginis, tàm altè, ac tenaciter impressę, vt salua hominis natura, signaculum illud auferri nullo modo posset. Homo igitur gestat imaginem Dei, vt filius sui Patris, cui debet amorẽ, ac pietatẽ, vt mancipium Dñi sui, quẽ timere, ac reuereri debet; vt miles sui Ducis,& Imperatoris, cui fidem,& obedientiã pręstare oportet. Denique vt minister, & dispensator bonorum hæri, & Domini sui, cui rectum vsum creaturarum, quæ dispensationi eius commissæ sunt, exhibere debet.

Deinde quemadmodum, quia nullum animalium simile inueniebatur Adæ, cum quo societatem, & amicitiam, ac familiaritatem habere posset; creauit Deus Euam tanquam eius Sociam; ita creatis rebus omnibus corporeis, cum nulla esset Dei similis, & cum qua Deus familiaritatem, & societatem inire posset, fecit hominem sibi similẽ, vt esset, quẽ Deus amaret, & à quo vicissim amaretur, amore amicitię. Et de alijs quidem rebus cum eas Deus à se factas cerneret, approbasse eas dicitur. *Vidit Deus* (inquit scriptura) *cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona*: De homine autem multò aliter locutus est Deum per Salomonem, *Prouerb*.8. dicens. *Deliciæ meæ esse cum filijs hominum*.

Ter-

Tertia causa, quare homo factus est ad imaginem Dei, illa est, vt posset esse homo æternitatis, infinitatis, & diuinitatis quodammodo capax, nullumquè esset tantum bonum, vt non id auderet homo petere à Deo, & impetraturum se à Deo speraret: Quemadmodum igitur vas rotunda figura præditum non potest omni ex parte repleri, nisi à corpore similiter rotundo; ita nec animus hominis ad imaginem Dei factus, nisi à solo Deo, cuius similis est, repleri, & satiari potest.

Ac denique quemadmodum Rex condita à se Ciuitate, in medio eius, loco celebri, imaginem suam collocat ex materia quapiam eximia, & pretiosa confectam, vt manifestum sit omnibus eam intuentibus, quis fuerit eius Ciuitatis conditor: ita Deus, fabricato à se mundo, effigiem suam posuit in medio eius, idest in homine, qui est mediũ quiddam inter res à Deo conditas; vt ex eius aspectu dignitate, in aperto, & manifesto sit omnibus, qualis fuerit huius mundi fabricator, & opifex.

Hęc igitur admirans D. Bernardus de interiori domo, *cap. 67.* Animam ipsam his verbis alloquitur. *Intellige dignitatem tuam nobilis creatura, quoniam non solum insignita es Dei imagine, verum etiã decorata similitudine.* Et infra. *Quid maius his tibi facere potuit, quam vt ad similitudinem suam conderet factor tuus? Attende igitur diligenter primæ conditionis tuæ excellentiam, & venerandæ Trinitatis imaginem in te ipsa agnosce.* In quo verò præcipuè hęc hominis ad Deum imago consistat, luculẽter, *cap. 67.* vt supra declarat idem Bernard. *Considera* inquit *nobilitatem tuam, quod sicut Deus vbique*

quę est totus, totus omnia viuificans, omnia mouens, & gubernans: & sicut Deus est, viuit, & sapit; ita tu secundum modum tuum, es, viuis, & sapis: & sicut in Deo tres sunt personæ, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sic tu habes tres vires, scilicet, intellectum, memoriam, & voluntatem, Hæc Bernard.

Ex quibus illud constitutum nihil homini excellentius, aut gloriosius contingere posse, quàm hãc Dei imaginem pręseferre, quæ illum ita euehit, vt omnibus etiam rebus creatis, tanquam paruulus quidam Deus, dominetur.

Hanc igitur hominibus quasi infinitam à Deo collatam dignitatem, etsi nos minus intelligere possimus; sufficeret Christi Domini, ac Saluatoris nostri iudicium, qui eam tanti ęstimauit. Vt enim homo rusticus in gemmis dignoscendis, videns artificem peritum gemmam aliquam nõ tàm magno pretio emere, quàm pro ea comparanda se ipsum etiam vendere, imò vitam profundere paratum esse, meritò iudicat gemmam tanti esse, quanti ab illo fit: sic nos in omni quidem re, sed in hac pręcipue dijudicanda, nulla alia ratione magis quàm illius exemplo moueri debemus, quem scimus esse Sapientiam ipsam: is vero quantopere animarum salutem ęstimauerit, sitiuerit, ac complexus fuerit, res ipsa loquitur; cum quicquid Christus egerit, quicquid dixerit, quicquid molitus est per triginta trium annorum spatium, omnia in hunc finem destinauerit. quę omnia breuiter, ac veluti in fasciculum colligit D. Bernard. in serm. de quadruplici debito. *Primum quidem* (ait) *illarum infan-*

fantilium necessitatum: deinde laborum, quos pertulit in prædicando: fatigationum in discurrendo: tentationum in ieiunando: vigiliarum in orando; lacbrymarum in compatiendo: insidiarum in colloquendo: postremo periculorum in falsis fratribus, conuitiorum, sputorum, colaphorum, flagellorum, irrisionum, subsannationum, exprobrationum, clauorum, horumq. similium: quæ in salutem nostri generis triginta, & tribus annis, operatus & passus est in medio terræ. O quàm indebita miseratio: quàm gratuita, & sic probata dilectio: quàm inopinata dignatio: sic Bernard.

Vide igitur merito inquit Chrysost. *tom.* 3. in oratione de Beato Phylogonio, *quam multa propter hunc gregem passus sit Christus, homo factus est, serui formam assumpsit, consputus est, alapis cæsus est, postremo ne mortem quidem recusauit, & quidem ignominiosissimam. Quin & ipsum sanguinem suum effudit. Itaq; si quis voluerit illi commendatus esse, curam habeat ouium illius, publicam quærat vtilitatem, fratrum suorum saluti prospiciat. Nullum enim officium hoc Deo charius est.*

Idem videlicet Chrisost. *tom.* 1. *homil.* 3. in Gen. *Etenim ipse, cum Deus sit, propter nihil aliud nostram induit carnem, & omnia alia humana sustinuit, & crucem quoque suscepit, nisi vt nos peccato obnoxios à maledicto liberaret. Et hoc quoq; Paulus clamat, dicens. Christus nos redemit à maledicto legis, factus pro nobis maledictum. Si igitur ipse, qui Deus est ineffabilis essentiæ, ob misericordiam ineffabilem, hæc omnia propter nos, & salutem nostram suscepit, cur non & nos erga fratres iusti sumus, agno-*

scen-

ſcientesquè eos, vt membra noſtra, & eripientes ex Diaboli faucibus, in viam veritatis inducimus? ita Chriſoſt.

Sed & apertius Paulus 2. *Corinth.* 6. dignitatem, de qua tractamus, commendauit his verbis: *Empti enim iſtis pretio magno*: Hoc autem pretium magnum eſt ipſe Chriſtus *totus* (vt ait S. Bernardus *ſerm.* 3. Circuncif. *Nobis datus, totus in noſtros vſus expenſus.* Verè enim nullus vnquam homo ad ſeruiendum traditus, ita illi propius fuit, ac verbum illud æternū pro vniuerſis hominib. tributus, cōceſſus, & donatus fuit: Vnde Paul. *ad Tit.* 2. *Qui dedit ſemetipſum pro nobis*. Quare hoc emptionis genus, quo ſuā Chriſtus dedit animam, & talē animā, ſuūquè corpus, ac inſuper Diuinam perſonam, ſatis declarant, quanto æſtimauerit pretio ſalutem animarum, & quanti fecerit hanc ſuæ diuinitatis præclaram effigiem.

Siquidem imaginem, quam Deus fecit per creationē, Chriſtus Dominus polit, & ornat, imò & reficit per redēptionē, ac deniq; abſoluit, & conſumat per glorificationē. Magnā eſt propterea dignitas animarū, cū tātopere à Deo æſtimētur, & honorētur.

Quæ meritò cōſiderās D. Bernard. *Serm.* 1. Aduētus, clamat: *Mira quærentis Dei dignatio, magna dignitas hominis ſic quæſiti, in qua ſi gloriari voluerit, nō erit inſipiens: non quod aliquid eſſe videatur tanquam à ſe ipſo, ſed quod tanti eum fecerit ipſe, à quo creatus eſt. Omnes enim diuitiæ, omnis gloria mundi, & quicquid in eo conſpicitur, minus eſt hac gloria, imò neque eſt aliquid in comparatione eius.* Hæc Bernardus.

Idem etiam, nec minus doctè prædictas animæ dignitates complectens, *cap. 3.* Meditat. exclamãs inquit. *O Anima Dei insignita imagine, decorata similitudine, redempta sanguine, deputata cum Angelis, capax beatitudinis, hæres bonitatis, rationis particeps, quid tibi cum carne?* Et infra. *Totus quidem iste mundus ad vnius animæ pretium æstimari non potest: non enim pro toto mundo animam suam Deus dare voluit, quam pro anima humana dedit. Sublimius ergo est animæ pretium, quæ non nisi sanguine Christi redimi potuit. Nonne Dei filius, cum esset in sinu Patris, à Regalibus sedibus pro ea descendit, vt eam à potestate Diaboli liberaret? Fleuit ipsam, nec solum fleuit, sed etiam morti se obtulit, vt pretiosi sanguinis sui pretio eam redimeret. Aspice mortalis pro te datur hostia talis. Agnosce homo, quam nobilis est anima tua, & quam grauia fuerint eius vulnera &c.*

Egregiè etiam Chrysost. in cap. 1. *Epist. ad Corinth. Nihil est enim, quod animæ possit æquiparari, nec vniuersus quidem mundus.* Hanc igitur animæ nobilitatem, siue splendorem sanguine Christi expiatæ, cum semel Catherinæ Senensi datum diuinitus esset animo intueri; ita exarsit zelo animarum, vt dixerit, *tanta est animarum dignitas, & pulchritudo, vt ad eas lucrandas nullus par labor esse possit;* idq. gloriosissimis factis à se in hunc finem gestis, maximisq. laboribus, periculisq. susceptis ita esse, vt dicebat, opere ipso ostendit.

Quare non mirum si Deus ita arctè hominibus proximorum salutis curam commendet, ac in Ecclesia eius sponsa, non ob aliam causam certissimò con-

constat Hyerarchiam vniuersam, vt sunt Sacerdotia, bona, dignitates, neq; ad alium finem, quam ad animas Deo, vitæq. æternæ lucrandas esse institutã. Neq; verò in oculis Domini omnium bonorum temporalium, ac Regnorum euersionem tanti esse, quanti vnius animæ amissio sit, quæ in deserto errare sinatur; nec omni conatu, omniumq. bonorum, ac vitæ ipsius dispendio ad ouile reuocetur.

Quod si vnius animæ pretio vniuersus Orbis cõparari nequit, ac ex alia parte in tot animarum millia, vt ex typo Orbis terrarum à nobis in præcedenti cap. ostenso constat, oculos conuertamus, quæ luce Euangelica destituta in æternum pereunt (ita vt & meritò Christus cum clamore valido lamentatus sit, quando seminis parabolam prædicauit, in qua ex quatuor diuini seminis partibus tres in Dæmonum prædam cedere vidit): Quid ergo superest viris Religiosis, nisi vt lachrymas, Christiq. conatus imitentur, ac non solum impensissimè Dominum messis exorent, vt mittat diuinitus operarios in messem suam; sed etiam vt relicta vna oue, quæ Ecclesiæ angustum regnum repræsentat, nonaginta alias in deserto infidelitatis aberrantes sedulò quærant.

EXEMPLO, ET DOCTRINA CHRISTI zelum animarum maximè commendari.

CAP. IIII.

HActenus eam dignitatem huius ministerij cõmendauimus, quæ ex animæ nobilitate, &

præſtantia tanquam ex nobiliſſima, pretioſiſſimaq; materia profecta eſt: nunc verò illa dignitas declaranda eſt; quæ huic functioni accreſcit, tùm ex Chriſti exemplo, eiusq; ſimilitudine, tùm etiam ex eius doctrina. In qua re duo breuiter erũt attingẽda; primũ, quanto ſtudio Chriſtus proximorum curam, maximè verò Infidelium verbo commendauerit: Deinde quantum nos ſuo exemplo ad ſui imitationem inſtruxerit.

Audiamus igitur ipſius veritatis teſtimoniũ, ac breuem, diuinã tamen, & dignã ipſo Deo ſententiã: *Hoc eſt* (inquit, *Io.* 15.) *præceptum meũ, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos*: Quæ verba exponens Greg. Papa *homil.* 27. in Euangelia: *Cum cuncta ſacra eloquia*, inquit, *plena ſint Dominicis præceptis, quid eſt, quod de ſola dilectione, quaſi de ſingulari mandato, Dominus dicit, Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem: niſi quia omne mandatum de ſola dilectione eſt, & omnia vnum præceptum ſunt? quia quicquid præcipitur, in ſola charitate ſolidatur. Vt enim multi arboris rami ex vna radice prodeunt, ſic multæ virtutes ex vna charitate generantur. Nec habet aliquid viriditatis ramus boni operis, ſi non maneat in radice charitatis. Præcepta ergo Dominica, & multa ſunt, & vnum: multa per diuerſitatem operis, vnum in radice dilectionis*. Sic Gregor.

Multa his ſimilia commemorari poſſent, tùm ex Sacra Scriptura, tùm ex Patribus, ſed nõ opus eſt ea, quæ notiſſima ſunt, repetere: ſolum Chryſoſt. egregium adijciam teſtimonium: *Nouiſſima* (inquit in primam Canonicam, *Ioan. Tom.* 9.) *Verba Chriſti ituri in cœlum ſunt iſta*, (nempè hoc eſt præ-

ceptum

ceptum meum &c.) *Considerate languentem in le-ćto hominem, in domo sua iacentem, & maceratum ægritudine, proximum morti, anhelantem iam animã inter dentes quodammodo habentem, qui forte solicitus de aliqua re chara sibi, quam multum diligit, veniat sibi in mentem, & vocet hæredes suos, & dicat, Rogo vos facite hoc, teneat quodammodo violenter animam, ne antea exeat, quàm verba illa formentur, cum illa verba nouissima dictauerit, efflat animam, tollitur cadauer in sepulchrum, hæredes ipsius quomodo meminerunt nouissima verba morientis? quomodo, si quis existat, qui dicat eis, nolite facere, quid ergo illi dicant? ergo non facio, quod mihi Pater efflans animam nouissimè mandauit? quod vltimum sonuit in aures meas proficiscente hinc Patre meo? quæuis alia verba aliter possum habere, nouissima verba me plus tenent, non eum vidi amplius, non audiui loquentem. Fratres cogitate visceribus Christianis, si hæredibus sunt tàm dulcia, tàm grata, tàm magni ponderis verba patris ituri in sepulchrum, hæredibus Christi qualia debent esse verba nouissima?*

Quare nihil est, quo Christus vberius laudare posset Christianam charitatem, quàm insinuando se hoc tantum præcipere: Et rectè sanè, quia in charitate non vna, aut altera virtus, sed omniũ virtutũ copia, tãquã in fęcũdissima radice cõtinetur.

At non solum Christus Dominus hoc generali præcepto contentus est, (ne forte Christiani, qui ad omne ignauiæ genus propensius inclinamur, dilectio-ẽ hanc intra Ecclesiæ tantũ terminos exhibendam existimaremus) sed & infideliũ curã maximè

Ecclesiæ commendauit. *Aliàs* (inquit) *Ioan.* 16. *Oues habeo, quas oportet me adducere, & fiet vnum ouile, & vnus Pastor.*

Imò hanc fuisse tempore mortis Christi, Resurrectionis, ac in cœlos Ascensionis curam, hancq; solam, vel saltem præcipuam suæ Ecclesiæ qua à cæteris profanis, & vanis conuenticulis Hæreticorum discerneretur, notam esse voluit, vt disertè Augustinus plurimis in locis disseruit. Illud verò inter omnia illustrius est testimonium, quod reddidit sermone 6. *lib.* 17. *Homil.* Vbi curam adducendi animas ad ouile Christi præcipuam, ad veram Christi Ecclesiam discernendam notam esse agnouit: Explicans enim illa verba *Act.* 2. *Eritis mihi testes in Hierusalem &c. Apostoli* (inquit) *quærunt tempus iudicij, & Dominus respondet locum Ecclesiæ: Non respondit, quod quæsierunt, sed nostros præuidebat dolores. Eritis inquit mihi testes in Hierusalem. Parum est, non pro hoc tantum pretium dedisti, vt hoc solum emeres in Hierusalem. Dic adhuc, & vsq; in fines terræ. Venisti ad fines. Quare contentiones non finis? Nemo mihi dicat iam: Ecce hic est; non est, sed, Ecce hic est. Sileat humana præsumptio, audiatur Diuina prædicatio. Teneatur vera promissio in Hierusalem. & in tota Iudæa, & Samaria, & vsque ad fines terræ. His dictis nubes suscepit eum: tam non opus erat, vt aliquid adderetur, ne aliunde cogitaretur. Fratres pro magno audiri solent verba nouissima ascendentis in cœlum. Existimemus Dominum nostrum Testamentum scripsisse, & in testamento suo nouissima verba posuisse: præuidit enim malorum filiorum futura litigia, præuidit homines* par-

partes sibi facere conantes de possessione aliena. (Et infra, postquam commendauit charitatem Dei, & proximi demonstrans veræ Ecclesiæ signa addit.) *Videte ergo fratres, quid maximè diligatis; quid fortiter teneatis. Glorificatus Dominus resurgendo commendat Ecclesiam; Spiritum sanctum mittens de cœlis commendat Ecclesiam. Resurgens enim quid dicit Discipulis suis? Hæc dicebam vobis, cum essem apud vos, quia oportebat impleri omnia, quæ scripta sunt in lege, & Prophetis, & Psalmis de me; Et tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas, & dixit eis, quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die. Vbi est Ecclesiæ commendatio? Et prædicare in nomine eius pœnitentiam, & remissionem peccatorum? & hoc vbi? per omnes gentes, incipientibus ab Hierusalem, hac resurrectione glorificatus. Quid ascensione glorificandus? quod audistis: eritis mihi testes in Hierusalem, & in tota Iudæa, & Samaria, & vsq; in fines terræ. Quid ipso aduentu Spiritus sancti? Venit Spiritus sanctus, quos primum impleuit, linguis omnium gentium loquebantur. Vnusquisque homo loquens omnibus linguis, quid aliud significauit, quàm vnitatem in omnibus linguis? hoc tenentes, in hoc firmati, in hoc roborati, in hoc inconcussa charitate defixi: Laudemus pueri Dominum, & dicamus halleluia. Sed in vna parte? & vnde, & quousque? A solis Ortu, vsque ad Occasum laudabile nomen Domini.* Hæc August.

Deinde, si ad Christi Domini Saluatoris nostri exemplum, ad cuius formam, & exemplar omnes Christianorum actiones, omnia studia, & exercita-

tiones sunt dirigendæ, maximè elucet in omni eius vita, operatione, & doctrina hic animarum zelus, quo eius viscera transfigenda prædixerunt Prophetæ. Quanta verò fuerint in Christo Domino charitatis indicia, quanta erga proximorum salutem curandam solicitudo, nemo est qui dignè possit explicare: zelo animarum ita exarsit, vt coarctaretur, vt ipse ait, donec Baptismo sanguinis pro earum salute ablutus, seipsum Patri hostiam viuentem immolaret; passionem, & mortem probrosissimam obiuit spontè, libensq. & gaudens sustinuit, quod optauit ardenter, vt opprobria exprobrātium Deo in ipsum reciderent omnia, fieretq. vnus pro omniū gloria opprobrium hominum, & abiectio plebis. Quàm vero constanter in amore ingratissimæ, & pessimæ gentis perseuerauerit, quàm ardenter nec amatus, & capitalissimo odio habitus ab inimicis ciuibus, & popularibus suis, inimicos ipse dilexerit, quàm facilis ad ignoscēdū fuerit suismet hostibus, & interfectoribus immanissimis, efferatissimis in ipso feruore tanti sceleris mortis suæ, locupletissimè testatur vel vna eius oratio illa, Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt. Et nos breuiter præcedenti cap. nonnulla attigimus.

Quare cum summa dignitas Christiani sit, se quàm simillimum Christo efficere, illumq. imitari meritò Patres Christianos omnes ad hanc animarū functionem proposito Christi exemplo, veluti earū actionum mensura perfectissima, vrgent, vt iam nō sibi, suisq. commodis, & vtilitatibus, sed proximorum saluti viuant. D. Io. Chrisost. *tom.* 4. homil. 25. in cap. 19. epist. 1. ad Corinth. in illa verba: *Imitatores*

tores mei estote, sicut & ego Christi: Hæc perfectæ charitatis regula est, hic certissimus terminus, hoc supremum omnium cacumen quærere, quę communem omnium comprehendant vtilitatem, quod ipse significans addidit, sicut ego Christi. Nihil enim potest nos adeò imitatores Christi facere, vt proximorum cura.

Idem etiam Chrisost. Homil. 34. in Matthæum: *Etenim vt scias quantum bonum sit cum salute nostra & alios lucrari, audi Prophetam ex persona Dei dicentem: Qui educit pretiosum à vili quasi os meum erit. Quid hoc est? Qui ab errore ad veritatem ait manuduxerit, vel à peccato ad virtutem proximum induxerit, pro virili humano me imitatur.*

Denique D. August. proposito Christi exemplo ad charitatis vincula fidelium excitat animos; explicans enim locum Ioan. *Omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum*, ait: *Accipere calicem salutarem, & inuocare nomen Domini, hoc est satiari charitate. & ita satiari, vt non solum non oderis fratrem, sed paratus sis mori pro fratre: Hanc charitatem docuit Christus in cruce moriens: Hanc didicit Paulus dicens: Ego libentissimè impendar pro animabus vestris: Hanc imitatus est Stephanus, orans pro lapidantibus ipsum: propter eos volebat Paulus viuere, pro quibus paratus erat mori. Et Petro dixit Christus post resurrectionem: Petre, amas me? Pasce oues meas: quasi dicat, hæc est perfecta mei dilectio, vt pro fratribus facias, quod ego pro te feci: Qui non diligit fratrem suum, non est ex Deo: Dilectio sola discernit inter filios Dei, & filios Diaboli.* Hæc Augustinus.

Cumq.

Cumq. nihil homini excellentius, aut gloriosius contingere possit, quàm ad hanc Christi imitationem, & similitudinem pertingere, ac omnes præterea Christianos imitatores Christi esse oporteat, idq. eos, & professio, & nomen ipsum monet; multò vero exactius, strictioriq. vinculo ad hoc astricti tenentur Religiosi; quorum instituta ita ex Christi vita desumpta sunt, vt pictores solent, cum vultum ex vultu exprimunt. Quare si horum paupertas ideo perfecta, quia eius paupertatem imitantur, qui non habuit vbi caput reclinaret, & castitas illius castitatem, qui fuit candor lucis æternæ, & obedientia quoque, quia ab illo deprompta est, qui factus est obediens vsque ad mortem; non dubium horum charitatem tātò fore perfectiorem, quantò plus ad illius exemplar accesserit, qui propter nimiam charitatem qua dilexit nos, venit in mundum, vt peccatores saluos faceret.

EXEMPLA SANCTORVM, *qui ardenti animarum zelo flagrarunt.*

CAP. V.

TAnta est insignium sanctitate virorum multitudo, qui hoc ardentissimo animarum zelo ad imitationem sui capitis exarserunt, vt & sola eorum authoritas satis esse possit, tùm ad permouendos Religiosorum, aliorumquè Christianorum pios animos ad eam ardenter indefessèque sectandam.

Illud certè præ alijs huius studij in procuranda fidelium, siue infidelium salute perfectionem maximè

ximè commendat, quod hoc ſtudium, ſiue functionis genus Apoſtolica vita à Sanctis Patribus appelletur, & re vera ſit, ac perinde ea ſummum perfectionis faſtigium attingat neceſſe eſt. Neq; enim dubitari poteſt, quin Apoſtoli, qui in Euangelica perfectione principẽ locum obtinuerũt, vtpotè qui primitias Spiritus ſancti acceperunt, vt prædicat Paulus *ad Rom.* 8. quod à Chriſto Domino fuerint electi in eum finem, ac in totius Orbis Regiones, pro fide propaganda miſſi. Omnes igitur huic animarum zelo mancipati Apoſtolos Duces habent, eorumq. profeſſioni nomina dederunt.

Aliorum etiam Sanctorum tàm veteris, quàm noui Teſtamenti proferamus exempla. Nam & amor, zelusq. animarum frequens, ac ardens fuit in viris ſanctis vtriuſque Teſtamenti. D. Chriſoſt. *tom.* 4. homil. 25. in cap. 10. Epiſt. prima ad Corinth. vberrimè tractat hoc argumentum: *Antiquis* (inquit) *magnis, & generoſis illis viris hæc maxima cura erat, vt ſumma cum diligentia, aliorum vitam diſquirerent, & manifeſtè cognoſces nullum eorum vnquam ad propriam reſpexiſſe vtilitatem, ſed proximi vnumquemque. Quamobrem maiorem in modum claruerunt. Etenim Moyſes multa, & magna operatus eſt miracula, ſed nihil tàm magnum eum fecit, vt beata illa vox, quàm ad Deum habuit, eum inquit. Aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis, dele me de libro tuo. Huiuſmodi erat, & Dauid; idcircò dicebat: Ego Paſtor peccaui, & ego malè feci, & hi, qui Ouile ſunt quid fecerunt? fiat manus tua ſuper me, & ſuper domum patris mei. Eodem modo Abraham non ſuam, ſed mulierum quæſiuit*

vti-

vtilitatem, ideo se periculis exponebat, & Deum pro his, qui nihil ipsi conferebant, deprecabatur. Ii quidem tantopere claruerunt: qui autem sibi tantum consulunt, consideria quantum acceperint detrimetum. Fratris igitur filius, cum audiuit, si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam; optione accepta suam quæsiuit vtilitatem, quam non modo non inuenit, sed ipsa quoque regio est incensa, quæ autem Abrahæ obtigit, incolumis seruata est. Ad hæc Ionas non alijs, sed sibi ipsi prospiciens, penè periclitatus est, & Ciuitas conseruata, ipse verò agitatus, iactatus, & obrutus est fluctibus; sed cum multitudine saluti inuigilauit, suam inuenit. Ita & Iacob in quibus proprium non quærens lucrum, plurimas lucratus est, Ioseph autem fratrum studens vtilitati suã est consequutus. Qui missus à Patre non dixit: Quid? non audisti, quod pro visionibus, & somnijs discerpere me aggrediebantur, & somniorum, & amoris erga me tui pœnas dabam? quid non contra me molientur, cum in eorum ero potestate? Nihil huiusmodi causatus est, nec cogitauit quidem, sed rebus omnibus fratrum salutem præposuit: idcircò omnia postmodum bona adeptus est, quæ eum clarissimum, gloriosissimumq. reddiderunt.

Præterea Moyses, nihil enim prohibet iterum eius meminisse, & contemplari, quomodo res suas contempsit, & alienas prosecutus est. Moyses inquam, in Regia domo educatus, cum Christi opprobrium maiores Aegyptijs thesauris diuitias arbitraretur; omnibus abiectis cum Hebræis malorum particeps esse non recusauit. Quamobrem ipse non solum non seruiuit, sed & ipsos à seruitute liberauit. Magna quidem hæc

& An-

& Angelo digna vita. Verum Paulus maximè in hoc excelluit. Alij namque omnes suis omissis bonis proximorum malis communicare non recusarunt, Paulus autem longe maiora aggressus est. Non enim simpliciter voluit aliorum calamitatibus participare, sed maximas ipse subijt, vt cæteri benè haberent.

Diuus Hieronymus Epistola 12. quæ est ad Gaudentium, *Tomo* 1. de hoc ardenti zelo ita scripsit: *Legimus Aaron Pontificem isse obuiam furentibus flammis, & accenso thuribulo, Dei iram cohibuisse: Stetit inter mortem, & vitam Sacerdos magnus, nec vltra vestigia eius procedere ignis ausus est. Moysi loquitur Deus: Dimitte me, & delebo populum istum. Quis nunc in terra est, qui obuiare flammis velit; & cum Apostolo, Roman.9. dicere: Optabam ego anathema esse pro fratribus meis? Pereunt cum Pastoribus greges, quia sicut populus, sic Sacerdos. Moyses compassionis loquebatur affectu: Si dimittis populo huic, dimitte; sin autem, dele me de libro vitæ. Vult perire cum pereuntibus, nec propria salute contentus est; gloria quippe Regis multitudo populi.*

Idem sic habet Epistola quadragesima sexta ad Rusticum, Tomo primo. *Quod ignotus ad ignotum audeo scribere, Sanctæ Ancillæ Christi Hedibiæ fecit deprecatio, quia nequaquam propria salute contenta, tuam & ante quæsiuit in patria, & nunc in Sanctis locis quærit, imitari cupiens Andreæ, et Philippi Apostolorum beneuolentiam, quorũ vterq; inuentus à Christo fratrẽ Simeonem, & amicum Nathanael inuenire desiderat. Optauerat, & quondam*

Loth

Loth cum filiabus saluare coniugem suam, & de incendio Sodomæ penè semiiustus erumpens educere, eam, quæ pristinis vitijs tenebatur astricta, & ardens fides pro vna muliere perdita, totam Segor liberat ciuitatem. Et Ioseph fratres pascit in Aegypto: sponsusq. audit à sponsa, vbi pascis, vbi cubas in meridie. Samuel quondam plangebat Saulem, quia peccati vulnera non curabat. Et Paului lugebat Corinthios, qui fornicationis maculas lachrymis delere nolebant: Vnde & Ezechiel 2. librum deuorat scriptum intus, & foris carmine, & planctu, & væ, carmine super laude iustorum, planctu super pœnitentibus, væ super his, de quibus scriptum est Prouerb. 18. Cum venerit impius in profundum malorum, contemnit, in quibus omnibus in Andrea, & Philippo, in Loth, Ioseph, & Samuele, & Ezechiele contemplatur Hieronymus dilectionem Sanctorum erga proximos suos, quos imitata est Hedibia deprecans Hieronymum, vt Rusticum conetur educere à peccato suo. Sic Hieronymus.

Gregorius Papa exponens locum Iob, qui habetur in cap. 30. ipsius lib. 20. Moral. *Cutis mea denigrata est super me, & ossa mea aruerunt*, ait. *Hæc sunt verba sancti viri Iob, omniumq. perfectorum, & in virtute fortium, qui dum infirmi ad iniquitatem prosiliunt, illi zeli sui igne cruciantur.*

D. Augustinus libro 2. contra Gaudentium Donatist. *Torquet Diabolus homines iustos sceleribus impiorum hominum. Hanc persecutionem Loth iustus patiebatur in Sodomis, cum Angeli hospites eius, cum homines putarentur, à Sodomitis appeterentur ad stuprum; etiam antequam domum iusti ingrede-*

rentur; quod sine magno cordis cruciatu videre non poterat, unde inter suas persecutiones inter hanc commemorat Apostolus, cum dicit: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror? Vnde quanto maior in nobis est charitas, tantò maiori cum dolore animi nos videmus separari homines à membris Christi. Vnde quando vos Donatistæ hæretici in hoc vestro errore vitam finitis, multo amarius nos dolemus, dici non potest, quanto nos mærore cruciatis, plus quippe impius Absalon Patrem suum Dauid extinctus, quàm rebellis afflixit; viuum namque eum comprehendi cupiebat, vt qui malitia grassabatur, pœnitentia sanaretur. Erat ergo ille persecutor Patris, non solum contra legitimum patris Regnum arma capiendo, atque bellando, sed multo amplius persecutus est cor parentum in illa impietate moriendo; vnde si Catholicorum domus Donatistæ non diripuissent; si Catholicorum membra non præcidissent; si denique Catholicos crudeliter non occidissent, hanc solam nos à vobis grauissimam persecutionem perpeti verissimè diceremus, quia videmus vos offensatos, & tabescimus: quia infirmatos, & infirmamur: quia scandalizatos, & vrimur: quia perditos, & lugemus: hæc mala vestra, quæ vos in æternum interitum mittunt, amarius nos persequuntur; quàm illa quæ à vobis nostris corporibus inferuntur. denique in illa persequutione, qua in nos sæuitis, cum laude gaudemus; in hac autem, qua vos peritis, si gauisi fuerimus, vobiscum perimus. Hactenus Augustinus.

Et Diuus Bernardus in sermone 7. quadragesimæ, cui titulus est de peregrino mortuo, & crucifixo,

fixo, inter varias expositiones, quas adhibet illi loco Pauli ad Gal. 6. *Mihi absit gloriari &c. per quē mihi mundus crucifixus est &c.* hæc est vna, vt mundus crucifixus dicatur Apostolo, & ipse mundo, quia crucifixum mundum videbat obligationibus vitiorum; & ipse crucifigebatur ei per compassionis affectum. Crucifixus Paulo mundus est reputatione, ipse verò mundo crucifixus est compassione: itaque tanta prospiciens flagitia, & mala in mundo, illis tàm dire cruciatur, & torquetur, ac si cruci, & patibulo affixus esset, in quo amor ingēs Pauli ad proximos indicatur. Idem etiam Bernardus inter alias expositiones, quas sermone 28. adhibet illi loco Canticorum: Nolite me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me sol: hæc est vna, vt nigredinem se contraxisse sponsa fateatur, propter animarum zelum, videns eas legem Dei præuaricari, ob earum amorem fit à Sole decolorata exemplo illius, qui dicebat *psal.* 68. zelus domus tuæ comedit me, & illud: Tabescere me fecit zelus meus. Et item *Psal.* 118. Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Vel, decolorari à Sole est ignoscere charitate fraterna, flere cum flentibus, cum infirmantibus infirmari, vri ad scandala singulorum. Sic Bernardus.

Ac denique Sanctus Chrysost. qui pluribus locis, cum de S. Pauli charitate aduersus proximos loquitur, ita efferuescit spiritu, adeò alta admiratione tantæ charitatis suspenditur, & abripitur animo, vt vix apud se sit, vix seipsum capiat, præsertim cum illud explicat: *Optabam anathema esse*

à Chri-

à Christo (*hoc est*, inquit, *carere æterna remuneratione*, *& Christi præsenti conspectu*) *pro fratribus meis*, *qui sunt Israelitæ*, sic exponit homilia 16. in Commentarijs Epistolæ ad Romanos, & alibi: Optabat, inquit, in gehennam mitti, & iudicium subire perpetuum pro eorum salute, à quibus fuerat sæpè lapidatus, qui eum interficere contendebant, vt hi tantarum ei authores afflictionum per fidem corpori Christi iungerentur. Quis ita dilexit Christum? Si tamen hoc dilectione, & non amore maius est aliquid nuncupandum. Sed & verba ipsius Chrysostomi audiamus, Homil. enim 16. in Epist. ad Romanos, cap. 9. *Tomo* 4. in illa verba, *Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis*. *Quid ais ò Paule*? *à Christo*, *illo inquam Christo*, *qui à te desideratur*? *à quo te*, *nec cœlorum regnum*, *nec gehenna separabat*, *neque ea*, *quæ cogitari possunt*? *nec alia totidem*: *ab hoc nunc precaris anathema esse*? *quid accidit*? *num desiderium illud excussisti*, *ac deposuisti*? *haud quaquam* (*inquit*) *sed pro fratribus meis*, *nec id vtcunque volo*, *sed opto*, *multumque desidero*; *vt fratres mei salui fiant*; *optarim anathema esse*: *ergo ipse*, *ipse ego*, *qui omnium Magister sum effectus*, *qui merita infinita coegi*, *qui coronas infinitas expecto*, *qui sic illum amo*, *vt meus erga illum amor mihi sit rebus omnibus antiquior*, *qui quotidie propter illum vror*; *vnum enim per omnia considerabat*, *nempè quomodo pulchrum hunc amorem expleret*.

Idem explicans caput primum ipsius sermone quarto in Epist. ad Philipp. 1. vbi multa de di-

lectione proximorum docet Apostolus, qualia sunt: *Testis enim mihi est Deus. quomodo cupiam omnes vos in visceribus Christi. coarctor autem è duobus desiderium habens dissolui, & esse cum Christo; multo magis melius, permanere autem in carne necessarium propter vos, & hoc confidens scio, quia manebo, & permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum.* quæ verba exponens Chrisost. ait. *Quid dicis Paule? cum hinc abiens in ipsum cœlum migraturus sis, atque cum Christo futurus? ignoras quid eligere debeas? & non solum istud, sed quod huius est vitæ, eligis, nempè vt in carne maneas: quamobrem? non acerbam vitam ducebas in vigilijs, in naufragijs, in fame, ac siti, ac nuditate, in curis, & sollicitudinibus? Cum infirmis infirmus eras: in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in ieiunijs; quinquies quadragenas plagas vna minus accepisti, ter virgis es cæsus, semel lapidatus* (2. Corinth. 6.) *noctem, ac diem in profundo maris egisti, in periculis fluminum, periculis latronum, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in falsis fratribus, & adhuc infœlicem hanc vitam desideras? si namque nihil tibi horum obtigisset, sed quicquid agebas, cum voluptate etiam, & liberè patrasses; nunquid oportebat incertitudinem futuri euentus metuentem ad portum quemdam confugeret quis mercator nauem habens multis rerum copijs plenam, cum liceat ad portum iam appellare, tutoque quiescere, adhuc tamen in mari nauigare mallet? quis athleta cupiet amplius certare, cum iam liceat* co-

coronari? quis pugilum eliget denuo certamen ingressus de suo ipsius capite periclitari, cum iam si vellet, coronam posset accipere? quis est ille miles, qui cum liceat iam cum celebritate, & trophæis à bello liberari, cumq; Rege requiescere in ipsis regijs palatijs, sustineat adhuc in bello & sudare, & in aciem collocari? quomodo ergo cupis, & in hac vita consistere, qui dicebas, 1. Corinth. 2. *timeo ne dum alijs prædicauero; ipse reprobus efficiar? etsi ob nullam aliam causam, ob hanc certè liberationem desiderare oportebat. Papæ? quis est hic Apostoli animus? nihil par illi vnquam, vel fuit, vel erit: futura metiris, innumeris malis obnoxius es, & apud Christum esse non vis? non (inquit) quia quos lucrifeci, seruos expeditiores opto constituere & solidiores, & vt agricolationem illam, quam plantaui, frugiferam reddam, à Christo volo exulare; non audisti me non quod mihi est vtile, sed quæ sunt proximorum quærentem? qui anathema esse volui à Christo pro fratribus, quomodo non multo amplius istud eligam, cum mihi ipsi libenter ex mora, ac dilatione damnum inferam, quo aliqua possit illis obtingere salus.* Ac denique Homil. 3. de Laudibus Pauli tom. 3. idem Pater varias charitatis formas, ac veluti personas in Apostolo recenset dicens: *Nemo ita dilexit inimicos, nemo erga insidiatores suos tàm beneficus fuit, nullus pro afflictoribus suis tanta perpessus est, vt enim aliquis indulgentissimus pater afficitur erga filium phrenesi comprehensum, cuius quanto magis conuitijs, ictibusq; pulsatur, tanto eum potius miseratur, & deflet. Ita Paulus maiora addebat fomenta pietatis erga eos, à quibus affligebatur: vnde pro*

eis, qui eum quinquies verberauerunt, qui eum catenis onerauerunt, qui ipsius sitiebant cruorem, testimonium (inquit Roman. 10.) illis perhibeo, quoniam æmulationem Dei habent, sed non secundum scientiam. In *quantum poterat, laborabat vmbram eis excusationis aliquam obtendere, & quia sermone illis fidem persuadere non poterat, ad orationes se cōuertebat assiduas, tres (ait ibid.) voluntas quidē cordis mei, & obsecratio ad Deum fit pro illis in salutem, quæ vtiq; omnia sunt verba amantis, & valdè eorū vtilitatibus prouidentis. & item: Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis: & iterum quoniam Corinthum fornicarium ab Ecclesiæ corpore separabat (ait 2. Corinth. 2.) ex multa tribulatione, & angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas, non vt contristemini, sed vt sciatis, quoniam charitatem habeo abundantius in vos (1. Corinth. 9. factus sum Iudæis tanquam Iudæus; his qui sine lege erant, factus sum quasi sine lege essem: factus sum infirmus infirmis, quasi vniuersum mundum genuisset, sic perturbabatur, sic currebat, sic omnes in Regnum Dei festinabat inducere docendo, orando, minando, pollicendo, per sermonem, & per discipulos, per se ipsum conabatur erigere laborantes, stantes vero firmare, torpentes animare, humi iacentes attollere &c. Pro vno seruulo Onesimo ad Philemonem integram scribit Epistolam omni affectu plenam, millies se ipsum tradidit in mortem, & ait, Ego autem libentissime impendam, & superimpendar ego ipse pro animabus vestris. (sic 2. Corinth. 2.) Cumq; celsus in omni consisteret arce virtutum; omnem tamen flammam*

præ-

præcipuo charitatis ardore vincebat. Vt enim missum in ignem ferrum totum ignis efficitur, sic Paulus charitate succensus, totus factus est charitas, qui quasi communis totius mundi esset Pater, ita in amore omnium ipsos eorum imitabatur parentes, ac superabat, & pecunias, & verba, & corpus, & animã pro his, quos diligebat, impendens. Sic Chrisost.

Diuus autem Bernardus in sermone Sancti Martini, *Domine* (inquit) *si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem* (2. ad Timoth. 4.) *Bonum certamen certasti, cursum consummasti, fidem seruasti, reposita est tibi corona iustitiæ, & adhuc dicis, propter bonum proximi non recuso laborem, fiat voluntas tua. Obtulisti planè Isaac, vnicum illum, quem diligis, quod in te est, iugulasti, immolasti. Singulare gaudium tuum, pia deuotione paratus iterum redire in pericula, innouare certamina, denuo laborem subire, prolongare tentationem propter proximum, & à Christo peregrinari diutius ab illa tanta, & tam optata fœlicitate. Angeli in ministerium mittuntur propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis, sed tamen semper curantes bonum proximorum diuinæ astant præsentiæ. Hanc paratus est Martinus propter fratres dilatare. Magnum est Petre, quod Dominum secuturus omnia reliquisti; sed audio te in monte dicentem: Bonum est nos hic esse, non est hoc, si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem* (Psal. 107.) *Paratum cor tuum, ò Martine, paratum cor tuum, siue dissolui, & esse cum Christo; siue manere in corpore, mille subditus laboribus, si id amor proximi efflagitat.*

Ac demum de S. Io: Chrisost. tanti Magistri, nẽpe S. Pauli Discipulo, aliquid etiã proferamus, vt intelligamus, quantus fuerit illius in proximos charitatis ardor: Sic enim de semetipso scribit: *Vellẽ si fieri posset, vestris oculis ostendere, quam in vos habeo charitatem: Nihil enim est mihi vobis iucundius, & desiderabilius, ne hæc ipsa quidem lux: Millies enim optarem ipse esse cæcus, si per hoc liceret vestras animas conuertere, adeò ipsa luce est mihi salus vestra iucundior. Quid enim me iuuant solares radij, quãdo, quæ propter vos accipitur, animi ægritudo oculis meis magnas offundit tenebras? Lux enim tunc est bona, quando apparet in lætitia:* (& paulo post) *Implere gaudium meum liceat, vobis salutem assequi, me autem propter vos reddere rationem: vobis dari salutem, me vero accusari, quod meum munus non impleuerim: Non enim curo, vt pro me salui sitis, sed vt salui sitis quacunque ratione.*

Et de Sancto Francisco, Sanctus Bonauentura in vita Sancti Francisci cap. 5. sic scripsit: *Non se Christi reputabat amicum, nisi animas foueret, quas ille redemit: saluti animarum nihil præferendum esse ducebat, eo magis probans, quod vnigenitus Dei pro animabus dignatus fuerit in Cruce pendere.*

Ac denique Beatus Pater Ignatius, (authore Patre Ribera de Neyra, libro quinto, cap. secundo de eius vita,) aiebat, se, si quid ad animarum salutem pertineret, paratissimum esse nudis pedibus, cornibusq. onustum per plateas incedere, nullumquè recusare habitum, aut ridiculum, ac probrosum vestimenti genus, quod esse vtilè hominibus posset, quod re ipsa comprobauit, si quando se-

se

ſe occaſio obtulit. Etenim contemptus huius, ac deſpicientiæ rerum omnium, præ animarum lucro, eſt origo Dei amor, & proximi.

Plenæ etiam ſunt ſacræ literæ, & hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Apoſtolicis exemplis innumerabilium hominum, qui & vitam ſalutis aliorum cauſa libentiſſimè profuderunt, & ipſas etiam grauiſſimæ ignominiæ notas ſubierunt, eandem ob cauſam, vt ſine culpa, ſic laudabiliter; vt propterea neceſſe non ſit longum facere in ijs recenſendis.

IN STVDIO INFIDELES *iuuandi omnes ferè, ac in heroico gradu influunt Virtutes.* CAP. VI.

ALterum caput, ex quo huius functionis pro iuuandis Infidelibus perfectio ducitur, eſt magnitudo, & præſtantia earum actionum, quæ hoc ſtudium comitantur, quæ non modò naturæ vires ſuperant, ſed etiam tanto interuallo anteuertunt, vt ſine vberrima gratiæ copia ſuſtineri, neq; adiri poſſint: quare nihil eſt, quo vberius laudari poſſit, quàm ex hoc, quod non vna, aut altera virtus, ſed omnium planè virtutum agmen, ac omnes ferè in gradu heroico, & perfectiſſimo in eum confluant; Et vt ab ipſo limine incipiam, hoc eſt ab ipſis virtutibus, quæ in primo quaſi diuinæ vocationis ad animarum conuerſionem conceptu, cum ipſa vocatione in animo à Deo ingenerantur, mirum eſt quantam, in hoc etiam quaſi veſtibulo, deſiderium ipſum Deo cooperandi in hac animarum functione operum ſegetem, & per ſe meliorum, & præterea difficiliorũ, ac plurimorũ offerat ſic à Deo vocatis.

Primum enim vocatio ipſa, & multo magis ſtudium animarum executioni mandatum, Apoſtolicam mentem, animumq. efformat intrepidum, omnibusq. imbuit virtutibus. Atque vt ab his incipiam, quæ Theologicæ vocantur, apertum eſt, Miſſionum ſtudium conſtare non poſſe non ſolum ſine fide, ſed ſine magna, & excellenti fide: nam quiſquis hoc facit, vt propter verba labiorum Domini, ea, quę habet, quæ videt, & quæ diligit, pro his, quæ non videt, deſerat, & præſentia pro futuris, nempè patriam, fratrum carnalium, conſanguineorum, parentum, amicorum, diuitiarũ, cæterarumq. commoditatum omnium emolumenta commutet, ac ingrediatur vias duras, ſine dubio ad maximum, & altiſſimum fidei gradum peruenit. Magna eſt deinde fidei firmitas, & admiranda, quæ hominem non ſolum intrepidum, ſed alacrem reddit ad quælibet tormenta quamuis immaniſſima, cruciatus etiam acerbiſſimos, ad omne denique ignominioſæ mortis genus pro eiuſdem fidei confeſſione obeunda. Ac denique heroicæ, atque Apoſtolicæ fidei gradus eſt, pro eadem fide inter gentes propaganda, barbaras, efferatasq. gentes, vel cum aperto capitis diſcrimine adire, atque contemptis Oceani fluctibus, piratarum latrocinijs, & incommodis alijs ferè infinitæ nauigationis vſque ad vltimas mundi oras pro eiuſdem fidei dilatatione penetrare, ac demum pro eadem fide ſincera, integraq; conſeruanda, qualem Christus, & Apoſtoli tradiderunt, eaq. ſarcta tecta ab omni periculo, & labe hæreticorum tuenda, quoduis vitæ diſcrimen ſubire.

Idem

Idem quoque de Spe, siue in Deum fiducia dicere licet; nam cum huius virtutis proprior sit actio, certissima expectatio vitæ æternæ; Ideo autem certissima est hæc expectatio, quia fide nititur, & promissioni eius, qui non mentitur Dei. Hanc igitur, Missionum studium, tàm certo repræsentat, & Christi Athletæ ob oculos ponit, ac si manu teneret: quia vt de fide diximus, ob hanc spem contemnunt homines omnia huius vitæ commoda, ac se immensis obijciunt difficultatibus, atque periculis. Ad hoc idem etiam Spei caput referuntur auxilia Dei, quæ nobis calamitate oppressis minimè defutura speramus. At cum inter Infideles omnibus humanis præsidijs Euangelici viri destituuntur, ac sæpè varijs tribulationibus circumueniuntur, opus est, vt in Deo spem omnem collocent, ac cum Propheta clament: Quoniam tu es Domine spes mea: Nam tribulatio, vt testatur Apostolus, patientiam operatur, patientia probationem, probatio verò spem: nam & calamitates, afflictiones, fortunasq. aduersas infligit Deus, vt animum terrenis, humanisq. subsidijs destitutum, spe viua in Deum fulti, ad Diuina auxilia procuranda accurramus.

Ad hanc etiam virtutem spectat actio illa, quæ tantopere in operarijs huius Euangelicæ functionis relucet, nempè fiducia in Deum; hac enim armati aduersus barbarorum, infestissimorumq. hominum rabiem, ac inter maxima pericula intrepidi incedunt: ac demum hac in Deum fiducia per tot maris, terræquè discrimina, per tot gen-

tes linguis, moribusq. dissonas ad vltimas vniuersi Orbis transeunt Regiones.

Et quia oratio est tribulationum comes,& diuinæ spei soboles, eam huic functioni coniunctam esse oportet.

Sequitur deinde Charitas, quæ virtus inter omnes prima est, & non tàm spectat ad hanc functionem, quàm est ipsissima functio: Quis enim ignorat ipsam intrinsecè ei inesse, & dici charitatem in proximum, quæ sine Dei Charitate consistere nequit. Sed cum & charitatis duplex sit munus,alterum in Deum, in proximos alterum; in Deum quidem, quia cum solus Dei amor animam impellat in arctissimam semitam laboribus, periculis, ac immensis penè incōmodis refertam,illum oportet esse maximum: Deinde cum inter omnia charitatis opera maximum, ac præstantissimum sit martyrium, quia malum istud, quod in eo tolleratur,omnium acerbissimum, nempè ipsa mors, & bonum quod relinquitur, quod est ipsa vita omnium suauissimum, ac negotiatio illa cælestis occasionem martyrio offerat, desideriumquè illud sufferendi animo inferat, & si sæpè potius martyrium voluntati,quàm voluntas martyrio deficiat; (quamuis ex sententia Theologorum ad martyrij rationem mors ipsa necessaria sit) hæc tamen perfectio Tyranno deficiente non deficit: nam & incommoditates corporis, animiq. cruciatus assidui non vnum tantum martyrium, sed plura in hac functione inueniuntur; neque in solo martyrij desiderio charitatis resplendet amplitudo, sed

& quotidiana huius functionis exercitia omnia nihil aliud spectant, nisi vt hunc Dei amorem assiduis incrementis prouehant.

Ab hoc fonte charitatis erga Deum in proximos amor emanat, quo salutem proximorum non solum precibus, & desiderijs promouent, qui iuuandis Infidelibus vacant, sed omnia huius functionis studia in hunc finem diriguntur: vt opera ipsa declarant, quæ non tantum ad propriam, sed & ad aliorum vtilitatem referuntur. Ob hanc enim proximi dilectionem ad remotissimas, & ferocissimas nationes belluinis moribus præditas penetrare non dubitant, tot, tantasq. difficultates vincũt, vt charitatis gradum supremum attigisse non dubitem: ex quo satis apparet huic functioni, non tàm annexam esse charitatem, quàm eam esse ipsissimum, ac perfectissimum charitatis actum.

Ex charitate vero Dei etiam ardens orationis studium promanat; est enim amantis eum, quem amat, aspectu, colloquio, & consuetudine velle semper frui si posset; oratio autem conuersatio est cum Deo. Quapropter sancti viri, quò magis Dei, & proximi amatores, eò studiosiores orationis extiterunt, exemplo Apostolorum, qui in vocatione gentium laborantes, alia alijs omnia demandantes duo tantum sibi sumpserunt, vt orationi, & ministerio verbi instantes essent. His enim duabus functionibus oratione ad Deum, & prędicatione ad homines Apostolica cura definita est: Quare vniuersæ Apostolicæ curæ, negotijquè gerendi caput Oratio feruens, assiduaq. esse debet: quia

cum

cum animarum conuersio gratiæ res ita sit, quæ impetrari precibus potest, præueniri meritis non potest, oportet vt nihil magis coniunctum sit cum ministerio animarum, quàm orationis studium: ita vt qui velit in hac vinea fructuosè operari, illud non intermittendum sibi suadeat, in quo lachrymis, fletibus, ieiunijs, vigilijs crebris, atque omni carnis maceratione Deum sibi propitium reddat, atque ab ipso toto mentis affectu, plenaquè fiducia postulet, tùm vt ipsum in medio tot periculorum protegat, tùm vt Euangelium crescat, atque multiplicetur.

Neque timendum est Sancti Euangelij operarijs per vniuersum Orbem peregrinantibus, qui sępè in vita actiua, laboriosisquè negotijs versantur, ideo orationis studium impediri, quia cum negotia, quæ ab illis geruntur, spiritualia sint, & ob Dei & proximi amorem suscepta, non ideo in his occupati à Deo seiunguntur, quin potius ei magis adhærent, quoniam & illi Deo, & Deus illis in huiusmodi functione cooperatur. Quinimò huiusmodi peregrinis Deus per Isaiam dulcedinem contemplationis promittit dicens cap. 56. *Filios aduenæ, qui adhærent Domino, vt colant eum, & diligant nomen eius, & sint ei in seruos; Adducam eos in montem sanctum meum, & lætificabo eos in monte orationis meæ, holocausta eorum, & victimæ eorum placebunt mihi super altari meo &c.* Qui sunt isti aduenæ, qui colunt nomen Domini, &c. nisi qui pro eius gloria, & sui nominis exaltatione, tanquam peregrini, non habentes hic Ciuitatem

tem permanentem per totum orbem excurrunt?

Cæteræ verò morales virtutes non minus resplendent in salute proximi procuranda: nam si de Iustitia differam, cum huius officium sit vnicuique quod suum est tribuere, ac in primis reddere, quæ Dei sunt, Deo, & quę proximi, proximo; in hoc vno ferè tota hæc animarum functio perficitur.

Iam verò, quod attinet ad Prudentiam, diuina ea quidem est, qua animi eorum, qui iuuandis infidelibus vacant, mouentur: Nam cum prudentia sit cognitio rerum appetendarum, & fugiendarum, demonstrans nobis quid agendum, quid verò vitandum sit, vt recta via, & consilio ad finem perueniamus; ea, quæ docet mundana despicere, honores & diuitias contemnere, Deum & proximum tantum quęrere, Diuina & non humana Prudentia censeri debet.

Temperantiæ verò, ac omnium virtutum, quę illam vt partes ornant, propria sedes est hæc Apostolica functio, in qua & victus tenuis ferè semper est, isq. aut præcario quæsitus, aut eleemosynæ nomine vltrò oblatus, nec ciborum delectum quærens, sed quæ apponuntur, Christo authore, cum gratiarum actione accipiens. Lectuli deinde mollitiem non requirit, nam & quicunque locus ad cubandum aptus videtur, ac sæpè nuda humus cubile præbet. Omitto nunc cæteras corporis asperitates spontaneè assumptas: his verò quantum frænentur, ac moderentur libidinis impetus, ac delectationes aliæ, experientia docet, ac perinde

de quanta occasio sit, vt Castitas etiam in hoc ministerio resplendeat, apertè colligitur.

Humilitas verò, quæ annexa est Temperantiæ, & quæ potissima inter morales virtutes reputatur, luculentissimè etiam in hac functione resplendet: aliud quippe nihil est hoc animarum lucrandarum officium, quàm abdicatio, & contemptus omnium huius mundi vanitatum, in quo quis omnium seruum constituit, ac humillimis ministerijs exponit, quod prorsus alienum est ab omni famæ, ac nominis celebritate.

Tandem superest Fortitudo, quæ potissimum locum vendicat in hac functione: nam prçter eam vim, qua caro ab Apostolicis viris vincitur, proprijs voluntatibus resistitur, & delectatio vitę prçsentis contemnitur, aduersa superantur, quæ fortis, & inuicti animi actiones sunt. Aliæ etiam actiones præstantissimæ reputantur, vt sunt aperta vitæ discrimina ad singula penè momenta subire, & sæpè apud homines (ob belluinos ipsorum mores) vix homines dicendos, versari. His igitur, & alijs innumeris periculis, & incommodis, quæ passim obuia sunt, non terreri, sed potius incredibili animi magnitudine obiecta contemnere, & superare, ingentis fortitudinis est argumentum. Vt nunc omittam patientiæ occasiones, quas frequentissimè opus conuersionum Euangelicis Ministris suppeditat, in quibus ingens est meriti, ac præmiorum semen.

Huius verò Patientiæ, cæterarumq. virtutum agmen in Beato Apostolo Paulo, qui Apostolicæ vitę

vitę appositissimum fuit exemplar, eleganter descripsit S. Ioan. Chrisost. Homil. 2. de laudibus Pauli: Corinthijs inquit scribens: *Placeo mihi in periculis, & infirmitatibus meis. Itaque cum inter medias inimicorum versaretur insidias, ouans tamen de omni eorum impugnatione referebat victorias: & vbique cæsus verberibus, affectus iniurijs, atque maledictis, quasi triumphales pompas ageret, crebra trophæa strueret, orabat, gratiasquè referebat Deo, dicens: Deo autem gratias, qui semper triumphat nos. Itaque ad confusiones, & iniurias, quas ob prædicandum Christum sustinebat, magis quam ad honorum oblectamenta preparabat, mortem potius, quā vitam appetens, paupertatem quàm opulentiam, & multò amplius laborem desiderans, quàm alij requiem post laborem, ac mœrorem magis eligens, quàm alij voluptatem, studiosius pro inimicis orans, quàm alij aduersus inimicos. (Et postea) Non dico quia nihil præsentium desiderabat, sed nec ipsorum aliquid futurorum. Non enim mihi dicas vrbes, gentes, exercitus, prouincias, pecunias, potestates, hæc enim ille quasi arenam vilia reputabat: sed ea ipsa penè, quæ promittuntur in cœlis, & tunc eius ardentem amorem in Christum videbis: hic siquidem præ illius dulcedine non Angelorum, non Archangelorum admiratus est dignitatem, neque quicquam horum simile concupiuit: Quod enim erat maius, omnibus Christi amore fruebatur, cum hoc beatiorem se cunctis putabat, sine hoc autem, neque dominationum, neque principatuum socius esse cupiebat, sed cum hac dilectione magis esse extremus optabat,*

tabat, imo etiam ex numero punitorum, quàm sine hac inter summos, & honore sublimes: hoc enim erat illi maximum, & singulare tormentum, ab hac charitate discedere, hęc illi erat gehenna, hæc sola pœna, hæc intoleranda supplicia: sicut etiam perfrui charitate Christi, hoc illi vita, hoc mundus, hoc Angelus, hoc præsentia, hoc futurum, hoc Regnum, hoc promissio, hoc bona videbantur innumera; præter hoc vero nihil in tristium parte ponebat. Horum enim, quæ habentur, nihil asperum, nihil etiam suaue reputabat; sic despiciebat vniuersa, quę cernimus, vt solet herba iam putrefacta contemni. Tyrannos vero ipsos, ac populos spirantes furorem, velut esse quosdam culices existimabat. Mortem vero & cruciatus, & mille supplicia quasi ludum putabat esse puerorum, dummodo propter Christum aliquid sustineret. Tunc enim, tunc amplectebatur libenter, & decorabatur vinctus catenis magis, quàm diademate coronatus; etenim coarctatus carcere habitabat cœlum, ac libentius verbera excipiebat, & vulnera, quàm alij brauia diripiunt, & dolores non minus, quàm pręmia diligebat, cum ipsos vtique dolores loco duceret præmiorum. Hæc Sanctus Chrysost.

Quales igitur, quantęq. virtutes, & quam heroicę, ac diuinissimę in hac D. Pauli pro animabus legatione resplendent? quibus sine dubio & prędíti fuere alij Apostoli Christi, & qui eos postea imitati sunt, innumeri viri Apostolici.

Quare cum studium animarum, maximè Infidelium, tot tantisq. abundet virtutibus, quid aliud esse dicemus, quàm auream coronam ex omni gem-

gemmarum,& margaritarum genere compositam; sic enim cui missionum desiderium à Deo inspiratur, eodem ferme tempore hæc eadem corona tot bonis, totque operibus virtutum prætiosissimis ornata capiti imponitur: nam cum ad Dei prouidentiam spectet, eius, cuius excitat mentem, actiones iuuare, mediaque proportionata ad optatum finem consequendum conferre, cum Deus aliquem ad hanc Apostolicam culturam vocat, opus est, vt omnes virtutes, quæ ad perfectè exequendam hanc functionem sunt necessariæ, impertiatur.

DE PRAESTANTIA HVIVS *functionis inter cætera virtutum opera.*

CAP. VII.

QVantum deinde excellant opera charitatis proximis exhibita, alijs quantumuis magnis, inter alios Patres (egregie vt solet) passim docet Chrisost. Tom. 1. homil. 3. in Genes. *Nam vt anima (inquit) corpore melior est, ita his qui indigentibus pecunias, & facultates suppeditant, maioribus præmijs digni sunt hi, qui admonendo, & continue docendo, in viam rectam supinos, & desides inducunt, mostrando eis virtutum diuinarum fragrãtiam, & vitiorum maleolentiam. Hæc omnia cum scimus præomnibus alijs huius vitæ curis, de salute animarum loquamur proximis, eandem illis sollicitudinem ingerentes. Magnæ enim bonitatis est animam, cui hæc continuo intonantur, posse reduci ex abysso malorum, in quorum medio versamur, & compesci*

D *seditio-*

seditionem, quæ perpetuo animam nostram infestat.

Idem tom. 4. homil. 25. in cap. 10. Epist. 1. ad Corinth. *Licet ieiunando, humi dormiendo corpus maceraueris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris, sed adhuc longe ab huiusmodi abfueris imitatione. Propterea inquit Paulus: Per omnia omnibus placebo. Siue præter legem aliquid, siue laboriosum, siue periculosum facere oporteat, omnia in proximorum vtilitatem perpetior. Cum igitur omnium diligentia supremus sim, humilitate omniū abiectissimus effectus sum. Etenim nullum valde magnum potest esse officium, quando nullum in proximos lucrum conferatur, quod ostendit, qui totum reddidit talentum, & supplicio affectus est, quoniam id non auxit. Tu igitur mi frater quamuis fame conficiaris, quamuis humi iaceas, quamuis cinerem comedas, quamuis super lachrimis madeas, & nihil cuiquam proficias, nihil magnum facis.*

Quantum etiam alijs præstent opera Charitatis in proximos, idem eleganter docuit, *Tomo* 5. oratione 5. contra Iudæos. *Quid huic poterit æquiparari? quod neque ieiunium, neque humi peracta cubationes, neque peruigilia, neque aliud quippiam potest efficere, efficit fratris procurata salus. Cogita quàm multa tuum os frequenter peccauerit, quàm multa verba obscena protulerit, quàm multa conuitia, quàm multa maledicta euomuerit, & omnino suscipies collapsi curam. Nam hoc vno omnem illam delere maculam poteris: Et quid dico delere? facies vt sit os tuum sicut os Dei. Quid huic honori possit æquiparari? Non enim ego ista polliceor, ipse Deus hoc dixit:*

xit: si vnum quempiam eduxeris (inquit) vt os meum erit os tuum, purum sanctumque.

Et *tom.* 2. homil. 78. in cap. 24. Matth. *Ponatur, inquit, quempiam ieiunare, & martyrium comprobare, ac cremari, alium vero ad ædificationem proximi martyrium differre, nec differre modo, sed etiam absque martyrio discedere: vter igitur post hanc peregrinationem maior erit? non est nobis multis in hoc loco rationibus opus, cum Beatus Paulus magna voce sententiam iam protulerit, dicens: Cupio dissolui, & esse cum Christo, melius mihi autem in carne adhuc permanere propter vos.*

Et in cap. 1. Epist. 2. ad Corinth. *Nihil est enim, quod animæ possit æquiparari, nec vniuersus quidem mundus. Itaque etsi immensas pecunias pauperibus eroges, plus tamen efficies, si vnam conuerteris animam &c. Magnum sanè, & laudabile est misereri pauperum, sed magis errantem ab errore reuocare.*

Idem tom. 4. homil. 4. anteponit omnibus alijs gratijs. *Iam verò vide, vt malum aliquid cum demonstrasset Paulus, quia videlicet præstantius sit animæ mederi peccatis emortuæ, quàm cadauera excitare rursus ad vitam.*

Et homil. 23. *Paulum propterea admiramur, non propter mortuos quos excitauit, nec propter leprosos quos mundauit, sed quoniam dicebat: Quis infirmatur? &c. nam etsi decies millia signa ad hæc adieceris, nihil dices quod ei possis conferre: nam ipse quoq; dicit magnam sibi repositam esse mercedem, non quoniam fecit signa, sed quia infirmis fuit tan-*

quam infirmus &c. Et quando se præponit Apostolis, non dicit, plura quam ipsi feci signa, sed plus quam ipsi laboraui.

Ac denique idem ipse Chrisost. tom. 5. homil. 53. *Siue quis signa faciat, siue virginitatem, siue ieiunium, siue humi stratum excolat, siue ipsos Angelos virtute præueniat, omnium enim scelestissimus hunc habens defectum, & adultero, lenone, ac latrone, & fure iniquior &c. Orationis enim indiget huiusmodi morbus, & plurimæ supplicationis: Nam si fratrem non diligens, siue pecunias eroget, siue martyrio effulgeat, nihil amplius efficit &c. Et hic gentilibus est peior.* Ex his igitur clarè constat studium salutis proximorum procurandæ quantum excellat alias etiam heroicas virtutum functiones, ac perinde quantum negligentia in hac re à Deo puniatur.

DE VTILITATE HVIVS *functionis pro iuuandis Infidelibus.*

CAP. VIII.

CVm animarum cura præcipuè, quæ in Infidelium procuranda salute versatur, per se tota ad charitatis studium referatur; non dubium quin præter summam dignitatem, & splendorem, de qua hactenus diximus, ingentes etiam contineat vtilitates. nam cum omnes præ se ferat virtutes, hasq; in heroico gradu contineat, non mirum si omnia in hac cultura laborantibus præsidia conferat, ac ad omnia perfectæ vitæ munera informet, & vt nunc

nunc cætera beneficia, vtilitatesq. prętermittam, quæ in nos manant ex hac Infidelium cura, breuiter tria enumerabo. Primum est, peculiaris Dei cura, & patrocinium in fidei propagatione laborantibus: Nam cum hic sit Dei mos, vt qui maximè humanis destituuntur auxilijs, eos præcipuè in suam fidem recipiat, eorumq.curam suscipiat, cum de eo scriptum sit(*Psal.*9.)*Tibi derelictus est pauper orphano tu eris adiutor.* Et illud, *Dominus custodit aduenas, pupillos, & viduas suscipiet.* Hoc igitur eodem nomine peregrinantibus pro Infidelium salute Dei patrocinium non deerit: ipsi enim aduenæ, quia peregrini, & pauperes, quia sacculum, neque peram portant, pupilli, ac orphani;qui non modò Patrem, ac matrem dereliquerunt, sed etiam res omnes creatas, amicos, hominum fauores, ac temporalia commoda pro animarum dilectione contēpserōt, itaq; verissimi sunt orphani, & omnibus auxilijs humanis destituti: Quare eis maximè conuenit, quod per Dauidem dicitur (*Psal.*90.) *Qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei cæli commorabitur*: & consequenter, alijs etiam gaudeant priuilegijs, quæ in illo psalmo commemorantur: nempè vt illos diuina prouidentia scapulis suis obumbret, & scuto suo eos circundet: Nec timeant à timore nocturno, idest à clandestinis inimici insidijs, neque à sagitta volante per diem, hoc est ab eiusdem congressibus manifestis. Ac demum necesse est, vt illius promissionis Christi partē percipiant(*Matth.*26.)*Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi.* quod non solum Apo-

ſtolis, ſed etiam ſuis ſucceſſoribus à Domino promiſſum fuit. Si enim Saluator ſemper cum eis fore pollicetur, omnia vno verbo, quæ optari poſſunt, pollicetur, lumen in obſcuritate, robur in infirmitate, ſolatium in mœrore, victoriam in tentationibus, conſtantiam, ac firmitatem animi in periculis. Deniq; quod bonum, & præſidium non habeant, qui ſecum habeant, qui eſt ipſa omnis potentia, & in quo ſunt omnia bona?

Ex hac igitur Diuina protectione promanat ſingularis ſolicitudo, & cura, quam Deus gerit, primo circa animas pro eius amore laborantes, idq. tum promouendo eas ad virtutum opera, ſimulq. cum ipſis cooperando; tùm non permittendo tentari ſupra ſuas vires, ac in eo ipſo quod permittit, præſtando eis gratiam, vt ſuperiores, & victores euadant. Secundo circa corporum curam reſplendet etiam hæc diuina protectio, de qua verè dici poteſt: Nullum vnquam Patremfamilias liberis, quos ipſe genuiſſet alendis, & ſuſtentandis tantùm ſolicitudinis impendiſſe, quantum Deus alendis Apoſtolicis viris, neceſſaria eis vitæ præſidia aſſiduè prouidendo, ita vt illos nullatenus ſollicitos eſſe velit hac de re, ſed quod primum quærant Regnũ Dei, & hæc omnia adijcientur illis. Hæc igitur vtilitas maxima eſt, ſiue vt melius dicam, hæc eſt Apoſtolicæ vitæ gloria, vt cum Propheta verè dicere poſſint eius ſectatores: *Anima noſtra ſuſtinet Dominum, quia adiutor, & protector noſter eſt, in eo lætabitur cor noſtrum, & in nomine ſancto eius ſperabimus.* Et ille viciſſim vnicuique illorum

rum dicat, quod olim Abrahæ: *Noli timere; ego protector tuus, & merces tua magna nimis*: Nam, & horum vtrumque coniunctum est, & vtrumque, si cui alij in hac vita, præcipuè viris Apostolicis conuenit: vt quoniam nullam mercedem, aut nullum bonum expetunt præter Deum, ideo eorum protector, & propugnator sit idem Deus.

Secundò, ex vberiori etiam virtutum exercitatione in hac functione, miro modo animæ diuitiæ, ac vtilitates augentur: nam cum virtutes labore, studio, & ipso vsu acquirantur, status ille earum exercitationi erit vtilior, ac salubrior, qui commodiorem afferat materiam virtutis exercendæ: Hunc autem sine vlla dubitatione tenere possumus esse, hanc Apostolicam functionem, in qua omnes virtutes assiduè vigent, & in perpetua fermè actione continentur, vt non obscurè constabit ex his, quę superius ostendimus, de communi omnium virtutum influxu in hanc vitam. Deinde cum in ea actus virtutum heroicos passim exerceri opus sit, habitus autem virtutum gignatur ex actionibus frequentibus, consurgent etiam in anima virtutes perfectissimæ.

Ex hoc deinde virtutum vsu, & exercitatione vberius etiam resultare Meritum necesse est, quod inter præcipuas huius vitæ vtilitates primum locum vendicat. Nam cum vnam ob hanc causam huius peregrinationis cursus institutus sit, & ad hoc vnum tota hominum vita dirigatur, vt negociationem, ac mercaturam cœlestium operum exerceăt, & vt mercatores huius sæculi omni studio id

agunt, vt quam maximè ditescant, ob id relictis alijs studijs, vt venandi, equitandi, aut similium rerum, nullas lucri occasiones oblatas pretermittunt: imò iucundi eis videntur labores omnes, & vigiliæ, quæ modò rem augeant; ita & multò magis sperandum est, in hac spirituali mercatura, cuius fructus sunt æterni, & materia, de qua Euãgelici Ministri tractant, & in qua quotidie versantur, nihil aliud contineat, quàm Dei ipsius, & animarum negotium, & dum his procurandis immorantur, Dei causam agant non suam: Immo postquam huic functioni se manciparunt, etiamsi nolint, vt ita dicam, coguntur Dei, & animarum rem procurare, quæ omnia vberiorem apud Deum merendi præbent materiam.

Crescit etiam meritum, ac huius functionis præmium ex nimia difficultate, quàm ex natura sua præsefert hæc infideliũ cultura: dubitari enim nequit, quin sensibus ipsis primo aspectu, acerba, aspera, & dura repræsentetur, sed ex hac acerbitate, & difficultate crescit ipsa meriti, & pręmij corona. Illud tamen experientia compertum est, quod quid est difficultatis, ita molliri, & temperari à Deo, vt appareat quatenus valet ad meritum, non appareat quantum attinet ad laborem: Qua in re ita vtrũque Deus coniunxit, vt res quidem grauissima, maximèq. ardua, ita ab eo conditur, & mitigatur, vt eadem sit suauissima, & iucundissima.

Ex varijs etiam alijs vtilitatibus luculenter, vt solet, ac frequenter Sanctus Ioannes Chrisost. charita-

ritatem in proximos commendat, præcipuè verò, quia cum ad nostram vtilitatem sit quoddam medium præstantissimum, nunquam ea neglecta, nostram propriam attingemus. In primis tom. 4. homil. 25. in cap. 10. epist. 1. ad Corint. *Ita enim* (inquit) *tibi vtilitatem comparabis, si proximi inuigilabis vtilitati. Itaque si piger in fratris cura fueris, intellige nulla te prorsus ratione salutem consecuturum: Igitur tua ipsius gratia proximi tui rebus adsis: sufficientia itaque sunt, quæ iam diximus, quod persuadeant, nulla alia ratione vtilitatem nos inuenire posse. Quod si hoc à confessis exemplis cognoscere volueris, considera si quando domum aliquam exuri contingat, inde nonnulli ex vicinis sibi cauentes minimè se periculis obijciant, sed domi inclusi timeant ne quis ingrediatur, qui aliquid ex rebus suis auferat, quantam iacturam facient? etenim ignis quoque eos comprehendet, & omnes eorum comburet facultates. Ita qui cum proximi vtilitatem non respexerunt, suam perdiderunt. Siquidem Deus cum inuicem omnes colligare vellet, talem rebus vtilitatem imposuit, vt in proximi vtilitate alterius etiã colligata sit, & vniuersus mundus hoc pacto constitutus est.* Propterea *si in mari tempestate exorta gubernator omissa multorum salute, suam tantum quæreret, & se ipsum, & alios quamprimum obrueret: & vniuscuiusque artis, si sua tantum quæratur vtilitas, nunquam neque vita constaret, neque ars, quæ sui ipsius quæreret vtilitatem: propterea agricola non tantum frumentum seminat, quantum sibi sat sit; nam iam pridem & alios, & se perdidisset;*

disset; sed quod multis sufficiat, terræ mandat. Et miles, non vt suæ dumtaxat consulat saluti, se periculis obijcit, sed vt Ciuitates in securitate constituat: Et mercator non eas tantum merces transportat, quæ sibi ipsi satis sint, sed multis alijs. Quod si quis hoc in loco diceret non alterius, sed suam vnumquemq. considerare vtilitatem, & idcircò ita facere, vt pecunias sibi, & securitatem, & gloriam comparet, atque ita dum suam quærit, proximi quoque quærere vtilitatem: Idem ego dico, hoc est, quod iamdudum audire volebam, & hac gratia omnem hunc sermonem fecimus; vt ostenderemus tunc sibi vnumquemque consulere, cum proximo consulit. Nam cum aliter homines proximi commodum non essent curaturi, nisi in hac constituti necessitate, propterea ita Deus ea coniunxit, & non permittit, vt in propriā prius quisquam veniat vtilitatem, nisi per alienam transeat. Hoc igitur humanum est, vt hoc pacto proximo vsui simus. Verum oportet non hinc, sed Diuina voluntate ad hoc adduci: siquidem nemo salutem consequi potest, nisi ita se habeat. Sed quamuis summam complectaris Philosophiam, proximi autem iacturam contempseris; nullam apud Deum fiduciam habere poteris: Vnde hoc constat? ex Beati Pauli verbis: Etsi distribuer oin cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Vides quantum à nobis Paulus requirit? At qui pascit non suam, sed proximi quærit vtilitatem. Sed non sufficit hoc inquit: Cum charitate hoc fieri vult, & misericordia plurima. Propterea legem hanc statuit Deus, vt nos in vinculum

culum charitatis adduceret. Hæc Chrisoſt. Cæteras verò vtilitates ex teſtimonijs ſequenti capite adducendis colligemus.

AD OMNES CHRISTIANOS ſpectat proximorum etiam Infidelium ſaluti conſulere. CAP. IX.

QVamquam non omnes fideles fide Chriſtiana præditi, ad alios inſtituendos ſint idonei, multi tamen ſunt, qui id commodè poſſūt, & ſi nolunt, inducendi ſunt, vt pro ſua virili parte Eccleſię Sanctæ, animarumq. ſaluti deſeruiant. Et vt omittam eos, qui ex officij munere, vel ex ſua vocatione tenentur huic ſtudio operā dare, quales ſunt Paſtores, & Religioſi poſt ipſos, alij profectò ſunt, qui licet ad hoc nō vocati, idonei tamen ſunt, quibus quippè maior fides, & doctrina inſit, quàm alijs idiotis, & vulgaribus. Hos Sancti Patres, precipuè tamen S. Ioan. Chriſoſt. paſſim hortatur, vt maiori illa luce præditi, non ſe ipſos ſolum, ſed & alios etiam Infideles erudiant, & ad fidem alliciāt.

Homil. 24. in Matt. Omnes Chriſtianos exhortās ait: *Scitote quia mercenarij ſumus conducti: ſi ergo mercenarij ſumus, cognoſcere debemus, quæ ſunt opera noſtra; mercenarius enim ſine opere non poteſt eſſe: Opera autem noſtra ſunt opera Iuſtitiæ, non vt agros noſtros colamus, & vineas: non vt diuitias congregemus, & acquiramus honores, ſed vt proximis proſimus. Et quamuis hæc ſine peccato facere poſſimus, tamen non ſunt opera noſtra, ſed diaria noſtra. Sicut ergo nemo ſic conducit mercenarium, vt hoc ſolum faciat, quod* man-

manducet: sic & nos ideo vocati non sumus à Christo, vt hæc sola operemur, quæ ad nostrum pertinent vsum, sed ad gloriam Dei. Et sicut mercenarius, qui hoc solum facit, quod manducat, sine causa ambulat in domo: sic & nos si sola hæc facimus, quæ ad nostram pertinent vtilitatem, sine causa viuimus super terram: & sicut mercenarius prius aspicit opus suum, deinde diaria sua: & sic nos si mercenarij Christi sumus, primum debemus aspicere, quę ad gloriam Dei pertinent, proximiq. profectum, (quia tharitas, & verus amor crga Deum non quærunt, quæ sua sunt, sed ad libitum amati cuncta desiderant perficere) deinde quæ ad nostram vtilitatem.

Idem tom. 1. homil. 3. in Genes. *Ne omittamus proponere eis, (hoc est Gentilibus) doctrinas scripturarum, sed omne impendamus studium, vt ab errore liberati ad veritatem reducantur. nam licet in erroribus deprehensi sint, cognati tamen nostri sunt, & congruit, vt magnam eorum curam habeamus, nunquam torpescentes, sed summa diligentia facientes ea quæ in nobis sunt, vtilem eis medicinam adhibeamus, si fortè, vel tardè ad veram sanitatem redeant: nihil enim ita gratum est Deo, & ita curæ, vt animarum salus. Talem igitur habentes Dominum, tàm misericordem, tàm benignum, tàm mansuetum cùm nostræ, tùm fratrum nostrorum curam geramus salutis: nam & hoc nostræ salutis argumentum erit, & occasio, si non solum pro nobis ipsis solliciti, sed & proximo vtiles fuerimus, ipsum ad viam veritatis manuducentes.*

Idem

Idem eodem tom. homil. 8. in Genes. Auditores ad Hæreticorum excitat conuersionem dicens: *Operam date, vt pia scita in eis* (loquitur de Arianis) *plantentur, & roborentur: volo enim, & precor omnes vos in Doctorum ordine esse, & non solum auditores nostrorum esse dictorum, sed & alijs doctrinam nostram afferre, piscariq. errantes, vt ij redeant in viam veritatis: sicut & Paulus inquit: Vnus alterum ædificet, & cum timore, & tremore salutem vestram operemini.* Sic *Deus nostram multitudinem augebit, & vos vberius superna fruemini gratia, magnam membrorum vestrorum curam gerentes. Neque enim Deus vult, vt Christianus se ipso tantum contentus sit, sed vt alios ædificet, non per doctrinam solum, sed & per vitam, & conuersationem.*

Et homil. etiam 10. in Genes. tomo primo, *fortè prolixius, quàm oportebat sermonem produximus: verum hoc non absque ratione, neque temere factum est; sed vt absentes ex vobis discant quantum sibimetipsis damni fecerint, ob corporalem cibum, semetipsos à spirituali cibo subducentes. Cæterum ne valdè contristentur, fraterna illos beneuolentia prosequamini, recensentes eis, quæ à nobis dicta sunt. Hoc enim germanæ charitatis argumentum: nam si inter magna charitatis indicia habent, qui ita de sensibilibus edulijs hoc faciunt: multo magis, qui in spiritualibus hoc agunt, magnum nostrum præconium celebrant, reditq. ad nos quicquid est vtilitatis: nam cuius studium est docere proximum, is non tantum illi benefacit, quantum sibi ipsi magnam*

gnam mercedem parat, dum duplicem percipit mercedem, retributionemq. à Deo maiorem aßequitur. Deniq; is, qui fratrem docere tentat, dum illi commorat, & dicta secum repetit, & melius tenet: Igitur cogitantes tantum lucrum vestrum, ne inuideatis fratribus vestris. sed à vobis discant, quæ nunc à nobis dicuntur. Vt autem plenius doceantur, ducite illos ad nos, persuadentes ipsis, quod nihil obest spirituali mensæ, si præcedat corporalis cibi sumptio, sed haberi debet omne tempus spirituali sermoni idoneum.

Præcipuè verò tom. 5, oratione 5. in Iudęos, idē pro Iudęorum cōuersione prosequitur argumentū: *Tu quoq; imitare Samaritanum illum, qui in Euangelio tantam erga vulneratum præstitit sollicitudinē. Etenim illic præteriјt Leuita, præteriјt Pharisæus, ac neuter deflexit ad iacentem, sed inclementer, crudeliterq. relicto seminece abierunt. Samaritanus autem quispiam, qui nulla ex parte illi coniunctus erat, non prætercurrit, sed misertus est accurrēs, instillauit oleū, & vinum, imposuit asino, duxit ad diuersorium, pecuniam partim dedit præsentem, partim pollicitus est pro eius, qui nihil ad ipsum pertinebat curatione, nec dixit apud sese; Quæ mihi cura est istius? Samaritanus sum, nihil mihi cum illo, procul absumus à Ciuitate; & ille ne ingredi quidem potest. Ne dixeris apud temetipsum: homo sum mundanus, vxorem, & liberos habeo, & ista Sacerdotum sunt, ista Monachorum: Neque enim Samaritanus ille hæc dicebat, vbi nunc Sacerdotes? Vbi nunc Pharisęi? Vbi Iudęorum Doctores? sed perinde quasi venatum quempiam maximum nactus esset, ita lucrum arripuit. Et tu igitur*

cum

cum videris aliquem curatione egentem, vel corporis, vel animi, ne dicito apud temetipsum; Quare ille, & ille eum non curauerunt, sed à morbo libera, ne petas ab illis causam negligentię: Si inueneris aurum taces, non dicis apud temetipsum, quare ille, aut ille hoc non sustulerunt, sed festinas ante alios rapere: Itidem & de fratribus collapsis cogita, putatoquè te thesaurum reperisse, nimirum occasionem illis medendi. Etenim *si instillaueris illi velut oleum sermonis doctrinam, si obligaueris humanitate, temperantiaq. vulneratum si sanaueris, ille te faciet ditiorem quouis thesauro: Qui enim eduxerit pretiosum ex indignitate, tanquam os meum erit, inquit, ille.*

Ac oratione 3. in Iudęos: *Quodq. prius rogauimus, idem et nunc rogamus, vt fratres vestros reducatis ad salutem, multam solicitudinem habeatis pro mēbris neglectis: propter vos enim tantum laborē suscipimus, non vt vulgari more loquamur, neque vt plausum, strepitumq. referamus, sed vt auulsos ad viam veritatis reducamus. Ac ne quis mihi dicat, nihil mihi est cum eo negotij, vtinam contingat mihi mea ipsius negotia rectè gerere: Nemo suum ipsius negotium rectè gerere potest neglecta proximi salute: propter hoc, & Paulus ait: Nemo quod suum est quęrat, sed quisq; quod alterius, sciens quod sua cuiusq; vtilitas in proximi vtilitate sita est. Sanus es tu, sed oculus tuus infirmatur: hoc est, est ęgrotus. Itaque si verè sollicitus fueris, pro ęgrotante magis dolebis, & imitaberis in hoc quoque Beatum illum, qui dicit: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis offenditur, & ego nō vror? Etenim si cū duos obolos dederimus, paulumq.*

lumq. pecuniæ insumpserimus in pauperes gaudemus, si poterimus animas seruare quanto maiorem voluptatis fructum capiemus? Quantum autem in futuro sæculo recipiemus gaudium? nam ibi quoq; quoties conueniemus multam capiemus voluptatem ex congressu reminiscentes beneficiorum, quæ vicissim alij in alios præstitimus. Deinde cum illos conspexerimus ad tribunal illud metuendum, multæ fiduciæ participes erimus.

Et infra in eodem sermone, non solum homines, & viros huic operi studere, sed & fœminas suadet, dicens: *Vt igitur, & fratres seruemus, & nobisipsis veniam pro peccatis, imo potius multam fiduciam reponamus: Denique curemus & illud, vt à cæteris omnibus nomen Dei glorificetur, cum vxoribus, liberis, & famulis ad hunc venatum, & indaginem egressi extrahamus à Diaboli laqueis captos ab illo, iuxta ipsius voluntatem: nec prius desistamus quam quicquid per nos præstari poterit, præstiterimus, siue pareant, siue non pareant. Quin potius impossibile est, vt Christiani cum sint, non pareant. Sed ne, vel hanc excusationem habeatis illud dico: si postquam multa verba exhauseris, & quicquid per te præstari poterit expleueris, videris illum non obtemperare, adducito ad Sacerdotes, & omnes per Dei gratiam potientur venatu, totumq. tuum erit, qui illum adduxeris. Expedit vt hęc, & vxores dicant viris, & viri vxoribus, & filij parentibus, & patres filijs, & amici amicis. Discant hæc, & Iudei, & ij, qui nobis quidem coniuncti videntur, sed cum illis sentiunt, quod nobis aliquod studium est, ac sollicitudo,*

licitudo, vigilantiaque pro fratribus nostris ad illos vltrò currentibus: Et omnes ante nos illos corrigent, qui cum nostrę professionis sint, tamen illo commeant. Quin potius nemo posthac ausurus est ad illos confugere, sed erit corpus Ecclesię purum. Deus autem, qui vult omnes homines fieri saluos, & ad agnitionem veritatis peruenire, & vos ad istum venatum corroboret, & illos ab hoc errore liberet. ita Chrisost.

DE IVCVNDITATE, QVAM EX *conuersione animarum Religiosi consequuntur.* CAP. X.

NEc vtilitatem solam, aut dignitatem hi, qui animarum lucris se consecrant; sed & iucunditatem, & oblectationem non paruam ex hac fũctione consequuntur: Nam licet prima specie aspera, & odiosa videatur, solatia tamen, & gaudia passim inueniuntur in ea, vt nullum bonum, nullamuẽ perfectionem ei deesse appareat. Nam, si vt Saluator noster testatus est (*Luc.* 15.) Gaudium est in cęlo super vno peccatore pœnitentiam agente, non eadem quoq; causa erit lætandi in terris, seu cum hominem ad pœnitentiam conuerti, seu cum totis conatibus ad perfectionem aspirare cernimus? Plurimæ enim sese offerunt lætitiæ rationes: ac in primis Dei honor; proximi salus, quem sicut nos ipsos diligere iubemur: tum etiam maximum, ac gratissimum quoddam indicium diuinę bonitatis, clemẽtiæ, & patientiæ, in perdita ouicula, non solum tolleranda, sed etiã super humeros reportãda; cuius quidem clemẽtiæ nos ipsi testes, & spectatores sumus.

Preterea illud quoque accedit,quod tàm preclari doni, ac muneris aliqua ex parte nos ipsos etiã participes esse sentiamus, vt cum Paulo dicere, & quodammodo gloriari nobis liceat:(1.*Cor*.3.)Ego plantaui. Est autem maximè naturale, vt in eo quisq; delectetur, idq. diligat, in quod aliquid studii, atq; operis impendit, eoque magis,quo ea res præclarior,ac præstantior est. Quid autmaius,aut præclarius,quã alios homines christianos, ac Beatos efficere,quod nõ modo est proprium Dei opus, sed & primum inter omnia eius opera locum obtinet?Quemadmodum etiam exultabat Paulus in Philippensibus,Gaudium meũ inquit, *(ad Phil*.4.)& corona mea. Quo modo in Corinthiis, quos gloriam suam in die Domini appellat?2.*Cor*.1.*&* 1.ad Thessalonicenses 2.Quæ est,ait,nostra spes,& gaudium, aut corona gloriæ? nonne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis in aduentu eius? Vos enim estis gloria nostra, & gaudium.

Nec minus letandi occasionem excitant labor, sollicitudo,& cura,quę sępè comitari solent huiusmodi fructus,de quo Apostolus, *ad Galat*.4. Filioli quos iterum parturio,donec formetur Christus in vobis. Parturienti se comparat mulieri, quod significat moram,& laborem, & etiam cruciatum, qui in eiusmodi opera sæpè intercurrit. Itaq; dubitandum non est,quin in hunc etiam partum conueniat illud,quod est à Domino dictum, *Ioan*. 16. Mulier cum parit,tristitiam habet,cum autem peperit,iã non meminit pressuræ, quia natus est homo in mũdum. Hic vero maior est etiam lætitia,quia non natus est homo in mundum, sed verius in cœlum: vita

enim

enim corporis breuis eſt, ac miſeriis plena; vita autem animi ſempiterna, ac omni ineffabili gaudio referta.

Quæ omnia confirmari poſſunt ex ipſa Dei natura, & innata bonitate, ac prouidentia: quæ cum tanta fuerit, vt eum è cęlo in flagella, in ſpinas, in crucem impulerit, idq. pro animarum ſalute, ad eius etiam bonitatem, & prouidētiam ſpectare videtur, vt in hac ſibi gratiſſima functione laborantes ſolatiis, ac lætitia repleat, vt mediante delectatione opus ipſum perficiatur. Hanc igitur ſpiritualium gaudiorũ abundantiam, Apoſtolorum exempla teſtantur: nam ſimul ac fuerunt verbi Dei miniſterio accincti, ibant à conſpectu Concilii gaudētes, quoniam digni habiti ſunt pro Chriſti Ieſu nomine contumeliam pati. Legimus & innumera alia, & Martyrium, & Confeſſorum exempla, qui pro fidei confeſſione, ac propagatione, tormenta ingenti cũ gaudio perpeſſi fuerunt. Nec ſimilia hac noſtra ætate deſiderantur, Beatus enim Franciſcus Xauierus legitur ſæpiſſimè in immenſo illo Orientis tractu pro animarum ſalute laborans, ſolitarius, manu pectori admota, oculis in cęlum elatis, propter harum conſolationum abundātiam, huiuſmodi voces edere ſolitus fuiſſe: Sufficit Dñe, ſufficit: quaſi ipſe quoq; vt Ephren, cõſolationē diuinā, ferre non poſſet amplius. Quin etiam cum iter faceret, quod ille ſemper pedeſter faciebat, adeò mentem ſuſpenſam, & in Deum abſorptam gerebat, vt ſæpè de via aberrans, in vepres, dumeta, & lapides impingeret, nec aduertens: quam ſanè ob cauſam ſemper ei plantæ, ac tibiæ ſanguine, & tabo fluebant, cum

tamen ille ne sentiret quidem. Et quamuis hæc grandia videantur; sunt etiam alia, & communia, & quotidiana, quæ ex corde puro, ex orationis studio, ex virtutum exercitatione, & aliorum reparata salute proueniunt, quæ viris Religiosis sincerè ob Dei honorem, in hac Infidelium cultura laborantibus, certa, & perpetua sunt.

DE ALIQVIBVS IMPEDIMENTIS remouendis. CAP. XI.

ALiqui, qui nondum alte gustarũt quàm suauis sit cibus, pro animabus seruandis labores, & tribulationes magnas, vsque ad sanguinis effusionem perferre, propriam commoditatem animarũ saluti prçponẽtes, multa excogitarũt impedimẽta, quibus benè currentiũ conatus aut retardare, aut penitus impedire, maximè in Infideliũ, tàm Occidentaliũ, quàm Orientaliũ Indiarum conuersione conabantur. Quæ ad quatuor præcipuè capita reducuntur à Doctissimo Patre Iosepho Acosta in tractatu aureo, ac omni eruditione pleno de procuranda Indorum salute, primò ad Diuinæ gratiæ subtractionem, quasi credant, illas gentes occulto Dei iudicio in suis tenebris relictas: secũdò ad naturæ, morumq. illarum gentium absurditatem, siue incapacitatem: tertiò, linguarum illius tractus difficultatem, ac demum locorum, atque habitationis incommoda: quibus certè difficultatibus, incommodis, & periculis sæpè milites Christi ab incepta vocatione deterrentur. At quoniam apte idem Acosta horum retundit tela, maximè lib. 1. de

pro-

procur. Indorum ſalute;propterea rogo, vt qui ſeſe vocari ad ſanctam illam,Deoq. gratiſſimam marium traiectionem ſẽſerit,nimirum vt Deo Indos, Aethiopes,ſeu alias nationes Barbaras vocãti cooperentur, eum attentè verſent, ac perlegant. Et quoniam omnia impedimenta reducuntur, vel ad locorum incommoditatem, addiſcendæ linguæ laborem, ac ipſorum Barbarorum ineptiam,& ſtupiditatem: quæ quidem quod non tàm à natura ipſis inſita, quàm educatione, vſuq. acquiſita ſit, præter ea,quæ Ioſephus Acoſta in huius rei confirmationem affert,legendus eſt Thomas Bozius ſig. 28. de gẽtibus efferis ad humanitatem diſciplina Chriſti perductis,& ſig.93. à c.199.vbi de gentibus Septẽtrionalibus agẽs illas olim(ait)ita incredibilis fuiſſe ferocitatis,vt feræ ipſæ,ac forſan ipſis Indis, Aethiopibuſuè deterioris naturæ viderentur.

Deinde iſti nimium ſibi ipſis indulgentes breuiter exemplo ipſius Ioſephi Acoſtæ conuincantur: Iam illud,inquit,multum mouere nos debet, quod videmus ad gentes profundi ſermonis, & ignotæ linguæ homines penetrare lucri ſpe, nec deterreri barbarie immẽſa,ſed vniuerſa merciũ cauſa luſtrare,non Aethiopũ innumerabiles linguas,non Synarum, non Tartarorum, non Braſilienſium, non extremi Oceani littora recuſare, & quicquid inter Mendocinum promontorium,& fretum Magalanicum ſitum eſt infinitis terræ,ac maris ſpatijs, idq. vtroq; ex latere,& Boreali,& Auſtrali magno ſtudio obire: Deniq; & ſi quem tellus extremo refuſo ſummouet Oceano;vel ſi quem extenſa plagarum quatuor in medio dirimit plaga ſolis iniqui, hunc

perſcrutantur, huius linguæ, vel balbutientes ſe ac-
commndant, vt aurum, argentū, ligna pretioſa, mer
ceſq. exquiſitas ad ſuos euehant, quæſtumq. vndiq;
augeant, tàm longā, & periculoſam peregrinationē
auidiſſimè ſuſcipiunt, vt profectò admirabile ſit om
nes penè portus Oceani, omnes ſinus Orbis terra-
rum ſtationibus nauium Hiſpanienſium teneri, oēs
Indorum Satrapas cum noſtris mercatoribus, &
nautis cōmerciū habere. At nos, qui pretioſiſſimas
merces quęrimus, animas, Dei imagine inſignes,
qui lucra nō incerta, aut breuia, ſed æterna in cęlis
ſperamus; linguæ difficultatem, locorum aſperita-
tem cauſamur: vt appareat verè prudentiores eſſe
filios huius ſæculi in generatione ſua filijs lucis.
Supereſt, vt charitas ardens in Chriſtum, induſtria,
& labore perficiat, quod deeſt naturæ. Qua in re
Patris Franciſci Xauieri admirabile extat exem-
plum, qui in perdiſcenda Malauarica lingua tantū
operæ, & ſudoris poſuit, tantundemq. in Iaponen.
atque alijs longè inter ſe diuerſis, vt ſi Apoſtolico
dono linguarum præditus eſſet, non poſſet maiore
gloria Chriſti nomen in tanto terrarum Orbe vul-
gare. Certe enim charitas omnia poteſt, & cum
linguæ ceſſarint, vna charitas pro omnibus eſt.
Hactenus Acoſta.

Igitur vt iam huic primæ parti, in qua neceſſita-
tem, dignitatem, ac huius in lucrandis animabus
ſtudij vtilitates breuiter expoſui, finem imponam,
quis tot, ac tanta lucra, tot opes, ac virtutum om̄um
præſtantiam in eo ineſſe conſpiciat, qui non meritò
theſaurum illū, in Euangelico agro abſcondito il-
lud non iudicet? eſt enim veriſſimus theſaurus Euā-
geli-

gelicus ardens in proximos dilectio, quæ ingentes diuitias continet, immensamq. bonorum abundantiam: non enim vnum, aut alterum bonum, sed omnia simul congesta, & accumulata. Quod si illi, qui mercaturam exercēt, vt ditescant, traiectis immēsis maribus, peragratis varijs Orbis regionibus, ac hominibus ignotæ linguæ, magno cū labore, & quidem multis iacturis exposito, & longo tempore, diuturno studio, magnaq. contentione diuitijs inhiant, sæpè etiam in naufragia incidunt, vt vna hora omnia auferat, quæ plures fortassis anni corraserant: nos, qui thesaurum cęlestem in agro animarum reconditum, ac fodinas quærimus animarum, in quibus non chrisoliti, aut vniones, sed veriores gemmæ, & margaritæ, ac multò illis pretiosiores congregatæ sunt, quarum vsus non in terra tantum, sed in cęlo quoq; maximus est, cur torpescere debeamus? Est tamen thesaurus absconditus, quia pauci eum cognoscunt, paucisq. conceditur. Vbi autem absconditus? nempe in agro, in hoc inquam remoto à delitijs, & temporalibus commoditatibus, à strepitu ambitionum, à negociationibus, à consanguineis, amicis: In agro deinde, qui locus & arari, & seri, & magno deniq; studio coli solet. Omnia igitur relinquenda, si agrum hunc possidere, ac in eius cultura laborare velimus: ac quod primum est, thesauro in tam fœlici agro abscondito frui.

Religiosorum omnium instituto congruit pro Hereticis, aut Infidelibus iuuandis studiū.

RELIGIOSIS Ordinibus, quantumuis solitudini, ac contemplationi vacent (exemptis forsan illis, qui Ereniticam vitam profitentur) valdè esse consentaneum, imo expedientissimum, Ecclesiæ conatus in animarum conuersione adiuuare, ostenditur tàm ex regulis, ac institutis Religiosorum omnium, in quibus animarum studia non interdicuntur, quàm ex multis alijs argumentis. Imò verò Religiosos omnes præ alijs huic functioni esse aptissimos, tùm ex fructu à Religiosis Ordinib. in Ecclesia Dei percepto, tùm ex alijs capitib. plenissimè comprobatur.

RELIGIOSIS OMNIBVS, CVIVSCVNQ; Ordinis sint, valdè consentaneum esse proximorum saluti, ac peculiariter Infidelium conuersioni studere. CAP. I.

QVamuis ad Petrum, eiusq. Successores, quibus vniuersalis Ecclesia à Christo commissa est, singulari quadā ratione, & debito pertineat, ex non ouibus oues facere, vt ouile vnum in Ecclesia consurgat; Quia tamen Romani Pontifices per se ipsos præstare id non possunt, decreuerunt viros idoneos sibi coadiutores eligere, qui ipsorū authoritate officium hoc prædicandi gentibus Euāgeliū obi-

obirent: nam etsi Episcoporum, qui hac in parte Apostolis successerunt, munus hoc esse videatur; tamen neq; Episcopi omnia præstare possunt, & ipsi etiã suarum dioceseon limitibus cõclusi sunt. Quare Religiosos Ordines Põtifices sibi in hac functione tanti oneris socios assumpserunt, qui Apostolica authoritate freti, totum terrarum Orbem doctrinę luce illustrarent, ac vitæ pietate, & ardore inflãmarent. Et quamuis in Ecclesia olim fuerit concertatio maxima, an Religiosis etiam Mendicantib. munus prædicandi, Sacramentaq. administrandi competeret: Surrexit enim Guilielmus quidam oppidi Amatoris, eiq. amentia, & scelere pares alij Doctores Parisienses, qui tùm in voce, tùm iustis voluminibus editis, nec literis studere, nec ad populũ concionari, nec pœnitentium confessiones excipere, licitum esse Religiosis affirmarũt; ea potissimum ratione ducti, quia Monachis potius plangẽdi, ac cõtemplãdi, quàm docendi officia competerent. Repugnarunt tamen acerrimè his, qui Dei gloriæ, animarumq. saluti aduersabantur, duo vtriusq; illius temporis lumina, Beatus Thomas, & D. Bonauẽtura, & hic quidem pauperum Apologiam, ille verò opusculum edidit contra impugnantes Religionẽ.

Sed antequam D. Thomę argumẽta proponam, illud est præclarum inter alia, ac primo loco ad horum impietatem improbandam prẽmittendũ, quod etsi olim, antequam Monachi Sacerdotum munere fungerentur, ipsorum illa erant propria, iugis scilicet oratio, psalmodia, vigiliæ, ieiunia, & aliæ exercitationes, Diuinorum contemplatio, atq; ipsa viuendi ratio victu, vestitu, & loco à reliquorũ homi-

num

nũ cõmunione iuxta nominis, ethymologiã distin-
cta: Monachi enim appellati sunt ab indiuidua illa,
& singulari vita, & à rebus alijs separata, quã profi
tebantur: Vnde apud Dionys. Areopag. vniuersus il
le cõsecrationis ritus, quẽ ipse c. 6. Ecclesiast. Hie-
rarchię affert, secessionẽ hãc, & separationẽ, ac trãs
formationẽ in vitam vnificã, & Dei contẽplatiuã
designat. Extant hac de re plurima Patrũ decreta
apud Gratianũ, & apud Iuonẽ, Ex Concilio quidem
Nicęno Canone sexagesimo primo inter Arabicos
legitur, vt Monachorũ cõuersatio iuxta eorum no-
men à reliquis sit discreta. In Calcedonen. autem
c. 4. Monachorũ vita, orõne, ieiunio, quiete, & clau-
sura definitur. Hieronymus vero ad Riparium, ad
Paulinũ, ad Heliodorũ, ad Rústicũ, & ad Desideriũ,
solitudinẽ, orationẽ sine intermissione, vigilias, labo
rem manuũ, Diuinorũ contẽplationẽ, ac vitam pęni
tentẽ ex Apostolico instituto prorsus ab alijs seiun
ctam, & pro illorũ nominis ratione singularẽ, pro-
pria illorum esse docet: ac perinde omnes ferè Mo-
nachi olim solitariam, & heremiticã vitã ducebãt.
At verò postquã Monachi ad Pręsbyterorum, ac
Sacerdotũ gradum ascẽderunt, iam ipsorũ Religio-
sorum Sacerdotum illa propria officia sunt, ex ipsa
Christi institutione, vt saluti hominum procurãdæ,
tanquã coadiutores Dei incumbant, disciplina mo-
rum, & doctrina fidei alios ædificent, verbi ministe-
rio, Sacramẽtorum administratione, vita exẽplari,
& oratione populo prosint. Deniq; (sicut à Diony-
sio traditum est) vt purgent, illuminent, & perficiãt
alios, quæ actiones propriæ sunt Ecclesiasticæ Hie-
rarchiæ, quam Christus secundum exemplaris sui
co-

cęlestis in terris instituit,hoc est,vt legatione inter homines pro Christo fungerētur, & opus illud promouerēt,quod Christi,atq; Apostolorum est;quodque solum toti Ecclesiasticæ Hierarchiæ fuit demā datum,quam institutam à Christo Domino accepimus,ad retinendam doctrinę ab eo traditę puritatem,atq; ad excitandos,& iuuandos homines,vt æternam salutē consequātur.Quæ cuncta adhuc clariora sunt ex Euangelicis,& Apostolicis libris, atque ex ipsa Patrum canonica institutione, vno ordine dicentium, Ordinem vniuersum Sacerdotum vni huic operi consecratum fuisse,vt ab oībus alijs curis liberum,& immune esset,ne qua re impediri, vel retardari posset ab eo ministerio, quod principem locum in Ecclesia Dei tenet, vt grauissimè, & eleganter multi Patres affirmarunt. In primis S. Greg. Nazianz. in Apolog. *Præsbyteri*(inquit) *officium cœlestem quandam vitam requirit, primo purgari,deinde purgare;sapientia instrui, & sic alios sapientes reddere;lumen fieri,& alios illustrare;accedere ad Deum,& alios adducere; sanctificari,& alijs sanctitatem adferre.* Sanctus Ioan. Chrisost.homil. 11.in Marcum, *Sacerdotalis officij est posse docere populum.* S. Hieronymus ad Rusticum Monachum epist. 4. *sic* inquit: *viue in monasterio, vt clericus esse mereris:* & infra:*Multo tempore disce,quæ postmodum doceas. Quod si populus,vel Episcopus in clericū te elegerit,age ea, quæ Clerici sunt.* sic Hieronymus;quibus clarè innuit Monachos Clericos omnia Ecclesiastica munera Clericorum propria debere exercere. Quis verò primus fuerit,qui in Occidēte Monachismo inseruerit Clericatū,prędicatur à S.Ambros.libro

bro 10.epist.82.S.Eusebius Episc.Vercellēsis,quod & ipsum præstantissimum vitæ genus S. Martinus Episcopus Turonēsis transuexit in Gallias;& S. Augustinus in Aphricam,& ante ipsos in Orientē,Basilius Magnus,qui omnes admirabili quadam connexione duo hæc perfectissimæ vitæ genera, Clericorum, & Monachorum,eorumq. fūctiones in vnū pariter coniungentes,tanquam splendidissimis luminaribus sibi ipsis,alijsq. lucētibus Christi Ecclesiam exornarunt. Ex quibus, alijsq. innumeris Patrum testimonijs quid addat Presbyterium ad Monachismum,quæ,& quales virtutes requirantur in eo,qui tractaturus est de æterna animarum salute, non obscurè constat:ob quam causam Religionum Institutores monastico instituto Sacerdotalis officij dignitatē,ac curam adiunxere, ac ex eo proximorum saluti procurandæ,quasi quodam debito se astrinxerunt.

Quare Gregorius Nazianzenus in oratione funebri ad Basilium,ex hoc maximè Basilium commendat, quod pietatis Gymnasia, siue Monasteria extruxerit,vt & Monachi contemplationi,& aliorum saluti iugiter studeant.Hoc igitur Basilij studium,& inceptum in posteriorum Religionum institutione magnos progressus fecit. Nam Monasticæ disciplinæ,& sacerdotij virtutes,& vtilitates ita vnius vitæ communione permixtę sunt,vt verè illius solidę virtutes, atq; vtilitates Sacerdotij ministerijs, & exercitatione extra vmbram,& solitudinem positę illustriores fiant,& quàm maximè fructuosæ.Quippe Sacerdotij ministeria Religiosis virtutibus adiuta tranquillitatem animi, & puritatem non impediunt,

diunt,sed potius perficiunt,& oratione,ac Diuinorum contemplatione quasi accensa feruentius, & cum vberiori animarum fructu exercentur. Vnde item fit,vt aliorum vtilitas cum propria vtilitate coniuncta semper sit; nam in omni ministerio, & actione ad renouationem spiritus perpetua veteris hominis mortificatione,ad augmenta virtutum,ad maiorem Dei gloriam, Religiosorum Ordinũ Authores,& Duces semper aspirarunt.

Nam postquam Basilius sanctissimis legibus Religiosos,tàm in ordine ad propriam salutem tuendam,quàm ad proximorum iuuandam, procurandamq. Euangelica lux in Occidentem illata,caliginem Europæ discussit, surrexit Almificus Monachornm Pater Benedictus, cuius Regulas plurimi sunt amplexi. Bernardus quoq;,ac ceteri Ordines, præcipuè verò illi quatuor,qui Mendicantium vocantur,illuxere mundo, minantemq. ruinam Ecclesiam indefesso labore sustentarunt,instaurarunt,ac in varias nationes propagarunt;ac idem quoq; alii Ordines executi sũt,qui veluti nouę cohortes prodierunt in campũ,animasq. quãplurimas à laqueis Diaboli in Euangelii lucem,ac libertatem reuocarunt,vt latius sequẽtibus exemplis demõstrabitur.

Conuenientissimè igitur Religiosi,postquam Sacerdotales functiones Monacatui sunt annexæ,prædicandi,ac docendi munus exercent. quare meritò sententiam Guilielmi D. Thom. Opusc. 19. *cap.* 4. in primis censet erroneam, & in procemio eiusdem Opusc. asserit Diabolum inuidum Diuinę glorię,& humanæ salutis per ministros suos (& loquitur de Guilielmo,eiusq. complicibus)gloriam Dei,& animarum

marum salutem n iti impedire, & secunda secundæ quæst. 187. art. 1. Stultam inquit esse opinioné dicentium, quod sit statusReligionis impedimentum talia exequi. Ecce, qua ratione D. Thomas erroré, & stultitiam céset asserere, Religioni alicui esse cótrarium saluti proximorũ prædicatione verbi Dei, aut confessionum auditione cósulere: loquitur auté D. Tho. vt luce clarius constat ex contextu, de omnibus Religionibus, tàm de ijs, quę sunt institutę ad vacandum contéplationi, vt sunt Monachales omnes, quàm de illis, quæ actioni, & cótemplationi vacant, vt ipse docet in cap. primo eiusdem Opusc.

Hanc verò sententiã tribus inter alia conuincit argumétis. Primũ affert, illudq. egregiũ 2.2.q.187. art. 1. vbi quærens D. Tho. an liceat Religiosis prędicare, & docere: Respondet, nó solum non impediri ratione status Religiosos ab hoc munere, sed potius esse magis idoneos exercitio sãctitatis, quod assũpserunt: *Stultum autem est* (inquit) *dicere, vt per hoc quod quis in sanctitate magis promoueatur, efficiatur minus idoneus ad spiritualia officia exercenda: & ideo stulta est quorundam opinio dicentium, quod ipse status Religionis impedimentum afferat talia exequẽdi, quorum errorem excludit Bonifacius Papa in c. sunt nonnulli, 16. q. 1. vbi sic dicitur: Sunt nonnulli nullo dogmate fulti, audacissimo quidem zelo magis amaritudinis, quàm dilectionis inflammati, asserentes, Monachos, qui mundo mortui sunt, & Deo viuunt, Sacerdotalis officij potentia indignos: sed omnino labuntur. quod ostendit; primo quidẽ, quia non cótrariatur Regulæ, subdit quippe, Neq; enim D. Benedictus Monachorum Præceptor almificus huiusmodi rei aliquo modo*

modo fuit interdictor: & similiter nec in alijs Regulis hoc prohibetur. Secundò, prædictum errorem improbat ex idoneitate Monachorum, cum in fine capituli subdit: Quantò quisque excellentior est, tantò illis, scilicet spiritualibus operibus, potentior. Hactenus D. Thomas. Vbi clarissimè probat, non solum non repugnare instituto Religionum prædicare, & docere, sed etiam Religiones, quanto sanctiores, eo aptiores animarum saluti procurandæ. Sed vt perfectius vis huius rationis à Diuo Thoma adductæ expendatur, ante omnia animaduertere oportet, D. Thomam prædicto art. 1. quærere: an liceat Religiosis prædicare, & docere, & affirmantem partem, damnata contraria sententia, vt stulta, & erronea, sequitur; eo fundamento Bonifacij Papæ potissimum ductus, quia Religiosi sunt capaces dignitatis Sacerdotalis, cui annexa est potestas, prædicta munera exercēdi, vt iam dixi ac proinde non solùm apti ad prædicandum, sed quantò sanctiores alijs, tantò aptiores huic Sacræ functioni, maximè cum a nulla Regula Religionum prohibeatur id ipsum. Præterea secundo, dicto Opusc. 19. art. 2. id egregiè confirmat D. Tho. *quia consilium non potest esse (inquit) de eo, quod contrariatur cōsilio, vel præcepto: sed docere cadit sub præcepto, vel consilio, vt patet Matth. vlt. Euntes docete omnes gentes &c. Gal. 6. Vos qui spiritales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, non ergo de non docendo potest esse consilium.* Et confirmat D. Thom.: *Consilia, quæ Dominus proposuit, immediatè ab Apostolis seruari voluit, vt eorum exemplo alij ad obeunda consilia prouocarentur: vnde Paulus 1. Corint. 7. consilium de*

de virginitate proponens (dixit) Volo oēs homines esse sicut meipsum: sed obseruatio huius, quod dicunt Consilium, scilicet abstinere à docendo, ad Apostolos nō pertinebat, cum ipsi ad docendum in vniuersum Orbē mitterentur: nō ergo abstinere à docendo sub Consilio cadit. Hactenus D. Thomas. Igitur maioris perfectionis esse non potest, abstinere à doctrina, & prædicatione: tùm etiam si nō potest esse consiliū, neq; præceptum de non prædicando, aut docendo, nō poterit doctrina, aut prædicatio verbi Dei esse contraria alicui Instituto.

Et quanquam Doctor Angelicus scriptis ipsis, Deus autem multò grauius, & acerbius factis illorum temeritatem, qui animarū saluti aduersabantur, patefecit, Guilielmus enim ab Alex. IV. Rom. Pontif. Romam euocatus in publico Cardinalium consessu conuictus, damnatusq. est, atq; non solum eius liber igni traditus, sed & ipse quoq; eius Auethor Canonicatu, ac redditibus Ecclesiasticis exutus, atq; insuper à Ludouico Rege à tota Gallia relegatus. Stant hodie in compendio priuilegiorum Ordinis Prædicatorum antiquo, varia Alexandri IV. contra Guilielmum, eiusq. librum, & sectatores decreta, quæ etiam habētur in Conuentibus Parisiensibus authentica.

RELIGIOSI OMNES PRAE ALIIS aptissimi sunt animarum conuersioni procurandæ. CAP. II.

ILlud inter cætera maximè pios Religiosorū animos ad opus conuersionis suscipiendum mouere debet,

debet, quod eorum status, vitæ, & instituti ratio præ omnibus alijs magis idoneus, & aptior huic animarum culturæ censetur, idq; propter multas rationes, siue causas, quarum aliquas adducit Angelicus Pater D. Thomas opusc. 19. c. 2. ex quibus tres præcipuas desumemus. *Prima, quia conuenientissimè doctrinam Euangelicam docet, qui non solum præcepta, sed etiam consilia seruat: secundū illud. Cœpit Iesus facere, & docere, huiusmodi sunt omnes Religiosi, conuenientissimè igitur omnes prædicant. Secunda: Illi maximè sunt idonei ad docendum, qui maximè diuina per contemplationem capere possunt: vnde Gregorius in 6. Moral. Quieti contemplantes orbeant, quod occupati erga proximos refundant loquentes: sed ad vacandum contemplationi præcipuè Religiosi sunt deputati: ergo per hoc quod sunt Religiosi redduntur magis apti ad docendum.* Sic D. Thom. vt supra, qui etiam secunda secundæ, quæstione 187. articulo primo, tertiam non contemnendam adiungit rationem; *quia quanto aliquis est sanctior, tanto est aptior prædicationi verbi Dei, nisi aliunde prohibeatur; sed prædicare, & docere, neq; interdicitur in Regula Sancti Benedicti, neq; in alijs Religionum Regulis, vt determinat Bonifac. Papa. in c. nonnulli sunt 16. quæst. 1.* Concludit igitur eo quempiam magis esse idoneum, ac alijs aptiorem animarum profectibus, quanto ille vitæ sanctitate fuerit sublimior.

Accedunt tres aliæ causæ, quæ statum Religiosum ministerio conuersionum aptissimum efficiūt, (quas fusius Hieronymus Plato vir alias pius, & doctus in libro de bono sta. religio. prosequitur.

Prima ducitur ex ipsa Dei natura,& more : si quis enim Dei rationem, atque ordinem in hominum salute propaganda ab ipso Ecclesiæ ortu attentius inspexerit, facilè inueniet, hoc semper fuisse eius consilium, vt ad tantum hoc opus eos maximè administros, adiutoresq. adhiberet, qui essent maximè humanis omnibus præsidiis destituti, vt non glorietur omnis caro, ideſt, ne tantæ rei perfectæ laus,euacuata Christi Cruce,in hominum sapientiam, aut potentiam transferretur: quare nō sapientes,non nobiles,sed piscatores,& publicanos quos dirigeret,elegit:non igitur putandum est mutatum esse Deum,eiusuè sapientiam,ac aliam nunc in hominum conuersione formulam, quàm antea secuturum. Quare nunc etiam quærit Deus operarios pauperes, humiles, ac terrenis rebus omnibus vacuos, quales sunt Religiosi)qui vineam Domini in siti, fame, frigore, & nuditate, sicut olim Apostoli,excolant.

Secunda causa;quia cum ad cohortandum multò maius pondus habeant exempla,quàm verba, nulli dubium est, quin multò certius, faciliusq. crediturі sint homines illi, quem non verbis tantum, sed factis ipsis viderint res humanas contempsisse. Nam cum maior hominum pars voluptatibus, cæterisq. terrenis bonis rapiatur, quem viderint hęc despexisse, se ipsum vincere, ac suas cupiditates rationi subigere, magni æstimant, ac rerum hac despicientia admirabilitatem tantam præ se fert, vt nihil sit ad persuadendum aptius, nihil grauius ad voluntates commouendas. Quare Religiosi, qui hanc paupertatem, rerumq. abrenuntia-

tiationem profitentur, aptiſſimi ſunt huiuſmodi miniſterio.

Tertia, & vltima cauſa ab ipſis operarijs ducta ſit. Nemini dubium, quin ad hoc opus multo melius parati ſint, qui nihil omnino in hoc mundo poſſident; primum, quia liberi ſunt, expediti, & alacres ad currendum, quocunque eos ſpiritus Domini impulerit; propterea quod non liberorum, non agrorum, non rei familiaris procuratione eorum cogitationes illigantur: ex quibus duo magna damna conſequi ſolent, nam & tempus eripiunt, quod in alijs melioribus ſtudijs vtilius impenderetur, & ipſe animus frequenter rebus ipſis quas tractat, nimium adhæreſcit; quod vtrumque Euangelico operario, & indignum, ac turpe, & maximè etiam incommodum eſt. Itaq; bene, & ſapienter Ambroſius in Lucam: *Qualis*, (inquit) *debeat eſſe, qui euangelizat regnum Dei, præceptis Euangelicis deſignatur, vt ſine virga, ſine pera, ſine calceamento, ſine pane, ſine pecunia, hoc eſt ſubſidij ſecularis adminicula non requirens, ſideq. tutus putet ſibi, quo minus ea requirat, magis poſſe ſuppetere.*

Reſtant etiam duo alia in Religioſis, quæ ad hunc fructum in animarum conuerſione aſſequendum maximè conferunt. Primum, profeſſio ipſa caſtitatis, quę ita Deo placet, vt eius poſſeſſores Deus mira efficacia, & fortitudine contra Dæmones muniat; vt optimè prædicauit ſummus Sacerdos Ioachim (Iudith. 15.) qui in communi gratulatione poſt tantam victoriam à Iudith cõtra Holofernem

reportatam, sic eam celebrauit, eoq; castitatem amaueris; ideo manus Domini confortauit te, & eris benedicta in æternum. Sed de castimoniæ in sancti Euangelij Ministris necessitate, & fructibus alibi dicturi, nunc breuitatis causa sermonem ad alteram partem, quæ Religiosos ad hoc conuersionum opus maximè iuuat, transferamus. Ea est charitas, & coniunctio animorum inter se ipsos; nam cum Orbis ad Deum conuersio difficillimi negotii sit, ac perspicuum sit nullam rem magnam effici sine multorum adiumentis, cum nemo solus omnia habere possit, fit vt in animarum conuersione ex Religiosorum coniunctione, ac mutua charitate vberrimi eliciantur fructus. Nam vt præclarè dictum est à Sancto Basilio Constit. Mon. cap. 19. *Veluti milites testudine, quam vocant, facta, sese inuicem ita muniunt, vt sint impenetrabiles, sic ipsi propter coniunctionem qua nexi sunt, sese mutuo, (vt ipse ait,) consepiant, & inter se protegant*; ex quo non solum fit, vt inimicorum ictus repellant, sed etiam inimicos ipsos facilè fundere, & fugare etiam ab alijs possint. Quod si hoc verissimum est, nullum hominum genus reperiri ita huic animarum functioni aptum, & idoneum, efficeque huiusmodi ministerium Monachorum instituto consentaneum, restat vt sit etiam hæc functio illis facilior, & iucundior. Id enim perpetuum est in omnibus rebus, vt quæque res eo maximè gaudeat, quod eius naturæ est maximè aptum, ac proinde quanto impedimenta sunt remotiora,

eo maiori facilitate sit prædita, quæ omnia Religiosorum animos in opus Missionum maximè deberent inflammare, maximè si experientia ipsa clamante fructus in Ecclesia Dei, ex Religiosis Ordinibus in fidei propagatione considerentur, ad quorum enarrationem iam gradum faciamus.

RELIGIOSIS OMNIBVS CONVENIENTISsimum esse animarum saluti, & conuersioni studere, ostenditur ex fructu à Religiosis in fidei propagatione facto. CAP. III.

NOn leuis momēti, imò grauissimum, validissimumque argumentum produci potest, quo & dignitas ministerii huius amplius extollatur, & conuincantur illi, qui contra institutum Religiosos agere, si in Missionibus occupētur, ausi sunt affirmare, ex fructu, magnaq. vtilitate, quam Religiosi viri omnium ferè Ordinum in Ecclesia Dei, ex quo instituti sunt, verbi Dei prædicatione effecerunt. Ex quo facilè erit conuincere eos non temerè, aut inordinatè contra suum institutum hoc munus suscepisse, sed potius Diuino consilio, ac conuenientissimè egisse. Tùm quia ad Ecclesiæ culturam, & propagationem homines sui instituti desertores tantopere non contulissent; nec Deus hominum ita deuiantium à suo instituto adiuuaret actiones, aut mentem excitaret ad similia opera perficienda: tum quia fere omnes viri fuerunt doctissimi, atque vt plurimum sanctissimi,

de quibus sine temeritate iudicari, aut suspicio nequit haberi; vel ipsos institutum proprium ignoraſſe; aut illud ſcienter non obſeruaſſe, & contempſiſſe. Et quemadmodum Eccleſiam Sanctam illud maxime commendat, quod tàm multi claræ admirationis viri, ſtrenuiſſimi Martyres, Confeſſores integerrimi in ea fuerint; ſic mihi videtur optimum argumentum in ſtudij Miſſionum commendatione, quod tanta præſtantium virorum Religioſorum multitudo illud fuerit amplexa, vt vel ſola eorum authoritas ſatis eſſe poſſit ad illud omni laude commendandum. Eſt autem eiuſmodi hæc multitudo, vt ſi ratiocinando ſummam eorum deducamus, qui in Religionibus ſanctitatis gloria floruere, ſine vllá dubitatione maximam partem, immo omnem ferè, inueniamus huic animarum ſcholæ fuiſſe addictos. Quod ſi in eis hoc efficit ardens animarum zelus, vt tantam ſanctitatis excellentiam adipiſcantur, quid hoc miniſterio melius, aut vtilius Religioſis? hoc enim magnopere Miſſionum opus commendat, (vt nunc eius alias laudes prætermittam), quod tales, & tanti viri eam viuendi formulam ſuſtinuiſſent, quorum veſtigiis inſiſtere non poſſit non eſſe tutum, & laudabile; quantacunque enim eſt eorum authoritas, ea totа huius miniſterii dignitatem extollit. Primum, quia nunquam hi tale inſtitutum adamaſſent, niſi meritò adamandum cognouiſſent: Deinde quod ad illius dignitatem, & commendationem, ipſi quoque aliquid ſplendoris,& dignitatis ſuis exemplis contulerunt.

Et in primis, vt nunc prætercam Mendicantium Ordinum, tàm Religiosos, quàm fundatores, à Monachalium Religionum institutoribus incipiam, quorum facta tacita est, immo expressa, sui instituti interpretatio, aliorumque subditorum ad sui imitationem cohortatio. De magno illo Monachorum Patre Benedicto, vt latius apud D. Gregor. in eius vita, habetur, in Cassino monte simulachra, quæ adhuc à Gentilibus colebantur, comminuisse, ipsosque oppidanos Christianis præceptis imbuisse legimus. De Basilio Magno Gregorius Nazianzenus in eius vita scripsit, eum sua Monasteria propè Ciuitates erigi curasse, vt non sibi tantum vtiles, sed & aliis prodesse possent. *Quamobrem* (inquit Gregorius) *Monachorum Cœnobia haud procul ab his, qui in hominum societate viuunt, ædificari iussit, nec omnino separauit; vt & propinquitate, cum opus charitatis exposceret, adesse possent, distantes alioquin proprijs terminis, ne quies illorum, aut pax interrumpi per multitudinem posset; vt & sic, nec ipsi Monachi actionis merito, quod ex impendenda alijs pietate esset, priuarentur; neq; rursum eorum actio per tumultus inutilis efficeretur.* Hactenus Greg.

Et ipse etiam Basilius in Regulis fusioribus, q. 7. communem vitam solitariæ præferendam censet: *quod hæc quidem* (vt verbis Basilii vtar) *suorum tantum bonorum procurationem propositam habet: hoc autem apertè charitatis legi aduersatur, quæ non quærit, quæ sua sunt: quam perfectè obseruasse Apostolum videmus, qui non suam vtilitatem quærebat, sed multorum, vt salui fierent:*

Et paulò post idem Basilius inertem, & infru-ctuosam appellare non veretur eam vitam, in qua scilicet Dei contemplationem nulla actio subse-quatur tuendis hominum commodis directa. Hæc Basilius.

Quis verò Diui Bernardi, Clareuallensis insti-tuti Authoris, beneficia, quæ non solum concioni-bus, & scriptis, sed quàm plurimis exemplis pro-ximos, Ecclesiamque adiuuit, poterit referre? Petrum Abailardum in Concilio Senensi, Gilber-tum Porretanum in Remensi, Henricumque, & alios Hæreticos, qui Galliam vniuersam suis dog-matibus inficiebant, solus ipse conuicit, ac re-pressit: Franciamq. aliqua ex parte prædictis hæ-resibus iam infectam, ad Ecclesiæ Catholicæ vni-tatem reduxit. Quid de peregrinationibus eius, fidei, & sanctæ Matris Ecclesiæ, ac proximorum salutis causa susceptis dicemus? Modo enim ad Galliæ regem, modo ad Imperatorem, aliosque principes viros pro arduis Ecclesiæ negotiis, ac rebus publicis, animarumque salutem concer-nentibus missus est à Summis Pontificibus; ac de-nique fructus, qui ex eius concionibus ad popu-lum prouenerint, quàm innumerabiles ex vitiis ad frugẽ se receperint à Satanę faucibus erepti, nec co gitari quidẽ potest. Vt omittam nunc præclariora, quæ fecit in illo tetro scismate aduersus Petrum Leonem Antipapã pro Innocentio Papa fecũdo le-genda in eius vita. Ecce tres monasticæ vitæ Authores, fontesque clarissimos, à quibus fere omne institutum Monasticum, tàm in Oriente, quàm in Occidente manauit, qui tàm exemplis,

quàm verbis, Regulisque scriptis Monachorum instituto valdè consentaneum esse decreuerunt animarum saluti conuersioniq. consulere.

Deinde, quæ à Religiosis Monachis ferè ab Apostolorum tempore gesta sunt in proximorum salute tuenda, & procuranda, immensum esset recensere: qui enim historias consuluerunt, facilè compererint maxima, & egregia opera, quæ à Monachis in integris Prouincijs, & Regnis ipsis, Christo adiungendis patrata sunt: quàm sæpe Euangelij lumen, vbi nullum antea erat, intulerint: vbi obscuratum instaurauerint: quoties fidem, & Religionem, vel iam labefactatam, vel penitus perditam restituerint, ac redintegrarint. Quare ita Monachorum zelus olim in his enituit, vt post Apostolos, & Apostolica illa tempora, in propaganda per singulas Prouincias fide, vix aliorum nomen inueniatur, quàm Monachorũ: & quia longum esset omnes percensere, aliquos quasi exempli causa, & per transennam attingamus.

EXEMPLA ORDINVM Monachalium. CAP. IV.

ET in primis Carmelitæ Monachi, antequam Mendicantibus annumerarentur, erumpente Euangelii luce, admirabili cum animi magnitudine Euangelium Apostolorum tempore, per Samariam, Palestinam, aliasq. Orbis partes propagarunt. Nam à Monte Carmeli discedentes ab Apostolis primum baptizati, postea eorum coadiutores in prædicatione sancti Euangelij effecti

ſunt,vt Ioſephus Antiochenus lib. 12. ſpeculi perfectæ militiæ primitiuæ Eccleſiæ ſcripſit. *Perfectorum* (inquit) *militum Christi* (ideſt Apoſtolorum) *coadiutores ſurrexerunt ſtrenuiſſimi viri, ſolitarij, contemplationi dediti, Sanctorũ Prophetarum Heliæ, & Heliſei imitatores, qui de Monte Carmelo deſcendentes per Galileam, Sãmariam, Paleſtinamq. fidem Christi conſtantiſſimè ſparſerũt.* Hactenus Ioſephus.

Idem etiam de Carmelitis poſt Ioſephum docuit Sanctus Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus in lib. de inſtit. Monach. & c. 27. Poſtquam docuit Carmelitas ab Apoſtolis eſſe baptizatos, & in fide nſtructos, addit: *Deniq; eorum multi ea, quæ ab Apoſtolis hauſerant, cæteris effundentes, fidem Christi per Phœniciam, & Paleſtinam prædicabant, dilatantes dogma fidei, & moribus vitæ Monaſticam conuerſationem Eccleſiæ Dei inſigniſſimam demonſtrantes.* Sic Io. Patriar. Hier.

Nec diſſentit ab hac ſententia Chronica Romana antiqua apud ſpeculum Ordinis lib. 5. in fin. in qua ſcriptum habetur: *tempore, quo beatus Petrus Antiochiæ Cathedræ præſidebat, Carmelitæ in circumquaq; regione adiacente, diuerſis locis catholicè pro fide inſiſtebant.*

Quibus ſubſcribit Ricardus Armacanus Archiepiſcopus in ſermone de Conceptione Beatæ Mariç, vbi de Carmelitis agens (inquit) *Inſuper, vt fide digna hiſtoriæ referunt, in principio naſcentis Eccleſiæ in partibus illis prædicando Euangelium ſolidiſſimè laborarunt.* Hæc, & alia de antiquis Carmelitis reperies apud doctiſs. Vbalden. de Sacramentalibus tit. 9. cap. 89.

Sed si ad alia tempora descēdamus, aliorum Monachorum in Ecclesia Dei vberrimi fructus conspiciētur. Primū enim de Monachis ex S. Benedicti familia (vt author est vir grauissimus Trithemius de viris illustribus sui Ordinis, & Hier. Plato, ex quoq. sequūtur decerpsimus) B. Remigius, qui Anno ferè 530. Clodoueum Regem, & Franciam vniuersam ab Idolorum cultu ad fidem christianam traduxit, ab ineunte ætate Monachus fuit, ac postea Remensis Archiepiscopus.

Item Martinus Monachus, Anno 540. Sueuos ab Ariano errore sanauit. De Anglia notissimū est, vt ab Augustino informata, quem Gregorius Pontifex cum aliis sex Monachis, nempè Sancto Mellito, S. Petro, S. Iusto, S. Paulino, S. Laurentio, & S. Ioanne eò legarat, ad Deum sese conuerterit, vnà cum Rege Etelberto, Anno 603.

Nec prætercam ipsum Pontificē Magnum Greg. vt in eius vita lib. 1. refert Io. Diaconus, qui cum Monachus adhuc esset, & Anglicos pueros forma pulcherrimos venales Romæ cōspiceret, agnosceretq. illos esse infidelitatis tenebris immersos, tactus dolore cordis intrinsecus, mox à Benedicto Pontifice vehementer cępit expetere, vt sibi licentiam in illam Regionem ad prædicandum Sanctum Euangelium proficiscendi concederet, qua obtenta profectus est: postea verò tota acclamante Roma ab eodem Pontifice post triduum itineris coactus est ad proprium Monasterium reuerti.

Anno autem 622. Lambertus Leodiensis Monachus Tassandriam Germaniæ Prouinciam, eodēq. tempore Rilianus Monachus Francorum gentem

ad

ad infidelium numerum aggregarunt, atque hic quidem in eo opere etiam martyrium subijt.

Vilfridus ex Hierpuensi Monasterio in Anglia, postea Eboracensis Episcopus, Anno circiter 683. cum Romam peteret, tempestate in Hollandiam, & Phrisiam eiectus est; ne hyemem illic infructuosè degeret, aggressus est Euangelium, quod nullus adhuc ibi auditus fuerat prædicare. Idemque in patriam reuersus, cum ab improbo Rege Egfrido in sua sede herere non sineretur; diuertit ad Australes Saxones, adhuc in infidelitatis tenebris iacentes, ijsq. fidei lumen importauit, & simul toti Insulæ, quæ Vetula dicitur: Cæterum, quod hic opus in Phrisia cœperat id deinde continuauit Villibrodus, ex Monasterio Ripensi etiam in Anglia, qui Traiectensis Episcopus etiam creatus est.

Eodem tempore Suitbertus Lindissæ in celebri Cœnobio Angliæ educatus, vnà cum vndecim aliis ad Apostolicum numerum repręsentandum ad Saxones se contulit, ex quibus innumerabiles in Christi fide instituisse fertur: idemque postea Verdensi Ecclesiæ Præpositus fuit, nec tamen à laboribus suis vnquam cessauit.

Insignis quoque in hoc genere fuit Bonifacius, qui adhuc meritò tanquam Germaniæ Apostolus colitur: Hic patria Scotus, cum adhuc quinquennis à parentibus ipsis oblatus diù vitam in sacris claustris sanctissimè egisset, à Gregorio Secundo Pontifice in Germaniam missus Hassiam Christo adiunxit, anno fermè 717. quam ob causam ad eos, quos docuerat regendos Moguntino Archiepiscopatu ornatus est: quamquam maius orna-
men-

mentum etiam postea ex martyrio accepit.

Villeardus item, & Lugderus ex Monasterio Sancti Villebrodi in Gallia, in Franconiam Germaniæ Prouinciam profecti, annum circiter 800. & plurimos illic filios Christo Domino pepererunt, ipsique plurimos ea de causa labores pertulerunt. Paulo post etiam, annos videlicet decem, Ansgarius cum tribus socijs ex Monasterio Corbiensi in Gallia belgica plures Regiones Euangelij causa peragrauerunt, Daciam, Suetiam, Gottiã, Groenlandiam, in quibus omnibus vix credi posset, quantum fructus reliquerint.

Ex quo eodem Monasterio prodiit etiam Stephanus, qui primum Ansgatio in Suetica messe successit: Deinde in Helinguensem Prouinciam se contulit; quam totam ab erroribus ad viam veritatis adduxit, atque ibidem tamen ab impijs quibusdam mactatus, ad martyrij palmam euolauit.

Quo etiam referri debet Abbas Floriacensis Monasterii Albus dictus, quod à Sancto Mauro in Pago Flori Comitis ædificatum fertur; is enim in Vasconia Galliæ parte Religionis propagandæ causa strenuè laborauit, vir eloquentia insignis, nec minus sanctitate præstans, ad extremum etiã martyrio gloriosissimus: Vixit autem Anno ferè 970. Religiosam vitam diu professus vna cum Gaudentio fratre, Monacho item Sancti Alexij Romæ, in Pannoniam abiit, ad disseminandam Christi fidem, vbi in Geisam Regem incidit, diuino iam antea oraculo monitum de eius aduentu. Itaque ab illo cum honore exceptus totam

eam gentem antea feram, & duram Christi cultu imbuit. Mox ad Sarmatas digressus Russis, Lituanis, Moschis, Prussianis, sed plerumq; Polonis, eorumq. Regi Bolislao Euangelium promulgauit. Denique in Prussia, cum ab impijs ad stipitem alligatus, septemq. lanceis confixis palpitaret, egisse Deo gratias dicitur, quod se martyrij, quod tam diu iam optarat, compotem fecisset.

At Bruno ex Ducali familia, nempe Lotarij Saxoniæ Ducis filius, monasticam vitam Romæ professus in Cœnobio Beati Alexii à Ioanne XIX. ad Ruthenos missus annum circiter 1025. multos populos ad salutis viam reuocauit, qua in causa ne quid ad laudem deesset, martyrij quoque gloria ornatus est.

Eodem quoque tempore Bonifacius Romualdi discipulus in Russiam profectus, Russianum Regem, eiusq. Regnum, præter fratrem, conuertit, à quo impie cęsus, vineam à se plantatam etiam sanguine irrigauit.

Anno vero 1050. Humbertus ex Ordine Sancti Benedicti Constantinopolim à Pontifice legatus ad Græcorum scisma confutandum, cum Niceta congressus coram Cōstantino Imperatore, ita eum disputando conuicit, vt librum, quem conscripserat, comburere coegerit. Otho etiam ex Monasterio Vabergensi, quæ erat Germaniæ Ciuitas, Anno 1125. à Calisto Secundo in Pomeraniam missus Varcislaum Principem cōuertit cum suis, qui idem etiam loca omnia maritima, Daciæ, Poloniæq. finitima, cum magna animarū conuersione peragrauit. Denique complures Saxoniæ Ciuitates

tes obiens,magnos vbique ad salutem motus effecit. Huic similis fuit Vicellinus, qui non multò post hunc vnà cum quatuor sociis ex Gallia ad Vandalos profectus,triginta totis annis incredibili labore vniuersam illam Regionem,in qua innumeri fermè erant populi, Christianis imbuit præceptis, & in iis insignia complura fundauit Cœnobia.

Ac deniq; non solum Benedictus, Asiam, Aphricam, ac præcipue Europam suis seminibus impleuit,Regna,& Prouincias sua prædicatione conuertens; verum etiam Americam nunquam antea cognitam bonorum suorū operum radijs illustrauit. Nam,vt refert Genebrad. in Cronol. sua lib. 4. & alii quàplures Historiographi, primus noui Orbis Apostolus electus ab Alexandro VI.Summo Pontifice,Beceil Monachus Benedictinus natione Cathalanus fuit, qui electis duodecim eiusdem familiæ sociis, Vicarius Generalis Summi Pontificis apud illas nationes fuit designatus, ac benedictione Pōtificali accepta ad hanc nouam Euangelii prædicationem ex Hispania,Anno 1495. discessit, illisq; Prouinciis omnium primus lumen fidei intulit. Multa præterea similia commemorari possent ex Monachorum Ordine profecta, præcipuè tamen Orientalium Monachorum sub regula Beati Basilij militantium,quorum ope, & doctrina conuersa Græcia,aliæ etiam Orientales nationes in fide, & moribus sustentantur; quibus breuitatis causa omissis,ad alia exempla efficaciora gradum faciamus.

EXEMPLIS HEREMITICAM VITAM DEgentium, idem comprobatur. CAP. V.

Heremi, solitudinisq. professores, qui licet procul à negotijs ad spirituale otiũ confugerint tamen si proximorũ spiritualis vtilitas requirat, cõtra officiũ agere, si nõ contẽplationis studijs relictis, ad proximos iuuãdos accurrãt, docet August. in epist. 91. ad Capraria Insulæ Monachos; quã eos hortatur, ne suã quietẽ necessitatibus Ecclesię pręponant, vbi inquit, *Parturienti si nulli boni administrare vellent, ne ipsi quidem quomodo nascerentur, inuenturi fuissent.*

Imò, quod magis miror, ipsũ Chrysostomũ acriter inuehi in sacros Heremi cultores, si proximorum salutis obliuiscantur, homil. 6. in primã epist. ad Corinth. tom. 4. *Nonnulli* (ait) *Ciuitates, fora, hominum consuetudines, & aliorum eruditiones relinquerunt, montesq. petierunt. Quid si quispiã secessus causã dixerit, inueniet omni carentẽ venia excusationẽ, siquidẽ ne peream inquit, neuè in virtute fiam tusior, secedo: At quanto melius obtusiorem te fieri, & alios lucrari, quam morantem in solitudine pereuntes fratres despicere.* Et in serm. 3. de B. Phylogono, *tomo 3. Neq; prorsus alia res est, quæ perinde declaret, doceatq. quid sit fidelis, & amans Christi, quam si fratrum curam agat, et pro illorũ salute gerat solicitudinem. Hæc omnes audiant, & Monachi, qui montium occuparunt cacumina &c. quò pro viribus Ecclesiarum Præfectos adiuuent &c. & quibuscunque possint rationibus auxilientur.* Hæc Chrisost.

Itaque veteres illi tam magni tamque sancti Patres sæpe hac vna de causa solitudinē quam multis annis coluerant, reliquerunt: & tempore quo persecutiones Ecclesiam Dei oppugnarunt, non defuerūt hi quin naufraganti Ecclesiæ opē ferrent: imo tanquam generosi quidam catuli ex antris exilientes, & è latebris emergentes, statuerunt non se amplius solos seruare, ac relicta contemplatiua vita, omnemq; quietem, vt athletæ insuperabiles à se remouentes, alacriter prodierunt ad certanda pro fide Christi bona certamina, sicut de Magno Antonio memoriæ proditum est, qui relicta solitudine, Alexandriam veniens breuissimo temporis spatio miram Arianis intulit cladem.

Magnus quoque Athanasius in Epistola ad Dracontium Monachum contentiosè reluctantem ad animarum ministerium suscipiendum, his monet post multa: *Nosti enim Seraphionem Monachum esse, & quot Monachorum Prefectum. Neque à te ignoratur, quot Monachorum Pater fuerit Apollonius. Nosti Agathonem, neque ignotum habes Aristonem. Memor es Ammonij cum Serapione peregre profecti. Fortassis etiam audiuisti de Eue in superiori Thebaide: Poteris etiam rescifcere de Paulo, qui est apud latos, & alijs multis, & tamen illi Episcopi constituti non contradixerunt, sed habentes pro exemplari Eliseum, & conscij quid Elias egerit, & eruditi quid Discipuli Christi Apostolique fecerint susceperunt hanc curam, neque ministerium hoc aspernati sunt, neque propterea se ipsis deteriores facti sunt, sed mercedem expectant laboris proficientes ipsi, aliosque proficere adhortantes. Quot ab Idolis conuerterunt? Quot à furiosa & demoniaca consuetudine suis admonitionibus compescuerunt? Quot ad-*

duxerunt Christo seruos? adeo vt qui ista signa conspiciant, admirentur. Anquæso non ingens signum puellam inducere, vt virgo maneat, & adolescentiorem adhuc vt sit continens & idolatram, vt cognoscat Dominum?

Et post pauca vt probet, quod non sit impedimentum cura Episcopalis monasticæ obseruantiæ, quædam alia subdit, quæ ego libenter addam; quia si Episcopalis solicitudo cum obseruantia non pugnat, multo minus simplex Missionum ministerium. Prosequitur igitur Magnus Athanasius: *Qua propter cum istius modi* (inquit) *habeas, exempla dilectissimè Dracōti, ne dicas, nec dicentibus credas, Episcopatum esse causam peccati, aut quod inde nascantur occasiones delinquendi. Licebit tibi in Episcopatu esurire, sitire cum Paulo; licebit vinum non bibere, sicut Thimoteus fecit, & ieiunare frequenter, vt Paulus solitus, ita vt secundum illum ieiunans alios sermonibus nutrias; & sitiens abstinendo à potu, alios docendo potum præbeas. Ne igitur talia obiiciant Consiliarij tui; Nouimus enim Episcopos ieiunantes, & Monachos comedentes &c.* Hæc, & alia plura id genus Athanasius ad Dracontium, quem tandē persuasisse constat.

Abbatem Appollonium, qui Thebaidem olim incolebat, Paladius commendat, (idem etiam refert Nicephorus lib. 9. c. 14.) quod relicta solitudine persecutionis tempore addens animum Christi Confessoribus multos effecit martyres.

Et vt nunc prętermittam Romualdū Eremiticę vitæ authorem, quem magno ardore animarum salutis flagrasse eius gesta testantur, Theodoretus in libro eo, quem Religiosam historiam inscripsit, commemorat de Iuliano, cum Arianorum impietas latè serperet, ab Acatio Episcopo his rationibus a speli-

ea abductum esse, *vt relinqueret illam*, (verba sunt Theodoreti) *in solitudine versandi rationem, veniret autem, vt ferret auxilium tot millibus, quę fraude interibant, & rumore sui aduentus flammam extingueret Arrianam. Cucurrit diuinus Acacius, & sumpto, vt iussus erat, magno Acacio, accessit ad maximum lumen Ecclesię, & cum eum salutasset, Dic mihi inquit, ô Pater, quanam de causa totum hunc laborem tam lubenter toleras? Cum is autem respondisset, & corpore, & anima, vitaque, & omnibus, quę ad vitam pertinent, est mihi Dei cultus prætiosior. Conor autem quoad eius à me fieri potest, illi à sorde nudum offerre ministerium. & ei perpetuo placere. Ostendam tibi, inquit Acacius, rationem, per quam ei plus quam nunc seruies. Idque dicam, non sola vtens ratiocinatione, sed qui id ab eius doctrina didicerim. Cum enim Petrum aliquando rogasset, an eum plus quàm alij amaret, & didicisset id quod sciebat vel ante Petri vocem. Tu enim inquit, nosti Domine, quod amo te. Ostēdit quidnam agens eum magis coleret. Si enim, inquit, amas me, pasce oues meas, & pasce agnos meos. Hoc quoque tibi, ô Pater est faciendum. Periculum enim est, ne oues à lupis intereant, eas autem valde amat, qui à te valde amatur. Est autem proprium amantium illa facere, quę cum fiunt, eis qui amātur grata sunt. Et alioquin non paruum est periculum, multorumque, & magnorum illorum sudorum detrimentum, si pati potueris, negligere, tacitus prętерire, veritatem quidem grauiter oppugnari. Hoc cum primum audisset senex, quietem quidem valere lubens ad tempus, neque ciuitatis strepitus, quod eis non esset assuetus, refugiens, accurrit Antiochiam.*

Eodem quoque modo narrat idem Theodoretus in vita Eusebii, Ammianum Eusebio persuasisse, cū eum monuisset, vt videret, ne plus seipsum quam

Deum diligeret: his verbis. *Dic enim mihi, ad illum dicebat: ò optimè Cuinam placere existimans, laboriosam hanc sordidamque, & squallidam vitam es persecutus? Cum autem vt par est, is vtique dixisset, Deo, qui est virtutis legislator & magister. Quoniam ergo cum amas inquit Ammianus, ego tibi modum ostendam, per quem & amorem magis accendes, & ei, quem amas, seruies. Nam quod omnis tua cura & industria in te ipsum conuertatur, non effugiet, vt sentio, crimen in te nimij amoris. Lex enim Diuina iubet proximum amare vt te ipsum. Multos autem opum participes sumere, hoc est proprium veri muneris charitatis. Hanc autem D. Paulus appellauit legis plenitudinem. Rursus quoque clamat: Tota lex & Prophetę in hoc sermone in summam rediguntur, nempe, diliges proximum tuum sicut te ipsum. Porro autem Dominus quoque in sacris Euangeliis Petro qui confessus est eum plus aliis amare, pręcepit pascere oues suas. Eos autem qui hoc non fecerunt reprehendens, clamat per Prophetam, ò Pastores, Non se ipsos Pastores pascunt, sed oues. Et ideo magnum quoque Eliam, qui hanc vitam persequebatur, iussit versari in medio impiorum, & secundum Eliam tātopere celebratum Ioannem, qui amplectebatur solitudinem, transmisit ad ripas Iordanis illic baptizare iubens & prædicare. Quoniam tu ergo quoque es Dei, qui te fecit, ardens amator, multos quoque tecum alios effice amatores. Hoc enim est valdè gratum communi Domino.*

Optimè autem Aphraates vir sanctissimus, quem scribit idem Theodoretus in Valentis Imperatoris furore aduersus Ecclesiā, heremo, in qua diu vixerat relicta, tanquam bonum militem ad locum certaminis venisse, seque pugnantibus vltro miscuisse. Quin etiam cum aliquando Tyranno in via occurrisset,

risset, cauillari eum cœpisse, quid ageret Monachus inter hominum turbas, illum autem intrepidè sic respondisse: *Dic Imperator, si puella essem, quam pudor in conclaui retineret: vidissem autem in Patris mei domũ ignem conijci eamque conflagrare, Num intus sedens otiosè incendia spectare deberem? Atque si hoc facerem me quoque ipsum flamma absumeret, quod statim accurrerem, aquam afferrem, & omni ope igni resisterem, hoc ipsum nunc ago, qui flammæ à te in Dei domum, qui vetustissimus est Pater, iniectæ pro mea parte remedium adferre coner. hæc tum Aphrates.* Neque verò nunc meliora multò sunt tempora, minoresue pestes vbique hoc tempore infert Sathanas, quàm tunc Valens.

Sed verè diuersa sunt tempora, diuersusque Christianorum zelus: Nam & antiquitus maiores nostri, cum hæresis aliqua oriretur, causaque fidei ageretur, ita animis omnes commouebantur, vt non sibi satisfacerent, nisi vniuersas Ecclesiæ vires in vnum colligerent, ac tanquam in agmen accincti omnes vnà ad resistendum occurrerent. Et vt hæresim propulsarent Episcopi relictis gregibus, altaribus, sedibus, longè positas Regiones non sine magno sumptu & periculo adire non dubitabant. Vna autem omnium Ordinum, & nationum Doctores nec non, & interiorum solitudinum cultores, tam Archimandritæ, quàm alii, (vt de sancto Antonio contra Arrianos, & aliis quam plurimis in actis Conciliorum Generalium legitur,) literis & sermonibus tanquam ad commune restinguendum incendium accurrebant. Quod si priscis illis temporibus vnus aliquis error totum Christianum orbem vsque adeò commouebat, vt ab antris deserti viros solitarios, in commu-

nia castra conuenire compelleret; quid nunc facere oporteat, cum non vno aliquo errore, sed ipsa hæresum colluuione oppetatur, & exerceatur Ecclesia? Quis, qualiscunq. sit ille Ecclesiæ Catholicæ filius, qui piæ matri tàm grauiter laboranti opem ferre recuset? Imo etsi Ecclesiæ tam ingens periculum non immineret, sed tantum vtilitas maior, ac spiritualis profectus animarum expectaretur; sufficeret, vt & Monachi, & solitarii prętermissa contemplatione, ac clausura Ecclesiæ conatus adiuuarent: vt optimè docuit Innocentius Papa in c. licèt de Regularibus, his verbis, *Sicut maius bonum minori bono præponitur, ita communis vtilitas speciali vtilitati præferenda est. Et in hoc casu rectè præponitur doctrina silentio, solicitudo contemplationi, & labor quieti*: Quæ sententia latius confirmatur à D. Thoma opusc. 19. c. 4. dicētes *Nec valet quod dicunt aliqui, quod hoc posset fieri, quando necessitas immineret, quæ nunc non apparet; cum Magistrorum iam sæcularium copia habeatur: Quia vtilitas communis non solum debet procurari, vt sit quocunque modo, sed vt sit optimo modo, quo fieri potest. Quanto autem Doctores magis multiplicantur, tanto vtilitas communis, quæ ex doctrina prouenit magis crescit: quia vni manifestatur, quod alteri nondum notum est. Vnde dicitur Sap. 6. Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum. Quo zelo Moyses ductus dixit Num. 11. Quis tribuat, vt omnis populus prophetizet? Glo. Fidelis Prædicator optat si fieri valeat, vt veritatem quàm solus loqui non sufficit, ora cunctorum sonent*. Et infra: *Prophetizare omnes voluit, qui bonum, quod habuit, non inuidit*.

Quis ergo cum tot exempla sanctorum, tum illas monastice vitę columnas Basilium, Benedictū, Ro-

Romualdum, ac Bernardum, & eorum instituti sectatores, sanctissimos què Eremi Patres, & sacratissimos cultores animarum saluti deditos videat, sine temeritatis nota audeat tot, ac tantos Patres instituti sui desertores iudicare? aut quis non professioni Monasticę conuenientissimum proximos iuuare pronunciabit?

MISSIONES EXPEDIENTISSIMÆ sunt omnium Religiosorum instituto, illudq. mirificè perficiunt. CAP. VI.

RElligiones ex hoc esse perfectissimas, quòd fine mixto, tam ex contemplatione, quàm actione gaudeant manifestum est. Nam cum primum apud nos locum obtinere Deus debeat, qui & summum bonum est, & à quo omnia in nos bona promanarunt: secundo autem loco homini homo esse debet, inter quos vna naturę coniunctio est, qua maior altera affinitas non est, atq. ideo maxima in terris officia sunt, quę ad Dei gloriam, hominumq. salutem propagandam conferuntur. Quare rectè S. Thom. 2. 2. q. 188. art. 6. negociosę, & occupatę vitę munera duplici modo distinguit; alia enim sola exteriori functione compleri, cuiusmodi est seruire hospitibus, vel ęgrotis, vel militare; atque hęc quidem non paulo minora esse contemplatione: alia vero esse, quę quasi fluunt ex abundantia quadam contemplationis, qua videlicet cum mens diuino amore incensa fuerit, agitur in opera externa, vt est concionari, vel docere rudes, & alia similia.

Hæc verò maiora, & nobiliora esse non solum illa actione, sed etiam ipsa contemplatione, si sola, ac simplex sit, & si in se tantum ipsa vertatur ac nihil ex ea in alios vtilitatis sequatur. Docuit hoc D. Thomas his verbis. *Opus vitæ actiuæ aliud est, quod ex plenitudine contemplationis deriuatur, sicut doctrina & prædicatio, vnde & Gregor. dicit in sua Homil. super Ezechielem: Quod de perfectis viris post contemplationem suã redeuntibus, dicitur Psal. 144. Memoriam suauitatis tuæ eructabunt: & hoc præfertur simplici contemplationi, sicut enim maius est illuminare quàm lucere solum, ita magis est contemplata aliis tradere, quàm solum contemplari. Sic enim summum gradũ in Religionibus tenent, qui ordinantur ad docendum, & prædicandum; secundum autem gradum tenent hi, qui ordinantur ad contemplationem: igitur firmior perfectio est sortiri finem ex contemplatione, & actione temperatum.* Quare maior perfectio erit Religiosorum, (ac perinde eis magis expediens) in cõtemplatione, & actione exerceri, quàm vel in sola actione, vel contemplatione: Quia etsi Religiones quàm plurimæ vt Monachales, ad solam veluti ad præcipuum scopum, contemplationem destinentur: quia tamen, vt iam supra ostendimus, ex regula propria, à prædicationis functione non arcentur; non poterit obesse, sed prodesse quàm plurimum omniũ Religiosorum perfectioni, in huius altissimi ministerii studio occupari.

Neque timendum est huic vitæ mixtæ, ne in actionem multiplicem dilabatur, ac iterum reprehendatur à Domino de nimia solicitudine, & turbatione erga plurima: Nam cum interior oratio siue meditatio cum actione exteriori coniungitur, tam

tàm benè inter se nectuntur, vt actio à contemplatione iuuetur, & contemplatio ab actione non impediatur. Verè enim D. August. epist. 116. animi gaudium, lætitiam ac tranquillitatem non solum in solitudine ac secessu, sed et in actu quoque humano permanere, si ex illo aditu siue contemplatione ad operationem procedatur: ac perinde qui hominibus virtutem suam, & Euangelii lucem communicare instituerunt, non modo de virtutibus nihil perdere videntur, sed & eam potius multum augere quasi enim quandam necessitatem iniiciunt Deo, vt ipsis primo largiatur, quod per ipsos in alios effundi velit: Quare non potest non esse expedientissimum Religiosis omnibus in iuuandis infidelibus has duas amplecti sorores.

Rem verò hanc potius practicè quàm theoricè, ac veluti ab experiẽtia ipsa probandam aggrediamur: Ostendamus igitur ad proprii cuiuslibet Religionis instituti obseruantiam Missionum opus esse opportunissimum, expedientissimumque medium, idque inprimis hac comparatione. Statuamus in hoc loco Religiosos duos, quorum alter de simplici tantum Regulæ obseruatione, suaque salute cogitet, alter Missiones meditetur. Rogamus igitur (quàmuis experientia luce promeridiana clarior est) vter ex his duobus chorum ardentius frequentabit? vter mortificationes ex his duobus, increpationes, morbos patientius feret? vter noua patientiæ genera studiosius inquiret? vter labores & tentationes constantius patietur? Res per se perspicua est, & quia non omnes capiunt verbum hoc, rationem discriminis proferamus. Manifestum est eum, qui nil, nisi domesti-

cum cogitat, (vt experimenta quotidiana cõuincũt) iis ad passionem, mortificationem, & virtutum acquisitionem mediis vti mediocribus, ita vt raro admodum in eximiam sanctitatem iis mediis, eo modo, quo exerceri solent, perueniatur: Disciplina quippè domestica nihil arduum post aliquantum temporis repræsentat, ad cuius victoriam animus se solito altius erigat, imò consuetudine lentescit, & timendum est, ne iis, quæ præstare consueuit, satis contentus regrediatur, cum progrediendi signa non præferat: ex hoc efficitur, vt anim⁹ vilescat, & satis crebro cęptæ disciplinæ tenorem languidus omittat, seque ad laxitatem cum aliorum scandalo conuertat. Propterea que illæ Religiones, quæ hanc mediocritatem amplectantur, cum degeneres otio, austeritatem diu turnam sustinere nolint, ad mollia relabantur, & rixis, ambitionibus, aliisque peccatis, vt plurimum deformentur, tantumque abest, vt ignaui Religiosi, qui prætexunt reformationem propriam prius quærendam, postmodum proximis vacandum, se ipsos promoueant, vt dolendum sit, quàm miserè propriis passionibus succumbant. Hæc diximus ratione Religiosi illius, qui de Missionibus neutiquam cogitat, at non ii Religiosi, qui Missiones animo pertractant, & suam primo salutem, & mox totius Religionis bonum magnopere promouent. Vt enim actiones, & labores communes proferamus, quàm strenuè ad horas Canonicas, ad verbera, ad increpationes, ad nouos labores se offerant, qui eas actiones tàm perfectè obire cogitant, vt eorum obseruationem in exteris Regionibus cõdere, ac pro iis si oportuerit, occumbere meditantur? quis hic non deprehendat quandam animi magnitudinem, quæ communi Mo-

nasti

nasticæ disciplinæ modo minimè contenta, largiores vigilias, inediam grauiorem, acriora verbera, seuiores increpationes ferre contendat? Hæc quippè omnia, aliaque grauiora in opere *Missionum* futura nouit, eoque ipso quod anim⁹ ea complexus est, in quibusdam eorum præludiis, domi se exercere cupit, ne ad pugnam imparatus accedat. Hinc longè maior quàm sine Missionum studiis totius Religionis profectus existit: si enim Religiosi maiora, & austeriora quærunt, quàm quæ regula præcipit, quomodo nō facillimè, ac exactissimè domesticā discipli nani obseruabunt? Quomodo non oīa hęc leuia existimabūt, ac perfectiora mortificationū, ac virtutū exercitia quærēt, vbi rixæ, vbi plationū ambitio, vbi cibi intēperantia, cęteraq; mala, quæ Religiones labefactant? Profectò iis qui Missiones cupiunt, lōgè alius affectus est, totosq; ignominiis, laboribus, ipsique morti constanter ferendę seipsos exponunt.

Accedit ad hoc quædam spiritus alacritas similis affectui, quem Regius vates expressit in hæc verba: Exultauit vt gigas ad currendam viam suam. Omnes enim actus expeditè, & celeriter obeunt Religiosi Missionum cupidi, velut ad cursum accincti, quæ Regularium actuū insignis perfectio est. Quid hic de fluminis impetu, qui lætificat Ciuitatem Dei dicemus? Deuotionis impetu inquam, qui sępe foras erumpit, ac alios nō ita generosos inflammat. Nunquàm enim Religiosa Cœnobia, tàm euidenter flammescere vidimus, ac cum de *Missionibus* ageretur.

Tamen ne deuotionis sensu, qui à sapientibus nō magni æstimatur, niti videamur, si rem Theologico more perpendamus, quis non cōsideret actus omnes Cęnobiticos ex *Missionū* cogitatione, ac proposito, in

signe

signe meriti argumentum acquirere, ex nobilissimo scilicet diuinæ charitatis fine, quem qui de Missionibus non cogitant, vix, aut leuiter attingunt: Sed & Philosophica & Theologica Gymnasia in finem hunc directa eximii meriti seminaria sunt, subest puritas intentionis, quæ maior, ac verior elaboratur, & doctrina grauior, sanctior, permanentiorq; acquiritur: obuersantur quippe animo exercendæ doctrinæ occasiones, quarum qui de Missionibus non agunt, neque meminisci solent, & timendum est, ne vanitas pro pietate subintret: multos enim Religiosos in vrbibus clarissimis eleganter dicendo consenescere videmus: quos eò molestissimos studiorum labores intendisse in fælicitatis argumentum est: Vtinam vniuersi Scholastici, dum studiis vacant, de doctrina cum sanguine pro Christo disseminanda cogitarent.

Ab exemplis etiam Sanctorum, tàm antiquorum, quàm recentium aliam non contemnendam ponamus rationem. Nam nihil in viris Christianis dignius, quàm sanctorum vestigiis insistere: quorum studiū non in eo tantum laudatur, quod salutem ipsi æternam consecuti sunt, sed etiam quod alios eiusdem salutis fecere consortes. Habet enim hoc zelus Dei, vt omnes velit & curet eiusdem Dei esse participes, quod in viris certè laudabile est, ac in fæminis etiam non minus commendatur. Quod ex Beatæ Theresiæ Virginis Carmelitarum Discalceatorum Fundatricis spiritu satis patere potest. Illa quippe florentem Carmeli reformationem in hæreticorum conuersionem peculiari intuitu destinauit. Quanto ergo congruentius sit viros pios qui per

se ipsos eam conuersionem Dei auxilio operari possunt, hoc ipsum meditari & exequi.

Tertia ratio petitur ex Religionum reformatione. Cum enim constet non modo Religiones laxatas, verum & reformatas, quę sibi tantum viuunt, breui tempore in ambitiones & discordias degenerare occasione otii & inertiæ, quæ sunt vitia Religiosorum, nihil Apostolicum cogitantium: profecto ad augendum & conseruandum Religionum spiritum magnopere conducit opus conuersionis Infidelium. Sic enim exercentur ingenia vtilibus studiis, & animi ornantur veris virtutibus, incenduntur desiderio patiendi, & in ipsa claustri disciplina proficiunt; qui certè fructus fæliciter nunc etiam prouenirent, si Religiosi à Principibus Ecclesiæ de opere Missionum admonerentur.

Denique recentibus antiquisq. constat historiis viros aliquos insignes, qui cathalogo sanctorum digni censentur, in ipsa Infidelium conuersione eximiam vitæ sanctimoniam comparasse, vel illustri martyrio, vel præclara laborum plurimorum perpessione, quæ legationem Apostolicam miro modo condecorat. Verisimile autem est tantis luminibus Ordines Religiosorum, Ecclesiamq. hac ætate carituram fuisse, nisi conuersioni Infidelium viros illos destinasset. Nunc ergo quis non videat ex hoc capite ornamentum perfectissimum, non solum ipsis Ordinibus, sed etiam toti Ecclesię corpori accedere; quod cum sanguine clarissimorum Martyrum fides propagetur, & vincat perfidiam. Quod vero spectat ad viros alios plane sanctissimos, qui martirio coronati non sunt, subest validissimum argumentum ad

missio-

Missiones persuadendas, quod in ipsa conuersionis legatione tantos in vitæ sanctitate progressus fecerint, vt numero Sanctorum digni existimētur: quod viris peritis compertum est. Cum ergo Apostolico isto labore Ecclesia mirificè, & Martyribus, & Confessoribus decoretur, profecto à Summis Ecclesiæ Principibus, & ab ipsis Religionum Prælatis Infidelium conuersio, vt suo conuenientissima instituto, sollicitè debet procurari.

Recenseamus igitur in huius argumenti confirmationem primo loco, breuiter tamen, viros qui ex Ordinibus Mēdicantibus prodierunt: (vt nūc omittam eos, qui in hac spirituali militia sanctissimos Monachales ordines habuere, quorum aliquos retulimus supra). Apostolis adnumerandos, ac moribus reuera Apostolicis, & Diuinis excellentes, qui prædicatione sancti Euangelii sanctiores effecti, Ecclesiæ augmentum, suæ familiæ honorem, & præcipuè Deo gloriam, ac laudem reportarunt. Enumerabimus deinde Martyres, qui ex eisdem Ordinibus prodiere. Si enim res ipsa attentè expendatur, omnes ferè sanctitatis excellentissimæ viri, qui in Ordinibus Mendicantibus floruere, aut martyrii palmam sunt consecuti, huic animarum lucrandarum studio maximè Infidelium fuerunt addicti: ex quibus clarissimè conuincitur eorum instituto expedientissimum esse Missionum frequentem vsū. Et vt nunc omittam D. Franciscum in Aegypto peregrinantem, D. Dominicū cum Hæreticis assiduò congredientē, S. Patrē nostrū Angelū totū pene orbem animarū lucrādarū studio perambulantē; quę, ne antiquiora videātur, ad nostra sæcula deueniam?

In primis Martinus Valentinus illustrissimæ sanctitatis vir. Ordinis S Francisci duodecim assumptis sociis, in Indias occidentales profectus est; illum Indi tanquam Apostolum diuinitus ad ipsos missũ coluerunt; summis enim vita functus miraculis coruscauit. Nec minoris sanctitatis fuit vnus è duodecim sociis Toriuius Mitolinia. Eximiæ fuit sanctitatis similiter, & alter Ioannes è Sancto Francisco, qui solis precibus, ac nullo planè studio assecutus est linguę Mexicanæ cognitionem, aliaq. innumera patrauit miracula. Andreas ex Olmo, qui quadraginta trium annorum spatio Indis Christo reconciliandis insumpto, quot, & quanta perpessus fuerit, quæ inquam discrimina Diuino beneficio superauerit, incredibile est. Item Franciscus Colmenarius 35. annos Indis ad ouile Christi perducendis impendit, in quibus nihil non duri, & acerbi tolerauit, per quem vita functum Deus quàm plurima dignatus est miracula operari. Franciscus Soto, quem aliquando concionantem Indi ingenti luce circumfulgentem viderũt. Insuper Martinus Iesus, supra cuius sepulchrum sæpè visus est homo maximo splendore circumfusus. Hos igitur paucos ex hac familia retulisse satis erit ex plurimis, qui virtutibus diuinissimis florentes, miraculisq. editis clari prodierunt, innumerosq. ad Christum populos perduxerunt: de quibus qui plura desiderat, legat historiam Francisci Gonzagę Episcopi Zephaleni, & Marcum Vlissiponensem Episcopum Porti in Lusitania.

Sunt porrò ex Ordinibus aliis quamplurimi. vt D. Augustini, Dominici, Carmelitarum, è Societatis Iesu, qui magno Ecclesiæ emolumento, & proprii in-

stituti

ſtituti perfectione, vitã cæleſtem degentes in terris mirabilia magna in conuerſione ânimarum patrarunt, vt latius proſequitur Thomas Bozius tom. 1. de ſig. Eccleſiæ ſig. 9 de propag. fidei cap. 2. & 3. & ſig. 57. de ſanctitate Eccleſiæ cap. 21.

Nullus autem fuit ex hiſce ordinibus, qui Martyres non protulerit, in noſtræ fidei, & ſanctitatis propriæ confirmationem. Ex ſola Franciſcanorum familia Franciſcus Gonzaga numerat 114. eorum tantum, qui hoc ſæculo floruerunt: quibus ſi adiungantur alii ad alia ſæcula attinentes, de quibus Boſius ſig. 27. vt ſupra, numerum 200. excedent. Ex religione vero Societatis Ieſu, qui hactenus ab Ethnicis Mahumetanis & Hæreticis pro Catholica fide interempti ſunt, prope centeſimum numerum attingunt. D. vero Benedicti ad certum numerum non ita facilè redigi poterunt. Aliorum autem ordinum nominatim numerum ſcire penitus impoſsibile eſt. Præcipuè tamen Sancti Dominici, è quo ſanctitate florentisſimi viri prodierunt quamplurimi, qui & ſuperioribus ſæculis, & noſtro durisſimam mortem perpeſſi, martyrii coronam ſunt adepti.

Quocirca efficacisſimum euidentisſimumq. argumentum elici poteſt, Miſsiones omnibus Religionibus expedientiſsimas eſſe, cum earum occaſione viri egregii, qui tot, ac tanta pericula pro fidei dilatione adierunt, qui acerbisſima, & aſperrima ſunt pro eadem cauſa paſsi, qui vaſtiſſima, & ſeuisſima maria transmiſerunt, qui Regiones incultas, incognitas, & horrentes peragrarunt, & qui inter efferatisſimos populos, belluas inhumanitate morum ſuperantes, verſati nullis tecti præſidiis, niſi diuina opes eoſdem

popu-

populos ad veræ fidei cognitionem perduxere :- Ac denique,qui pro eiusdem fidei veritate ac propagatione vitæ periculum subire non dubitarunt. Vnde si omnium Ordinum viri sanctitate præclari computentur, maiorem eorum,excellentiorem que partem animarum saluti,& præcipuè infidelium operá dedisse inuenietur,aut pro fidei dilatatione martyrii palmam arripuisse. Maxima verò tunc erit huius argumenti vis, si expendamus, in nulla Religione vigesimam Religiosorum partem,in aliis verò, nec centesimam in Missionibus occupari, & ex hac minima seminis portione maiores Deo, & Ecclesiæ fructus referri, quàm ex alia quantumuis maximá, Religiosorum quantitate, & numero Regularibus exercitiis occupati. Quæ cum ita se habeant,quàm gratos Domino,ac Saluatori nostro, quàm fructuosos,quàm salutares proximo, ac toti Ecclesiæ,quàm ipsi Domino gloriosos futuros meritò speramus,qui huic operi alacriter se accingunt. Quare cum Deus tot,ac tantis signis manifestauerit Religiosis omnibus expedientissimum esse huiusmodi operi *Missionum* insudare, id sine magna temeritatis, aut cæcitatis nota inficiari non possumus.

OCCASIONE CONTEMPLATIONIS quantumuis sublimis, aut strictioris clausuræ Monachos non excusari a Missionibus adiuuandis.

CAPVT VII.

Illud semper fuit consilium Principis tenebrarū, qui Dei gloriæ,animarumque saluti aduersatur, eos ministros,quos multis profuturos timet,à tam salubri opere, sub maioris boni, aut saltem sub pro-

priæ quietis, ac pacis interioris, contemplationis, aut strictoris clausuræ prætextu deterrere. At contemplationis studiũ quantumuis ardens, & sublime ad tempus esse ob proximorum salutem prætermittendum: Nec hoc prætextu Monachos Eremitasue solitudinis sectatores excusari, præter exempla quàm plurimis firmata rationibus, hactenus commemoratis, Sanctorum etiam Patrum proferamus testimonia, in quibus omnes vno ore contemplationem ab actione, hoc est proximorum cura seiunctam, vel sterilem, vel minus fructuosam iudicarunt.

D. enim Hieronymus lib. 3. in c. 31. Prouerb. tom. 8. in enarratione illorum verborum. Et de nocte surrexit, deditq. prædam domesticis suis, & cibaria ancillis suis, inquit. *Sicut totius labentis sæculi cursus perenni diei, ac noctis alternatione variatur, & dies quidem ad operandum, nox ad quiescendum naturaliter condita est; sic totum præsentis Ecclesiæ tempus gemino quodam quietis & operis statu discernitur. Quasi enim nocte quiescit, cum aliqui fidelium eius intermissa ad tempus solicitudine externa, sibi met vacare, seque ipsos spiritualiter incipiunt iuuare, vel lectionibus sacris, vel orationibus, ac lachrimis sese, vel alios huiusmodi studijs secretius exercendo. Surgit autem de nocte, cum in ijsdem suis fidelibus ad agendam etiam proximiorum curam se solicitè accingit. Quod fraternæ administrationis opus duobus modis exercere consueuit, quia & eos, qui foris errabant, ad fidei gratiam conuocat; & illos qui fidei sacramentis iam sunt imbuti, vt bonis operibus amplius insistant, excitare non desinit: Vnde bene dicitur: Deditq. prædam domesticis suis, cũ eos quos ab antiquo hoste eripere potuit docẽdo, societati illorũ; qui in fide præcessere, cõciliat: Dat & ancillis cibaria, cum humiles*

quosq.

quosq. et debito timore sua iussa seruantes, ne pio labore flauescat, supernę mercedis cōmemoratione reficit: De nocte surrexit, cum ad operandum se post quietem præparauit: & ideo aptè dicitur, quod lucernæ sanctæ Ecclesiæ non extinguatur in nocte, quia & cum negotio quiescit actionis, vacat liberius luci supernæ contemplationis.

Sanctus quoq. Augustinus in Psal. 119. explicans visionem scalę Iacob, in qua Angeli ascendebant, & descendebant, *Multi*, inquit, *Sancti ascendunt ad Deum per contemplationem, & descendunt ad nos bonum nobis procurantes. In quadam altitudine cordis habitabat Paulus cum diceret, siue enim mente excessimus Deo: Iam quod mente excesserat, Deo excesserat. Excedente enim mente omnem humanam fragilitatem, omnem sæculi temporalitatem, omnia quæcunq. nascendo, & nascendo euanescunt transeuntia, hic habitabat corde in quadam ineffabili contemplatione quantum poterat. Et si semper manere vellet in eo quod videbat, & loqui non poterat, te non leuaret, vbi & tu posses videre. Quid autem fecit? Descendit: Ideo enim ait: Siue temperantes sumus vobis* (idest) *si loquimur, vt capere possitis. In illis scalis ascendentes sunt, & descendentes. Ascendentes sunt, qui proficiunt ad intellectum spiritualium: Descendentes, qui quamuis quantum homines possunt, fruantur intelligentia spiritualium, tamen descendunt ad paruulos, vt talia eis dicant, qualia possunt capere.* Taliter Augustinus.

Item D. Greg. Homil. 5. in c. 18. Ezechi. *Cum vero* (inquit) *ab actiua vita ad contemplatiuam surgimus, quia diu mens stare in contemplatione non valet, necesse est, vt ad actiuam redeat, seq. ipsum continue in vsu bonæ operationis exerceat; vt cū mēs surgere ad cælestia contēplāda non valet, quæq. pōt bona agere, nō recuset. Sicq. fit*

vt ipsis suis bonis actibus, ad superiora rursus in contemplationem surgat, & amoris pastum de pabulo contemplatæ veritatis accipiat. In qua, quia diu se tenere ipsa corruptionis infirmitas non potest, ad bona rursus opera rediens, suauitatis Dei memoria pascitur, & foris piis actibus, intus verò sanctis desideriis nutritur. Hinc etenim de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus dicitur: Memoriam suauitatis tuæ eructabunt. Ostensa ergo animalia vadunt, & non reuertuntur, atque vadunt, & redeunt, quia sancti viri ab actiua vita, quam apprehenderunt, ad iniquitates non currunt, & à contemplatiua, quam tenere iugiter non possunt, in actiuam relabuntur.

Ac demum D. Bernardus serm. 41. in Cant. *Docemur sanè ex hoc intermittenda plerunq. dulcia oscula, propter lactentia vbera, nec quemquam sibi, sed omnes illi, qui mortuus est pro omnibus, esse viuendum. Ve eis, de quibus dici potest: Dedi eis aurum meum, & argentum meum, ipsi autem de auro, & argento meo operati sunt Baal, non bene vtentes donis Dei ad lucrum animarum.* Idem quoq. sermon. 50 in Cant. *Orantem*, inquit, *hominem cum Deo loqui, quis dubitet? quoties tamen inde charitate iubente abducimur, & euellimur propter eos, qui nostra indigent opera, vel loquelæ? quoties præcedit negotiorum tumultus pia quies? quoties bona conscientia ponitur codex, vt operi manuum insudetur? quoties pro administrandis terrenis iustissimis ipsis supersedemus celebrandis Missarum solemniis? Ordo præpostérus? sed necessitas non habet legem*, Et serm. 57. super Cant. *Vera & casta contemplatio habet, vt mentem, quam diuino igne vehementer succenderit, tantum interdum repleat zelo, & desiderio acquirendi Deo, qui eū similiter & diligat, vt ctiā contemplationis pro studio prædicationis libentissimè intermittat.* Et serm. 9. super illa

verba Cant. 1. *Meliora sunt vbera tua vino*(inquit)*quod enim postulas, te quidem delectat, sed vbera quibus paruulos alis, quos & paris, meliora, hoc est necessariora sunt vino cõtemplationis: aliud si quidem est, quod vnius lætificat cor hominis, & aliud quod lætificat multos. Nã etsi Rachel formosior, sed Lia fæcundior est. Noli ergo nimis consistere oculis contemplationis, quia meliora sunt vbera prædicationis.* Hæc Bernardus.

D. Thom. opusc. 18. c. 23. *Quantò cõtemplatio melior est actione, tãtò plus pro Deo videtur facere, qui dilectæ contẽplationis detrimentũ aliquod patitur, vt saluti proximorũ propter Deũ intendat: intendere aũt saluti proximorum cũ aliquo detrimento cõtẽplationis ad Dei amorẽ, & proximi, ad maiorem perfectionem charitatis videtur pertinere, quã si aliquis in tantum dulcedini contemplationis inhæret, quod nullo modo eã deserere vellet, & propter salutẽ aliorũ, propter quam Apostolus non solum prolongationem præsentis vitæ, sed et à contemplatione cælestis patriæ retardari ad tempus voluit, propter proximorum salutẽ, vt patet per illud quod dicitur ad Philipp. 1. Coarctor nimis desiderium habens dissolui, & esse cum Christo, multo enim melius est; permanere autem in carne necessarium propter vos.*

Deniq. si peregrinationes, & acta virorum Religiosorum perpendamus, quantoperẽ nimirũ Diuinã gloriam propagarunt, dũ gentium remotissimarum salutẽ paucissimi, paucissimorum annorũ spatio in Indiis orientalibus, occidentalibus, ac in aliis Regionibus meridionalibus, & septentrionalibus promouerũt, apertissimè inueniemus plurimos alios viros probos, qui sibi solis etiam diuina contemplando vixerunt, nec sibi, nec Ecclesiæ tàm fructuosam sobolem attulisse.

Iam verò si contemplatio, quæ optima, ac sublimior est portio, ad tempus relinquẽda sit ob animarum curam vt Patres censuerunt: quid de materiali clausula erit iudicandum? sufficiant exempla quę de Monachis, ac Eremitis attulimus, nam in hoc casu, vt optimè philosophantur Innoc. 3. c. licèt de regul. rectè præponitur doctrina silentio, sollicitudo contemplationi, & labor quieti: Cuius rei eam rationẽ reddit D. Thom. opusc. 19. c. 2. *Quia cum minora bona pro maioribus intermitti possunt, ut dicit Gloss. super illud. Luc. 9. Tu autem vade, & annuncia Regnum Dei; sed bonum commune præfertur bono priuato. Cum ergo Monachus in Claustro, ordinem suum seruans priuato bono insistat, scilicet tantum suæ saluti, doctrinę autem officium quo plurimi erudiuntur in commune bonum totius Ecclesię redundet: non est inconueniens si Monachus extra Claustrum viuat, ad doctrinę effectum assumptus, de licẽtia eius ad quem spectat. Nec valet quod dicunt, quod hoc posset fieri, quando necessitas immineret, quę nunc non apparet, cũ magistrorum, tam secularium copia habeatur; quia utilitas communis, non solum debet procurari, vt sit quocunque modo, sed vt sit optimo modo, quo fieri potest.*

TERTIA OPERIS PARS.

CVRA INFIDELES IVVANDI

precipuè spectat ad Ordines Mendicantes.

VAMQVAM Deus omnipotens, cuius natura bonitas, vt inquit S. Leo, cuius opus misericordia est, vniuersum hominum genus ad eam salutem, cuius causa conditum est,

est, facile per se adducere posset, tamen vt illam suauitatem, qua sua prouidentia in rebus omnibus delectatur, in hac quoq. re, (idest animarum conuersione) omnium maxime retineret, ministrorum etiam operam adhibere decreuit, qui vt ait Apostolus 1. Corinth. 3. adiutores Dei essent.

Hos vero inter alios ad tantam gloriam à Deo electos coadiutores in hac tertia parte ostendere conabimur fuisse Ordines Mendicantes, quod ex dupli ci capite deducemus; alterũ ex antiqua horum Sanctissimorum Ordinum in Ecclesia Dei institutione; alterum ex fructu, qui tanquam ex vberrimis fontibus in Ecclesiæ arua emanauit: ac demum Guilielmi harum familiarum acerrimi impugnatoris obiectionibus quibusdam satisfaciemus.

ORDINES MENDICANTES EX VI suæ institutionis fuisse ab Ecclesia destinatos, vt proximorum, tam Fidelium quam Infidelium spirituali consulerent. CAP. I.

IN primitiua Ecclesia olim fuit duplex Euangelizantium genus, quod vsque ad nostra tempora productum est, alii certas plebes moderandas instituendasq. cura propria, ac perpetua suscipiebant: qui vel Episcoporum, vel Parochorum munere fungebantur. hos D. Petrus alloquens 1. Petri 5. Seniores, inquit, pascite, qui in vobis est, Gregem Dei; Non turpis lucri gratia, neque dominantes Clero, &c. Act. 20. Attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos posuit Spiritus Sanctus regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo. Fuit etiam alterum in Ecclesia Dei ministrorum

genus sequi non firmas sedes tenerent, sed prout temporum opportunitas, & Fratrum necessitas postularet, duo potissimum munera exequebantur. Primum quod varias Ecclesias obirent, ac in eis proprios Pastores iuuarent, infirmos confirmarent, ac omni ratione rem Christi promouerent. Secundum, quod in alienigenarum gentium fines pertransibant, ac luce Euangelicæ doctrinæ Infideles illustrantes ad ouile Christi reducebāt. Oportebat enim, vt in hac militię Christianæ ordinatissima, ac fortissima acie, præter militares copias certa sede dispositas, quibus nihil æquè curæ est, vt locum suum non deserant, essent etiā auxiliares copiæ, leuisq. armaturæ equites, quorum munus sit, huc illucq. discurrere, & vbi discrimē sit, promptè adesse, labantemq. iam militem confirmare, ac præterea aliquando in hostes relictis propriis cohortibus irruere, illosq. vel occidere, vel vinctos & captiuos Duci exercitus tradere. Sic igitur duo hi militū ordines in Ecclesia ab initio sunt pro eius conseruatione & propugnatione cōstituti, vnus eorum qui certo loco decertent, alter qui per omnia discurrant, & operam propriis Catholicorum agminibus deferāt, et aduersarios, idest Infideles, verbi Dei gladio transfigentes, captiuos in obsequiū fidei trahant. Hoc vero duplici militiæ genere vsi sunt Apostoli. Act. 15. Paulus, & Barnabas inter se dixerunt, reuertentes visitemus omnes Ecclesias, in quibus prædicauimus. Ipsi etiam Apostoli (quorum Principi Petro dictum est, occide & manduca) verbi diuini prædicatione, ac virtute miraculorum illam confirmantes vniuersum ferè orbem captiuum in obsequium Christi, seu vt melius dicam à seruitute Dæmo-

num,

num, in libertatem Christi traduxerunt. Et quamuis Episcoporum, hoc videatur esse vti verè successorum Apostolorum, Episcopi tamen hæc omnia præstare nequeunt. Quamobrem singulari prouidentia, ac non sine diuino consilio à Summis Pontificibus factum est, vt Religiosorum Ordines, maximè tamen eorum qui Mendicantium functione gaudent, specialiter deputarentur, qui Episcoporum, Parochorum, ac præcipuè Sedis Apostolicæ conatus in tuenda Catholica fide, ac Ethnicorum procuranda salute, ipsius Sedis auctoritate fulti adiuuarent, ac hoc Apostolicum munus, tùm inter Christianos, tùm inter Infideles oppidatim per varia Regna, & Regiones discurrendo obirent. Quare meritò à Gregorio Magno emanauit decretum, vt habetur 16. quæst. 1. c. ex authoritate, vbi *Ex auctoritate* inquit *huius decreti Sacerdotibus, Monachis, Apostolorum figuram tenentibus, liceat prædicare*. Hæc Gregorius, qui Apostolorum munere fungi voluit Monachos, non quia in potestate, aut iurisdictione Apostolis succedant, hoc enim munus potius ad dignitatem spectat Episcoporum: sed quia suis discursibus, & missionibus animarum profectibus more Apostolorum student. Vnde Apostoli, ac Religiosi, qui his per vniuersum orbem Missionibus, illos imitantur, *Nubes* in sacra scriptura meritò appellantur, quia aquas Euangelii portant populis effundendas, vt irrigentur terrę populorum, & de hac cęlesti pluuia virtutum fruges spirituali operatione multiplicentur.

Quare nulli dubium esse potest, si Catholicè sapiat, omnibus Religionibus Mēdicantibus non so-

lum conforme, sed & præcipuam esse sui instituti partem, saluti animarum studere, esseque à sede Apostolica in hunc finem ordinatas, à Deoquè diuinitus institutis, & vocatis, ad fidei pietatisque propagationem, morum instructionem, ac communis boni conseruationem. Quare Concilium Viennense, vt refertur in Clement. dudum §. cæterum de sepulturis, Episcoporum coadiutores, siuè cooperatores in prædicationis officio, ac in aliis spiritualibus functionibus Mendicantes Ordines constituit. Quàm verò ob causã Apostolica sedes Religiones instituérit Mendicantes, & quale sit earum munus aptissime declarat, D. Bonauentura in tractatu, quare Fratres Minores prædicent, tom. 1. vbi instruit Rectores Ecclesiæ Deum imitari debere, qui etsi omnia per se possit, dignatur tamen in quibusdam operibus suis habere coadiutores, & Vicarios, in hoc præbens exemplum Ecclesiæ Rectoribus sollicitudinis suæ onus impartiendi, ne per ipsorum absentiam, & insufficientiam salus fidelium negligatur. *Prædictis ergo (inquit) Bonauentura, de causis in his nouissimis temporibus, de quibus prædixit Apostolus 2. Tim. 3. quòd instabant tempora periculosa, ex multiplicatione peccatorum, & numerositate rudium populorum, & seductione Hæreticorum, & raritate bonorum, & difficultate regendi, & insufficientia Prelatorum, & perplexitate casuum emergentium, & aliorum periculorum Ecclesię imminentium, ex variis euentibus prouidit sedes Apostolica, ad obuiandum prefatis periculis, remedium quibuscunque animabus pereuntibus administrando, quod Diuina Ordinatione Religiosos quosdam Ordines instituit, qui officio Prædicationis, & Confessionis sibi commisso subueniant*

ueniant indigentiæ populorum, & insufficientiæ Clericorum, & obsistant versutiis Hereticorum, & hoc in solatium, & subleuamen oneris, non in prejudicium plebanorum.

Et infrà *Temperatissimè quippè* ait *sic disposuit Diuina sapientia, & instituit sedes Apostolica, vt per Ordines prenotatos in Prædicatione, & Confessione defectus clericorum suppleantur, & animę saluentur.*

(Et post pauca.) *Quòd autem quandoque Religiosi ad saluandos Fideles, in Ecclesia essent vocandi, ostenditur in Euangelio, Luc 5. Cum Dominus dixit Petro, Duc in altum, & laxate retia vestra, in capturam: concluserant autem piscium multitudinem copiosissimam, rumpebatur autem rete eorum, & annuerunt sociis, qui erant in alia naui, vt venirent, & adiuuarent eos, & impleuerunt ambas nauiculas. Mare est seculum, Nauicula Petri est Ecclesia fidelium: Rete est Euangelica Doctrina, per iussum Domini tanta piscium multitudo concluditur, quòd rete rumpitur, quia tot ad fidem veniunt, quod eam etiam Hæresibus scindunt: sed cum Petrus, cum suis trahere non valent, annuerunt sociis in alia naui, vt venirent, & adiuuarent eos, qui Prelati Ecclesię cum Clero non sufficientes, tantum plebis multitudinem trahere ad littus vitę perpetuę, annuerunt, admittendo, sociis Religiosis scilicet, Ioanni & Iacobo, actiuis, & contemplatiuis, vt venirent, compatiendo animarum periculis, & adiuuarent tàm eos, qui trahunt, quàm qui trahuntur, illorum insufficientiam, istorum indigentiam releuando.* (Deinde & subdit:) *Quod autem Prioribus temporibus in Ecclesia non erant vocati, vel missi à sede Apostolica Religiosi, ad officia Prędicationis, & Confessionis, vt nunc, ista fuit ratio:*

Cum

Cum morbus adhuc paruus est, paucioribus indiget remediis & leuioribus; sed cum cæpit inualescere, & latius se diffundere, ne desperabiliter æger periclitaretur, necesse est plura, & efficaciora remedia adhiberi: Ita etiam cum status mūdi modò deterior sit, quàm olim, expedit plures nunc esse subleuantes, iuxta illud, Luc. 10. *Messis multa, operarij pauci, (idonei, & fideles.) Rogate ergo Dominum messis, vt mittat operarios in vineam suam.* Ac demum concludit Seraphicus Doctor: *Cum igitur iam sit Ecclesia quasi nauis tempestate concussa, in qua remigantibus pauore trementibus, procellæ tumentes penè operiunt nauem, missi sunt Fratres à summo Gubernatore, fulti auctoritate sedis Apostolicæ, vt in nauiculis suis, discurrentes per mundum, quos ex naufragio peccati periclitantes inuenerit, rapiant ex vndis, & ad littus salutis reportent.* Hactenus D. Bonauentura.

Ex qua doctrina colligit D. Bonauentura, in eodem opusculo, prædictas Religiones teneri ex charitate saluti proximorum subuenire. Et Doctissimus Pater Dominicus Bagnez, 2. 2. q. 33. art. 3. dub. 3. Ordines Mendicantium teneri, sub præcepto habere specialem curam, vt Religiosi se exerceant in Doctrina, Prædicationibus, & Confessionibus, cuius eā reddit rationem: *Quia finis prædictorū Ordinum est salus animarum: Et ideo Prælati tenentur ad media procuranda, nec non & subditi tenentur ex officio, & professione sua disponere se, vt sint idonei ad exercenda potissimum sui Ordinis munia, sub peccato mortali, & ex consequenti tenētur peculiari obligatione, ad studium literarum, quoniam hæc est dispositio idonea.*

Imò & D. Thom. in opusc. 18. c. 23. agens de Ordinibus Mendicantibus, (inquit) *Huiusmodi statum perfe-*

perfectionis magis habent Religiosi, qui ex voto sui Ordinis ad hoc obligantur, quod Episcopis subministrent in his quæ ad curam animarum pertinent prædicando, & audiendo Confessionem: vbi illa verba (*ex voto*) idem sonant, ac ex professione, sicut omnes tenentur Mendicantes. Ex quo etiam secundo sequitur, quod cum Religio nostra, inter Mendicātes Ordines à sūmis Pontificib⁹ fuerit annumerata, vt constat ex innumeris priuilegiis, & ex c. vnic. de Religiosis domibus, nullus restat dubitandi locus, illam esse à prædictis Pontificibus, & maioribus nostris destinatam in adiutorium Episcoporum, vt eorum ministerium in saluādis animabus, Religiosi nostri sua doctrina, & exemplo adiuuent. Sed de hoc latius infra.

EXEMPLA ORDINVM MENDIcantium, qui in propaganda fide Catholica, miros in Ecclesia Dei fecere progressus.

CAPVT II.

MVlta commemorauimus supra ex Monachorum familia circa animarum culturam præclarissima exempla, superest, vt ad Mendicantium Ordines deueniamus, quos & Episcoporum, & Apostolicæ sedis in hac causa cooperatores præstantissimos à tempore suæ institutionis, vsque ad nostra secula, nemo est qui dubitet. Et in primis de Patribus Dominicanis, quantum animarum conuersioni insudauerint, quātumque à suo ortu, & origine totius orbis salutem procurauerint, & in quantas Regiones ob hanc causam fuerint sparsi, facilè erit colligere ex Bulla Innocentii iiii. & Nicolai quarti, Fratribus

tribus Prædicatoribus, in conuersione animarũ laborãtibus concessa, cuius initio habentur hęc verba. *Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei, Dilectis filiis Fratribus de Ordine Prędicatorum, in terras Sarracenorum, Paganorum, Gręcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Aethiopum, Syrorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Zicocorum, Ruthenorum, Iacobitarum, Nubianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Mostelitarum, Tartarorum, Hungarorum, Maioris Hungariæ, Christianorum captiuatorum, apud Tartaros, aliarumque Infidelium nationum Orientis, seu quarumcunque aliarũ partium proficiscentibus salutẽ. &c.* Hæc Innoc.

Quos fructus ordo iste tulerit ex tàm copioso, tãque vniuersali, Verbi Dei semine, non facilè erit dinumerare. Nam cum aliqui Religiosi ad aliquas prædictarum Regiones fuissent destinati, multas peragrarũt Barbarorum Prouincias, in quibus nulla adhuc Christi notitia erat, idque eò fructu, vt ita scriptum sit, iniri non posse numerum animarum, ad rectam fidem per eos traductarum, præsertim verò in Cumanorum gente: Vnde Benedictus, qui cæteris præerat Fratribus, ad Magistrum Generalem scribens (quę adhuc extant literæ) narrat multa hominum millia non solum ex plebe sed etiam ex prima nobilitate Baptismum suscepisse. Quarę hoc sufficiat quasi specimen eorum fructuum, quos hic Ordo in Ecclesia tulit, fertque indies, quibus recensendis iusta iam volumina scripta sunt.

Ex Frãciscana autẽ familia, præter alia anno fere Domini 1270. missus est Constantinopolim, ad tractandã illius Grecæ Ecclesiæ recõciliationem Hieronymus Esculus, is qui postea ad summũ Pontificatum

tũ euectus, Nicolaus iiii. est appellatus, & quidẽ fœlici successu, quippè qui Imperatori, & gẽti illi veritatis lex persuaserit, secumq. quadraginta ex Proceribus, ad Pontificis pedes, & ad Conciliũ, quod eò tempore Lugduni habebatur, cũ magno omnium gaudio perduxerit. iidem etiã ad Tartaros, neq. semel adierunt primũ ab Innocentio iiii. missi Anno 1245. quo tempore cũ magnus hominum numerus Euãgelium admisisset, paulo post multò pluresilluc operarii destinati, Monasteria multa instituta, deniq. res Christiana fœliciter prorsus administrata est. Iterum deinde Anno 1341. à Benedict. X. Pontifi. duo ex eisdẽ missi tanquã Apostolici Legati, cum aliis sociis adiunctis, qui item accepta ab Imperatore illo promulgandi Euãgelii facultate, multa denuo, & tẽpla, & Monasteria, cũ diuini cultus propagatione, multaque animarum cõuersione instruxerunt. Anno autem 1332. non parua horũ manus in Armeniam ipsã penetrauit, inter quos præcipuũ fuisse ferunt Gonzalũ Lauratum virum doctissimũ, qui cum concionibus, tum pluribus libris in illã linguam conuersis, multũ profecit. Eodem etiam ferme tẽpore, & Pascalem, inter Medos, & Gentilẽ inter Persas versatos esse accepimus, & illius quidem extat Epistola, qua narrat se, cum munera, & Vxores, quas Barbari illi offerebãt, aliasq. blanditias constãter repulisset, tentatũ deinde esse contumeliis, bis etiã lapidatum, faciẽ & plantas igne adustas, quibus tamẽ rebus ita se nunquã territum, vt nec habitũ deposuerit, nec à prædicando destiterit. Atq; etiam circa idem tempus Bolina, vrbs Dalmatiæ Gerardi Generalis Ministri opera conuersa est ab hæresi, cum illac fortè iter habuisset; qui

deinde

deinde etiam pluribus eo missis, finitima loca, quæ erant eadem labe infecta, expugnauit, & ad Christi ouile reduxit.

Odoricus autem Foroliuiensis, eodem ipse ferme quoque tempore, tum, vt honores fugeret, qui illi ab omnibus habebantur, tum feruenti animarum Zelo adductus, impetrata a superioribus facultate, contulit se inter infideles, vbi per varias excurrens Prouincias, versus Orientem, & Meridiem, eo in opere annis septem, & decem positis, viginti millia anima rum solus baptizasse, & salutari doctrina instituisse dicitur. At verò circiter annum 1370. Guilielmus Pratus Cataium missus Euangelizandi causa, plures quam sexaginta, ex suis abduxit. In Hungaria autē eum Rex ille finitimas quasdam Prouincias recenter subiecisset, destinatis eò Franciscanis octo, non pluribus diebus, quam quinquaginta, ducenta hominum millia, ad Christum adduxerunt: quo successu impulsus Rex optimus, ad Ordinis Generalem diligenter scripsit, vt duo millia ad se Fratrum mitteret, quoniam nulli opus esset defuturum: legiturq; adhuc hujus Generalis Epistola, qua suos ad tam optabiles, & gloriosos labores piè, & feruenter inuitat. Nec tacendus Ioannes Capistranus, qui annum circiter 1450. vna excursione duodecim infidelium millia, & multos præterea schismaticos Ecclesiæ aggregauit.

Quanti verò in Indiis Orientalibus, & Occidentalibus fuerint, ab initio, & fiant quotidiè fidei Christianæ progressus, per Ordines omnes Mendicātes, immensi laboris esset enumerare. In eis sunt multæ familiæ, ex ordine SS. Augustini, Dominici, & Frācisci,

cisci, & Carmelitarum Excalceatorum, quę huic vni rei Christianæ, scilicet fidei propagationi dant operam. Primos omnium, qui ex Mẽdicantibus tantam hanc Prouinciam aggressi sunt, Franciscanos fuisse legimus, atque eosdem etiam in iis inueniendis, cum antea ne quidem de nomine auditum esset, magnopere contulisse. Cum enim Christophorus Columbus de ea nauigatione instituenda, apud Ferdinandum in Hispaniæ Regem ageret, nec ei, vt in re tam noua atque incerta, multum fidei haberetur; Patres duo Franciscani valdè eum iuuisse dicuntur, tum ipsum animando, tum etiam Regem impellendo, vt eam occasionem omnino tentaret. Itaque cum impetrata classe Columbus Mexicana regna fæliciter aperuisset, atque in Hispaniam, tàm lætæ rei nuncius reuersus esset, statim aliquot eius familię Patres, ea in loca nauigarunt anno circiter à Christo nato 1493. Atque eodem pæne tempore, ad Occidentalem Indiã, Emmanuelis Lusitani Regis, auspiciis à Vasco Gama patefactam, anno videlicet, M. D. missi sunt Euangelii causa viri octo, ex eadem familia, tùm doctrina, tùm pietate præstantes. Ab his initiis, hic Ordo per eas regiones diffusus, multiplicatis breui tempore domiciliis, tredecim Prouincias instituere, in quibus magnam Christianæ rei operã nauauerunt, & adhuc nauant. Ad eosdẽ labores paulo post, id est Anno 1505. nauigauere etiam Dominicani, qui item illic multa præclarè gessere, deinde Augustiniani, & Carmelitæ.

Sed quàmuis plurimum Ordines alii, vt Christi nomen ab omnibus in vniuerso orbe colatur, laborauerint, inferior tamen laus Societatis Iesu Reli-

giosis non debetur, quæ tum in Gallia, in Belgia, Germania, Polonia, totoque illo Septemtrionis tractu hæresum peste laborante, impigrè se vbique offert Catholicis confirmandis, hæreticis reducendis, aut etiam confutandis, tum etiam versus omnes orbis partes, ac præcipuè in vtraque India infideliũ culturam exercet: ac primum in Orientali India, Ioannis Lusitani Regis rogatu, per Franciscum Xauerum, Apostolicum sanè virum introducta est. ac in celebri insula Goa nuncupata Societas Iesu, habet frequentissimum Collegium, in quo morari solent socii amplius centum, ibi instituuntur pueri quã plurimi, e diuersis Regionibus oriundi, Brachmanes, Persæ, Arabes, Aethiopes, Cafres, Canarii, Cazarates, Bacanii, Malauares, Bengalæ, Canaræ, Peguæ, Patanes, Chinguolæ, *Iai*, Malai, Manacarabi, Macazareti, *M*alucii, Sionii, Mauri, Sinæ, & alii, qui in terras suas dimissi optimis instructi moribus, ac disciplinis Euangelium longè lateque disseminare solent. Eadem Societas in Occidentali India Euãgelium Christi latissimè propagauit, ac in vtraque India innumeros habet operarios.

NON SVFFICERE RELIGIOSIS *Mendicantibus præparationem animi ad iuuandos proximos.* CAPVT III.

AT non desunt, qui dicant non opus esse ad charitatis perfectionem animarum studium actu suscipi, sed sufficere in affectu, & desiderio habere, vt cõstat multos viros sanctissimos heremi cultores, hac charitatis affectione sine illa actuali, quæ proximis tenetur consulere, viros euasisse perfectissimos; ex quo inferunt sufficere Religiosis etiam Mendicantibus, habere animi promptitudinẽ, hoc est, paratos esse iuuare Episcopos, vel summum Pontificem tẽpore instantis necessitatis, vel ipsis requirentibus, aut præcipientibus.

Et quamuis forsan si rem istam subtilius discuteremus, & vt dici solet, in Scholis Metaphysicæ, posset forsan defendi, inter occasiones consulendi proximorum saluti assiduas, & graues sufficere charitatem in affectu, siue, vt ipsi vocant, in animi pręparatione; quemadmodũ inter opes, & delicias sanctitas, inter honores humilitas, inter epulas castimonia. illud tamen certissimum est in praxi similem animi pręparationem nec sufficere, neque charitatis metã attingere: Proh dolor pereunt innumeræ animæ, & cum effectu detruduntur in infernũ, & sufficiet charitas in affectu, aut sola animi promptitudo eas adiuuandi?

Quæ rogo fuit causa, cur sancti, & Religiosi viri cum probè intelligerent, in quo sita esset charitatis perfectio, tamen ita charitatem proximi in actu

sunt amplexati, ac si nihil ea esset quæ in affectu tantum consistebat: Ac deinde illud etiam maximũ, est in hoc genere, quod cum Christi Domini vita perfectissima fuerit nostræ vitæ, & salutis forma, & ille non sola animi præparatione, sed etiam operib⁹ ipsis, ac toto suæ vitæ cursu nihil aliud, quàm animarum salutẽ curauerit, consequens esse videtur, vt qui in hoc vtroque eius in se effinxerit similitudinẽ, ei plus laudis debeatur, quam qui tantum in altero.

Quæ fuit etiam Bernardi sententia, asserẽtis antiquis Patribus satis fuisse spiritum Domini solo spiritu sequi. *At, inquit, vbi Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, iã nobis in eo tradita est imago vitæ, & perfectionis exemplar, quod oporteat etiam corporaliter imitari, vt vtroque sequentes vestigio, non vlterius cum Patriarcha Iacob, altero fæmore claudicemus. Neque id dicimus tanquam saluari quis vel hoc tempore nequeat, si secus egerit; sed vt gradum agnoscat proprium, & locum perfectionis, aut discipulatus officium non vsurpet.* Hæc Bernardus. Clarius tamen ipse etiam Bernardus serm. 50. in Cantica de hoc duplici charitatis genere edisserens in proximis iuuandis, non sufficere affectualem, sed actualem prærequiri his verbis ostendit: *Ordinauit in me charitatem. Quàm putas harum? Vtramque, sed ordine opposito, Nam actualis inferiora præfert, affectualis superiora. Etenim in bene affecta mente non dubium (verbi causa) quin dilectioni hominis Dei dilectio preponatur, & in hominibus ipsis perfectior infirmioribus, cœlum terræ, æternitas tempori, anima carni. Attamen in bene ordinata actione sæpè, aut etiam semper ordo oppositus inuenitur. Nam & circa proximi curam, & plus vrgemur, & pluries occupamur, & infirmioribus Fratribus diligen-*

tiori

tiori sedulitate assistimus, & paci terræ magis, quàm gloriæ cæli, iure humanitatis, & ipsa necessitate intendimus, & temporalium inquietudine curarum, vix aliquid sentire de æternis permittimur, & languoribus nostri corporis, postposita animæ cura, pene continuè inseruimus, & ipsis denique infirmioribus membris nostris abundantiorem honorē, iuxta sententiam Apostoli circumdamus, pro hoc quodammodo facientes verbum Domini, de quo habes: Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi. Orantem denique hominē cum Deo loqui, quis dubitet? quoties tamen inde charitate iubente abducimur, & auellimur propter eos, qui nostra indigent opera, vel loquela, quoties piè cedit negociorum tumultibus pia quies? Quoties bona cōscientia ponitur codex, vt operi manuum insudetur? Quoties pro administrandis terrenis, iustissimè ipsis supersedemus celebrandis Missarū solemnijs? Ordo præposterus, sed necessitas non habet legē. Agit ergo suum actualis charitas ordinem iuxta Patris familias iussionem incipiens à nouissimis. Hæc Berna. Præterea excusatio hæc friuola omnino videtur, nam vel loquitur de præparatione animi, quam debēt habere subditi respectu Prælatorum Ordinis, ita vt ipsi non se immisceant Ecclesiasticis functionibus, nisi à Prælatis suis ad munus concionandi, aut confessiones audiendi, aut alio modo erudiendi populos vocati: & hoc verissimum tutissimumque consilium iudico. Quamuis forsan sæpe laudabilius erit se ipsos pro infidelibus iuuandis Prælatis semel, atque iterum offerre exemplo D. Gregorii, antequam ad Pontificiam ascenderet dignitatem, S. Bonifacii Episcopi, & Martyris Ordinis Camaldulensium, Benedicti Ludouici Beltrandi, qui omnes aliique quàm plurimi sanctissimi viri a suis

Prælatis ardentissime efflagitarunt, ac impetrarunt mitti in remotissimas orbis Regiones, pro infideliũ salute procuranda: imò nullus ferè Religiosorum Ordinum alumnus à Prælatis, nisi ipsemet postularit, huic altissimo deputatur ministerio. Nec verò si quis præsentit se à spiritu diuino, semel atque iterũ ad *Missiones* excitari, trepidandum illi est timore, vbi nulla est timendi occasio; nempè in appetenda soliciteque procuranda illa re, quę à Christo Domino commendata, ab Apostolis, ac tot Sanctissimis viris tanto studio exculta, imò ipso vsu, & experientia Religiosis vtilissima, & iucundissima semper inuenta: si enim nihil aliud, quàm Dei gloriam, animarumque salutem sitiamus, nihil trepidandũ, quin Dei spiritus, qui nostras mẽtes excitat, nostras quoque actiones adiuuabit. Quod si res optatum exitum non sortiatur, in re tam magna voluisse sat erit. Sed iam ad rem propositam redeamus. Vel sermo est de præparatione animi respectu Prælatorum Ecclesiasticorum, vt sunt Episcopi, & summus Ecclesiæ Pastor, & tunc falsum est sufficere Prælatis, Ordinum Mendicantiũ animi præparationem, illos in populorũ instructione, aut reductione adiuuandi, ita vt nisi ab ipsis requirantur non teneri animarũ cultarum operam dare. Primo, quia Pontifices, qui Mendicantes Ordines elegerunt, non assumpserunt eos, vt essent coadiutores in animi præparatione, sed re ipsa cum animarum necessitas, vel vtilitas postulauerit. Secundo, quia expresse D. Thom. 2.2.q. 188. art. 4. ad 2. asserit, quod subuenire Prælatis in ministerio animarum, est proprium huiusmodi Religionum. Tertio, quia Mendicantes, vt constat ex superio-

ſuperioribus, inſtituti ſunt, a ſede Apoſtolica, variiſque priuilegiis condecorati, ad prędicandum, docẽdũ, & aliis modis conuenientibus ſpiritualem ſalutẽ proximorum procurandam. Quomodo igitur proximorũ ſaluti erit conſultum, ſi Religioſi præparatione animi, tantum illos iuuarent: aut quando aliqua ex his ſacris Religionibꝰ cõtenta fuit animi pręparatione in ſalute animarũ procuranda? Nunquid D. Dominicus, aut Franciſcus, B. Angelus, Ignatius, aliiq. Patres Ordinum Mendicantium Coriphæi, eorumq. ſectatores, quorũ glorioſa geſta nulla delebit obliuio, prępar ationem animi, pro animarum ſalute procurãda habuere tantũ, an verò pro eis inſtaurãdis labores, ſudores, miras vexationes, ac ſãguinis ipſius effuſionẽ, non ſigne magno Eccleſiæ fructu tulerũt? Quarto, quia tunc animi promptitudo apud Deum, pro facto computatur, cum quis opus bonum non exequitur, vel quia non poteſt, vel quia non ſe offert occaſio: ſicuti Anachoretę habent in promptitudine animi obediẽtiam, patientiam, miſericordiæ opera, quia parati ſunt oblata occaſione illa exercere; ſi tamen occaſio illis daretur, nequaquam ſufficeret habere hanc animi promptitudinem, niſi eam ipſo facto comprobarent. Quomodo igitur Religioſis Mendicantibus, tempore quo Eccleſia tot hæreſibus laborat, tot impiorũ afflictionibus opprimitur, tẽpore inquã, quo immẽſus infidelium numerus, vt ſunt Indi, Aethiopes &c. petentiũ panẽ doctrinę Euãgelicę cõſpicitur, ſufficiet hęc animi prõptitudo? Quinto, quia hanc animi pręparationẽ reſpectu ſummorũ Pontificũ, ad quos tanquã ad ſũmos Paſtores ſpectat infidel. curare conuerſionẽ, conpetere debet nõ ſolũ

Religiosis, Mendicantibus, Monachalibus, Clericis, verum etiam Laicis omnibus aptis ad Infideles reducendos: quare ad maiora Ordines Mendicantes ex vi suæ professionis sunt vocati.

Sexto, quia ministeria Ecclesiastica docendi, prædicandi &c. quæ lucrum temporale præ se ferunt etiam exigui momenti, nunquam à Religiosis prætermittuntur, imo sæpe oriri solet contentio inter eos, ac æmulatio non modica, quis huic, vel illi populo debeat concionari: etiamsi solū fructus aliquis temporalis non spiritualis animarum speretur: Variis etiam discursibus neglecta clausura, per Vicos, & Castella sæpe Religiosi vagantur, vt modicū vini, frumenti, vel paleæ, aliarumue rerum sibi comparent, ac in hunc finem veluti in scopum, doctrinā, prædicationem, sacramentorumq; administrationē aliquando iaculantur. Proh dolor, cælestia ac diuina in humana, ac terrena lucra conuertuntur; at cum de salute animarum, pro quibus Christus Iesus spinas, flagella, clauos, vulnera, & ipsam sustinuit crucem, agitur; tunc contendunt sufficere sibi animi præparationem in Euangelium pacis.

RELIGIOSI ORDINVM MENDICANtium *non solum Fidelibus, sed & Infidelibus tenentur opem ferre.* Cap. IV.

ALiud insuper Dęmonis telum aduersus fidei propagationem animarumq; salutem aliqui in nos contorquent (quod merito fidei arietem, vel vt clarius dicam, contra fidem appellare possumus) asserentes sufficere Fratribus Mendicantibus, si fidelium

delium tantum saluti consulant; cum in aliquibus Villis, aut Regionibus inter Christianos adhuc com morentur homines fidei Christianæ ignari; ac ipsis etiam ciuitatibus tot esse ciuium inueterata vitia, & mores corruptos, vt Deo forsan inuisum sacrificium videatur, ac præposterus charitatis ordo domesticis in fidei tenebris relictis, neglectaq. spirituali cura domesticorum eos, qui foris sunt, magno cũ labore, ac non sine animarum nostrarum periculo immensis traiectis spatiis quærit are.

Quorsum, inquiunt, imo clamant, Missiones aggredimini, tantum terræ pelagiq. immensi ad ignotas terras traiicitis, si Christianorum curam deseritis, ac extraneis consulitis, propriis ac domesticis derelictis; cum iniquitas maxima sit, posthabitis domesticis extraneis vacare, & certos pro incertis relinquere fructus? Hanc friuolam excusationem; fidei propagationi omnino contrariam de medio tollendam esse duobus, aut tribus propositis argumentis facilè conuincemus. Primum erit, Ecclesiam vsque in finem mundi crescere oportere, ac Euangelium pacis incessanter vsq. ad sæculi consumationem prædicandum. Secundum, hanc propagandæ Ecclesiæ curam potissimum ad summum Pontificem pertinere, ac proinde Mendicantes Ordines, qui Sedi Apostolicæ sunt auxiliatores, teneri in hac fidei propagandæ cura ad hanc præclarissimam Sedem spectante cooperari. Tertium, Fidei dilatationem non esse huic curæ postponendam, eique semper studendum, etiam domesticis ouibus relictis, dummodo illis auxilia sufficientia conferantur.

Ad rem igitur redeamus, in primis constat Eccle-

ſiam dilatandam eſſe, donec in toto mundo Euangelii lumen reſplendeat, ſintq. vnum ouile, & vnus paſtor: hoc autem à Domino fuiſſe præceptum eleganter docet D. Auguſtinus variis in locis præcipuè, Epiſt. 8. ad Iſychium, & Epiſt. 48. ad Vicentiũ, vbi cõtra hæreticos, quoſdam acerrimè pugnat, qui obicem fidei Chriſtianæ, per vniuerſum orbem propagationi ponẽtes, iudicarunt Euangelium non debere prędicari, vltra certos terminos ab ipſis præſcriptos: quantum deinde errent, qui Euangelicam tubam ſolum intra Catholicæ Eccleſiæ clauſtra reſonare vellẽt, pulchrè docuit D. Bernar. in Epiſt. ad Eugenium. Quare cum præceptum ſit Domini non tantum Apoſtolis, ſed etiam eorũ ſucceſſoribus operarios pro excolenda vinea inceſſanter mittere, nemini dubiũ eſſe debet, hoc onus efformandi, mittendique miniſtros ſummis Pontificibus incumbere, quibus vniuerſalis Eccleſia cõmiſſa eſt: vnde cum Mendicantes Ordines, etiam ſuo modo Apoſtolis ſucceſſerint, vt in princ. huius 2. partis ex decreto Gregorii Papæ commemorauimus, ſintque in hac parte Apoſt. ſedi coadiutores idonei, pro virili tenẽtur in gentium procuranda ſalute, ſummorum Pontificum conatus adiuuare, vſque dum ouile vnum in Eccleſia conſurgat.

Præterea Chriſti Domini, ac Sanctorum omnium exemplo facilè edocemur normam in Miſſionibus ſeruandam. Nam inprimis Saluator noſter, ac Dominus Ieſus Chriſtus, cum Iudæa ferè tota tempore mortis ſuæ, ac in cœlos aſcenſionis eſſet inculta, ac ſceleribus immaniſſimis obruta, vno tantum Apoſtolo, Beato nimirum Iacobo relicto, cæteros in vni-

uerſum terrarum orbem ire præcepit dicens; Act. 1. Eritis mihi teſtes in omni Iudæa, & Hieruſalem, & vſque ad extremum terræ. Nonne Apoſtoli omiſſa etiam inculta maxima plebis portione, relictis ibi Diſcipulis, ad alia Regna migrabant? Nunquid non Petrus Antiochiam deſeruit, & Paulus Orientales Prouincias, vt Romam venirent? Illis in locis Petri aut Pauli doctrina opus non erat? vel tunc infideles omnes, ad fidem conuerſi, ac moribus perfecti, integrique erant; cum ab illis Prouinciis præclariſſimi Apoſtoli Romam profecti ſunt, aut ab inclita vrbe Romana, cum Apoſtolorum Princeps Diſcipulos, verſus omnes orbis partes Euangelii diſſeminandi gratia emiſit, Chriſto nomẽ collumque ſubdiderat? Ac denique, vt nunc aliorum Apoſtolorum ſimilia prætercam exempla; cum D. Benedictus ab Italia Maurum in Galliã; ac D. Franciſcus in varias mundi Regiones Diſcipulos ſparſit, Beatus Ignatius à Roma in nouum orbem, aliaſque Septemtrionales partes Xauerium, alioſque Diſcipulos tranſmiſit; num Italia viris illis Apoſtolicis, pro infidelium inſtructione, ac ædificatione non indigebat? Quid ſummos etiam Eccleſię Pontifices damnabimus, qui Diuino afflati ſpiritu quotidie operarios in remotiſſimas Prouincias, pro infidelium ſalute curanda trãſmittunt, cum non deeſſet meſſis multa tum Romę, tum in aliis Eccleſiæ Regnis?

Demum nuſquam Eccleſia eſſet propagata, nec Euangelium vniuerſo fuiſſet orbe cognitum: Nam ſi primum oporteret domeſticorum morbos curare, ac rudes omnes Chriſtianos inſtruere,

errantes,ad viam veritatis reducere, cum hoc moraliter sit fære impossibile,non relinqueretur tēpus, neque occasio propagandi Euangelium gentibus. Sufficit igitur,si populo Christiano auxilia ad salutē sufficiētia conferātur,ipso verò renuēte ad veritatis viam reduci,ad gentes conuerti,quemadmodū Apostoli Iudæis prędixerunt: maximè quia domestici fidei, nunquā remanēt destituti ministris necessariis, habēt enim Episcopos,Parochos,ac Religiosos innumeros,quorū ope facilè possūt veritatis viā edoceri.

Imò modicus fructus, qui ex Christiano populo, quasi ex vinea senescente colligitur, mouere debet Ecclesiæ Principes, ac Religiosorum Prælatos, vt eò sua studia conuerterent, vnde maiorem prouentum sperarent. Nimis enim exploratum est plurimos verbi Dei,ac Sacramentorum ministros in florentissimis vrbibus Christianis parum proficere,experientia ipsa clamante: integros ferè populos, in eisdem semper vitiis iacere, quantumuis ministris æternæ salutis abundent.Cur ergo non fiat delectus, & numero idoneo relicto,operarii multi destinētur, ad Regiones, & nationes infidelium, vbi fœlicius proficiant? Et quidem ratio hęc ipsos potissimum Prędicatores, & Sacramentorū Ministros exstimulare debet,ne post labores studiorum,& scientię Diuinę acquisitionem vires consumant, aut eleganter dicendo,aut cum exiguo fructu laborando. Si enim rectè sentiant,prospicient profectò in Euāgelii Prędicatione,quæ apud infideles fit, se Apostolis similiores futuros, cum ibi stimuli multi vanitatis non pugnant,& ipsum Iesum Christum,veracius per sudores, & labores imitentur.

PRO-

PROPONVNTVR, ET REFELLVNtur Argumenta Guilielmi, & aliorum.

CAPVT V.

GVilielmi argumenta cōtra Ordines, tàm Mendicantes, quam alios, quibus conabatur ostendere, Monachos nō esse idoneos doctrinæ, nec verbi Dei Prædicationi, imò hęc eorum instituto esse cōtraria, latissimè refert D. Thom. opusc. 19. c. 2. & 4. & 2. 2. q. 187. art. primo, breuiter tamen ea, quę principaliora sunt, adducemus: Primum erat ex D. Hieronymo: *Monachus non docentis, sed plangentis habet officium.* Secundum ex D. Gregorio: *Nemo potest Ecclesiasticis deseruire Officiis, & in Monastica regula ordinatè persistere*: Sed Monachi tenentur in sua regula ordinate persistere, ergo non possunt Ecclesiasticis officiis deseruire, qualia sunt Prædicare, & docere. Tertio, quia est contra doctrinam Apostoli. 2. ad Cor, 10. *Nos autem non immensum gloriamur, sed secundum mensuram regula, qua mensus est nos Deus.* Vnde dicunt, quod quicunque Religiosus vltrà illū modum egreditur, qui sibi ab authore Regulæ suæ est statutus, seipsum superextendit. Quarto, Quia Monachus tenetur Ordinem suum seruare, sed extra claustra, non potest eum commode seruare, ergo nō conuenit ei prædicare, &c. Hæc sunt motiua Guilielmi, iam pridem a fidè Apostolica, ob ea plurimis decretis damnati.

Ad 1. respondet D. Thom. quod d. c. 2. ibi Hieronymum solùm affirmare Monacho, in quantum Monachus est, competere pænitentiam agere, non docere, sicut aliqui olim vsurpabant; qui ex hoc ipso,

ipso, quod Monachi erant, docere volebant. Ad secundum ex Gregorio, quod nemo potest Ecclesiasticis officiis deseruire, respondet D. Thom. vt supra, *non esse intelligendum de his, quæ ad substantiam Religionis pertinent, vt etiam per apparatum ibi patet, quia hæc benè seruare possunt Ecclesiasticis officijs deseruientes: sed intelligitur quantum ad alias obseruantias, sicut silentium, & vigilias, & huiusmodi: quod etiam patet ex hoc, quòd sequitur in prædicto, cap. vt ipse districtionem Monasterij teneat, qui quotidie in Monasterio Ecclesiastico cogitur deseruire. A quibus obseruantijs regularibus non est inconueniens si aliqui abstineant, vt communi vtilitati vacent docendo, sicut patet in illis, qui ad Prælationis officium assumuntur, cum etiam in claustris manentes, in talibus quoque dispensationem accipiant propter aliquam causam. Et propterea aliqui Religiosi sunt, qui in Claustris suis manentes districtionem Ordinis sui seruantes, scholastico insistunt officio, quod ex institutione sui Ordinis habent.*

Ad tertium respondet ibidem his verbis: *Ille se extendit super mensuram suam, vt patet per gloss. ibidem, qui se extendit, vltra quam concedatur ei: Illud autem intelligitur concessum, quod nulla lege prohibitum inuenitur. Vnde si Religiosus aliquid faciat, quod non sit sibi per regulam suam prohibitum, non superextendit se super mensuram, quamuis de illo faciendo in Regula nulla mentio fiat: alias non liceret Religiosis aliquibus, qui habent regulas latiores, assumere sibi perfectioris vitæ consuetudines & statuta, quod est contra Apostolum ad Philip. 3. Qui ea quæ retro sunt obliuiscens, ad ea quæ sunt priora se extendebat. Et præterea aliqui Religiosi sunt, qui doctrinam ex institutione sui Ordinis habent, & patet, quod contra eos dicta obiectio non procedit.*

Ad

Ad quartum ex sanctissimi Doctoris doctrina modo allata facilè respondetur: vbi docuimus non solum imminente necessitate, sed etiam postulante id animarum communi vtilitate licitè prætermitti Ordinis obseruantiam, maximè illam, quæ non ad instituti substantiam spectat.

Et vt alia quæ ad Mendicantium Ordinum functiones, & priuilegia breuiter ex mente D. Thomæ d. opusc. 19. & 22. q. 187. adiiciam, quæro cũ D. Thoma, cur Mendicantes Religiosi in mediis oppidis, ac ciuitatibus sua ferè cænobia extruant, ac proinde Ciuium tumultibus exposita; cum tamen Monachi longè ab hominum cætu, & frequentia remoti in agris, montibus, & solitudinibus sua Monasteria exædificauerint? Respondeo cum S. Thoma locis citatis, ideo Mendicantes in Ciuitatibus habitare, vt iuuent alios, & ipsi pariter eorũ largitionibus adiuuentur, cũ Christi causa oĩa reliquerint. Monachorũ verò non fuit propriũ, alios docendo iuuare; aut se fundis, possessionibus, ac bonis stabilib⁹ in cõi abdicare.

Prçtereà quæritur, cur Mendicantes viribus alioquin prçditi, manibus minimè laborent; cum ex Augustino per totum librum, de opere Monachorũ, ex Basilii itẽ, & Benedicti Regula, & cap. de præsentiũ 16. q. 1. manifestè constet, olim Monachos manibus laborare cõsueuisse? Respõdeò cũ S. Thom. opusc. 19. c. 5. nõ idẽ iuris esse de Mẽdicantibus, quod de Monachis. Illi enim sunt instituti ad docendũ, concionãdũ, cõferendũ Sacramẽta, & proinde ad diligentẽ literis operã nouandã. Porrò qui spiritualia seminant, meritò ait Apostolus tẽporalia metunt, & qui altari seruiunt, ex altari viuunt, Monachi vero minimè.

Ac denique cur Religiosi Mendicantes in studia literarum incumbant, cum olim Monachi solum quieti, silentio, solitudini, & contemplationi operam dederint? Respondet itidem S. Thomas locis citatis, & cap. 11. Mendicantium Ordines, sese literis applicuisse, cum instituti fuerint, non tanquam Monastici Ordines ad solitariam vitam agendam tantummodo, sed ad salutem animarum procurandam, propagandam, augendam, & conseruandam.

QVARTA PARS.

MISSIONES PRO IVVANDIS Infidelibus, nostro etiam Carmelitarum Discalceatorum instituto, valde congruunt.

ACTENVS Religiosos omnes fidei per vniuersum orbem propagandæ aptissimos esse præ aliis, hancq. altissimam Vocationem eorum institutum perficere docuimus:nunc restat,vt ad nostrum accedētes, ostendamus, proximorum curam, ac de propaganda fide solicitudinem, tantū abesse, vt nostro Instituto repugnet, vt maxime sit illi consentanea, & quod ad illius finem scopumque specialem reducatur, illudq. mirifice perficiat, maximè si Missiones conuenienti forma executioni mandentur. Incipiam ergo in genere à salute proximorum,postea in specie dicturus de charitatis vinculo, quo ad iuuandos Infideles obligamur, ex quibus aperte constabit (vt opinor) eos in manifestum labi errorem, qui ausi sunt affirmare nostræ Italicæ congregationis prælatos propriæ professionis metas supergredi,dum Missionibus inter Infideles,pro eorum conuersione,ac sanctæ Fidei propagatione per religiosos huius familię viros studēt.

Præmittendum autem illud est, quod quantum ad pręsens attinet propositum,multiplex potest esse sensus huius asserti. Primo, an sit contra nostrum Institutum saluti proximorum studere.Secundo,an

ſit conforme. Tertiò, an etiam pars principalis noſtri inſtituti, vtpote quæ ad finem noſtri inſtituti redigatur.

Secundò præmittendum, inſtitutum Religionis duo includere, primum Regulam ipſam à ſummis Pontificibus comprobatam, deinde finem ſiue ſcopum, ad quem omnia alia tàm in Regula, quàm in Conſtitutionibus præſcripta deſtinantur. Regula igitur precisè ſumpta non conſtituit inſtitutum, neque Religionem peculiarem, ſed eſt veluti materia, ac generica quædam inſtitutio, quæ ſpecificatur, & cõtrahitur ad varios fines, quos ſibi, ac poſteris Religionum Fundatores præfixerũt: vt patet ex Regula D. Auguſtini, ſub qua innumeræ militant Religiones inter ſe diſtinctiſſimæ, ac in ſuis functionibus ferè contrariæ. Quare non tam ex Regula, vel ſaltem non ex ea potiſſimum, quàm ex Fundatorum Religionum fine in Conſtitutionibus præfixo, inſtitutũ Religionis eſt iudicandum: & à fortiori vis, & latitudo inſtituti penſanda erit, præcipuè ex declarationibus, ac Bullis ſummorum Pontificum; quia cũ Regula ſit ius quoddam humanum, &(vt nuper dicebamus) velut materia quædam, à ſummis Pontificibus, à quibus confirmationem, vimque obligandi accipit, explicatur, declaratur, extenditur, ac pro tẽporum, & locorum mutatione limitatur, corrigitur, aut ad altiorem finem, ſiue ſcopum ſublimetur. Vnde inſtituti Religionis appellatione, vel poſſum' intelligere finem particularem illius Ordinis, vt Prędicatorum prædicare, Monachalium contemplari; aut ipſam Regulam præcisè ſumptam: Ac denique inſtituti nomine comprehenditur, tàm Regula, & Conſti-

Constitutiones, quàm finis specialis Religionis: quare quicquid in Constitutionibus præcipitur, vel alio modo, ad Religionem pertinet, solemus dicere, ad nostrum pertinere institutum. De instituto igitur, in hac triplici acceptione erit sermo, an in aliqua illarum Ordinis nostri instituto, præcipue Regulæ, Constitutionibus, aut speciali eius fini pugnent, vel consentaneæ sint Missiones.

Tertio tanquam certum indubitatumq. supponimus (latius inferius probandum) nomine, siue titulo salutis proximorum contineri tàm fidelium, quàm infidelium curam, id enim apertissimè probant rationes infra adducendę, ac allatę supra. Quare si probauerim⁹ nostrę professioni, valde esse consentaneũ, de salute proximorũ procurãda tractare, non erit dubiũ, quin idem censendũ sit de infideliũ cõuersione.

ORDINI NOSTRO CONSENTANEVM esse animarum saluti studere, plurimis argumentis ostenditur. CAPVT I.

NOstro Carmelitarum Discalceatorum instituto proximorum curam congruere, manifestè ostenditur ex rationibus exemplisque supra 2. & 3. huius tractationis parte allatis; nam si Religiosis omnibus, etiam Monachalibus consentaneum, ac expedientissimũ est, proximis opem in spiritualibus ferre; quis de Mendicantium instituto, quale est nostri Ordinis, poterit dubitare? Recolẽda sunt ea oĩa, quę tam in genere de Religiosis omnibus, quàm in specie de Mendicãtibus superius adduxi, & accomodanda nostræ etiam Regulę, & professioni, quæ etsi

euidentissima sint, tamen vt euidentiora adhuc videantur, rem hanc in indiuiduo, hoc est specialiter in nostro Instituto, luce clarius ostendam.

Quatuor igitur, aut quinque capitibus rem totam comprehendam. Primo, ex Regula. Secundo, ex summorum Pontificum testimoniis. Tertio, ex authore eiusdem Instituti, ac ex nostrorum maiorum exemplis. Quarto, ex mediis, hoc est, ex legibus scriptis. Denique quinto, ex fine speciali, quem nos cōmuniter scopum nostræ vocationis appellamus: Ex his ergo principiis aperte deducam, ad nostram familiam curam hanc, & solicitudinē, pro iuuandis proximis potissimum spectare: dicturus deinde de eximia illa functione, quæ in infidelium salute procuranda versatur.

EX VI REGVLÆ, QVAM NOS primitiuam appellamus, tenemur proximorū saluti studere. CAPVT II.

PRæmitto vt certum, nullam esse in Ecclesia Dei Religiosorum regulam, cum qua pugnet studiū animarum: Id probat diuus Thomas, 2. 2. q. 187. art. 1. ex decreto Bonifacii Papæ VIII. c. nullam 16. qui expresse decernit in illo capitulo, à nulla Regula id esse prohibitum, ac proinde omnibus Religiosorum regulis, & instituto, vt ibi ex Bonifacii sententia infert D. Thomas, congruit proximos iuuare: vt latius in 2. parte c. 1. demonstrauimus. Quod verò in nostra Regula, id non sit prohibitum, constat ex Bonifacii auctoritate, is enim optimè instituti nostri formam, ac Regulam nouerat, floruit

enim tempore primitiuæ Regulę, eamque ab Innocentio iv. mitigatam, & declaratam confirmauit, variaque, & amplissima Religioni indulsit priuilegia, quę referuntur in Speculo Ordinis, ex quibus aliqua sequenti capite adducemus: quare cum decreuerit in nulla Regula prohiberi animarum curam, clarè & nostram sub hoc decreto comprehendit.

Secundo præmitto, non solum Regulæ nostræ, hæc animarum functio non contrariatur, sed & illi valdè est consentanea: Nam cum præcipitur Cellæ custodia, non absolutè, sed cum limitatione illa æquissima commendatur, nempè nisi aliis iustis occasionibus impediamur. Præterea in fine Regulæ additur: *si quis verò supererogauerit, Dominus cum redierit, reddet ei*: quibus verbis ostium apertum est magnum, ad omnia diuina consilia, quæ Regulæ non contrariantur. Docere verò, aut prædicare verbum Dei, cum sit Euangelicum consilium vel præceptum, vt voluit D. Thomas opusc. 19. non potest esse contrarium alicui Religiosorum instituto.

Tertio vt certissimum constituo, in Regula nostra esse apertissimum præceptum de tuenda, siuè procurãda proximorum salute, illis inquam verbis. *Dominicis quoque diebus de custodia Ordinis, & de animarum salute tractetis, vbi excessus, & culpæ Fratrum, si quæ in aliquo deprehensæ fuerint, charitate media corrigantur.* Quorsum enim Innocentius adderet verba illa, *de Animarum salute*, si tantum de Religiosorum profectu ageret? Nõne illis verbis *de custodia Ordinis*, & similibus aliis, vbi agit de correctione culparum, sufficienter eorum profectui esset consultum? num certa, & determinata tempora requiret Pontifex, vt de

animarum Religiosorum salute ageretur, cum id omni tempore à Prçlatis fieri debeat? Sed vt clarius constet, horum verborum genuinus sensus, recolendum est, primo olim in regula, ab Alberto tradita, vt videre est in ipso textu Regulæ, apud Paleonidorum lib. 3. c. 2. & in præfationibus expositionis Regulç (quam nos annis prçteritis in lucem emisimus) illa verba: *De animarum salute*, non contineri (licet in Speculo aliter legatur, quod in hoc sicut, & in aliis correctione indiget, quam nos Deo fauente aliquando aggrediemur.) sed ea postea in correctione, ac declaratione Regulç Alberti, ab Innocentio IV. facta, ac petentibus ipsis Religiosis addita, (sicut & reliqua, quæ in Regula prudenter fuerāt inserta.) Itaq. olim in regula tantū illa verba continebantur: *Dominicis quoque diebus, vel aliis, de custodia Ordinis tractetis, vbi excessus, & culpæ Fratrum, si quæ in aliquo deprehensæ fuerint, charitate media corrigantur, &c.* nulla facta mentione de animarum salute.

Quç igitur, ac quanta fuerit occasio addendi illa verba, *Et de animarum salute tractetis*, oportet vt aperiamus, vt sic de mente Regulæ, & sensu dubitare non liceat. Rem igitur breuiter attingam: Olim inuadentibus Saracenis Terrā Sanctam (vt latius prosequuntur Ordinis Historiographi, præcipuè Guilielmus de Samico Heremita montis Carmeli, in Cronica de multiplicatione Religionis Carmelitarum, per Prouincias Syriæ, & Europæ, & Paleonodo. lib. 3. c. 5. & 6.) non sine diuino consilio, & reuelatione Maiores nostri, Syriam, Palestinā, & alia loca Terræ Sanctæ deserere sunt coacti, ac in Europam trāsmigrare: Quare anno Domini 1238. aliqui

natione

natione Cypri in Famaguſtam, alii verò Siculi in Siciliam, in Maſſiliam alii, ac in Prouincias, & Regiones Europæ varias alii denique transfretarunt, qui in prædictis Regnis Ordinis Monaſteria Diuina opitulãte gratia erexerunt. Cum igitur in eremis Syriȩ, propter frequentes Paganorum inſultus, ſine periculo habitare nõ poſſent, in Europa verò, vt poté ignoti à Prælatis, aliiſq; perſonis ſupra modũ vexarentur, nec poſſent cõmode, vt olim in eremis, ſibi tantũ ipſis conſulere, decreuerũt nõ amplius ſe ſolos ſeruare, ſed in Ciuitatibus, & villis habitare, ac ſibi & proxi morũ ſaluti attendere. Teſtis eſt Innocẽtius ipſe IV. qui Europæ Prælatis quarto ſui Pontificatus anno (vt habetur apud Paleonid. li. 3. c. 6. & li. 9. c. 5. Speculi.) in hũc modum reſcripſit. *Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ad quos preſentes literȩ peruenerint, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem: Paganorum incurſus dilectis filiis Fratribus Heremitis ſanctæ Mariæ de monte Carmeli, neceſſitatẽ induxiſſe dignoſcitur, quod ſe ad has marinas partes, non ſine afflictione multa ſpiritus contulerunt, cum iis contemplationis dulcedine recreari ſolitis, ex huiuſmodi tranſitu turbata non modicum fuerit quies mentis. Cum itaq; ipſorum, ad hoc aſpiret affectio, vt per Apoſtolicæ pietatis auxilium, ſtatum conſequi valeant, in quo ſibi, & proximis Deo propitio, ad ſalutem proficere hilareſcant, fraternitatem veſtram rogandam duximus, & monendam per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus ipſos, dum ad vos peruenerint, benigno ſuſcipientes affectu, &c.* In quo reſcripto primo conſiderare oportet ipſius literas fuiſſe expeditas ante mitigationem Regulæ, quam ſequenti tunc Anno præſtitit Innocentius.

Secundo, Ante ipsam Innocentii correctionem Fratres prudenter mutasse consilium, vt qui antea in eremis contẽplationis dulcedine tantum tenebantur, compulsi iam in villis commorari non solum contemplationi, sed & proximorum saluti vacare proponebant: Vt constat ex illis verbis. *Cum itaque ipsorum ad hoc aspiraret affectio, vt Apostolicæ pietatis auxilio statum consequi valeant, in quo sibi, & proximis Deo propitio, ad salutem proficere bilarescant.* Expendenda sunt illa verba, *statum consequi valeant*: Intendebant enim non perfunctoriè, sicut & eremitis permittebatur proximos iuuare, sed ad id ex vi status teneri. Quare sequenti anno, vt ex Regula constat, ab Innocent. Regulã Alberti mitigari, corrigi, ac declarari, & maximè in prohibitione habitandi in Villis, & Ciuitatibus postularunt; ac simul Inno. iv. addidit illa verba. *de Animarum salute tractetis*: qua Apostolicæ sedis declaratione, statum, quem ardẽter cõcupierant, fuerunt assecuti, in quo & sibi, & proximorum saluti procurandæ studerent.

Ab hac igitur Innocent. iv. Regulę correctione, ac declaratione arcta illa heremiticè viuendi cõsuetudo, in alteram nempè Cænobialis vitæ formam mutata est; nam quæ prius diuinæ tantum contemplationi erat intenta, cępit proximorum curam suscipere, ac procurare: quod & expressè docuit Spec. Ordinis lib. 9. c. 8. in fine his verbis; Ab illo tamen Monte dilatati fuerant professores huius Religionis in diuersis Terræ sanctæ partibus. Qui etiam nouissimè, scilicet à diebus Domini Papæ Innocentii iv. & sanctissimi Regis Ludouici, ab eodem monte Carmeli, in partibus Occidentalibus multiplicati

sunt

sunt in multas Prouincias, prouinciæq; in domos, domus in personas multas sufficientes, & idoneas, per orbem virescendo florent, & florendo multum fructum afferunt, ad fidei Catholicæ fulcimentum.

Ab Innoc. iv. etiã tẽpore cũ intelligerẽt se Fratres iam ex Regulæ præscripto astringi aliorum saluti consulere cæperũt Prælati oportuna eligere media, ac de ratione studiorum Theologiæ cogitare, eamq. Religiosis præcipere, ac ipsos Confessionibus audiendis, Verbo Dei disseminando exponere, Constat hoc apertissimè ex verbis ipsius Innocentii iv. (apud speculum Ordinis, folio 69.) vbi sic habetur.

Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei, Dilectis filiis Priori, & Generali, & Fratribus Heremitis S. Mariæ de monte Carmeli, salutem, & Apostolicam benedictionem. Deuotionis augmentum vobis Deo propitio prouenire confidimus, si super iis, quæ piè cupitis, nos benignos, ad gratiã habeatis. Cum itaque sicut ex tenore vestræ petitionis accepimus, plures vestri Ordinis in Theologica facultate instructi competenter existant, Nos vestris supplicationibus annuentes tibi fili Prior presentium auctoritate concedimus, vt illis ex predictis Fratribus, quos ad hoc idoneos esse cognoueris, proponendi fidelibus Verbum Dei, & audiendi Confessiones eorum, de Diocæsanorum tamen locorum assensu, licentiã largiaris, sine iuris preiudicio alieni. Datum Assisij 7. Cal. Septembris, Pontificatus nostri, Anno XI.

Vbi Innocentius Fratribus ipsis heremitis, adhuc in monte Carmeli habitantibus concedens, vt Prælati Religiosos idoneos Confessionibus audiendis exponant, supponit aperte, id ipsum suorum Institutorum rationi, ac Regulæ congruere, quia in illa animarum salus expresse erat commendata. Ipse etiã

Inno-

Innocentius Episcopo Leodiensi, in Religionis fauorem rescribens (vt in speculo Ordinis, fol. 74. refertur) rē hanc non minus apertè confirmat dicens: *Cum itaque dilecti filij, Prior, & Fratres Heremitę de monte Carmeli, in Anglia commorantes, ad tuam diocesim diuertere cupiant, vt ibidem insistant diuinis laudibus, & sibi, ac aliis gloriam perpetuæ claritatis acquirant &c.*

Deni que ab hoc tempore, omnes fęre Pontifices, qui Ordinem priuilegiis gratiisque innumeris condecorarunt, vno ore loquentes, vel institutum Ordinis ex eo commendant, quia vtrumq. scilicet actiuæ, & contemplatiuæ vitæ studium amplectatur: vel id supponunt vt certum, quemadmodùm latius sequenti capite ostendemus. Illud tamen obiter considerandum, tàm Innocentium IV. quàm alios Pontifices in suis Bullis, dum Fratres nostros Deo, & saluti proximorum addictos referunt, simul eos Heremitas appellare, vt ostendant, cum Heremitarum nomine proximorum salutem tuendi curam non pugnare, vt clarè constat exemplo Fratrū Augustiniensium, qui adhuc Heremitarum nomine gaudent.

Ceterum, etsi nullū esset in Regula, de hac re pręceptum expressum, sufficeret, vt initio prosequuti sumus, quod in ea nō prohiberetur. Neque enim D. Augustinus in Regula meminit salutis proximorū, & tamen sub ea diuersæ Christo Domino famulantur Congregationes, quæ licet sint habitu distinctæ, variæ in Constitutionibus, & in cæremoniis discretę, vna tamen intentione glorificandi Deum, & proximum lucrifaciendi, se exercendo desudant.

Summo-

SVMMORVM PONTIFICVM TESTIMONIIS animarum curam nostro Instituto inesse comprobatur. CAPVT III.

NOstrum Institutum mixtum esse ex actione spirituali, & diuinorum contemplatione, ex summorum Pontificum testimoniis, ad quos spectat proprium vniuscuiusque Ordinis institutum declarare, ita clarè conuincitur, vt non opus sit pluribus vti argumentis: Eorum igitur tantum literas, ac testimonia proferam, qui tempore regulę (quam nos primitiuam, appellamus) floruere. Quare omnes infra adducendi, authoritate Pontificia functi, ante Eugenium IV. (qui anno Domini 1431. regulam omnino relaxauit, vt ex temporum computatione clarissime conspicere licebit) claruerunt.

A tempore igitur Innocentii IV. vt in fine præcedentis capitis leuiter attigeram, omnes ferè Pontifices, per varia sęcula, continua suarum literarum serie, nostro instituto animarum functionem consentaneam esse vel supponunt, vel clarissimis exponunt verbis. Et vt nunc omittam Innocentii IV. præcedenti capite allata testimonia, (quæ si attente expẽdantur, efficacissima sunt, vt credamus etiam illa fælicissima ætate, maiores nostros in montis Carmeli vasta solitudine, cum Eremiticæ vitæ obseruantia, literarum palęstrã, ac animarum curam coniũxisse. Adducam & alia aliorum Pontificum grauissima, qui Innoc. IV. vestigia, ac mentem secuti sunt, quorum Apostolicæ literæ habẽtur in speculo Ordinis prope finem, loco, & pagina à nobis adducendis.

Vrba-

Vrbanus IV. in Bulla quę incipit: *Pietatis opus &c.* in speculo fol. 73. *Maximè* (inquit) *cum ipsi* (loquitur de nostris Religiosis) *studeant sub extrema paupertate viuere, ipsorum ergo ad hoc feruenter aspiret affectio, vt per eorum ministerium salus Deo proueniat gratissima animarum, &c.* Idem etiam Vrbanus in Bulla incipiente, *Vobis ad hoc* (in speculo fol. 69.) concedit Fratribus licentiam fidelium omnium ad se venientium audire confessiones, illamque reddit rationem. *Quia quę animarum salutem paritura credimus, benignò concedere fauore debemus.*

Vrbanus VI. in alia Bulla: *Sacer* (ait) *Ordo vester in agro Dominico diuina dispensatione plantatus Dominicum gregem illuminat, & currētibus in stadio iter insinuat, quò ad salutis brauium facilius prouenitur.* (Et infra) *Hæc sacra Religio virtutum fęcunditate referta, ex suæ institutionis exordio, per insignium meritorum gratiam, & exemplaris vitæ doctrinam vberes hactenus in vniuersali Ecclesia honestatis fructus protulit, & salutis &c.* in Speculo fol. 72.

Clemens IV. *Pręclara Ordinis vestri Religio, quę in agro Ecclesiæ hactenus vberes fructus produxit, & producit.* Et infra etiam repetit prædicta verba Vrbani VI. nimirum, *hæc sacra Religio virtutum fæcūditate &c.* in Speculo fol. 72. Idem colligitur ex alia eiusdem, Clementis IV. Bulla, apud specul. fol. 62. p. 2.

Bonifacius VIII. in Bulla, quæ incipit, *Religionis vestræ meretur honestas, vt petitionibus vestris præsertim animarum salutem concernētibus fauorabiliter annuamus, &c.* in speculo fol. 69. p. 2. Vbi concedit Pontifex Ordinis Prelatis, vt possint Religiosos exponere ad pręedicandum, & Confessiones audiendum.

Omnes hi Pontifices clarè supponunt animarum curam, ad nostræ professionis scopum, & finem reduci. Sed & clarius, ita vt nullus relinquatur dubitãdi loc⁹, Ioa. xxii. in Bulla: *Sacer.* (inquit fol. *67.* spec.) *Ordo uester in agro Dominico Diuina dispensatione plãtatus &c. Cuius professores mundanis à se relegatis illecebris, cælestium contemplationi vacantes insistunt iugiter, & profectibus animarum.* Et infra: *Ad ea libenter intendimus, per quæ Professores iam dicti nullum internæ pacis patiantur excidium, nullumque sui status perferant detrimentum, vt eo deuotius diuino cultui, ac salutis animarum insistant operibus, quo quietior eorum status fuerit &c. Datum id. Martij, Pontificatus sui Anno* I. Quæ verba Clemens VI. in alia Bulla, apud specul. fol. *67.* quæ etiam incipit: *Sacer ordo vester.* anno VI. sui Põtificatus, ad literam transtulit, & confirmauit.

Ac denique Ioannes ipse XXII. Anno XI. sui Pontificatus in Bulla, quę incipit, *inter cæteros ordines,* quæ habetur in dicto speculo, fol. *69.* p. 2. Inter alia ita ordinis Fratribus rescripsit: *Sane pro parte vestra fuit in Consistorio propositũ coram nobis, quòd Ordo vester, cuius institutio Concilium generale pręcessit, ab antiquo per sedem Apostolicam approbatus, in diuersis mundi partibus, in sacra pagina Magistris, Baccalaurijs, Lectoribus, Scolaribus, & quàm plurimis Sacerdotibus eruditis, ac sufficienter instructis, in prędicationis Officio Verbi Dei, notitur reflorere, ac in iisdem partibus Fratres sufficientes, & vtiles ad irrigandum agrum fidelium rore verbi Diuini, & ex colendum eorumdem fidelium mentes, non solum eruditione sermonis, sed Confessionum auditione, & pœnitentiarum impositione salutariũ existere dignoscuntur, &c.* In hac Bulla, idem summus Pontifex Ioannes auctoritate

ritate Apostolica Constitutionem Bonifacii VIII. relatam in Clement. Dudum de sepulturis, & in extrauanganti, super Cathedrã, quæ loquitur expresse tantum de duobus Ordinibus Mendicantibus, Prędicatoribus scilicet & Minoribus, (vbi eos coadiutores Episcoporum constituit, aliaq. priuilegia indulget) plenissimè extendit, ad nostri Ordinis professores. Illud quoq. obiter considerandũ, ante ipsum Ioan. 22. a tempore Innoc. IV. vt clarè ex superioribus constat, nostri Ordinis professores addictos fuisse animarum ministerio, sicut & fratres Prędicatores a sua institutione, qui tamen a Bonif. VIII. & nos à Ioan. 22. cæterique Ordines Mendicantes episcoporum effecti sunt coadiutores.

Hęc sunt Pontificum testimonia, omni exceptione maiora, quibus regulæ primitiuæ, (omnes enim ante Eugenii IV. mitigationem claruerunt) ac institutionis nostræ mens apertissime declaratur.

EX CONSTITVTIONIBVS, IDEM *demonstratur.* CAPVT VI.

VNiuersę ferè vtriusque Congregationis, tàm Hispanię, quàm Italię conditę ab initio leges, hunc animarum zelum, tanquam nobis consentaneum, nostri instituti athletis iniungunt, quod validissimum est argumentum, quo animarum zelum semper fuisse Religioni proprium confirmatur. Neque enim efficacius Religionis alicuius spiritus aliunde probari potest, quàm ex Regulis in eadem scriptis, ac obseruatis: Nam leges ipsæ, & instituta, clarè viuendi modum, & semitam cuiusq. Religionis edocent. Quod vt clarius liqueat breui-

breuiter perstringam Constitutiones omnes hactenus in Religione factas: in iis enim apertè animarum zelus commendatur, & quibus id potissimum fieri debeat mediis, demonstratur: Vnde ad oculū videre licebit, zelum animarū semper in Religione viguisse, nec nō coniunctionē illā vitæ actiuæ, & contēplatiuæ, quæ adęquatus status nostri finis existit.

Præsupponendum itaq. est Reformationem nostram initium sumpsisse Anno 1568. prima Dominica Aduentus, & ab illa die vsq. ad quartam Martii 1582. qua Capitulum Complutense celebratum fuit, factaq. separatio a Patribus mitigatis, vndecim anni cucurrere. Quo tēpore scriptis, legibus, ac constitutionibus carentes, factis ipsis atq; exemplis, primi illi Patres huius nouæ Reformationis institutum posteris apertè demonstrarunt. Æstuabat tunc apud illos Patres, & contemplationis studium, & ardens animarum zelus: Crebræ, vt Beata Virgo Theresia in suis fundationibus cap. 13. recenset, (& nos infra latius dicemus) erant ad populum prędicationes, Confessionum exceptiones, crebri pro iuuandis proximis per vicos, & Castella excursus. ¶ Præterea hoc etiam spiritu, & intentione conditæ fuerunt primę Constitutiones in Capitulo Complutensi Apostolica auctoritate interueniente, in quibus clarè, & apertè non vnis, sed pluribus vicibus animarum zelus cōmendatur. In prima namq. parte cap. 2. nu. 1. dicitur, in Ordine nostro tria Conuentuū genera distinguēda: Vnum pro nouitiis, alterum pro studentibus, tertium pro professis, & in eorum quolibet diuersa studia, & exercitia, secundum cuiusq. scopum esse stabilienda.

Et

Et postea additur: *In primo, enim pręcipuè de educatione spirituali, in 2. de literarum studio, in 3. verò de spirituali Monachorum profectu, & animarum aliarum salute est habenda ratio.* Ecce primis huius reformationis legibus animarum Zelus non obiter, aut perfunctorie, sed seriò, & quasi scopus manifestè præfixus: Ecce Religiosorum nostrorum statum in duas diuisum partes; alteram quæ de educatione spirituali, & animarum nostrarum profectu, quæ ad *Ordinis custodiam* spectant; alteram quę de literarum studiis, & proximis iuuandis, quæ ad illa verba Regulę: *Et animarum salute tractetis*, referenda sunt. In hac igitur constitutione, (quæ etiã continuata est, vsq. ad nostra tempora) Regulæ nostræ mens, & fere ipsa verba, de quibus cap. 2. agebamus, nempe de *custodia Ordinis, & de animarũ salute tractetis* expressa, declarata, ac vt obseruentur in Ordine pręfixa, non sine diuino Consilio exponũtur. Et in eadẽ pri. parte cõstitutionũ, cap. 17 de studiis, & studẽtibus, n. 2. sic habetur. Quia verò Religiosos decet, vt hæreses & vita extirpentur, eaq. legere quæ sibi, & proximis, in fide, & moribus prodesse dignoscuntur &c. Atque hic etiam animarum Zelum pręcipi manifestè constat, cum in eum finem studiorum exercitia sint ordinata. Constitutiones hæ decem annis continuis, in viridi obseruantia fuerunt, atque iis durantibus animarum Zelum in Religione floruisse, nemo est qui negare possit.

Post quas constitutiones aliæ introductæ sunt, & vt verius dicam continuatæ eædem fuere, in Capitulo Madriti celebrato, Anno Domini 1590. in quo præsidente Religiosissimo viro Patre Nicolao de Oria,

de Oria statuta omnia, quæ animarum salutem concernebant, authoritate Apostolica denuo fuerunt stabilita, seu potius confirmata, & ex consequenti eundem religionis spiritum Apostolica auctoritate firmatum. In prima enim parte cap. 9. num. 6. sic dicitur: *Et quia conuenit Religiosos studere vitiorum ac hæresum extirpationi, atq. ea legere, quæ ad fidei promotionem, bonorumq. operum incrementum, ac proximorum salutem conducunt.* Et in 2. parte cap. 12. *Erunt in Religione nostra tria domorum genera, vnum in quo Nouitij instituantur, alterum Collegia pro studiosis, tertium pro Professis.* Et post pauca. *In primo præcipue de educatione spirituali* &c. eisdē enim omnino verbis ac in Constitutionibus Compluti editis, vt nuper retulimus. Potestne clarius, & expressius commendari animarū cura? faciunt etiam ad huius veritatis confirmationem ea, quæ in dictis etiam legibus cauentur in prima parte cap. 9. num. 2. Quod scilicet in Conuentibus, in quibus generalia studia non existunt, (qui videlicet de numero eorum sunt, quibus cura, & zelus aliarū animarum iniunctus atq. commissus est) sint duo Regentes, qui sacras litteras legāt, eo scilicet fine, vt in Scripturis Religiosi edocti populo possint prædicare, *quia vtilis est ad docendum*. Deinde, parte 2. cap. 14. num. 8. habetur. *Et quia doctrinam Christianam populum edocere obsequium est Deo acceptissimū, ideo quilibet Prouincialis in Conuentibus suæ Prouinciæ, prout sibi magis expediens visum fuerit, vel in Conuentu, vel extra hoc ipsum præstabit.* Hæ leges, & spiritus feruor in Religione perseuerauit decem annorum spacio ad annum vsq. 1600.

Deinde Anno 1600. in Capitulo celebrato Pastranæ, siue Toleti aliæ leges publicatæ sunt, quas delegati cum auctoritate Apostolica sicuti priores sanxerunt: in quibus vti,& in cæteris nobis iniunctus atq. commendatus fuit zelus animarum In prima enim parte capite cap. 1. num. 2. dicitur: *Prima nostra obligatio est, qua nos ante omnia Diuino obsequio, deinde nobis metipsis, atq. vltimo proximorum saluti studere tenemur.* Ac in eadem prima parte cap. 19. num. 24. scriptum est: *Et quia non solum in Collegijs, sed etiam Religionis nostrę Conuentibus literarum exercitia esse oportet, vt aptiores reddantur, qui animarum saluti incumbunt.* Et eodem cap. num. 28. *Procurent diligenter Prelati Religionis nostræ, vt Bibliothecæ Conuentuum nostrorum probè instructæ sint omnibus libris necessarijs ad profectum proximorum promouendum.* Viguerunt leges hæ ad annum vsq. 1604. in quo Constitutiones nouæ conditæ sunt, ac in nouam formam redactæ. In his demum legibus quid clarius, quam animarum zelus in ipsarum vestibulo præscribitur? in cap. enim primo ita scriptum inuenitur. *Præterea cum sacer ordo noster ad excolendam vineam Domini ab Ecclesia sancta vocatus, ac Sanctorum Patrum Prophetarum Eliç, & Elisæi, aliorumq. vestigiis inhęrendo, non solum cælesti contemplationi insistat, sed & profectibus iugiter vacet animarum, tàm contemplationem quàm actionem complectitur.* Quibus verbis clarè satis exprimitur, finem nostrum mixtum esse ex contemplatione, & actione: Et in 2. parte dicitur cap. 1. num. 3. *Quatuor sunt apud nos monasteriorum genera.*

Primum

Primum in quo recipiuntur, & instruuntur Nouitij: Secundum in quo recepti, & in virtutibus radicati in sacrarum literarum doctrina, & scientia erudiuntur, huiusmodi sunt Collegia: In tertio vero de spirituali Monachorum profectu, & animarum salute est habenda ratio. Plenius id confirmatur ex his, quæ in secunda parte cap. 4. num. 19. scripta reperies: *Studeant Prælati, vt in librorum officina omnes libri necessarij, tam ad Religiosorum profectum, quam ad proximorum salutem reperiantur.* Similes in omnibus fere conditæ sunt à nostra Congregatione Italiæ Constitutiones. Quare cum in vtriusq. Congregationis scopo de iuuandis proximis sermo fiat, ac præfigatur forma Prædicatoribus, Confessoribus, Collegiis, Rectoribus, Lectoribus, Scolasticis, ac aliis functionibus animarum saluti destinatis: & quod fortius est, maior & optima Religionis pars in his exercitiis occupetur (& fortè nulla est Religio in Hispania siue Italia, seruata proportione, quæ pluribus Prædicatoribus, ac Confessoribus gaudeat) magnam igitur Religioni irrogaret iniuriam, qui diceret tot viros inter quos maxima, & præcipua est Ordinis pars, contra vel extra proprium finem, & institutum à Religione occupari.

Hæ sunt à nouæ reformationis Patribus ab initio sancitæ, & constitutæ leges, & vt ita loquar, voces Dei scriptæ: Quare quemadmodum fontium aquæ, quo longius à genuina scaturigine dilabuntur, eo amplius confluentium hinc inde aquarum commixtione inficiuntur & primam

sinceritatem amittunt: ita etiam Reformationis nostræ status, quantum a florentissimo sui principio recesserit, tantum amittet puritatis.

AB AVTHORE NOSTRI INSTITVTI & ab exemplo maiorum animarum zelus nobis maximè commendatur. CAPVT III.

MAiores nostri eam vitæ institutionem coluerunt, quæ & contemplationi diuinarum rerum vacaret, & proximorum saluti, maxime cum eorum necessitas exigebat, consuleret. Sic olim Patres nostri ac primi instituti monastici propagatores, Elias, & Elisæus, non scripto sed rebus gestis, vt scripturæ sacræ narrant historiæ, instituerunt, & posteris obseruandam tradiderunt. Quare magnus ille Athanasius in epistola ad Dracontiũ Monachum Eremitam contentiose renitentem animarum curam suscipere, Eliæ, & Elisei exemplo vrget relicta solitudine, ad animarum ministerium amplectendum. Recolenda sunt Athanasii verba a nobis supra 2. p. cap. 8. allata. Eodem quoq. Magni Elię Prophetę exemplo Ammianus Eusebio Monacho, vt Theodoretus narrat in vita Eusebii, idem persuasit. Hanc etiam viuendi normam erumpente Euangelii luce Carmelitæ magna cum animi contentione imitati sunt. Nam a monte Carmeli discedentes ab Apostolis primum baptizati, postea eorum coadiutores in prędicatione sancti Euangelii effecti sunt, vt Iosephus Antiochenus lib. 12. speculi perfectæ militię primitiuæ Ecclesię scripsit, nosq. late retulimus supra 2. parte cap. 4.

Sed si ad alia tempora, statumq. Religionis descendamus, eandem inueniemus institutionem viteq. rationem seruatam. Nam, & illi Patres primitiuæ nostræ Regulæ olim professores, etiam antequam Religio nostra Ordinibus Mēdicantibus annumerraretur, ita regulam in praxi obseruarunt. Nam cum tūnc eremiticam vitam in monte Carmelo in singulis, & separatis cellulis commorantes profiterentur, conuenientissimum iudicarunt sanctiores illius temporis viri ex solitudine ad imitationem Patris nostri Eliæ Profetæ pro animarum salute prodire. Quare B. Pater Cyrillus, qui inter Latinos fuit tertius Ordinis Generalis, vir alias san ctissimus, spiritu profetię illustris, clarusq. miraculis, in Armeniam prædicandi Euangelii causā a D. Basilio in visione monitus, se contulit, maioremq. illiusq. Prouinciæ partem ad Ecclesiæ Romanæ vnionem reduxit. Quid de Santo Angelo, qui ardore martyrii, animarumq. zelo flagrans, tanquam nubes imbrifera (vt Erardus Carthusianus in fasciculo temporum scribit) prædicando circumquaq. discurrens, innumeras Christo lucrifecit animas? Quid vero de Santo Alberto, qui antiquorum patrum vestigia secutus est, referam? Nonne multos ex Iudæis ad veritatem fidei adduxit? Quid demum de beatissimo viro Simone Anglico, cuius gesta breuiter Paleonid. lib. 3. cap. 8. referens ait: *Eloquētissimus erat, ac tam vehemens, tamq. efficax diuinorū eloquiorum enucleator, vt Anglorum animos a vitiis ad virtutes mirabiliter commutaret.* Nonne isti aliiq. Patres strenuam operam dederūt, vt populos Christo conciliarent? De his ergo viris sanctitate præ

 sant-

ſtantiſſimis inquiro, an fuerint Carmelitę? an inſtitutum regulamq. primitiuam obſeruarint? ſi obſeruarunt (quod omnino aſſerendū eſt, nec aliter ſancti eſſe potuiſſent) affirmandū etiam eſt, omnino eos, qui animarū zelum meditantur, ne lato vngue ab inſtituto diſcedere, ſed potius illud perficere, & obſeruare, vt latiſsimè ex infra dicendis apparebit.

Nec minus vrget B. Virg. Tereſię nouæ Reformationis erectricis exemplū, quā ardens Dei & proximorum charitas monaſterio expulit, vt animarum ſalutem, quas perire cernebat, ſolicite procuraret: eoq. ſtudio ſic efferbuit, vt totam fere Hiſpaniam viginti annorum ſpacio, pro animabus Deo lucrandis, magno cum labore peragraret; ſæpeq. dicere ſolebat, ſe potius viris Apoſtolicis animarum zelum inuidere, quo Chriſto animarum lucrum reportant, quàm ſanctorum martyria, quibus tantum ſibi gloriam parabant.

Et vt nullum argumenti genus pretermittā, eadem Venerabilis Virgo, ac noſtræ Reformationis Mater Tereſia, in libro fundationis ſuorū monaſteriorū, c. 13. agēs de prima illa Religionis ętate, maximè commēdat illos duos piiſsimos Patres à ſe pro erigēdo primo Monaſterio electos, quod eo tēpore, quo prima Ordinis fundamēta in oppido illo Duruelo iaciebāt, & orationi inſtāres, & Verbo Dei per vicinas villas diſſeminando non ſine magno animarum fructu ſtuduiſſent. Hæc fuerunt noſtrę Reformationis primordia, his duobus ſponſi vberibus, oratione, & animarum ſalute ab infantia lactatus eſt Ordo noſter: In hęc tanquam in ſcopum tendūt actiones noſtræ, vt iam latius oſtendam.

SCOPVM, SIVE FINEM SPECIALEM *vocationis nostræ tàm contemplationem quàm actionem complecti.* CAP. III.

INstituto nostro non tantùm conforme consentaneumq. esse, sicut & cęteris Monachorum Ordinibus, sed & propriissimum, tanquam vni ex mendicantibus, opem proximis ferre satis superq. constat ex superioribus. Illud restat examinandum, an munus hoc, proximos iuuandi, ita ad vitæ nostræ rationem pertineat, vt finis sit & scopus vocationis nostræ: &, vt ita loquar, intret rationem finis essentialis constituentis & distinguentis institutum nostrum ab aliis aliorum Ordinum: sunt enim veluti gradus quidam earum rerum, quæ ad Religiosum statum spectare, vel aduersari possunt. Primus est eorum, quæ sunt omnino contraria, quia cùm votis, fine, regula, aut constitutionibus pugnant. Secundus eorum, quæ instituto nec contrariantur, nec tamen ad illud etiam pertinere dignoscuntur, quæ proprie preter instituti rationem appellari solent: Vt si Prelatus iniungeret ieiunia, vel asperitates alias ab his, quæ in Regula aut Cõstitutionibus prescribuntur. Tertius eorum, quę sunt professioni consentanea, qualia sunt ea oĩa, quę sunt media ad finem vniuersalem, vel specialẽ illius Religionis, vt sunt in nostro Ordine Ieiunia, clausura, sciẽtiarum studia, verbi Dei prędicatio, quorũ alia ad cõtẽplationẽ, alia in proximorũ dilectionẽ, & curã diriguntur. Quartus gradus est eorũ, quę sunt de substantia instituti, & veluti bases & fundamẽta monasticę disciplinę, qualia sunt substãtialia vota, & finis, siue scopus illius Religionis, ad quẽ oĩa alia destinantur.

Inspiciamus ergo, an animarum zelus sit specialis finis à Patribus præfixus nobis, & veluti scopus, per quem ad Dei amorē, & proximi peruenire debemus.

Sciendum deinde est, quod quamuis finis, pro varietate, & diuersitate Religionum varius sit, omnia tamen ad tria genera reducūtur, secundum quod ab omnibus Theologis, tria esse potissimum Religionū genera traditur: quorum aliud in agendo, aliud in contemplando versatur, tertium verò tam actionem, quàm contemplationem complectitur. Quod adhuc in alia duo membra subdiuidi potest. Nam vel est mixtum, ex æqualibus partibus, ita vt æqualiter & contemplationi, & actioni vacet, vel plus habet de vno, quam de alio, verbi gratia, minus de contemplatione, & plus de actione, vel è contra.

Nostræ igitur Religionis institutum mixtum esse ex contemplatione, & actione, non tamen ex æquo, sed principaliter ex contemplatione, minus principaliter ex actione, omnino est certum. Primo ex declaratione summorum Pontificum, qui tempore primitiuæ regulæ floruerunt, vt patet ex his, quę supra c. 3. attulimus, præcipuè vero ex verbis illis Ioannis 22. & Clem. VI. *Cuius professores cęlestium contemplationi vacantes insistunt iugiter, & profectibus animarum.* Id etiam manifestè constat ex Bull. Innoc. IV. aliorumque Pontificum.

Tum etiam ratione demonstratur, quia scopus siue finis nostræ Religionis non est solum oratio, aut contemplatio, vt constat, tum ex prædictis Pontificum Bullis, tum etiam ex fine, quem habent sibi præfixum Ordines Mendicantes, qui, in quantum tales, instituti sunt ad actiuam vitam spiritualem in

proximos exercendam, summum Pontificem, Episcopos, & Parochos adiuuando: igitur finis ex contemplatiua, & actiua vita coalescit.

Tertio hunc finem ex contemplatione, & actione compositum in ipso prohæmio, Constitutiones vtriusq. Congregationis tam Hispanicæ, quàm Italicæ athletis suis præfixere; & primo Hispanicæ de fine sibi constituto differentes inquiunt: *Preterea cũ Sacer Ordo noster, ad excolendam vineam Domini, ab Ecclesia vocatus, ut sanctorum Patrum Eliæ, & Elisei, aliorumque vestigiis inhærendo non solum cælestium contemplationi insistat, sed & profectibus iugiter vacet animarum; tàm contemplationem, quàm actionem (licet non ex æquo) complectitur; nam illam vt finem proximum, hanc vero, vt illi annexam respicit.* Et infra: *Et licet Regula nostra apte tradiderit media ad hos fines consequendos &c.* Ecce quã ratione Patres Ordinis nostri clarè, & apertissimè, duos hos fines agnoscunt; siue vt Theologi dicunt, vnum mixtum ex contemplatione, & actione.

Similiter in prohemio Constitutionũ Congregationis Italicæ, idem designatur scopus, cum in eis ita cauetur: *Nostræ vero Religioni hoc duplex bonum (nempè vacare Deo, & proximorum saluti) ordine seruato, diuinitus vallatum est: vt potior eius pars esset arcana vnio, qua per amorem, & contemplationem Deo anima sociatur, posterior autem proximis impenderetur: quam vitæ rationem amore vtroque flagrantem Patres nostri Elias, & Eliseus non scripto, sed rebus gestis instituerunt; & posteris obseruandam tradiderunt.* Quid igitur opus est in his immorari, cum ex antiquis Pontificum traditionibus, ex nouis, & apertissimis ipsius Ordinis decretis, ac Constitutionibus, ex Ordinum Mendi-

cantium institutione, ex ratione ipsa constat Religionem nostram hoc altissimo fine gaudere, qui illam perfectiorem reddit, quam si solum contemplationem amplecteretur, vt nos superius 2. p. cap. 6. ex D. Thomæ doctrina latius tradidimus.

Et vt nullum argumenti genus pro huius veritatis confirmatione desideraretur, sufficeret B. Virginis Thereſiç nouç huius reformationis erectricis auctoritas & exemplum; cuius præcipuus scopus in noua suæ familiæ restauratione, ille fuit, vt notissimum est apud omnes, magisq. ex sequenti capite constabit, vt oratione, exemplo, & doctrina suorũ Monasteriorum quamplurimas Christo animas lucraretur, ac omnibus modis sibi possibilibus Ecclesiæ, fidei propagationi, & conuersioni Hæreticorum ac Infidelium opem ferret.

Habemus igitur ex dictis, animarum zelum, non solum instituto nostro nõ aduersari (stultum enim censuit D. Thomas 2. 2. q. 187. art. 1. & opusc. 19. imo & erroneum, quod & nos eius præcipuis argumentis demonstrauimus supra p. 2. c. p. affirmare animarum salutis studium contrarium esse alicui Monachorum instituto.) sed & omnino esse consentaneum, vt pote a regula præceptum, Pontificum decretis declaratum, Constitutionibus quam plurimis firmatum, ab institutoribus ac maioribus nostris eorum vitæ exemplis commendatum: ac demum (quod & grauissimum & maximum est) non tam pertinere ad nostrum institutum, quam esse ipsissimum scopum finemq. instituti.

Quibus positis illud etiam videtur consequens, omnes nostras actiones, omnisq. regularis discipli-

næ

næ profectus tanto magis vtilitatis & perfectionis continere, quanto huic scopo plus fuerint affines; nihilq. salutarius, & ad omnem spiritualem profectum aptius posse excogitari quam pro proprio fine assequendo omnem operam ac studium impendere. Deinde etiam fit, in dignoscẽda ac iudicanda instituti nostri ratione, non esse inuestigandam antiquam illam Eremitarum in Palestina degentium viuendi formam & regulã: cum iam illa pene exoleuerit, & summorum Pontificum decretis, correcta, mitigata, & declarata fuerit; sed inspicienda ea est, quæ post Innoc. IV. correctionem, in præsenti & olim fuerit obseruata.

Sed forsan aliquis harum rationum vim euasisse arbitretur dicens, Religionem nostram huic animarum curæ, sibi tot titulis incumbenti satisfacere, si Religiosi intra suorum Conuentuum claustra, suis prædicationibus, & Confessionibus huic studeant animarũ ministerio, salua tamen manente optima instituti nostri parte, quæ in rerum Diuinarũ contemplatione sita est. Sed etsi daremus probabilem esse hanc sententiã (maxime si secludamus vel obedientiam Summi Pontificis Missiones iniungentis, vel extremam aut grauem salutis paruulorum necessitatem, doctrinæ Euangelicæ panem postulantium, in quo forsan euentu nulla Ordinum Mendicantium Religio vltra id teneretur, quod adhuc durissimum videtur, si Mendicantium Ordinum institutionem, de qua late supra parte 3. disseruimus, attendamus:) tamen ex hac sententia, etsi vera esset, non sequitur, cum instituto nostro Missionum opus pugnare. Vnde igitur

colligis ponendam esse metā Euangelio inter priuatos parietes: nam a constitutionibus formam Missionibus præscribentibus? num a spiritu fundatricis? num a factis, & exemplis maiorum? & vt ad altiora, & firmiora argumenta perueniam, num ab ipso Christi Euangelio, aut ab Apostolorū, aliorumq. Patrum doctrina, & exemplo? Si enim non pugnat Romæ Euangelium in propria, vel aliena Ecclesia prædicare, cur id in Perside, vel Iapone pugnabit? friuola sunt hęc, & sine fundamento vllo excogitata.

Diuersam vero esse, inquiunt, vtriusq. rationem: quia Missionum studio, illæsa seruari nequit præcipua instituti nostri pars, quæ post vitæ asperitatem Deo, & rebus diuinis contemplando adhæret. Sed & in hoc primo falluntur, nam in principali scopi nostri parte, clausuram, vitæ asperitatem, aut similia alia, quæ licet media sint, vel a Regula, vel a Constitutionibus pręscripta, valdeq. conducant ad Monachorum profectum, minime tamen comprehenduntur sub præcipuo nostrę vocationis scopo: solum enim optima illa parte (quam Mariam elegisse Euangelica narrat historia) rerum cælestium theoria siue contemplatio comprehenditur: Contemplatiuæ vero vitæ tantum abest, quod noceat actiuæ spiritualis studiū, vt potius illam compleat atq. perficiat. Quare D. Thomas, vt nos latius supra 2. p. c. 6. ostendimus, sequutus D. Grego. aliosq. Patres, verè docuit, perfectiorem esse vitā ex contemplatione, & actione mixtā illa, quę sola contemplatione delectatur. Cuius etiā sententiam, ex Patrum doctrina a nobis supra 2. etiam p. c. 5. allata, & quod

fir-

firmius est, ipsorum gestis, & exemplis roboratur. Hi enim, etsi se totos vitæ contemplatiuæ addixerunt, omnem tamen quietem ob proximorum salutem vti Christi strenui milites à se amouebant, vt in vinea Domini strenuissime laborarent.

Præterea, quia cum hi, qui in conuersione gentium aliorumue Infidelium laborant, opus sit, vt Apostolorum fungantur officio, oportet, vt & Apostolorum sequatur vestigia, Apostoli vero alia aliis omnia demandantes, duo tantum sibi sumpserunt, vt nimirū orationi, & verbi ministerio instantes essent. His enim duobus functionibus, oratione ad Deum, & spirituali solicitudine ad homines Apostolica functio cōtinetur: non igitur vnum pugnat cum altero, sed potius inseparabili vinculo inter se annectuntur: alias Christus Dominus, qui Apostolis preceperat, vt sine intermissione orarent, non præciperet, vt euntes in mundum vniuersum Euangelium omni creaturæ annunciarent. Quod si alicuius negligentia, & iniuria hæc ita disiungantur, vt oratione aut contemplatione pretermissa, ac pro prio neglecto profectu, totum se tradat verbi ministerio, vel quod deterius est, missa ad aratrum manu retro deinde aspiciat, ac labatur in vitia, non propterea dānandum est Missionum cōsilium; neq. horum inertia tātum talē instituti splendorem obscurare debet. Num Apostoli, num Ecclesię totius sanctissimi Prelati, num tot Sanctorum Monachorum agmina, qui lucrandis animabus insudarunt, diuinorum contemplationi damnum aliquod attulerunt? Quod si Religiosis Monachalibus, quorum instituti ratio tota in cęlestium contemplatio-

ne

ne sita est; non obesse, sed & quamplurimum profuisse Missionum opus experientia ipsa, fructusq; in Ecclesia vberrimi percepti testantur, nobis quibus simul cum oratione iniuncta est animarum cura, ut ex superioribus liquet, harum cultura si debite assumatur, afferat detrimentum?

27 Denique nostri finis esse præcipuam partem, orationis studium, nemo est qui possit dubitare: oportet tamen aduertere adhuc optimam tantum partem esse, & non tota instituti ratio; restat igitur altera pars, cui suus etiã locus in Religione debetur, & sicut qui hanc à priori separet, scopũ siue finem suæ vocationis non attingeret: ita qui primam à secunda distraheret, partem instituti teneret, non totum: igitur utraq; necessario tenenda est, vt debite finem assequamur: quare contemplationem præcipuam esse finis nostri portionem, ita accipiendũ est, vt nulla ratione actiones nostræ quibus in Deum tanquam in vniuersalissimum omnium finem medio contemplationis scopo tendimus, in ipsa contemplatione eius allecti dulcedine sistãt, sed potius ex ipsa, tamquam ex fonte animarum zelus deriuetur, ita ut ex contemplatione ad proximorum curã descendentes, iterum ad interiora reuertamur, vt sic ingredientes, & egredientes charitate Dei & proximi pascamur.

MIS-

MISSIONES NON SOLVM ESSE nostri instituto consentaneas, sed & ad finem specialem nostræ Religionis pertinere.

CAPVT V.

PRæmisimus capite præcedenti, & anterioribus aliis, nostram Religionem vnam esse de Mendicantium numero; tum etiam nobis finem siue scopum mixtū ex cōtemplatione, & actione spirituali fuisse a maioribus nostris, a summisq. Pontificibus, a regula ipsa, a nostris deniq. nouissimis legibus præfixum. His iam in genere constitutis, nunc reliquū est, vt in specie ostendamus, proximorū curam tam fideliū quā Infideliū suscipi a nobis debere, si nostro instituto perfecte satisfacere velimus, ac a nobis susceptæ professioni correspondere: ac proinde Missiones non solum consentaneas, sed & expedientissimas nobis esse, iuuareq. quamplurimum ad nostri instituti finis perfectam obseruantiam. Potissimum vero huius asserti illud sit argumētum quia cum ex speciali nostri ordinis fine charitatis vinculo teneamur etiam infidelium procurare salutem, & Missionū studia in hunc finē dirigātur, recte fit eas iuuare, vt perfectius ad finem & scopum nobis propositum attingamus.

Prima igitur ratio inter alias, qua ducimur, vt teneamus Missiones ad finē specialem Religionis nostræ pertinere, ea sit: quod cū cōstet Ordines Mēdicātes in Episcoporū auxiliū ab Apostolica Sede designatos, ac ideo multis priuilegiis auctos fuisse, manifestissimū erit, nos iuxta Ordinis nostri institutū ab

Apostolica sede confirmatum, ad populos erudiendos, Episcopis opem ferre non modo posse, verum etiam debere. Si autem cæteris Episcopis auxiliares milites esse debemus, cur non summo Episcopo, hoc est summo ipsi Pontifici, qui de vniuerso terrarum orbe, ac præsertim de reducendis ad ouile Christi infidelibus, curam gerere arctissime obligatur? Profecto nihil rationi huic firmum opponi valet. Quicquid enim de primæua illa Religionis forma dicendum esset, post institutionem tamen Pontificiam, qua inter Mendicantes recensiti sumus, nihil obiici potest. Per quod aperte confutatur, quod ab Eremitarum nomine nobis opponi posset: quicquid enim vocemur, inter Mendicantes à summis Pontificibus relati sumus. Augetur rationis pondus. Nemo est inter nos, qui Missiones intra idem regnum improbet, vt præcedenti capite breuiter attigeramus, quis enim neget, cum de condēdo, Verbi gratia, Cœnobio aliquo agitur, eo destinare Patres aliquos, qui omnia tentent, concionentur, hortentur, sacras Confessiones audiant, Prouinciam lustrent, antequam locum extruendo Cœnobio seligant? si ergo id intra Italiā liceat, cur non extra? Cur ex eadem propagandæ Religionis causa in Germaniam, Moscouiam, Persidem, Angliam, Congum, ac in vniuersum orbē Fratres migrare non possint, imo cur non debent, cum Episcopum summum, cui hæc legatio cordi est, id optare facile perspiciant?

Secundo, quia etsi rationes aliæ minimè suppeterent, quis non videat à ratione alienissimum esse, asserere Missiones instituto nostro minimè consentaneas esse, cum nemine excepto, omnes fateantur

munus

munus inter Christianos concionandi instituto nostro nequaquam repugnare: si enim non pugnat Christianis prædicare, cur pugnet Infidelibus: Si autem non pugnat, hoc est ipsissimum Missionis opus, præterquam quod Missiones pensatis omnibus circumstantijs Deo acceptiores sunt, quia plus emolumenti referunt.

Tertiò à regula nostra nobis iniungitur animarum cura, illis verbis, *de animarum salute tractetis*, vt clarè ostendimus supra, nec distinguit inter curam iuuandi fideles, vel infideles, quo ergo iure nos distinguemus? Præterea regula ait disertè, oportere nos frequentius mendicare itinerantes: quæ certe verba ab Innocentio IV. Pontifice de nouo, non sine magno consilio fuerunt inserta, quorsum igitur addita? nisi vt maiores nostri, qui iam tunc proximorum saluti inhiabant, possent tutius ab Heremo egredi, ac cum opus esset, per varia loca peregrinantes animarum salutis studio insudare? Vix de re alia, quam de Missionibus Apostolorum more, sine baculo, & sine pera, verba illa interpretari valemus: quorsum enim frequenter peregrinentur, qui dies, noctesq. in cellis iubentur permanere, nisi vt spiritualia bona multa, & perfectissima, ac Deo gratissima, quæ in Cellis patrari nequeunt, peregrinando patrentur? hoc certè modo peregrinatio frequens cum illa permansione non pugnat, cum discretis temporibus vtrunque fieri possit, permanere scilicet in Cellis, vbi causa iusta exeundi non subest; hoc enim sibi vult illa regulę ipsius moderatio, *nisi alijs iustis occasionibus occupentur*. Quas autem occasio-

nes iustiores, vel æquè iustas excogitare possumus, quam eam, quæ tot Monachos, & Heremitas relictis claustro, & solitudine, pro animarum infidelium conuersione prodire coegit, & quæ Dei filio, vt exiret ex æterni Patris sinu, occasio iusta vi sa est? Profectò aut asserendum est causam omnino nullam exeundi inueniri posse; aut Missionum, siue animarum iuuandi causam iustam esse. nam quod responderi potest,iustas occupationes à regula appellari, quæ ad ministeria Heremitis necessaria tantum requiruntur, palàm reijci debet: nam neq; sacras externorum confessiones audire; neq; concionari,prętertim extra Ecclesias nostras, liceret. & sancti,qui diutius peregrinati sunt,regulæ violatæ accusandi essent.

Quartò, exemplis tàm externorum, quàm nostrorum Monachorum confirmatur: nam (vt 2.p. præfati sumus) Ordines Monachales, quorum est proprium contemplationi vacare, & intra claustrorum septa contineri, tàm ipsi, quàm sui instituti Authores, ferè per vniuersum Orbem fidem propagarunt,Euangeliiq. lumen primi innumeris Regnis,ac nationibus intulerunt, & hoc tunc præcipuè,cũ regularis obseruãtia vigebat. Nec vnquã quis ausus est affirmare prædictos viros aĩarũ conuersioni studentes,sui instituti munus excessisse,sed potius eos laude,& gloria dignos cõmendat Ecclesia,cũ multorũ pręcipuè ex his,qui sanctorũ numero fuerunt adscripti,animarũ zelũ laudet, & sacræ etiam historiæ vsq; ad cœlum extollant. Quis ergo sanæ mentis similem animarum zelum, quantũuis feruentissimum, in Ordinibus Mendicantibus damna-

damnabit, & præcipuè in nostro Ordine, in quo quatuor ætates recensere possumus, è quibus, quid de Missionibus censendum sit, iudicemus?

Aetas prima, Prophetis, secunda, Patribus, qui Christo primi nomen dedere: tertia, proprijs Religiosis Carmelitis primeuæ regulæ cultoribus constat: quarta, à tempore quo cępta est noua hæc reformatio, meritò cõputatur. Quod ad antiquissimos Patres nostros Heliam, & Helisęum, à quibus originem ducimus, attinet; nemo est, qui Sacram Regum historiam legerit, qui nõ animaduertat sic eos contemplationi deditos fuisse, vt sępè ad Reges vngendos, ad populos erudiendos, ad miracula patranda, ad proteruos obiurgandos è locis, quę orationi dicauerãt, fuerint euocati. Porrò res tãm cõperta est, Prophetas illos ad opus Missionũ, sępè fuisse destinatos, cũ è sacro textu pateat, vt hic probare, vel exponere superuacaneũ sit: prætérquã quòd Helias ipse ad Missionem quandã contra sęuissimos Christi hostes, Antichristum, eiusq. satellites adhuc viuus armatur, quem eius posteros decet imitari.

Aetas secũda, complectitur Patres illos, Apostolis coęuos, qui Euangelij semẽtem primam excepe-runt, & serendæ Christianæ veritati egregiã operã nauarũt: de quibus (vt iã dixi supra) à Iosepho Antiocheno, aliisq. authoribus multa memorię prodita sunt: hos verò de Missionibus serio egisse, conuincitur ex ipsa Euangelij prædicatione.

Aetas tertia, ad eos pertinet, qui iam extra controuersiam constituti monasticã methodum imbiberunt, è quibus, qui præ cæteris sanctitate claruerunt, quicquid de aliis, ac proinde de ipso instituto

sentiendum sit, iudicabunt. Missos faciamus eos, qui ob temporum clades in varias velut formas mutati sunt, & eos quos in sanctorum Cathalogo ascriptos veneramur, obseruemus. Quis vnquam de Missionibus tàm ardenter, ac præclarissimus Martyr, & Sanctissimus Pater noster Angelus cogitauit? Quis nisi aliquis instituti nostri cultor Carmelum, non in Italiam solum, sed in Angliam vltra quam nihil in Orbe terrarum antiquius innotuerat inuexit? Quomodo sine Missionibus ex professo susceptis Carmelus Europam totam peruasit? Quid de Patre nostro Cyrillo, nonne, vt iam diximus, totam Armeniam peragrauit, eamq. summo Ecclesiæ capiti reconciliauit? Vt nunc omittam D. Albertum Siculum, Sanctum Simonem Anglum, qui non semper in antris latitantes, strenuam operam dederunt, vt Christo animas lucrifacerent.

Denique, vt propius ad reformationis nostræ tempora, quæ quartam complectitur ætatem, accedamus, luce clarius reperimus primum B. Virginem Theresiam fundatricem nostram Missionum opus, hoc est tàm fidelium, quàm Infidelium animas Deo reconciliare, ardentius quam ipsum martyrium desideraſſe, & ad eum finem suos, suæque familiæ labores, orationes, & exempla, ac doctrinam direxisse. Nam in initio fundationis suorum monasteriorum, antequam de erigenda Religiosorum virorum congregatione nedum cogitasset; Monialibus eam vocationem, & finem præfixit, vt assiduis orationibus Infidelium conuersiones iuuarent. Quis igitur neget in erigenda vi-

rorum congregatione eius mentem fuisse (quod & ipsa verbis expressit, ac manifestauit) per fratres nostros eius filios præstare, quod per filias nequiret? Quis enim dicat, Virginem animarum zelo ardentissimam, & vt ipsa fatetur, in hanc rem propensissimam, ipsam tantummodo eandem sibi optasse, à suis verò Religiosis exerceri noluisse? maxime cum ipsa viuente, tempore, quo noua reformatio huius sanctissimæ virginis, & consilio, & prouidentia regebatur, statim à primo Capitulo Compluti celebrato Missiones à prælatis in Regna Congi, & Angolæ, & in alias Aethiopum Prouincias fuerunt destinatæ, ac decretæ: Ac demum missi Religiosi aliqui pro illorum Infidelium conuersione, vt infra dicam. Sed vt ad Beatam Virginem Theresiam erectricem nostram redeat argumentatio, quid opus est in re manifesta coniecturis? Nonne certum est, non tam ipsam, quam Deum per ipsam Ordinem nostrum, præcipuè pro iuuandis Infidelibus in Ecclesia restitui, ac in pristinum statum, decorem Carmeli reuocari voluisse? nam cum Virgo ipsa post institutum primum Abulæ fœminarum Monasterium, eius eam voluit esse vocationem (vt ipsa recenset) assiduis precibus hos, qui Infidelium conuersioni student, vt fœliciter agant, iuuare: nec quicquam de alijs erigendis cogitarat, cum fortè ad eius notitiam peruenisset innumeras Indorum, & aliorum Infidelium animas, ministrorum inopia in æternum damnari, tanto fuit affecta dolore, & anxietate, ac si sagitta cor eius transfigeretur. Quare cum Dominum anxiè deprecaretur, vt ipsi concederet

gratiam has animas iuuandi, ipsam Dominus volens consolari, ita est alloquutus. *Expecta filia, & videbis magna.* Quæ verba, licet ipsa tunc non intellexisset, (dependet enim sępè verus, & geniuinus prophetiæ sensus ex euentu) postea rei exitus prophetiæ sensum luce clarius aperuit: nam, vt ipsa refert, post breuissimum tempus à Generali Ordinis fundandi alia Monasteria, tàm fęminarũ, quã virorum, ac perinde nouam Congregationem erigendi facultatem accepit: Ecce iam res planè mirabilis à Deo promissa: Ecce qua ratione ab ista Christi reuelatione Congregatio nostra ducat originem. Quod luculẽtius cõstabit, si breuiter in reuelatione prædicta expendamus, primo eam fuisse factã tempore quo serua Dei pro conuersione infidelium lachrymis, & suspirijs Deum anxiè deprecabatur, vt sibi concederet esse instrumentum aliquã Deo animã lucrandi. Secundo illa verba à Domino illi fuisse dicta eo fine, vt ipsam cõsolaretur, vt expressè ipsamet Virgo testatur. Tertiò, breuissimo transacto tẽpore de alijs fundãdis Monasterijs tractasse, cum id neq; antea cogitasset. Quartò, nullã rem maiorẽ, excellentiorẽuè præstitisse B. hãc Virginẽ, etiam per totũ vitæ spatium, hac nouæ reformationis erectione. Ex his euidenter colligitur, reformationem hanc nostrã esse fętum ex zelo illius Virginis pro salute infidelium cõceptum, ac in lucem editum, & in cõuersionẽ infidelium Christi cõsilio destinatum: aliàs si res illas miras Christus ad infidelium conuersionem non direxisset, profectò non respondisset sufficienter votis Virginis pro infidelium spirituali salute deprecantis.

Deinde

Deinde, quia cum Dominus magna ipsam visuram virgini promittebat, aut hæc magna intelligenda erant in cõuersione animarũ, vel in alijs rebus: & hoc non, quia aliàs Dominus Virginis votis postulationiq. non satisfaciebat: si primum, ergo magna, quæ in conuersione animarum Deus vidẽda promiserat, à filijs Beatæ Virginis exequenda erant; cum ipsa per se ipsam pro iuuandis infidelibus nihil aliud præstiterit, quod huic functioni posset deseruire: igitur ne prophetica eu iceuerit loquutio, necessario interpretanda erit de erectione nouæ Congregationis per manus virginis plantatæ, à qua vberrimi fructus Deo irrigante ex infidelitatis vinea colligentur. Et quamuis B. Mater Teresia morte preuenta, fructus magnos à suis Religiosis in Ecclesia perceptos non gustauerit; vidit tamen, antequam è viuis decessisset, vt ita dicam, in virtute, ac in radice, cum ante eius mortem multa erecta essent virorum Monasteria, studiorũ collegia, ac Missiones aliquæ exequutioni mandatæ, vt supra dictum est.

Deinde speciatim Missiones in Hispanicis cõstitutionibus, vt nostro instituto propriæ, asseruntur: nam lib. 3. cap. 8. dicitur. *Ad definitorium pertinet mittere ad Missiones, siue conuersiones Infideliũ*: ad definitorium autem non pertinet exequi illa, quæ sunt contra finem, & Religionis institutum; sed potius ea, quæ ipsum perficiunt, & augent. In Constitutionibus verò Italicæ Congregationis varia, ac charitate flagrantia edita sunt decreta: in primis secunda parte Constit. cap. 16. cuius inscriptio est, de Conuentu Missionum, in

hac forma præcipitur: *Sit in Congregatione nostra Missionum Conuentus Romæ conditus, qui sit tanquam Seminarium, quò de Præpositi venia conueniant Religiosi ituri ad disseminandum inter Infideles Euangelium.*

Fratres nostri, qui de Præpositi venia in eo Conuentu moraturi sunt, instituantur linguarum peritia, controuersiarum doctrina, & alijs, quę ad errores Infidelium refellendos, & Catholicam veritatem confirmandam, & mores etiam componendos, opportuna videbuntur.

Exibunt fratres nostri è Conuentu Missionum de Prioris venia, ad vicina oppida, Dei verbum pauperibus, ac derelictis prędicaturi: & licet eis aliunde victus suppetat, vt veri paupertatis cultores, mendicabunt.

Pręter Romanum autem Missionum Conuentum, in alijs quoque Prouincijs de venia Definitoris, alij Conuentus Missionum poterunt ędificari.

Ac demum eisdem legibus constituitur, vt constat ex tertia parte cap. 8. vt in Capitulo Generali eligatur Procurator Generalis Missionum, qui sit eisdem qualitatibus, ac totius Ordinis Procurator, & præsertim conuersionis Infidelium zelo præditus.

Nec legibus tantum, quæ sunt velut regulæ emortuæ Missiones nobis, vt nostræ professioni consentaneæ offeruntur, sed & factis ipsis ab initio nostræ reformationis, vsque ad tempora nostra Missionum studium nobis à maioribus cernimus commendatum. Nam statim ferè à primo Capitulo Compluti celebrato, superstite adhuc B. Virgine,

nostræ

nostræ Congregationis pijssima erectrice, Anno 1582. Missionum opus inceptum per aliquot annos fuit continuatum. In primis hoc anno missi sunt in Regna Congi, & Angolæ Pater Frater Antonius à Matre Dei, Franciscus à Cruce, Ioan. ab Angelis, simul cum duobus aliis fratribus, Francisco nempè ab Ascensione, & Didaco à Sancto Bruno. Anno verò sequenti 1583. Patres Frater Petrus ab Apostolis, Pater Sebastianus à Sancto Andrea, associati duobus alijs fratribus, fratre Bartholomeo à Sancto Michaele, & Ludouico à Sancto Paulo. Deinde Missionum studium fuit continuatum: nam & Anno 1584. pro Regnorum prædictorum conuersione, missi sunt tres viri Religiosissimi Frater Didacus à Sacramento, Pater Franciscus à Iesu, (alio nomine Indignus, nuncupatus), vir alias admirandæ, & excellentissimæ sanctitatis, & Pater Didacus ab Incarnatione, qui breui tempore ex vinea illa inculta maximos fructus perceperunt.

Anno etiam immediatè sequenti versus Occidentales Indias in Mexicanæ Regna destinati sunt Religiosi alij, vt in illo immenso tractu animarum conuersioni studerent. Demum in Capitulo Generali Vallisoletano Præsidente Patre Nicolao à Iesu Maria primo huius Reformationis Generali, Missionum ardor non fuit extinctus. In eo enim actum est de Missionibus pro Sinarum Regno promouendis, deputatiq. sunt duodecim Religiosi pro hac functione obeunda, licet postea ob certa impedimenta non fuerint executioni mandatæ. Nec vllus vnquam tunc ne cogitauit quidem præclarum

Missionum opus alienum esse à nostræ professionis studio.

Et licet nostra ætate hic ardens Missionum zelus, in Congregatione Hispaniæ ferè videatur extinctus, virescit tamen in Italica, à qua in Persarum regna, Authore Clem. Octauo Pontifice Maximo, pro illorum conuersione missi sunt Anno 1604. viri religiosi, & quotidie in alias hæreticorum regiones à prælatis huius Congregationis destinātur, vt suis conatibus Ecclesiam Dei adiuuēt, animarumque salutem promoueant? Et vt nullum argumenti genus omittamus, miras, ac fide dignissimas circa hanc rem prædictiones afferam. Olim cum Patres nostri intra Carmeli Montis claustra continebantur congregato Generali Capitulo actum est (vt Paleonid. libro tertio, cap. 5. & 6. aliique Ordinis Historiographi referunt) an oporteret in alias Orbis partes religionem propagari. Orātibus verò illis Capituli Præsidi Beata Virgo visa est, illūq. sic affata dicitur: *Hic sermo filij mei est, vt non solum Palestinam, & Syriam, sed etiam vniuersum Orbem Carmeli Ordo illustraret*. Statim absoluto Capitulo Religiosi in varias Orbis partes missi vniuersam Europam peragrantes, alii martyrii palmam, alii verò Ecclesiæ fructus magnos perceperunt.

Nec desunt reuelationes aliæ, quibus præsentis ætatis Religiosi ad insistendum Prædecessorum vestigiis inflammari debeant. Fuit quippe persona quædam, raræ sanctitatis, diuina fruitione insignis, Catharina de Cordona nuncupata, in vniuersa Hispania ob præclaram vitæ sanctimoniam

ce-

celeberrima, cui supra Montem quendam ingens spelunca apparuit, quam frequens multitudo Religiosorum nostrorum inhabitabat, qui pro fidei christianæ prædicatione ferro occumbebant. Alius insuper Religiosus inter audiendum sacrum, supra altari globũ quendã velut cristallinũ conspexit, ac in eo quamplures discalceatos martyrio coronatos. Huius viri visionem refert, & approbat Beata Mater Theresia in libro suarum fundationum. Demum Mater ipsa, cap. 40. suæ vitæ, scribit sibi, de quadam Religione (quæ à sua primęua institutione declinauerat) à Deo fuisse reuelatum, futuris temporibus Ordinem illum fidei veritatem acerrimè propugnaturum, magnumque Ecclesiæ emolumentum allaturum: Ac iterum refert, sibi eiusdem familiæ sanctum è cœlo apparuisse, apertoq. libro, quem præ manibus ferebat, vt legeret, pręcepisse: erat autem in eo hęc scriptura, *temporibus futuris, florebit Religio hæc, multosque producet Martyres*, & licet Beata Virgo Teresia huius Ordinis nomen, prudens, & sciens silentio prætierit, constans tamen sententia est, idque circumstantiæ ipsæ reuelationis confirmant, de nostro Ordine prædictionem esse accipiendam.

Quæ certè meo iudicio cõprobari videntur alia antiquiori (nec tamen minus vera) prophetia B. Virg. Hildegardis, cuius etiam meminit Paleonid. lib. 3. cap. 9. Hæc igitur lib. de nouissima christianæ fidei persecutione, cap. filię Sion, *Venient* (inquit) *equi varij coloris, quorum egressio ab Oriẽte in Occidentem; sed mutato uellere paulatim incedent, horum progressio ab Occidente in Orientem,*

hi

hi primi, & nouissimi. Hæc illa, & vt non incongruè Palionod. interpretatur, varij coloris equi sunt nostri Ordinis Religiosi, qui olim in Palestina coacti à Saracenis, dimissis cappis albis eas assumpserunt varij, & mixti coloris. Postea verò in Europam descendentes tempore Honorii IV. reassumpserunt cappas albas, quibus à tempore Heliæ, & Helisæi Prophetarum, vsi fuerant: ac ob id in prophetiæ verbis additur: *sed mutato vellere paulatim incedent*. *Horum* (deinde ait) *progressio ab Occidente in Orientem*, forsan significans huius Ordinis profectum versus Orientem futurum, ac aliquando ad patrias sedes, pristináq. Carmeli Montis, totiusque Syriæ loca magna cum gloria rediturum. Hi denium (ait) *primi*, *& nouissimi*: Primi tanquam, qui in lege veteri, Authore Helia Propheta, Monasticæ vitæ iecerunt fundamenta, ac ex Monachis primi, qui Apostolorum vestigia sequuti per Aegyptum, & Palestinam, aliasque Asiæ prouincias Euangelium disseminarunt; nouissimi vero, quia in nouissimis etiã temporibus pro fide Christi strenuissimè certabũt, ac magno Heliæ Prophetæ contra Antichristum dimicãti associati, quamplurimi martyrii palmam consequentur: & ob id nõ immeritò B. Hildegardis nouissimã hãc Ecclesiæ persequutionẽ ipsosq. fore nouissimos, qui pro Ecclesia dimicabunt prædixit.

Hæ visiones, ac reuelationes aliæ quamplures multoties exhibitæ, non ita animum meum percellunt, quàm quod in hac Congregatione, ex quo fundata fuit, aduerterim maximam animi propensionem, ac desiderium, quo omnes Religiosi

no-

nostri prò Christi nomine in animarum conuersione, nullo mortis metu perculsi inflammantur.

Igitur cum Congregatio nostra à Deo, ac à Summis Pontificibus, à nostris primis fundatoribus, à regula ipsa, à Capitulis etiam Generalibus multis editis constitutionibus, à diuinis demum inspirationibus, ad hanc animarum culturam, serius tamen euocata sit; tamen de benignissima Domini prouidentia certum mihi persuasum habeo, nullo vnquam tempore ab hac functione cessaturam, cum tot, ac tantis rationibus procurandæ, tàm fidelium, quàm infidelium saluti teneamur: quare militiæ desertores, penè etiam proditores habeamur necesse est, si non omnes neruos in hoc opus Domini explicemus.

QVAE MISSIONVM FORMA nostro Instituto magis congruat.

CAP. VI.

CVm in parte huius tractatus Missiones Religiosis omnibus expedientissimas esse probauerimus, illas tamen iudicamus omnibus commodiores, quæ magis proprii instituti obseruantiam cum animarum zelo coniungunt: hæc enim Missionum forma non eneruat proprij instituti vires, ac ideo expedientissima omnibus Religiosis meritò iudicatur. Hanc enim iuuandi proximos curam constat viros sanctissimos cum proprii instituti obseruantia, quantum fert charitas, coniungere solicitè procurasse: neque enim pugnat proximorum etiam infidelium cura cum propriæ pro-

fes-

fessionis arcta custodia, vt eleganter S. Athanasius Dracontio Monacho nolenti Episcopatum suscipere rescripsit, obiiciens illi quamplura Monachorum exempla, qui ad Episcopalem dignitatem promoti, nihil ferè de proprij instituti obseruãtia remisere, imò vitæ asperitatē cum Pontificio munere, humilitatem cum dignitate, Rachelem cum Lya mirè coniunxere; & hanc quidem gregi sibi commisso, illam vero sibi, ac Deo impendere. De Archiuio ad Episcopatum tracto, eadem fermè refert Cassianus coll. 11. c. 2. Idem certè de B. Anselmo, S. Antonino, ac aliis sãctissimis viris legimus, qui ita curam suscepere animarum, vt Religiosam vitam non abijcerent. Nec opus est Episcoporum mendicare vestigia, cum exempla nobis expressissima suppetant multa in eadem re, de qua agimus: tã & hodie apud Patres Dominicanos, qui per totum Orbem, maximè per Philippinas Insulas prædicandi Euangelium infidelibus causa discurrunt, nullibi æquè, ac in his Insulis, regularem vigere obseruantiam comperimus: nam & rudioribus vestibus, cibo parciori, ac maiori orationis studio, aliisque asperioris, & perfectioris vitæ institutis spontaneè student. Idemque de Augustiniensibus apud Persas in Euangelio laborantibus testes oculati fatentur. Quare Missiones si debitè assumantur, mirificè regulare institutum perficiunt.

Sed & illud meo iudicio efficax est argumentum: nam quis Religiosorum Ordinum collapsus vnquam fuit, aut vbi Regularis disciplina fuit extenuata eo præcisè, quod in ministerio propagationis fidei per varias Orbis Regio-

giones excurrens Ecclesiæ deseruiret? Quantum vero quotidie delabantur, ac corruant monastica instituta propter Religiosorum tepiditatem, aut otium, sentiunt, ac gemunt viri optimi, & prudentissimi Religionum. Ego certè non dubito, quin maiori prouidẽtia, ac cura illos Ordines Dominus Iesus prosequatur, qui se totos, studiaq. sua huic animarum ministerio consecrarunt, quod eo charius, iucundiusq est Deo nostro, quo per se insuauius, difficilius, ac ab hominibus otio torpentibus neglectum: Quare ad eandem etiam spectat prouidentiam illorum conatus, non solum ad iuuandam, procurandamq. proximorum salutem, sed ad propriam instituti perfectionem tuendam iuuare res est experientia ipsa comperta ferè in omnibus Ordinibus Mendicantibus.

Ex his inferẽdum, nostro Carmelitarũ instituto, quod in contemplatiuã potissimũ vitam dirigitur, & in actionẽ, prout ex contemplatione deriuatur, illas congruere Missiones, in quibus contẽplatiuæ vitæ exercitia illæsa seruantur: Quare vitandæ sũt Missiones illæ vagæ, & quæ oppidatim sine certis sedibus excurrunt, maximè si id fiat per diuturnũ tempus: nam breui aliquo temporis spatio oppidatim Missionum studio vacare, ac postea domũ, siue ad Conuentum redire ad reficienda retia, spiritumq. renouandum nullatenus sunt damnandæ: cum in Europa tempore Quadragesimæ, pro habendis ad populum concionibus, aut æstatis, pro re temporali à Mendicantibus, quantumuis reformatis, idem fieri soleat.

Deinde etiam existimo illas Missiones, in qui-

bus præcipua nostræ regulæ capita, aut regularis obseruantia seruari nequeunt, statui nostro non omnino expedire: quare nullatenus sunt propria electione à Prælatis assumendæ, nisi vel extrema, aut graui vrgente necessitate, aut Summo Pontifice mandante, qui scienter præcipiens iustissimè dispensat, vt minora bona propter maiora omittantur, & tunc sine hæsitatione parendum erit. Quare illæ Missiones consentaneę nobis censentur, quæ ad eas infidelium Regiones instituuntur, vbi sine detrimento principalium austeritatis nostræ capitum Cęnobia condantur, vbi exercitia obseruantiæ frequentari possint, quantum fert tempus, & loci occasio, & quod reliquum est proximorum saluti erogatur.

ARGVMENTA IN CONTRARIVM adducta diluuntur. CAP. VII.

NOn desunt, qui strictioris obseruantiæ zelo ducti, multa excogitauerint argumenta, vt probēt nostro instituto salutis proximorū solicitudinem, ac curā (multo magis Missiones) pro infidelium conuersione ex diametro pugnare. Primò, quia nostra regula hac inscriptione, & titulo gaudet, Fratribus Heremitis, qui in Monte Carmelo iuxta fontem Heliæ morantur: Heremitis autem non conuenit prædicare &c. Secundò, quia potissimus nostræ Religionis finis est diuinorum contemplatio: at, vt sancti Patres passim affirmant, rebus exterioribus implicata mens, à studio contemplationis retardatur, de qua Ecclesiasti. c. 38.

Qui

(Qui minoratur actu, percipiet eam:) quare cum spiritus Missionum in exteriora intendat, contemplationi, quæ ad interiora fertur, videtur aduersari: non licet ergo cum periculo principalis instituti persequi id, quod ad nos vel nō pertinet, vel saltem minus principaliter. Tertiò, quia Missiones à multis desiderantur, vel tędio Diuinæ contemplationis affectis; vel vt fugiant regularem obseruantiam, maioriq; fruantur libertate: ab alijs vero ex quadam quasi naturali inclinatione vagādi, ac curiositate videndi, & discurrendi &c. Quartò, quia nobis strictissimè, ita in regula illis verbis: *maneāt singuli in cellulis*, &c. recessus, & clausura commēdatur: si ergo à Cella egredi non liceat, quomodo licebit maria sulcare, peregrinas, & longinquas regiones prædicationis gratia adire? Quintò, quia finis principalis exuitur, & euacuatur ex continua cum proximis cōuersatione, ex varijs discursibus, ex longinquitate itineris, quæ distrahit animum, & pericula creat, ac ex alijs impedimentis, quæ in procuranda proximorum salute occurrunt. Sextò, quia pars nostri instituti præcipua est vitæ asperitas, quæ necessariò videtur laxanda, si proximorū saluti, maximè si Missionibus, linguarū externarū studio; & alijs exercitijs operam demus. Septimū, ducitur ex paucitate Religiosorum, cum vix sufficiant Conuentibus iam erectis. Octauum, ex periculo, & occasionibus conuersandi, & agendi inter infideles, inter milites, & mercatores: inter quos sæpè accidit, vt hi, qui in initio Missionum feruere videbantur, breui tempore retro aspiciant, & cadant. Nonò, quia nostræ nouæ Reformationis san-

ctissima Patrona Mater Theresia à Iesu, inter alia, quæ à Deo diuinitus ei fuerant reuelata pro nostræ reformationis augmẽto, & cõuersatione, illud fuit potissimum, vt huius Ordinis professores, non tàm verbis, quàm exemplis prædicarent: quid clarius? Decimo, ab effectu, quia cum tribus, aut quatuor vicibus Religio nostra infidelium conuersionem fuerit aggressa, mittens ad Congi Regna aliquos Religiosos, omnes prædictę Missiones infęlici exitu sunt terminatæ. Vltimo, quia Prælati Superiores, quibus Deus solet suæ voluntatis sinum aperire, & à quorum ore diuinum beneplacitum, & leges, eorumq. ratio requirenda est, censent Missionũ studium nostro instituto penitus contrarium, Ordinis ruinam, imperfectorum, ac inquietorum subterfugium, vt regularem obseruantiam euadant.

Quæ omnia argumenta ferè ad duo capita reducuntur. Primum Missiones, siue aliàs animarũ curam pugnare cum nostro instituto in fine, vel in obseruantijs, in quem etiam scopum omnia Guilielmi argumenta iaculabantur, vt ex superioribus patet. Secundum, ex effectibus in Missionibus non ita fœliciter sequutis, illas non esse Deo acceptas colligi; quare argumenta, quæ ad primum caput spectant D. Thom. solutionibus supra cap. 2. relatis diluuntur, alia vero non minus fœliciter dissoluentur.

Ad primum de Heremitarum titulo Regulę prę fixo nobis cum Augustinianis communi, respõdeo primo, rem hanc non ex scripto, sed ex veritate pẽsandam esse, quare cum nunc nos non Hęremitarũ, sed Mendicantium professione Heremitis omnino

con-

contraria gaudeamus, parum refert antiquum illud vestigium nostræ professionis in Regula relictum. Secundo, quia expresse Heremitica vita, siue Innocentij mitigatione, siue ipso facto in noua reformatione, in Cenobiticam vitam est translata: quid ergo refert Heremitarum nomine gloriari? forsan nunc Heremitæ, an Carmelitæ tantum, vulgo, & à Pontificibus, & à nostris Constitutionibus, exterorumq. historijs nuncupamur? Tertio, quod etsi Heremiticam vitã, & re, & nomine profiteremur, adhuc huic instituto Missiones minimè aduersarentur, vt exemplis sanctorum Patrum, tam aliarum, quàm nostræ Religionis, qui Heremiticam vitam coluerunt, supra demonstrauimus.

Ad secundũ, satis solutio cõstat ex his, quę supra docuimus, cõtẽplationis dulcedinẽ sępè derelinquendã esse ob proximorũ salutẽ. Ad tertiũ, ex mẽte D. Thomæ Opusc. 18. c. 23. respondetur, *quod etsi perfectio charitatis in plerisq; proximorũ vtilitati vacantibus non inuenitur, quos magis contẽplatiua vitæ tediũ ad exteriora deducit, quã in desiderio habeatur, vt sis in eis ad perfectionem dilectionis pertineat, quã eam tanquam bonum dilectum ad tempus postponat, sed quorundam defectus statui, vel officio præiudiciũ adferre non potest.* Hęc D. Tho. Ex quibus satis clare colligitur, quod etsi hoc fiat ab aliquibus imperfectis, non esse desumendum argumentum ex his, quæ per accidens eueniunt: nam & Iudas Apostolatu fuit abusus, nec propterea à functionibus Apostolicis cessandum est.

Ad quartum, inuenies solutionẽ supra 3. par. c. 5. in responsione ad secundũ, tertiũ, & 4. Guilielmi,

vbi D. Tho. respondet primo non esse inconueniẽs propter vtilitatem communem aliquas obseruantias à Monachis prætermitti: nam & in claustro manentes sæpè in talibus dispensationem accipiũt propter aliquas causas; quare non est inconueniẽs, vt Monachus Claustrum, Cellamq. prætermittat, vt bono communi consulat, etsi id non necessitas, sed vtilitas maior animarum exposcat: vt idem D. Tho. vt supra, clarissimè docet: & idem (quod de clausura) censendum est de aliis obseruantiis, vt D. Thom. scribit. Secundo respondetur, quod si Missiones debitè assumantur, non solum obseruantiæ regulari non obesse, sed & illam mirificè perficere, vt ratione, & exẽplis supra comprobauimus. Tertio respondetur nobis absolutè in regula non præcipi Cellæ clausuram, sed potius ibidem à consilio exceptio illa addita est. Quid autem Iustius, quàm Christo ad salutem animarum cooperari, ac finem nostrum exequi: alioquin iniustè fratres nostri è cella ad Conciones, vel ad alia charitatis officia, etiam inter Christianos prodirent.

Ad quintum, iam diximus in solutione ad secundum ex mente D. Tho.

Ad sextum, dictum est iam, vitæ asperitatem, aliaq. exercitia Missionibus perfici, quod non speculatiuè tantum, sed & praxi diuturna compertũ est: nam verè, vt supra attigimus, vnà cum spiritu Missionum virtutes omnes mirum capiunt incremẽtum: nam ibi oratio purior, corporis castigatio seuerior, fides fortior, pro qua tuenda pugnatur; spes firmior, quæ inter pericula roboratur; charitas ardentior, quæ pro salute proximorum propriam

con-

contemnit vitam; paupertas maior; obedientia perfectior, & ne prolixius dicam, eminentiori forma ibi virtutes exercentur, vt latiſſimè ſupra demonſtrauimus.

Ad ſeptimum, reſpondetur, nō debere obſtare virorum paucitatem, quæ Religionibus naſcentibus communis eſt; friuolam enim cōtinet excuſationē; nam ſi ſacrarum Religionum authores, qui Diuina fuerunt prouidentia ornati, cōſpiciamus; facilè inueniemus tempore, quo erant numero pauciores, maiori animi magnitudine, ac in Deum fiducia ſocios in diuerſas Orbis Prouincias pro animarum lucro ſparſiſſe: ac in primis Chriſtus Dominus puſillo congregato Apoſtolorum gregi præcepit per vniuerſum Orbem Euangelij propagare ſemina, D. Benedictus Maurum in Galliam, & D. Franciſcus, cum primi ſui inſtituti ſocij ſenarium numerum non excederent, ac B. Ignatius, cum ad denarium ſuæ Societatis alumni vix pertingerent, illos in diuerſas mundi partes, vt ſaluti animarum conſulerent, deſtinarunt: exiſtimantes nullum tempus Miſſionibus oportunius, quàm naſcentis Religionis exordium: Ac ita experiētia compertum eſt, vt hæ Religiones fœlicius, ac cum maiori animarum fructu propagarentur, cum numerus eſſet minor, quia tunc pietas erat maior, & ex pauciſſimis ſeminis granis plurima ſeges interdum collecta eſt.

Ad octauum, etſi inficiari nequeam occaſiones in Miſſionū ſtudio, eſſe maiores, quæ duriora bella militibus Chriſti interdum excitare ſolent: ſed fidelis eſt Deus, qui nō patietur quemquā tentari ſupra id quod pōt: quin imò faciet cū tētatione pro-

uentum: ex alia etiam parte gratia est vberior, ita vt vbi abundauerit pugna, superabundet Diuina protectio, vt satis ex innumeris sanctorum Martyrum, & Confessorum patet exemplis.

Ad nonum, illa verba B. Matris Theresiæ, ante ipsam esse ab Euangelistis commẽdata, cum dicũt: Cœpit Iesus facere,& docere: quare Apostolis etiã dictum illud conuenientissimè poterat adaptari, vt magis exemplo, quàm verbis prædicent.

Decimum Argumentum sumptum ab effectu cõtingenti nihil probat; nunquid Dominus vineæ, cũ misisset seruos, occisis illis, dixit, deseramus vineã. Imò misit alios, quibus iterum interfectis, nũm dereliquit vineam? misit & filium suum, quo mortuo misit Apostolos, & adhuc Prædicatores quamplurimos Iudæis, qui erant vineæ cultores mittit, vt relicta perfidia, & cęcitate Dominum vineæ agnoscant, & reuereantur. Non ergo deserendæ sunt animæ, quia Euangelio resistunt, & multo minus si aliunde fructus non impediatur: neq; ex impedimentis licebit coniecturare volũtatem Dei esse, vt opus relinquatur. Secundo respondetur, Religiosos in Congum missos, quamplurimos fecisse in animabus illis fructus, clarissimis miraculis confirmatos, quare cum ipsi copiosam messem cõspicerent; ac cum paucitatẽ ministrorum compararent, quasi inuento thesauro in Hispaniam redierunt auxiliatores operarios à Prælatis postulaturi, quos cum Prælati denegassent, illius vineæ fœlicissimæ incepta cultura Prælatorum causa cessauit: ita res euenit. Quis ergo ex his non inferat Missiones esse nostro Instituto conuenientissimas?

mas? siquidem tempore quo inceptæ fuerunt, mirabiles progressus Sancti Euãgelii prædicatio egit, Domino etiam cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis: ita vt vsq; in hodiernum diem Carmelitarum Discalceatorum memoria, & desiderium apud Regem, proceresq. alios iterum eos visendi, eorumq. fruendi doctrina permaneat: quę omnia signa manifesta sunt Diuinæ voluntatis. Quod si semel, aut iterum in illas Prouincias missi Religiosi, vel in mare submersi, vel ob alia impedimenta re infecta redierunt, quid inde? num quia Diuus Franciscus ad Soldanum profectus, eum ad fidem non perduxit, aut quia innumeri alii Religiosi Diuino iudicio ab incępto itinere sunt impediti, Franciscani, aut Religiosi alii ab incępto desistent, & Missiones sibi non conuenire prudenter acclamabunt?

Ad vltimum respondetur, voluntatē Diuinā per superiores in inferiores deriuari, illisq. hac via, & non alia certiori, aut æquè certa innotescere: ad rē igitur accedamus. Nobis de voluntate Diuina ex duobus capitibus clarè cōstat, primo ex cōstitutionibus ipsis, in quibus Missiones, vt nostro instituto cōsentaneę asseruntur, cum dicitur ad Definitoriū spectare mittere ad Missiones, siue cōuersiones infidelium. Secundo, de eadē Diuina voluntate etiam constat, quia Summi Pontifices, & Capitula Generalia pro speciali nostri instituti scopo Deo vacare iugiter, & profectibus animarum præfixerunt. Quid expressius de voluntate Diuina requirimus? Sed vt nullus restaret circa Diuinæ voluntatis be-

neplacitum dubitandi locus, Summus Pontifex Paulus V. sæpissime viuæ vocis oraculo patribus Congregationis Italiæ, ac deinde Patri Generali Congregationis Hispaniæ suam, ac perinde Diuinã tribus expeditis Bullis patefecit voluntatẽ: in quibus etiam in Regna Aethiopiæ Missiones promouendas monebat, deprecabatur, ac tacite compellebat. Durissimum est enim imperandi genus, vt quidam dixit, deprecari, qui iubere potest. Et quod vulgare est, preces Principis æquiualent pręcepto. Ac denique ipsum Summnm Pontificem, non semel dixisse certissime accepimus; se habere pro comperto nullam Religionem in Ecclesia Dei aptiorem esse nostra, ad opus Missionum; quare ipse Indulgentiam plenariam omnibus Religiosis concessit, qui publice bis in anno suam renouantes professionem, Missionibus iuuandis se offerrent.

QVIN-

QVINTA PARS.

De præcipuis gratijs, & Priuilegijs à Summis Pōtificibus Religiosis pro Infideliū conuersione laborantibus concessis.

CVm omnes sacri Religiosorum Ordines, maximè verò Mendicantes in agro militantis Ecclesiæ superna dispositione plantati esse dignoscantur, illorumq. professores ob fidei Catholicæ propagationem indefesse laborent, fructusq. afferant Ecclesiæ Dei salutares; dignum, æquūq. arbitrati sunt Summi Pōtifices eos quāplurimis priuilegijs,& immunitatibus communire, & condecorare, vt sic alacrius huic animarum saluberrimę functioni accingerentur,ac commodius in terris à Romanis Pontificibus remotis,animarum saluti possent consulere. Et quoniam ferè immensum esset,omnia & singula mendicantibus in conuersione infidelium laborantibus concessa Priuilegia recensere,ea tantum selegimus, quæ digniora, ampliora, magisq. necessaria visa sunt. Illud ante omnia recolentes omnia Priuilegia gratiæ, & fa uores specialiter alicui Ordini elargiti ob communicationem eorundem priuilegiorum esse omnibus alijs Ordinibus Mendicantibus ita propria, ac si specialiter illis solis concessa essent.

Nec mirandum est maxima à Summis Pontificibus fuisse Religiosis in terris infidelium pro fidei propagatione laborantibus collata priuilegia: id enim non solum expediens,sed & maximè necessa-

rium pro functione animarum obeunda videbatur. Nam cum in terris à Sede Apost. remotissimis versentur, & sæpè in Regionibus, ex quibus, vel ob magna itineris pericula, vel ob immensam distantiam, aut non potest, vel non sine magna difficultate, ac expensis adiri Sedes Apostolica: operęprętium erat, vt ministri omni illa iurisdictione gauderent, qua possent in casibus emergentibus, non solum animarum salutem procurare, sed & omnia alia peragere, quæ ad augmentum gloriæ Dei, ac fidei Catholicæ propagationem spectare videbâtur. Quam ob causam Christus Dominus Apostolos in vniuersum Orbē missurus, prius Episcopali dignitate cōdecorauit, deinde omnibus eandē, quā Petro Sūmo Ecclesiæ, & totius Orbis Principi iurisdictionē licet delegatā cōcessit: ac nō sine Diuino cōsilio præmissis illis verbis: Data est mihi omnis potestas in Cęlo, & in terra, euntes docete omnes gētes &c. quibus Apostolos certos esse voluit de potestate sibi à Patre collata eos misit: vt ipsi etiam de ea, quam eis Christus delegauerat, non dubitarent, & sic alacrius tanto operi accingerentur.

Præambulæ quædam Notationes pro vsu, & praxi prædictorum priuilegiorum.

PRius quedā dubia pręcipua absoluā, ac quędam obseruāda in praxi præmittam; postea breuem priuilegiorū seriem Alphabetico ordine digestam, aliquibus explicatam appendicibus tradam. Sed ne alicui de veritate Bullarum, à quibus priuilegia omnia deprompsimus, contingat dubitare, Pōtificū diplomata suis numeris distincta, in libro, quē Deo fauente de omnium gentiū procuranda salute, breuiter

uiter in lucem proferemus, scripta inuenientur.

Primo igitur dubiũ occurrit, An præfata priuilegia sint à Tridẽtina Synodo derogata? nã in ea oĩa priuilegia; quę decretis eiusdẽ Cõcilii cõtrariãtur expresse abrogata sunt, vt patet ex c.vlt.sess.25.de reformat. & Pius iiij. omnia priuilegia Cõc. Trid. aduersantia penitus annullauit, & licet Pius v. oĩa Regulariũ priuilegia cõfirmauerit, ac innouauerit; Postea verò Greg.xiij.præfatã Pij v.Bullã reuocauit ac solũ eas gratias, & priuil.regularib.cõcessit, quę sũt in vsu, & Sac.Cõc.Trid.decretis nõ cõtradicũt.

Pro huius dubij resolutione, primo possemus dicere, nõ esse Cõcilii mẽtẽ priuilegia specialia regularibus, in cõuersione infideliũ laborãtibus cõcessa abrogare: Nã decretũ generaliter loquẽs, non rectè extẽditur ad casus speciales, quos Legislator præsumitur non cõprehendisse: præcipuè, quia abrogatio, aut priuilegiorũ limitatio, à Sacro Cõc. facta fuit, vel in Episcoporũ, vel in Parochorũ fauorẽ, ne eorũ iurisdictio in aliquo lęderetur: at in terris infideliũ vbi nec Episcopi sunt, nec Parochi, nulli irrogatur iniuria: quare in hoc casu magna cũ probabilitate sustineri posset, priuilegia Regularib. cõcessa in suo robore permãsisse. At quicquid sit de hac sẽtẽtia, illud cõstans est apud Authores, oĩa priuilegia ante Cõc. Trid. Regularib. cõcessa in foro cõsciẽtię valere. Ita docet Fr. Emanuel Rodriquez, tom.1.quęst.regul.art.9.q.8.P. Enriquez 1.tom.li.7.c.24.P.Sorbus in cõpend.priuil.verb.absolutio.P.Sa, verbo gratia, & cõmuniter alii Iuniores. In foro autẽ cõsciẽtiæ valere, idẽ est, ac posse vti nunc illis priuilegiis cõcessis, in salutẽ aĩarũ, ita vt valeãt corã Deo, & nõ

co-

coram Ecclesia, vt qui absolueret extra Cõfessionẽ virtute priuilegiorum hęreticum, aut excommunicatum, ille verè quoad Deum maneret absolutus, licet in foro exteriori posset ab Ecclesia puniri, ita explicat Couar. in c. alma Mater, §. 11. n. 6. in 1. p.

Quod verò priuilegia omnia in foro interiori salua consistant, ex eo manifestè colligunt præfati Authores, quia Pius V. viuæ vocis oraculo Fratrib. Minoribus concessit vti, & gaudere oĩbus Indulgentijs, gratijs, & priuilegijs à Summis Põtificibus cõcessis; & quoad illa, quæ sunt restricta, seu derogata per Conc. Trid. etiã vti illis posse, in foro cõscientiæ tantũ. Neq; ista cõcessio fuit reuocata per Bullã Greg. XIII. solum enim reuocauit ea, quę Regularibus Pius V. concesserat in foro exteriori, vt iurgia vitarentur, & contentiones, quæ ex talibus concessionibus inter Ecclesiasticos erãt ortę: & sic nõ reuocauit ea, quę viuę vocis oraculo, & tantum in foro interiori fuerunt concessa.

Nec solũ in foro interiori priuilegia Regularibus cõcessa in suo robore permanere, sed & in exteriori docuit Pater Enriquez, tom. 1. Sũmæ moral. lib. 7 c. 24. in fine, quia, vt ipse ait, reuocatio facta à Gregorio XIII. non fuit promulgata, neq; vsu recepta, pro qua sententia adducit Nauarrũ in editione anni 84. c. 27. in fine, quã ego videre nõ potui, imo videtur colligi cõtrariũ ex Nauarro in suo Enchirid. vbi ait, quod tenorẽ cõstit. Greg. xiij. ponit in fine, si publicetur: quare cũ ipse ponat dictã Cõstitutionẽ, colligi apertè videtur fuisse iuridicè promulgatã.

Illud tamen certũ existimo, quod etsi Trid. sess. 25. de reformat. Regular. c. 22. reuocet oĩa Médican-

cantiū priuilegia Canonib. aut Decretis à se editis cōtraria, intelligendū esse de illis priuilegijs, quæ repugnant decretis in illa sessione circa Regulariū reformationē promulgatis: cętera verò priuilegia minimè, neq; in interiori, neq; in exteriori foro esse sublata: ita expresse docuit Nauar. c. 27. nu. 190. Credimus inquit, quod per prædictū c. finale de Regularibus, (nēpe prędictū c. 22. Conc. Trid.) solū tolli eis priuilegia contraria iuribus cōmunibus, quę capitibus pręcedentibus eiusdē tit. (scilicet sessionis 25. de reformat. Regularium) iubētur seruari: Eandē Nauar. sententiā, ipso tamen nō citato, late prosequitur Emanuel Rodriquez tom. 1. quæst. regul. q. 8. art. 6. & 7. & Pater Sa in Summa, verbo gratia. Quarè tantū illa priuilegia sunt abrogata, quæ decretis illius sessionis contrariantur: & similiter quæcunq; alia, quæ in proprijs locis à Sacra Tridentina Synodo reuocantur. Loca autē, vbi expresse priuilegia Ordinum à Cōc. Trid. derogātur, adducit Emanuel Rodriquez dicto art. 7. quæ à nobis hic breuitatis gratia non recensentur, & quia in proprijs locis notabimus, quæ Concilij decreta sint obseruāda priuilegijs quibuscūq; nō obstantib.

Illud etiā se offert notandū ex mēte omniū ferme Doctorū scribentiū de priuilegijs Ordinibus Mēdicantibus cōmunicatis nūquā per nō vsum amitti.

Deinde antequā collectionē, siue cōpendiū oīum priuilegiorū ministris Missionū cōcessorum aggrediamur, illud prius restat considerandū, hæc priuilegia, prout ex eorū serie, & cōtextu patet, à Sūmis Pontificibus fuisse Fratrib. concessa pro terris Infideliū, Hęreticorū, aut Scismaticorū, quę Sedis Apo-

sto-

ftolicæ magifterio,& obedientia non fubduntur, in quibus,vel nō funt Epifcopi:vel fi Epifcopi, aut Patriarchæ reperiuntur,nō tamen habent cōmunicationē cū Ecclefia Catholica, in his igitur infideliū, hæreticorum,aut fcifmaticorum Prouincijs omnibus præfatis priuilegiis,vti licitè poffunt Religiofi. In Terris vero infidelium, aut fcifmaticorum, vbi funt Epifcopi Catholici,aliquibus ex præfatis priuilegiis tuta confcientia gaudere nequeunt.

Dices,quæ funt priuilegia, quibus vti indifferenter liceat in terris infidelium, & quæ fint à quibus abftinere oporteat in terris,vbi præfunt Catholici Epifcopi, vt in multis Indiarum Prouinciis?

Refpondetur ex ipfarum Bullarum cōtextu colligi,quibus priuilegiis vtēdum fit, & à quibus abftinendum,vbi funt Epifc.Catholici: Nā ea quæ propria funt Epifcopalis dignitatis, (licet auctoritate Summi Pontif. poffint fimplici Sacerdoti cōmitti,) vt funt oleum cōfecrare, Ecclefias profanatas reconciliare,hęc inquā regulariter à Summis Pontif. nō cōceduntur,vbi funt Epifcopi. Quare in prefatis Bullis cum Religiofis aliqua ex his committuntur, folet frequenter addi: vbi Epifcoporum copia non fuerit. Licet aliquando foleant etiā Pontifices aliqua ex prędictis abfolutè cōcedere Religiofis proficifcētibus in terras Indiarū, maximè fi fint valdè remotæ à locis,vbi Epifcopi refident, vt funt calices,& altariola cōfecrare.Et tūc nō eft dubiū, quin poffint hæc, & alia fi cōcedantur, exequi in terris, quæ Epifcopis fubdūtur. Aliis vero priuilegiis pro infideliū terris cōceffis, vt funt,quæ pertinēt ad abfolutionē, difpēfationē,& aliquorū facramentorū

ad-

administrationem, cum à Summis Pontificibus sine vlla restrictione concedantur, frui, & vti semper licebit in terris infidelium, & hæreticorum, maximè in illis, quæ valdè remotæ sunt à Sede Apostolica.

Ex quo infero priuilegia, quæ olim aliquibus Religiosis in Indiã professis fuere cõcessa, quãdo in illis Regionibus à Sede Apost. Episcopi non erant creati, si sint circa executionem earum rerum, quę Episcoporum sunt propria, creatis Episcopis fuisse omnino extincta: quia cessat ratio, ob quã fuere concessa, nempe Episcoporum penuria; ita docuit Fr. Emanuel Rodriquez tom. 2. q. 99. art. 5.

Prçterea priuilegia quę Sũmi Põt. cõcessere regularibus circa infideles nouiter cõuersos, extẽdi etiã voluerunt ad captiuos Christianos in quibuscunq; infidelium Prouincijs existentes, vt patet ex initio Bullæ Innoc. iv. & Sixti iv. pro Fratribus Prædicatoribus. Imò, & ad omnes fideles in illis partibus degentes, vt ex ipsis Pontificum verbis manifestè cõstat, nisi in aliquo casu contrarium exprimatur.

Deniq; expẽdenda sunt illa verba, tàm Innoc. iv. quã aliorum Pontificum, scilicet *Fratribus Prædicatoribus in terras infideliũ proficiscentibus*, quasi Sũmi Pontifices velint, eos non solum dum inter infideles versantur, gratiis, & fauoribus à se concessis vti; sed statim, ac huius ministerii causa ad infidelium conuersionẽ fuerint profecti. quare itinerantes possent, si necessitas vrgeret, prçfatis priuilegiis vti, vbi Episcopi non essent, vel esset ad illos accessus valdè difficilis. Si enim in itinere vel frangeretur altariolum, vel corporalia iam benedicta perderentur, & die festo non esset qui celebraret,

quis dubitat virtute priuilegiorum posse, & aram, & corporalia benedicere, & sic de cæteris?

6. Denique cum in hac collectione, aliquando ex compendio Indico Societatis Iesu aliqua priuilegia inserātur, nōnullaq. ex illis pro tēpore limitato sint concessa, oporteret, (nisi aliàs alicui Religioni sine tēporis determinatione cōcederentur) ab ipsis Patrib. postulare, an prorogata fuerint; solēt enim ipsi, antequam extinguantur, prorogationē à Sede Apost. obtinere. Deinde cum hęc priuilegia Societati regulariter à Pōtifice cōcedantur, depēdenter à Præposito Generali, ita vt sine eius licētia, nemo ex Societate vtēdi eis habeat facultatē, oporteret, vt aliorū Ordinū Religiosi facultatē à suo Generali, vel saltē Prouinciali, omnibus prædictis priuilegijs vtēdi, impetrarent. Prȩterea etsi in ipsis priuilegijs concessis Religiosis Societatis, sæpe requiratur, vt à Præposito Generali sint missi: at postea Greg. XIII. indulsit omnibus de Societate, qui pro tēpore erūt in illis partibus, vt eisdē priuilegiis vtentur, etiamsi à Præposito Generali missi non sint.

Collectio breuis Priuilegiorū, quæ à Sede Apost. cōcessa sunt Religiosis in propagāda fide laborantibus.

Absolutio.

IN terris infideliū, possunt Religiosi oīum fideliū ibi degentiū confessiones audire, iniūctaq. pęnitentia salutari eos absoluere ab oībus peccatis, criminibus, excessibus, delictis quantūcunq. enormib. etiā in Cęna Domini cōtētis, aut quomodolibet Sedi Apostol. reseruatis, sine vlla exceptione, toties, quoties. Six. iiij. *n.* 5. prędicat, Clem. viij. Car. Fiscal

ceatis

ceatis, *n.* 12. ac etiã ab omnibus censuris pœnis præ dicta delicta consequentibus absoluere Six. 4. num. 6. & compend. Societ Indicum verbo absolutio.

Secundo quoscunq. in illis partibus Scismaticos, vel Hæreticos, etiam Hæresiarchas non tamen Relapsos, facta per eos prius detestatione & abiuratione, iniunctisq. pænitentiis salutaribus, in vtroq. foro ab excommunicatione, aliisq. Ecclesiasticis censuris, & sententiis absoluere, illosq. reconciliare Clem. VIII. Carme. Discalceatis.

Annotatio.

NOta hanc concessionem intelligendam esse in illis partibus, vbi non sunt Episcopi, neq. Inquisitores hæreticæ prauitatis, id enim colligitur ex serie bullarum: Pro illis vero Regionibus remotissimis, vbi Iudices fidei sunt deputati, Fratres Iesuitæ, gaudent simili priuilegio in foro cõscientiæ: Aduertit tamen Collector, quod eo Religiosi non vtantur cum, his quos probabiliter sciuerint ad Inquisitionis officium esse delatos, nisi fortè de hac re cum Inquisitoribus agatur, atq. ipsis placeat, vt ipsi hac facultate vtantur: Cum iis etiam qui delati nõ fuerint, adhibenda est magna cautio & circumspectio, vt pænitentibus declarent, nihil eam absolutionem ipsis prodesse in foro exteriori, eosq. exhortentur, vt complices si quos habeant, reuelent, & hęreses abiurent, nec in locis in quibus Sanctæ Inquisitionis officium residet, hac facultate vtantur, nisi cum solis Neophytis, & ea moderatione, vt Inquisitores nulla ratione offendantur. Quin potius sedulam operam nauabunt, vt pœnitentes in iis qua in foro exteriori reuelare tenẽtur, officio suo nõ desint

Deniq. notandum est hoc priuilegium absoluendi ab omnibus casibus reseruatis, non tolli, cum Romæ publicatur Bulla Cœnę Domini, vt docet P. Fr. Emanuel tom. 1. q. 20. art. 9.

Altare.

CElebrare in altari portatili, siue viatico concesserunt multi Pontifices Religiosis, non solum pro conuersione Infidelium laborantibus, sed etiam aliis inter Catholicos conuersantibus. Et quamuis dubitari posset, an hæc gratia sublata esset per Concil. Trid. vt nullus dubitationi locus relinquatur, post Trident. Societati Iesu concessit Greg. XIII. cum derogatione expressa Conc. Trid. vt refert Pater Enriquez 1. tom. lib. 9. c. 27. in gloss. lit S. Nouissime vero Fratribus Carmelitis in terras Infideliũ proficiscentibus concessit Clem. VIII. vt supra n. 7.

Annotatio.

EX priuilegio Adriani VI. teste P. Fr. Emanuele tom. 1. q. 28. art. 2. possunt Prouinciales Indiarum, & Fratres habentes ab ipsis specialẽ ad hoc facultatẽ, cõsecrare altaria, etiã pro vsu alieno, in casu necessitatis, Episcopis in Prouincia nõ existentibus.

Apostatæ.

IN terris Infidelium, Apostatas a Regularibus Ordinibus commorantes, possunt Religiosi imposita illis salutari pœnitẽtia, ab Apostasiæ nota, & excõmunicationis, aliisq. censuris, & pœnis absoluere: illisq. vt reassumpto habitu sui Ordinis, extra monasteriũ per certum decẽtem terminum, donec ad sua monasteria redeant, manere possint, concedere. Et cum eis, si Sacerdotes fuerint, super irregularitate, forte cõmissorũ occasione contracta, dispensare

sare,ita vt Missas,& alia diuina officia celebrare,& Ecclesiastica Sacramenta ministrare valeant:dūmo do scandalū non adsit, & vtilitas animarū illarum partium id postulauerit. ita Clem. 8. Carmelitis nu. 16. & Innoc. 4. Prædicatoribus num. 11.

Baptismus.

DE Sacramenti Baptismi administratione vide infra,verbo,Sacramēta.Religiosis Societat.in India degentibus Pius v. addecēniū,ꝗ postea Greg. xiii. extendit ad aliud decenniū, cōcessit, vt possent baptizare extra Ecclesias, & sine consuetis cæremoniis,quando ipsi iudicarint id ad maiorē Dei gloriā & obsequiū expedire, propter paucitatem operariorū,& incōmoditates,quę se offerūt,Cōp.Socie.Ind.

Benedicere.

INdumenta,paramēta,vestes Sacerdotales,ac corporalia, tā pro ipsorū, quā pro aliorū Sacerdotum in illis partibus existentiū vsu (ex concessione Clem. viii. n.9. Carmelitis facta) possunt Religiosi benedicere. Similē concessionē plures alii Pōtifices aliis Ordinibus ex eorū priuilegiis fecisse constat. Vbi vero Episcopus Catholicus non adest, possunt etiā Calices,& altaria cōsecrare, Cęmeteria benedicere, & profanatas Ecclesias reconciliare, Inno. 4. Frībus Præd. n 21. Inno.6. etiā vt supra,Cōpendiū Societ.Indicū verbo benedictio:&nouissime Paulus V.viuę vocis oraculo concessit Religiosis Carmelitis in Persiā profectis,dū ab EpoCatholico per duas dietas distarent.

Annotatio.

PRimo nota, in consecratione vtendū esse Oleo ab Episcopis consecrato. Deinde sciendū,quod non solum in terris Infidelium,quæ Magisterio Ec

clesiæ non subiiciuntur, possunt Fratres ornamenta Ecclesiastica, & corporalia benedicere, calices & altariola consecrare, sed etiam in terris fidelium, in illis scilicet, quæ remotissimæ sunt a Sede Apostolica, vt in nouo Indiarum orbe, cum sequentibus limitationibus. Prima. Possunt benedicere corporalia, cæteraq. paramenta diuino cultui deputata pro vsu sæcularium, si distent ab Episcopis, vel eorum Officialibus per duas dietas, ita P. Veracruz in compendio manu scripto, (quem citat, & sequitur Frater Emanuel 1. tomo quest. Regular. q. 19. art. 2.) Ex priuilegio (inquit) Adriani 6. posŝũt Prouinciales Indiarum Ordinum Mendicantium, & fratres eorum habentes authoritatem omnimodam dicti priuilegii, benedicere omnia prædicta etiã pro vsu alieno, si distent ab Episcopis, vel eorum Officialibus per duas dietas, causa iusta interueniẽte, pro bono Indorum, puta quia deferenda sunt ornamenta apud Episcopum distantem 20. leucis. Prouinciales vero in casu necessitatis, possunt omnia prædicta benedicere, tam pro vsu proprio, quã pro alieno siue sint intra, siue extra prædictas dietas, Episcopis tamen in Prouincia nõ existentibus. Ita vt si Episcopus in aliena esset Prouincia, quãuis nõ distaret vna dieta, possũt id præstare: ita Pater Veracruz citatus.

Circa consecrationem vero Calicis, etiam requiritur, vt Episcopi nõ sint in sua Prouincia: hoc enim (ait prædictus Pater) Leo x. & postea Adrian. 6 anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo concessit de nouo præuilegium Prouincialibus, & quod possint communicare suis Fratribus authoritatem suam. Et aduerte quod potestas,

quæ datur per priuilegium Leonis decimi, non habet tantas limitationes, sicut priuilegium Adriani Sexti. Priuilegium enim Leonis x. solū petit, quod Episcopi non sint in prouincia, ad hoc vt prædicta possint benedicere. Et sic Sede vacante, dicitur, quod Episcopi non sunt in prouincia. Aduerte etiā cum dicto Patre, quod hæc supradicta omnia possūt facere Fratres, & benedicere, si eis Prouinciales communicent, scilicet dicendo; Auctoritate Apostolica committo tibi authoritatem breuis Adriani Sexti omnimodam super has & has personas, sicut tibi conceditur. Nec non communico tibi Breue Leonis Decimi, & alia priuilegia Fratribus Indiarum concessa & concedenda hactenus Frater Emanuel Rodriquez. Hoc priuilegium Adriani 6. habetur Hispali authenticum in Monasterio Beati Francisci teste Patre Enriquez 1. tomo suę summę lib. 9. c. 27. in gloss. lit. H.

Quibus concordat compendium Indicum Iesuitarum verbo benedictio. Possunt inquit hi, qui mittuntur à Præposito Generali in loca remotissima, à quibus non potest adiri Sedes Apostolica, vestes Sacerdotales, pallas, corporalia, calices, altaria, & cæmeteria, si Episcopus, qui ea faciat, Catholicus ibi non adsit, in eis partibus benedicere. Deniq. nota Regulares in terris Infidelium commorātes tam in Baptismate, quā in alijs ministerijs, in quibus opus est oleo sancto, vti posse oleo antiquo, si facta diligētia illud eiusdem anni haberi nō poterint Clem. 8. Carmel. Discal. n. 10. quę est amplissima cōcessio.

Confirmationis Sacramentum.

Innocentius 6. Prædicatoribus, Ioannes 22. &

Leo x. Minoribus, in terras remotissimas a Sede Apostolica ac Episcoporum magisterio carentes profectis, concesserunt administrare sacramentum Cōfirmationis nouiter cōuersis. & Adrianus 6. concessit de nouo priuilegiū Leonis x. Prouincialibus tā circa consecrationē Calicis, vt dixi supra, quā circa Confirmationis Sacramentū, cū eisdē limitationibus, de quibus nuper mētionem fecimus, vt idem Author quæst. Regul. loco vt supra refert.

Annotatio.

DE hac concessione simplici Sacerdoti, circa administrationem Sacramenti Confirmationis, à summo Pontif. facta, licet olim ab aliquibus Authoribus fuerit dubitatum; an simplici sacerdoti à Papa committi possit, tamen hodie non licet dubitare, cúm à pluribus Pontificibus fuerit concessum, vt constat ex præfatis priuilegiis, & de aliis, de quibus Doctores scribentes de Sacramento Cōfirmationis. Hac tamen concessione vti non licet, quia cum priuilegium sit valdè exorbitans à Iure communi, non videtur extendendū vltra personas, quibus expresè fuit concessum. Præterea non legimus Patres Iesuitas, qui in Iaponis insulis plurimos ad fidem perduxerunt, vsos fuisse huiusmodi priuilegio; nec alios quoscunq. Religiosos; etiāsi Regiones fuerint remotissimæ, & Episcopo multis annis caruerint.

Communicare cum Infidelibus aut excommunicatis.

POssūt religiosi in terris Infideliū, Hereticorū, & Scismaticorū cū excōmunicatis quibuscunque tuta conscientia conuersari, ac verbo, officio, & cibo communicare. Clem. VIII. Carmelitis. num. 1. & alij etiam Pontifices Fratribus Prædicatoribus, & mino-

Minoribus: possunt etiam Missas celebrare, etiamsi illi presentes adsint in Ecclesiis, quando necessitas vrget, & periculum est maioris scandali. Compend. societ Ind. verbo, communicare.

Annotatio.

DE hac materia in libro de conuersione omnium gentium pro curanda Deo fauente latius dicemus. Illud tamen hic obiter aduerte, illud verbum, in officio communicare, à Clemente VIII. expressum, denotare etiam sine necessitate, posse nos infidelium Hæreticorum, aut schismaticorum ritibus, vel officiis diuinis interesse, sine vllo scrupulo, & ipsos similiter præsentes esse, cum à nobis diuina celebrantur Officia, dum tamē pusillorum scandalum non sequatur.

Conseruatores.

COnceditur superioribus Societatis, seu eorum Conseruatoribus in eisdem partibus extra Europā, vt ad omne calumniæ genus obstruendum, & pro temporū, causarū, occasionum necessitate occurrente qualcunq; censurarū, & pœnarum declarationes possint facere, pro cōseruatione & causa priuilegiorū & Iurium, rerum & personarū ipsius societatis tantum. Item vt contra tales effugientes, appellatione postposita, procedere seu mandare liberè & licitè valeant; Ex compendio Indico Societatis. Ex eodem compendio in omnibus causis personis Iura, seu priuilegia Societatis cōcernentibus, in Regionibus tantum extra Europam occurrentibus, loco earum personarum, quę iuxta commune compendium, in conseruatores assumi possunt indulgetur Præposito Generali, vt assumere

ad id minus valeat, quo suis idoneos & probos viros sæculares clericali caractere insignitos, non tamen coniugatos. Hac vti possunt Prouinciales, & ii, quibus ipsi eam commiserint.

Confessarij.

OMnes Religiosi in terras Infideli, aut Hæreticorũ à suis Prelatis ac superioribus missi, possunt nouiter conuersis, ac Christianis ibi degentibus Sacramentũ Confessionis administrare, ita Innoc. IV. Prædic. Clemens VIII. Carmel. In terris vero, vbi sunt Episcopi Catholici Confessarii semel approbati à Generali, vel ab aliquo Episcopo ad Confessiones audiendas, possunt in vtraq. India omnibusque Regionibus, & insulis transmarinis, ad quas Hispani, & Lusitani penetrant, Confessionem audire: nec tenentur vlteriorom licentiam, & approbationem ab aliis Episcopis petere, seu alias habere. Greg. XIII. ad decennium; quàm concessionem idem postea, ad duo decennia extendit. Compend. Indic. Societ.

Dispensare.

IN partibus, & Regionibus Infidelium, siue Hæreticorum, qui Ecclesię Catholicæ non obtẽperant, Religiosis dispensandi facultatem in omni irregularitate, in qua possunt Legati à latere dispensare, concesserunt Innoc. IV. nu. 10. & Ioannes 22. Fratribus Minoribus. Ac idem Innoc. concesit eandem facultatem dispensandi, cum Clericis defectum natalium patiẽtibus, (dũmodo de adulterio) de incestu, aut de Regularibus non fuerint procreati. 2. Six. IV. & Pius II. vt supra n. 2. in omni cẽsura, & irregularitate facultatẽ Fratribus Prędicatoribus præbuerũt dispensandi, excepta ea, quæ a bigamia descendit.

3. Clem. VIII. nu. 17. Fratribus Carmelitis in terris infidelium, aut Hæreticorũ existentibus, concessit authoritatem dispensandi in omni voto etiam castitatis, & Religionis, si necessitas, aut vtilitas conuersionis animarum in illis partibus existentium exegerit, & hęc est amplissima cõcessio, dequa infra.

4. Possunt præterea Religiosi in terris Saracenorum, Paganorum, aliorumq. infidelium, & in aliis Prouinciis remotissimis, a quibus non potest adiri sedes Apostolica, dispensare cum iis, qui ab infidelitate conuertuntur tantum, & in locis remotissimis, si prius in gradibus non licitis, (lege tamen diuina non prohibitis) matrimonia contraxerant, vt in iisdem manere possint. ita Innoc. IV. nu. 17. & Ioan. 22. Minoribus.

5. Possunt Presbyteri Societatis à Proposito Generali per se, vel alios, ad id electi auctoritate Apostolica, (gratis tamen) dispensare cum Neophytis, in quibusuis Orientis, Brasiliæ, Peru, nouæ Hispaniæ, & aliis Vltramarinis Regionibus, insulisq; Oceani maris, ac Occidentalibus partibus degẽtibus, in quibuscunque iure diuino non prohibitis consanguinitatis, vel affinitatis gradibus, aut aliàs coniunctis, aut ad se attinentibus, vt impedimẽtis eiusmodi nõ obstantibus, matrimonium inter se contrahere, & solemnizare; (secus si iam etiam scienter cõtraxerint) denuo contrahere valeant: In partibus tamen vbi locorum Ordinarii de facili adiri possunt, in foro conscientiæ tantum, sed perpetuo. Ordinarii verò ipsi ibidem in vtroque foro, sed tantum ad viginti annos, à data præsentium computandos, de consilio tamẽ, & assensu dictorum Societatis Presbyterorum,

tanquam

tanquam adiutorum & assessorum suorum, vbi eorum copia commode haberi possit: in reliquis autē Prouinciis Ordinariorum præsentia destitutis, vel ab eis non minus ducentis millibus passuū remotis, iidem Presbiteri per se in vtroq. foro possunt in prędictis dispēsare. Possunt etiā prędicti Sacerdotes in eisdem locis denunciationes, & alias extrinsecas solemnitates, ac cęremonias, cum id expedire, aut necesse esse visum fuerit, omittere; proleq. susceptam aut suscipiendam legitimam declarare, Compend. Societat. Indic.

6. Sanctiss. D N. Paul. V. Fratribus Carmelitis Discalceatis in Persiā profectis viuæ vocis oraculo concessit, vt cum his qui in illis Regnis conuerterentur, vel etiam cum iam conuersis, in omnibus gradibus, præter primum consanguinitatis vel affinitatis, ac per lineam rectam inter ascendentes, & descendentes, possent dispensare.

Annotatio.

Circa irregularitatis dispensationem collige in omnibus irregularitatibus, ex quacunq. causa prouenientibus, posse Religiosos in Prouinciis remotissimis Infidelium, a quibus non potest adiri Sedes Apostolica dispensare, excepta ea quæ a bigamia processit. Nec mirum in illis partibus concedi facultatē dispensandi in irregularitate proueniente ex homicidio voluntario, maxime quando id vtilitas animarum fideiq. propagationis commune bonum exegerit: cum Paulus III. superioribus Ordinis Præmonstratensis respectu suorum subditorum idem concesserit, vt videre est apud P. Frat. Emanuel. Rodriguez tom. 2. q. 105. art. 1.

Circa

Circa dispensationẽ vero in gradibus prohibitis matrimoni, notãdum est, aliud esse dispensare, siue licentiam præbere, vt qui matrimonium in infidelitate in gradibus prohibitis contraxere, maneant ad fidem conuersi eodem coniuncti matrimonio, de quo dicemus infra verbo matrimonium; aliud vero dispẽsare cum Neophitis, hoc est nouiter cõuersis, vt contrahant in gradibus prohibitis, & vtrumq. concessum est Religiosis, primum sine limitatione; secundum vero cum limitationibus prædictis.

Ecclesia.

IN illis partibus possunt religiosi fundare monasteria, & Ecclesias profanatas reconciliare, & de nouo fundatis Rectores idoneos prouidere, Innoc. IV. Prædicat. num. 13. & Clemen. VIII. Carmelitis num. 4.

Horæ Canonicæ.

PAtres Societatis, Cõcionatores, Lectores, Cõfessarii, & Superiores, qui sunt, aut erunt in Prouinciis Indiæ, & Brasiliæ, possunt toto anni tempore ante horam cœnæ ordinariam, etiam cum per aliquot integras horas ante solis occasum cænari solet, dicere matutinum sequentis diei. Habetur in compendio Societatis.

Circa ieiunium, & alia pro Indis.

POssunt Religiosi in foro conscientiæ dispensare in India cum nouis, & antiquis Christianis, in Ieiuniis ab Ecclesia statutis, propter grauissimũ æstum, & cibos debilioris nutrimenti, & quia homines illi nauigationibus: & bellis gerendis sunt dediti. Pius V. ad decennium, quam extendit

Greg.

Greg. ad aliud decennium, Compend. Societ. Ind. Concessit præterea Paulus iii. vt refert Pater Frater Emanuel Rodriguez tom. 2. quæst. Regul. q. 99. art. 5. vt Indi solum tenerentur ad ieiunandum omnibus sextis feriis quadragesimæ; & vigiliis Resurrectionis, & Natalis Christi, propter eorum nouam ad fidem conuersionem, & ipsius gentis infirmitatem; imo ieiunium repugnans sanitati, vel non bene quadrans officio, vel exercitio alicuius eorum, non est censendum illis ab Ecclesia præceptum. Hæc Paulus iii.

Ex hac concessione habes, vnde possis, quam plures Indos excusare ab obligatione ieiunandi, cum ipsi sibi quotidie baiulent ligna, & alia multa huiusmodi faciant, & ipsi Indi molent sibi panem, aquã humeris portent, & si addas eorum insufficientem pro vno prandio refectionẽ ciborum, eos excusabis.

Concessit etiam idem Paulus iii. quod dicti Indi solum teneantur ab operibus seruilibus cessare omnibus diebus Dominicis, Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Corporis Christi, Pentecostes, nec non Natiuitatis Beatæ Mariæ, Annunciationis, Purificationis, Assumptionis, & Beatorum Apostolorũ Petri, & Pauli, cæteri vero dies ex dictis causis indulgentur eis.

Has concessiones concesserunt prædicti Summi Põtifices noui orbis incolis, quæ omnes vt affirmat Veracruz, habentur in authenticis Bullis, quibus omnibus gaudent Religiosi in nouo orbe, ob communicationem gratiarum omnium factam ab eodem Paulo iii. vt testatur Cardinalis Burgensis in expressa concessione.

Indul-

Indulgentiæ.

POssunt Fratres in terris Infidelium Indulgentias Fidelibus concedere, ita Innoc. 4. fratribus Prædicatoribus num. 2. Et specialiter possunt Fratres confessarii partium illarum in mortis articulo, indulgentiam plenariam concedere. Six.4. Prædic.

Omnes Religiosi, qui in qualibet vtriusq. Indiæ Regione, vel Oceani Insula, aut nauigatione eundo, vel redeundo moriuntur, plenariam Indulgentiam consequuntur ad decennium: eandem gratiam ad duo alia decennia prorogauit Greg. Pontifex: ex compend. Societ. Similiter qui moriuntur in Florida noua Hispanici Peru, & aliis Regionibus Indiarum transmarinis ad Regis Catholici, & Portugalliæ ditionem in mortis articulo, indulgentia plenaria concessa est. Pius V. indulsit Religiosis, qui ad Indiarum conuersionem proficiscuntur, quod in die quo se mari commiserint, & die in quo peruenerint, vel in itinere decesserint indulgentiam consequantur in forma Iubilei.

Annotatio.

DVbitari merito potest, quæ Indulgentiæ sint illæ, quæ à Fratribus possunt concedi, an sint plenariæ, an vero quadraginta dierum, quales solent ab Episcopis concedi: dubitationem vero auget, quod Pius Quintus in Bulla quæ incipit, Etsi Dominici gregis, Anno Domini. 1566. edita, potestatem concedendi Indulgentias abrogauerit.

Respondeo tamen, Indulgentias possunt dare non solum Papa, sed etiam Episcopi, Abbates, ac

alii

alii Vicesgerentes per eius commissionem ac præscriptionem: & sic Vrban. v. vt habetur in Compendio priuilegio. Ordin. Mend. verbo Indulgentia, concessit, vt Generales & Prouinciales Ordinis Minorum possent communicare Indulgẽtias, ac alia bona spiritualia, benefactoribus Ordinis: nec non Fratres Prædicatores indulgentias ex cõmissione Pontificis suis auditoribus, & Confessarii pœnitentibus concedere solent. Quare non est mirum summum Pontificem commisisse Religiosis in Regionibus longinquis, ac inter Infideles conuersantibus indulgentias plenarias concedere. Nec obstat Pii V. constitutio, nam, vt optime docet Pater Sorbus in Compend. priuil. verbo Indulgentiæ, quoad sæculares, in ea tantum reuocantur Indulgentiæ continentes facultatem quęstuandi, & pro quibus porrigendæ erant manus adiutrices.

Adhuc tamen nõ auderem affirmare, prædictam generalẽ concessionẽ dãd. Indulgentias extendendam esse vsq. ad plenarias. & ita tutius ea non vti.

Indulgentiæ pro sæcularibus noui orbis.

PRæterea sunt aliquæ aliæ indulgentiæ concessę sæcularibus in illis partibus degentibus, quę omnes referuntur in compendio Indico Societ.

In primis, vt quoties ii, qui vere pænitentes, & confessi, siue firmum constitutis a iure temporibus confitendi propositum habentes, aliquem ex Infidelitate seu Idolatria, ad veri Dei cognitionem reduxerint, toties plenariam Indulgentiam, & plenarium Iubileum consequantur: iniunctâ aliqua per confessarios salutari pœnitentia, super quo illorum conscientię onerantur; quicunq. confessi & contriti

tertiā partem Rosarii, aut vnā Coronā proiis qui in vtriusq. Indię nauigationibus, aut expeditionibus cō tra Infideles, & aliis quibuscūq. Fidelibus, qui in huiusmodi nauigationibus in charitate decedunt, recitauerint; quoties id egerint, toties per modū suffragii vnā ex dictis animanib⁹ a pęnis purgatorii libera būt: dūmodo perdictos defunctos nō steterit, quominus tēpore periculi mortis peccata sua cōfiterentur.

Qui in quacunque vtriusq. Indiæ Regione ob fidei defensionem & propagationem, aut alio bello arma assumunt; in singulis huiusmodi expeditionibus, tam naualibus, quam terrestribus, dummodo peccata sua confiteantur, & (nisi legitime impediti fuerint) Sacramentum Eucharistiæ sumant, plenariam indulgentiam consequuntur.

Omnes Christi fideles vtriusq. Indiæ, & transmarinorum limitum, qui processionibus iuxta Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ritum faciendis, ac supplicationibus Indorum, vel Aethiopum, seu quorumuis aliorum Neophitorum, vel aliorum Christianorum interfuerint, & eas associabunt, Christianamq. doctrinam cum eis recitabunt, vel priuatim docebunt, quoties id fecerint, decem annos, & totidem quadragenas Indulgentiarum consequentur.

Matrimonium.

Religiosi possunt licentiā pbere, vt Infideles post cōuersionē maneant in eodē matrimonio cōiuncti, quo erāt ligati ante conuersionē, dūmodo nō sit in gradibus Iure diuino ꝓhibitis, vide supra verbo dispensare. Habent pręterea authoritatē in partibus Infideliū de causis matrimonialibus legitime cognoscere, Innoc. IV. Præd. & Ioan. 22. minoribus.

In Anglia, Æthiopia, Brasilia, & aliis Indicis Regionibus possunt eorumdem locorum Ordinarii, Parochi, & Presbyteri Societatis, ad Confessiones audiendas ab eiusdem societatis superioribus approbati, & ad dictas Regiones pro tempore missi, vel in illis admissi (& ex consequenti alii Regulares, qui eorum priuilegia communicant,) dispensare cum quibuscunq. vtriusque sexus fidelibus, incolis dictarum Regionum, & seruis ad fidē conuersis; qui ante susceptum Baptisma matrimonium contraxerant, vt eorū quilibet etiam superstite cōiuge infideli, & eius consensu minimè requisito, aut responso non expectato, matrimonia cū quouis, fideli alias tamen, ritè contrahere, & in facie Ecclesiæ solemnizare, & in eis postea carnali copula consummata, quoad vixerint remanere licitè valeant, dummodo constet etiā summaliter, & extrauidicialiter coniugem, vt prefertur, absentem moneri legitime non posse, admonitumue intra tempus in eadem monitione prefixum, suā voluntatem non indicasse. ex Compend. Indic. Societ:

Annotatio.

Qvi sint gradus lege diuina prohibiti, questio est non parū difficilis apud Authores. P. Sanchez lib. 7 Tomo de Matrimonio diput. 52. nu. 10. censet probabiliter in nullo gradu lineæ transuersalis, etiam consanguinitatis inter fratres, & sorores esse prohibitum iure diuino Matrimonium; pro qua sententia quam plures adducit authores, & ex consequenti n. 12. (inquit) secundū hanc sententiā, que valde (inquit) probabilis est, Matrimonium inter fratres sola lege Ecclesiastica irritari, ac perinde postea ad fidem conuersos separandos non esse,

imo

imò & sanum esse consilium, si ad fidem conuersi ægrè ferrent separationem, sequi hanc sententiam, & hac iure ipso attento: quare in hac parte nullo opus est priuilegio ad dispensandum secundum hanc sententiam.

Ipse verò Author contrariā sententiā probabiliorē censet, illiq. adhæret, scilicet, tale matrimonium iure naturæ, ac proinde iure diuino esse prohibitum, & infideles ad fidem conuersos separandos esse; repugnat enim naturaliter matrimonio primus gradus originis, vt cum sorore, nouerca, ac multò magis cum Matre, & Filia, Nepte, aut Auia. Quamobrē in his gradibus contracta dissoluenda sunt. Ego vero existimo contrariā sententiam probabilem nō esse; maximè post decretum Concilii Prouincialis Limensis, in quo ex sententia Pauli Quarti Pontificis, omnia isthæc matrimonia infidelium, cum Christiani fiunt, irrita fieri decretum est: at verò, quæ lege solum Ecclesiastica prohibita sunt, vt secundo, aut tertio gradu contracta, rata fieri, cum vterque baptizatur, cauetur, in cap. gaudemus, de diuortiis: quare extra prædictos gradus, siue in recta, siue in transuersa linea matrimonium ratum haberi debet: vnde Religiosi in hoc non dicuntur in rigore dispensare, sed potius rata habere dicta matrimonia, quæ iure diuino irrita non sunt.

Præterea oportet aduertere, priuilegium illud Religiosis concessum, vt tanquam Iudices in causis matrimonialibus procedant: primo limitandum esse, pro terris, vbi Episcopi non sunt, ad quos pertinent huiusmodi causæ. Secundo, proce-

dendum est in his causis Matrimonialibus, quales sunt circa diuortia, adulteria, & similia, simpliciter, & de plano, sine tabellione, sine figura, & strepitu Iudicii: modo tamen pro viribus, & posse innitantur de veritate certiores fieri: vt optimè aduertit Pater Sanchez lib. 10. disput. 19. n. 1. & addit Religiosos, illos, quibus Neophitorum ex Indis cura commissa est à suis Prælatis, habentq; assensum Episcopi, ad vtendum priuilegijs sibi concessis circa Indos, possunt in causis matrimonialibus, tanquam Iudices in vtroq; foro procedere: & quamuis vt Iudices procedant, oportere sine strepitu iudicij ferre sententiam, aliaq; facere simpliciter, & de plano.

Denique circa facultatem dispésandi Fratribus Iesuitis concessam cum illis, qui ad fidem veniunt, vt non expectato coniugis consensu, possint matrimonium cum alijs fidelibus contrahere: notandum est, quid de iure communi seruandum sit, vt sic priuilegiorum vis magis innotescat. Praxis de iure seruanda breuiter exprimitur in Conc. Limensi 3. (à Sixto V. confirmato) act. 2. cap. 10. sequentibus verbis. De ijs, qui iam matrimonio iuncti conuertuntur ad fidem, cõiuge adhuc infideli permanẽte, in superiori Conc. prouide consultum est, vt si infidelis quidem spem suæ conuersionis maturã ostendat, Christianus nullo modo ad alias nuptias transeat: quemadmodum est sacris Canonibus definitũ, sed coniugis lucrum in Christo expectet: si verò differat conuersionẽ suam, neq; tamen iam baptizato coniugi perniciosus existat, eum à fide auertendo, aut ad peccatum mortale pertrahendo, (cæterum

id cum sit, sacri Canones eos necessario separãdos volunt, & Christiano noui coniugij ineundi potestatem tribuunt): tunc, & expectandum adhuc esse per semestre tempus, & assiduè de sua interim conuersione admonendum. Sed quoniam tùm periculum recens conuersi cauendum est, ne si diù permanserit in toro infidelis, fidem Christi fortaßis amittat, dum vult seruare homini; tùm vero libertati illius consulendum est, ne celebs viuere cogatur, qui forsitan vritur; Idcircò decernimus, vt trãsacto sex mensium spatio res ad Episcopum deferatur, qui benè perspecta causa, fideli declaret, copiam esse aliud matrimoniũ ineundi, propter fidei, aut charitatis scandalũ, quod patitur. Quod si nullum esse periculũ in cohabitatione viderit, iubeat expectare infidelem: vel etiam cõsulat cohabitare, si prodesse intelligit iuxta Pauli Apostoli consiliũ. Neq; enim potest omnibus conuersis eadẽ lex prefigi, cum occurrant profectò variæ circumstantiæ, neq; sit omnium infidelium eadẽ ratio. Quare Episcopi prudẽtia in re dubia, ne grauiter erretur, cõsulenda erit, & iuxta cap. quãto, de diuortijs, cũ casus acciderit, decernendum. Hactenus Conc. Lim.

Missa.

POssunt Religiosi celebrare ante lucem per vnã horã, si necessitas postulauerit, & per dimidiã horam post meridiem, Clem. VIII. Carmel. n. VII. & Vrban. VI. Fratribus Prædicatoribus sine vlla limitatione. Insuper in locis; in quibus hospitari contingit, vel in locis, in quibus residentiã faciunt, possunt missam, & cætera diuina officia celebrare, Innoc. IV. Prædic. & Ioannes XXII. Minor. vide

supra, verbo Communicare cum Infidelibus.

Annotatio.

Circa horam celebrandi Missam, nota ampliora priuilegia esse concessa communiter Mendicantibus: nam in compend. priuilegiorum, (vt refert etiam Azor. tomo primo, lib. 10. cap. 25.) Fratrum Minorum, & aliorum Mendicantium, & non Mendicantium, Collectore Hieronymo à Sorbo Prædicatore Ordinis Capucinorum in verbo Missa, post recitata priuilegia circa sacrificium Missæ faciendum loco, tempore, & modo non debito, ponitur annotatio, quæ sic habet. Omnia supradicta priuilegia dicendi Missam, quoad modum, locum, & tempus sunt iam per Concil. Triden. sublata, & præcipuè illa Sixti Quarti, Innocen. Octaui, & Leonis Decimi, quoad tempus, sed celebrari debet secundum Rubricas Missalis noui, iuxta Constitutionem 118. Pij Quinti in Bullario. Ibidem tamen subiungit Collector hæc verba. Gregor. XIII. Anno Secundo, concessit Congregationi Sanctæ Iustinæ, vt dum in itinere fuerint constituti, possint Missam celebrare ante Auroram, & post mediam noctem, vt refertur in Compend. priuilegiorum S. Hieron. folio 50. Postea subijcit idem Collector: Pius Quintus concessit Societati Iesu, vt refertur in Compend. priuilegiorum eiusdem Societatis, in verbo Missa, §. 3. eandem facultatem pleniorem, vt possint celebrare per horam ante Auroram, & infra horam post meridiem causa itineris, vel legitimi alicuius impedimenti. Sic ille.

No-

Nouitius.

IN illis partibus possunt recipi Nouitii, etiam ad habitum, & professionem, non seruata forma Cōstitutionis Sixti V. neq; Clementis VIII. vt ipse concessit Carmelitis num. 6.

Ordines.

POssunt Diœcesani promouere Religiosos Societatis in India Orientali extra tempora, & aliquando ante ætatem legitimam: dummodo defectus ętatis requisitæ à Tridētino Concilio, annum non excedat, atq; in ordinādo videatur, quod cæteræ qualitates suppleant defectum ætatis. Ad duo decennia, hac facultate vti possunt Prouinciales, ex Compendio Indico. Possunt etiā ordinari à Catholicis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis. Innoc. IIII. Prædicato. & Clem. 8. Carmel. etiam quocunque tempore. & non seruatis interstitiis, iusta tamen de causa ab eorū Pręlato examinanda, Clem. VIII. n. 18. Et dare licentiam, vt ordinentur illi omnes, de quibus dubitatur, an ritè receperint Ordines Sacros, in quibus ministrarunt, non seruatis interstitijs.

Possunt Religiosi promouere ad minores Ordines omnes, etiā Infideles conuersos, Innoc. IV. Prædicatoribus, Ioannes XXII. Minoribus. Hæc tamen priuilegia conceduntur pro locis, in quibus non sunt Episcopi Catholici.

Prædicare.

DE licentia Prælatorum Ordinis possunt Religiosi in infidelium Regionibus quibuscunq;, etiam Scismaticorum prædicare, Clem. VIII. Carmelitis, num. 3. & alii etiam Summi Pontifices.

Presbyteri Societatis, ac perinde Regulares, qui in eorum priuilegijs communicant, qui semel ad prædicandum à Præposito Generali, siue ab aliquo Episcopo approbati fuerint, non tenentur vlteriorem licentiam, & approbationem ab alijs Episcopis petere, sed possunt absque illis prædicare, in vtraque India, omnibusq. Regionibus, & Insulis transmarinis, ad quos Hispani, & Lusitani penetrant ad tria decennia. Ex Compend. Indico.

Sacramenta ministrare.

CLemens VIII. Carmelitis Discalceatis, Innocentius IIII. & Sixtus IIII. Prædicatoribus, alijque Pontifices, amplissimam facultatem Religiosis in Infidelium, & Hæreticorum terris, vbi Episcopi non sunt, Sacramenta omnia administrandi concesserunt. In partibus Indiarum possunt etiam Religiosi omnia Sacramenta Infidelibus, nouiter conuersis, administrare. Ita concessit proprio Motu Pius Quartus Fratribus Minoribus Conuentus Mexicani, & Prouinciæ de Sancto Vincente de Chiapa, noui Regni del Perù. Concessit etiam Paulus III. Fratribus Prædicatoribus Mexicanæ Prouinciæ: ac Pius Quintus concessit Fratribus Mendican. Indiarum, vt in omnibus Monasterijs sui Ordinis, vel extra illa, in locis istarum partium ipsis deputatis, possint de licentia suorum Prælatorum, in Capitulo Prouinciali obtenta, administrare Indis omnia Sacramenta, prout hactenus consueuerunt.

Annotatio.

HAec priuilegia administrandi omnia Sacramenta in illis partibus, refert Pater Frater

Ema-

Emanuel, tomo primo, quæst. regul. quæstione 31. articulo tertio, & vt optimè aduertit, causa, quæ mouit Paulum Tertium, ad concedendum dictum priuilegium, ea fuit, vt fides Christi, quæ speratur in his terris per prædicationem nostram, & Sacramentorum administrationem, cresceret magis ipsis Fratribus Prædicantibus, Sacramentaque administrantibus Infidelibus, & nouiter conuersis. Hæc autem causa, & ratio modo militat etiam in illis, qui per Fratres baptizati, & in illis, qui ex his descendunt, Nepotibus, vel Pronepotibus, dato, quod paruuli baptizati sint. Nam certè huius fidei dilatatio, rebus vt nunc, nequit fieri, nisi Fratres prædicti prædicent, Sacramentaque administrent nouiter conuersis, & ab eis descendentibus. Quia licet in particulari nouiter conuersi dicantur, qui iam adulti sunt baptizati, nihilominus in generali considerantibus illam huius noui Orbis Ecclesiam in Deo adunatam, omnes, & singuli illarum partium nouiter conuersi apparebunt. Cuius rei testimonium firmiter præstant, quotquot Patres graues ex illis partibus ad has Hispaniarum partes ascendunt. Et quod dictis Fratribus ea facultas concessa sit, probatur, quia idem Paulus Tertius concessit Fratribus omnia priuilegia de nouo, iuxta fauorabiliorem illorum interpretationem: ergo debemus interpretari per nouiter, vniuersos etiam paruulos baptizatos, cū nomen hoc ferat hanc interpretationem, aliàs strictè interpretaremur. Hactenus ex prædicto patre.

Aduertit præterea præfatus Doctor Fratres solum posse baptizare in suis Ecclesijs etiam in Ci-

uitatibus, & Oppidis, vt fit Mexici, & in aliis locis, quæ habent de visita, vt ipsi vocant: quare non licet eis in alienis Ecclesijs, nisi in proprijs, vel locis sibi deputatis Sacramenta administrare. Ex his colligit dictus Pater Emanuel, artic. quarto, vt supra, priuilegia Leonis Decimi, Adriani Sexti, & Pauli Tertij, quæ fuerunt data in fauorem fidei, & Indorum, in principio conuersionis illarum gentium, fuisse postea confirmata, & corroborata peculiariter: quod sanè intelligendum est, quoad alia Sacramenta excepta Confirmatione, de hoc enim non licet dubitare, maximè in terris, vbi adest Episcoporum copia.

Votum.

CLemens Octauus num. 15. Carmelitis reformatis concessit, vt in Regionibus Infidelium possint quæcunque vota, etiam solemniter iurata, (exceptis dumtaxat castitatis, & Religionis) ex aliqua rationabili causa, in alia pietatis opera commutare.

Idem Fratribus etiam Carmelitis, num. 17. amplissimam fecit concessionem pro illis partibus, nempe vt super votis quibuscunque etiam simplicibus Religionis, & castitatis ex aliqua causa necessaria, vel rationabili cedente in vtilitatem conuersionis animarum possint dispensare.

Priuilegia alia amplissima in generali concessa Regularibus.

INnocentius IV. & Nicolaus IV. Prædicatoribus. & Ioannes Vigesimussecundus, Minoribus, in remotissimas Hæreticorum, vel Infidelium Prouincias existentibus facultatem præbuere facien-

di,

di, quicquid ad augmentum Diuini nominis, & ampliationem Catholicæ fidei, pro loco, & tempore viderint expedire.

Adrianus Sextus, Fratribus Minoribus concessit omnimodam in vtroque foro Papæ authoritatem: tantam, quantam iudicauerint expedire pro conuersione Indorum, & manutentione, ac profectu illorum, atque aliorum Prælatorum in fide Catholica, & obedientia Ecclesiæ Romanæ ex P. Emanuele, tom. 1. quæst. regul. q. 31. art. 4.

Paulus Tertius, Anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo quarto concessit Religiosis Mendicantibus, qui de licentia suorum Prælatorum proficiscuntur ad quascunque terras Infidelium, ad quamcunque mundi partem ad eos conuertendos, vt vadant tanquam Legati, & Commissarij eius, & eis concedit omnes gratias concessas à suis Prædecessoribus, illis, qui ad terras Infidelium vadunt. Ex prædicto Authore, 2. tom. quæst. 97. art. 2.

Annotationes.

CIrca primam, Innocent. IIII. concessionem imò circa omnes prædictas, quæ amplissimæ sunt, (illis enim cõmittitur Summorũ Pontificum delegata potestas, & authoritas, qua possunt Ministri in Regionibus illis, quæ magisterio Ecclesiæ non subduntur, ea facere sine limitatione vlla, & restrictione, quæ sibi viderint ad fidei propagationem, animarũq. salutẽ expedire) Notandũ est: hanc amplissimã facultatem à Summis Põtificibus permitti, & concedi Religiosis, vt initio huius collectionis monstrauimus, non solum conueniens, sed & om-

& omnino videtur necessarium pro illis partibus, vbi nec Parochi, nec Episcopi sunt: neque ad Sedem Apostolicam facilis est aditus. Quare ad prouidentiã Romani Pontificis, qui Pastor est vniuersalis animarũ, spectat, fidelibus in illis partibus existentibus prouidere de oĩbus medijs necessarijs, & cõuenientibus ad salutem: & ob similẽ causam Episcopis vltramarinis, maximè in remotis Indiarum Regionibus residentibus, amplissimam facultatem solent Summi Pontifices concedere: & vbi Episcopi non sunt, ipsis Religiosis, ne animæ auxiliis sufficientibus ad æternam fœlicitatem iuuantibus destituantur. Oportere tamen viros Religiosos magno cum iudicio vti his concessionibus, & quãtum fuerit possibile non recedere à communi praxi, & stylo Ecclesiæ. aliàs grauiter delinquent.

Præterea notandum est, prædictam concessionem esse vnam ex maioribus, quę posset à Sede Apostolica concedi: quare sine dubio censeo nulla ratione extendendam ad illa loca, vbi sunt Episcopi, & alij Ecclesiæ Prælati, nisi in illis casibus, in quibus ex mente Pontificis expresse colligitur: quicquid dicat Pater Emanuel Rodriguez, qui 1. tom. q. 31. artic. 4. & 2. tom. quæst. 97. art. 2. affirmare videtur hanc amplissimam facultatem, etiam esse extendendam ad Religiosos, nunc in Prouinciis Indiarum degentes.

FINIS.

INDEX.

PRIMA PARS STIMVLI.

SE-

TERTIA PARS.

Non

QVARTA PARS.

QVIN-

FINIS.

Errata ſic corrige.

P rimus numerus paginā, ſequēs lineam demōſtrat.

Pag. 4. *linea* 13. *Hercule, lege, Herculeo.* ¶ 11. 20. *dicitur, dicitur, Geneſ.*2. ¶ 12. 17. *reuerterentur, reuererentur.* ¶ 13. 31. *Deum, Deus.* ¶ 26. 23. *tum ad permouendos, ad permouē-dos.* ¶ 27. 8. *quod a Chriſto, a Chriſto.* ¶ 28. 12. *multitudine, multitudini.* ¶ 30. 2. *ſemiiuſtns, ſemiuſtus.* 8. *Paului, Paulus.* ¶ 30. 20. *ſic Hieronymus. ſuperfluum.* ¶ 32. 2. *inter, ſuperfluum.* ¶ 32. 23 *ignoſcere, igneſcere.* ¶ 33. 10. *hoc, hæc. ibi, et non amore, et amore.* ¶ 38. 26. *Ribera, Riba de neyra.* ¶ 39. 11. *ſtudio, ſtudium.* ¶ 41. 24. *accurramus, conuertamus.* ¶ 47. 13 *præparabat, ſe præparabat.* ¶ 53 18. *cōtēpſeront, contēpſerunt.* ¶ 70. 2. *comndant, cōmodant.* ¶ 75. 1. *cæleſtis, cæleſtis formā.* ¶ 81. 14. *orbeant, ſorbeāt.* ¶ 84. 4. *eoque, eoquod.* ¶ 92. 1. *infidelium, fidelium.* ¶ 96. 24. *quid, quis.* ¶ 100. 5. *cum, eum.* ¶ 102 *præfectus, profectus.* ¶ 112. 26. *dilatione, dilatatione* ¶ 32. *opes, ope.* ¶ 113. 15. *occupati, occupato.* 22. *poſſumu, poſſumus.* ¶ 114. 2. *ſtrictoris, ſtrictioris.* ¶ 115. 4. *lucernæ, lucerna.* ¶ 116. 23. *loquelæ, loquela* ¶ 118 4 *clauſula, clauſura.* 6. *Philoſoph..ur. philoſophatur.* ¶ 119. 4. *maximo, maxima.* ¶ 17. *Eccleſiæ, Eccleſia.* ¶ 19. *ſpirituali, ſpirituali ſaluti.* ¶ 120. 1. *ſequi, qui.* ¶ 122. 4. *inſtitutis, et vocatis, inſtitutas, et vocatas.* ¶ 127. 3. *lex, legem.* ¶ 129. 18. *Occidentalē, Orientalē* ¶ 132. 9. *ſententia, ſentētia in bom ecce nos re, liquimus etc.* ¶ 133 6. *inſeruimus, inſeruimus.* ¶ 133. 18. *nouiſſimus nouiſſimis* ¶ 135. 16. *ſigne, ſine.* ¶ 28 *eſt petentium, expetentium.* 29. *hāc animi præparationē, hæc animi præparatio.* ¶ 138. 12. *pulchræ, pulchrè.* ¶ 139. 14. *Chriſto, Chriſto Romæ.* 21. *infidelium, fidelium.* ¶ 140. 2. *ſære, ferè.* 31. *pugnant, pugnent.* ¶ 141. 4. *hæe, hæc.* 16. *regula, regulæ.* 27. *ſide, ſede.* ¶ 142. 10. *Monnaſterio, miniſterio.* ¶ 143. 30. *nouandam, nauandā.* ¶ 157. 27. *notitur, nititur.* ¶ 161. 11. *collegia pro ſtudioſis, collegiorum pro ſtudentibus.* ¶ 172. 2. *nam, num.* ¶ 173. 6. *bi, bis.* ¶ 188. 20. *complectitur, complectuntur.* ¶ 183. 2. *virgini, virginem.* ¶ 192. 26. *paucitatē, paucitate.* ¶ 201. 28. *elargiti, elargitos.* ¶ 216. 5. *infideli, infidelium.* 14 *confeſſionem, confeſſiones.* 15. *vlteriorom, vlteriorem.* 1. *quo ſuis, quoſuis.* ¶ 221. 12. *ſimiliter, ſimiliter bis.* 13. *noua Hiſpanici, noua Hiſpaniæ.* 15. *ditionem, ditionem pertinentibus.* ¶ 222. 20. *tutius, tutius eſt.*